

ЗВІТ
РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ
УКРАЇНИ
ЗА 2012 РІК

Київ
2013

*«Контроль за використанням коштів
Державного бюджету України від
імені Верховної Ради України здійснює
Рахункова палата»*

Стаття 98 Конституції України

Шановні народні депутати України!

*Відповідно до статті 35 Закону України «Про Рахункову палату»,
подаємо Верховній Раді України схвалений Колегією Звіт Рахункової палати
за 2012 рік.*

*Звіт містить основні результати діяльності Рахункової палати
за 2012 рік, приклади системних порушень, виявлених у ході здійснення
контрольно-аналітичних та експертних заходів.*

*Сподіваємося, що ці матеріали стануть корисними у Вашій депутатській
діяльності, особливо при опрацюванні та прийнятті законопроектів,
спрямованих на забезпечення розвитку стабільної і ефективної економіки
в Україні.*

*Голова
Рахункової палати*

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'P.M. Maguta', written in a cursive style.

Р.М.Магута

ЗМІСТ

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ	7
1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2012 РОЦІ	7
1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ	12
1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ	24
1.3.1. Загальна характеристика діяльності	24
1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України	30
1.3.3. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів	37
1.3.3.1. Соціальні питання та питання забезпечення належних умов праці	37
1.3.3.2. Охорона здоров'я	49
1.3.3.3. Культура, утримання і збереження національних багатств	53
1.3.3.4. Наука і освіта	59
1.3.3.5. Державна безпека, правоохоронна діяльність, обороноздатність держави	64
1.3.3.6. Функціонування судової системи	68
1.3.3.7. Забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами	71
1.3.3.8. Державна підтримка промисловості та енергетичного потенціалу	80
1.3.3.9. Розвиток транспортної системи, системи зв'язку та житлово-комунального господарства	85
1.3.3.10. Охорона навколишнього природного середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям	90
1.3.3.11. Фінансування аграрного комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності	96
1.3.3.12. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток і реалізацію пріоритетів розвитку регіонів	100
1.3.3.13. Економічна та міжнародна діяльність держави	109
1.3.3.14. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій	116
1.3.3.15. Дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу	119
1.3.4. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України	123

2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	129
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	164
4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	168
5. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	177
6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	181
6.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	181
6.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	184
6.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	187
<i>Додаток 1</i>	190
<i>Додаток 2</i>	191

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ

1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2012 РОЦІ

Принципи законності, плановості, об'єктивності, незалежності та гласності є наріжним каменем, який покладено в основу діяльності Рахункової палати як незалежного органу зовнішнього фінансово-економічного контролю в державі. Виходячи саме з цих принципів, Рахункова палата здійснює свою діяльність від імені Верховної Ради України. Цими принципами вона керується не тільки під час проведення контрольних-аналітичних та експертних заходів, а й, що дуже важливо, для забезпечення свого функціонування.

Статтею 98 Конституції України визначено: «Контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради України здійснює Рахункова палата». Таку редакцію цієї статті було поновлено рішенням Конституційного Суду України від 30.09.2010 № 20-рп/2010, через що Рахункова палата втратила повноваження в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України. Саме в такому правовому полі здійснювала діяльність Рахункова палата у 2012 році. А це не могло не позначитися на повноті, прозорості та об'єктивності інформації, яку отримує суспільство щодо стану національної економіки, виконання державного бюджету.

Здійснення контролю за виконанням як дохідної, так і видаткової частини державного бюджету є вимогою основоположних міжнародних документів у сфері контролю державних фінансів, зокрема Лімської декларації керівних принципів аудиту державних фінансів (1977 р.) і Мексиканської декларації незалежності вищих органів фінансового контролю (2007 р.).

Розширення компетенції Рахункової палати в частині надання їй повноважень для здійснення контролю за надходженнями до Державного бюджету України надасть можливість охопити парламентським контролем весь бюджетний процес. Тому Рахункова палата від імені Верховної Ради України не лише повинна, а й зобов'язана мати максимально широкі повноваження з контролю за надходженням коштів до бюджету та їх використанням.

У 2012 році Рахунковою палатою проводилась активна робота, спрямована на поновлення її повноважень, яка увінчалась успіхом – пропозиції щодо внесення змін до статті 98 Конституції України були розглянуті та підтримані на засіданні Конституційної Асамблеї у вересні 2012 року.

Президент України 18.01.2013 подав на розгляд Верховної Ради України законопроект «Про внесення змін до статті 98 Конституції України», згідно з яким пропонується внести зміни до статті 98 Конституції України, виклавши її в такій редакції: «Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням здійснює Рахункова палата. Організація, повноваження і порядок діяльності Рахункової палати визначаються законом».

Таке розширення повноважень дасть можливість Рахунковій палаті забезпечити дієвий контроль за виконанням державного бюджету в повному обсязі, посилить її роль як незалежного органу фінансового контролю в Україні, дасть новий поштовх для розбудови в цілому системи державного фінансово-економічного контролю в державі.

Спираючись на досвід, набутий у ході проведення контрольно-аналітичних та експертних заходів, враховуючи зміни чинного законодавства, зміни і пріоритети соціально-економічного розвитку держави та суспільства, Рахунковою палатою визначено оптимальні на сьогодні основні напрями діяльності, за якими проводились аудити.

У 2012 році виконання поставлених перед Рахунковою палатою завдань забезпечували департаменти:

- з питань бюджетної політики;
- з питань використання коштів державного бюджету фінансовими та контролюючими органами;
- з питань правового забезпечення;
- з питань оборони та правоохоронної діяльності;
- з питань АПК, природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій;
- з питань промисловості, виробничої інфраструктури та державної власності;
- з питань науки та гуманітарної сфери;
- з питань соціальної політики;
- з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ;
- з питань використання коштів державного бюджету в регіонах.

Діяльність восьми територіальних управлінь, що функціонують нині, охоплює 21 область України, Автономну Республіку Крим, а також міста Київ та Севастополь. На даний час функціонують такі територіальні управління Рахункової палати:

- по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Київ);
- по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпропетровськ);

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

- по Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях (у м. Львів);
- по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса);
- по Донецькій та Луганській областях (у м. Донецьк);
- по Автономній Республіці Крим та м. Севастополю (у м. Севастополь);
- по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків);
- по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця).

Територіальне управління по Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях (у м. Івано-Франківськ) через недостатність фінансових ресурсів у звітному періоді перебувало на стадії організаційно-технічного створення.

Проведення територіальними управліннями координованих департаментами Рахункової палати аудитів законності, ефективності та доцільності витрачання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів органами державної влади, установами, організаціями, підприємствами, які знаходяться на відповідній території, дає змогу розширити сферу незалежного зовнішнього державного фінансового контролю Рахункової палати на місцевому рівні, виявляти проблеми використання державних коштів, які є на регіональному рівні та мають загальнодержавне значення, і акцентувати на них увагу суспільства.

Згідно з вимогами чинного законодавства, Рахункова палата протягом звітного року продовжувала здійснювати контрольну-аналітичну та експертну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів. Це передбачає проведення цілісного та взаємопов'язаного комплексу контрольних-аналітичних і експертних заходів.

Рахунковою палатою у 2012 році здійснювався контроль бюджетів трьох років: 2013 року (на стадії формування проекту бюджету), 2012 року (в ході поточного виконання) та 2011 року (виконаного бюджету). Бюджети кожного фінансового року перебувають на одному з етапів трирічного циклу.

Інтегрована до основних складових бюджетного процесу, така система контролю передбачає безперервний трирічний цикл контролю за формуванням та виконанням бюджетів кожного фінансового року, що реалізується на трьох послідовних стадіях: попередній контроль проекту бюджету, поточний контроль виконання бюджету та подальший контроль виконання бюджету.

Комплекс заходів, що здійснюються в рамках попереднього, поточного та подальшого контролю, суттєво доповнюється тематичними контрольними та аналітичними заходами, відповідно до плану роботи Колегії Рахункової палати.

Рахункова палата України вже протягом багатьох років – повноправний член міжнародної спільноти вищих органів фінансового контролю. Підтвердженням її професіоналізму є оцінка діяльності Рахункової палати

як зовнішнього аудитора Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). У Відні 01.03.2012 на засіданні Постійної Ради ОБСЄ 56 країн – членів цієї організації прийняли рішення продовжити ще на рік термін виконання Рахунковою палатою України повноважень зовнішнього аудитора. Виконуючи ці функції, у 2012 році аудиторською групою проведено шість аудитів польових місій у Казахстані, Грузії, Таджикистані, Косово, Киргизстані, Македонії.

Репрезентувавши звіт за результатами проведеного аудиту консолідованої фінансової звітності ОБСЄ за 2011 рік на засіданнях Постійної Ради ОБСЄ та Дорадчого комітету з менеджменту та фінансів ОБСЄ (м. Відень, Республіка Австрія), Рахункова палата України як зовнішній аудитор ОБСЄ отримала одностайне схвалення та високу оцінку членів Постійної Ради ОБСЄ.

Вже протягом п'яти років Рахункова палата України очолює **Спеціальну групу EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**. У березні 2012 року було проведено **IV засідання Спеціальної групи** (м. Вроцлав, Республіка Польща), на якому розглядалися пріоритетні питання діяльності групи, що стосувались критеріїв оцінки ефективності використання коштів державного бюджету при проведенні аудитів у сфері попередження та ліквідації наслідків стихійних лих та катастроф, також було представлено другу редакцію Рекомендацій кращої практики проведення аудитів коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф. Під час засідання було підписано спільне положення про співробітництво при проведенні міжнародного координованого аудиту (контролю) використання бюджетних коштів, спрямованих на попередження та ліквідацію наслідків катастроф. Слід зазначити, що Спеціальна група виступила ініціатором проведення аудиту коштів, спрямованих на попередження та подолання природних пожеж, і міжнародного аудиту виконання міжнародної Конвенції щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай.

Щороку наша інституція бере активну участь у діяльності міжнародних організацій EUROSAI та INTOSAI.

Рахункова палата України є **членом Ради керуючих EUROSAI**. У 2012 році під час **39-го засідання Ради керуючих EUROSAI** (м. Анкара, Туреччина) Голова Рахункової палати Магута Р.М. репрезентував звіт про діяльність Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, в якому акцент було зроблено на досвіді проведення ВОФК України паралельних аудитів як невід'ємної складової міжнародного співробітництва установи.

Впливає на імідж нашої інституції на міжнародному рівні і участь Рахункової палати в роботі таких заходів, як міжнародні конференції. Зроблена Головою Рахункової палати Магудою Р.М. презентація українського досвіду у сфері прозорості аудиту державного управління та підзвітності, а також досвіду реформ у сфері управління державними фінансами отримала схвальні відгуки на **VII міжнародній конференції EUROSAI-OLACEFS** (м. Тбілісі, Грузія), яка була присвячена темі «Ефективне управління в державному секторі: роль ВОФК».

Як член Ради керівників вищих органів фінансового контролю держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав, у період між XI і XII сесіями Рахункова палата України головувала в Раді керівників ВОФК держав – учасниць СНД. Під час XII сесії на тему «Про роль і місце вищих органів фінансового контролю держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав в аудиті електроенергетичної галузі», що проходила у вересні 2012 року в м. Чолпон-Ата, Киргизька Республіка, була зроблена підсумкова доповідь про нашу діяльність, а також передано головування Рахунковій палаті Киргизької Республіки.

Проведення паралельних аудитів, як і в попередні роки, залишалося пріоритетним напрямом міжнародного співробітництва. Протягом року здійснювався міжнародний аудит використання бюджетних коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф, та було розпочато ще два паралельні аудити.

1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ

Відповідно до статті 9 Закону України «Про Рахункову палату», Колегія є керівним органом Рахункової палати, яка протягом року розглядала питання організації роботи, планування та проведення контрольно-аналітичних та експертних заходів.

В основу діяльності Рахункової палати покладено принцип колегіальності та норми Закону України «Про Рахункову палату», Бюджетного кодексу України, Регламенту Рахункової палати.

Колегія Рахункової палати була сформована 23.05.97. Ротація членів Колегії здійснювалася відповідно до постанов Верховної Ради України від 17.06.2004, 25.03.2005, 07.07.2011 та 12.04.2012.

У зв'язку із закінченням терміну перебування на посаді Голови Рахункової палати та ряду головних контролерів, згідно з постановами Верховної Ради України, у I кварталі 2012 року Колегія працювала у складі в. о. Голови Рахункової палати, Секретаря Рахункової палати та шести головних контролерів – директорів департаментів.

Верховною Радою України 12.04.2012 було обрано нового Голову Рахункової палати. З цього часу Колегія Рахункової палати працювала в такому складі: Голова Рахункової палати, Заступник Голови, Секретар Рахункової палати та шість головних контролерів – директорів департаментів, які затверджені Верховною Радою України таємним голосуванням.

Незважаючи на ротацію, Рахункова палата та її керівний орган – Колегія – працювали стабільно, відповідно до затвердженого Плану роботи на 2012 рік, виконання якого забезпечувало здійснення аналізу бюджетного процесу, єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів, проведення цілісного комплексу контрольних та експертних заходів.

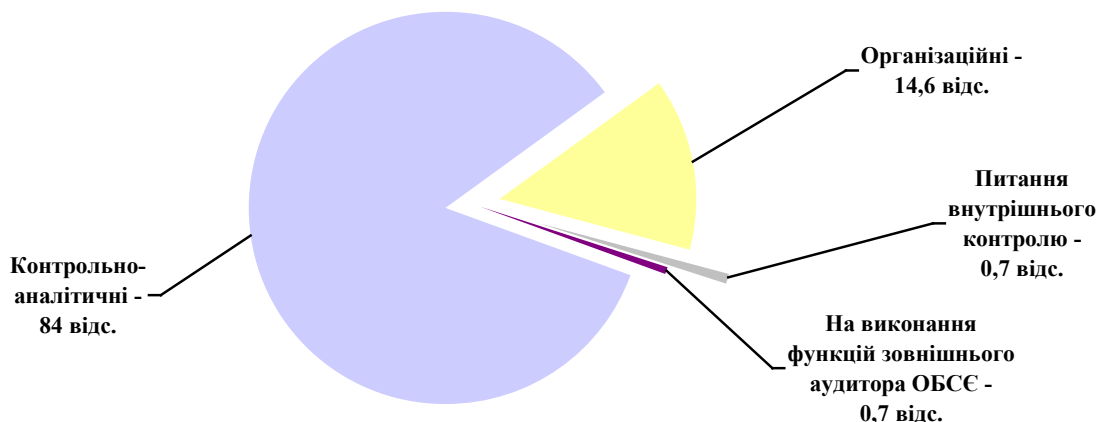
Відповідно до своїх завдань та функцій, Колегія Рахункової палати у звітному році спрямовувала діяльність на:

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

- ◆ забезпечення системного контролю, аналізу та експертних оцінок за всіма напрямками використання коштів державного бюджету, у тому числі і в регіонах, з ґрунтовним дослідженням загальнодержавних питань та проблемних питань розвитку регіонів;
- ◆ застосування різних форм і методів проведення аудиту, зокрема аудиту ефективності, фінансового аудиту, аудиту відповідності, встановлення причинно-наслідкових зв'язків виявлених порушень;
- ◆ здійснення системного контролю за виконанням державних цільових програм;
- ◆ оцінку ефективності управління об'єктами аудитів, обґрунтованості прийняття управлінських рішень;
- ◆ систематизацію та аналіз виявлених порушень і підготовку відповідних рекомендацій та пропозицій;
- ◆ підвищення результативності роботи Рахункової палати, зокрема, реагування органів державної влади на висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами контрольних та аналітичних заходів, розгляд Верховною Радою України, її комітетами результатів контрольних та аналітичних заходів Рахункової палати та законодавчих пропозицій з питань державного бюджету і фінансів України;
- ◆ розвиток міжнародного співробітництва та вивчення міжнародного досвіду вищих органів фінансового контролю зарубіжних країн щодо контрольної діяльності та втілення його при проведенні паралельних аудитів;
- ◆ виконання міжнародних зобов'язань Рахункової палати як незалежного зовнішнього аудитора ОБСЄ, діяльність у структурі Міжнародної та Європейської організацій вищих органів фінансового контролю;
- ◆ забезпечення контролю на засадах законності, гласності, об'єктивності, незалежності та прозорості;
- ◆ розвиток сучасних інформаційних технологій у забезпеченні фінансового контролю.

У 2012 році було **проведено 24 засідання** Колегії Рахункової палати, на яких **розглянуто 142 питання**.

Діаграма 1. Класифікація питань, розглянутих Колегією Рахункової палати у 2012 році

Першочергова увага Колегією приділялася плануванню тематики контрольно-аналітичних заходів, що стосувалися нагальних загальнодержавних проблем, питань соціального спрямування, поглибленню контролю за використанням державних коштів та законності і своєчасності руху коштів Державного бюджету України, які підлягають контролю Рахунковою палатою.

Департаментами і територіальними управліннями здійснено **896 контрольно-аналітичних та експертних заходів** (складено акти і довідки), за результатами яких підготовлено **116 звітів**.

Відповідно до норм Закону України «Про Рахункову палату», Бюджетного кодексу України, Рахункова палата здійснює аналіз бюджетного процесу та контролю за використанням коштів Державного бюджету України. Колегія надавала Верховній Раді України висновки щодо виконання державного бюджету за 2011 рік, I квартал, I півріччя і 9 місяців 2012 року, а також висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік».

Рахунковою палатою для забезпечення контролю за виконанням та фінансуванням програм економічного, промислового, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони здоров'я та довкілля, формування національної екологічної мережі, розвитку українського села, реформування житлово-комунального господарства тощо підготовлено 20 звітів, або 17 відс. від їх загальної кількості, за результатами аудитів та перевірок використання бюджетних коштів на виконання 20 державних цільових програм або окремих їх напрямів.

Зокрема, це стосується:

Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні;

загальнодержавних програм: імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009–2015 роки; «Питна вода України» на 2006–2020 роки; цільової науково-технічної космічної програми України на 2008–2012 роки; реформування розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки;

державних програм: реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 року; розвитку українського села на період до 2015 року; «Ліси України» на 2010–2015 роки; впровадження цифрового телерадіомовлення; «Ядерне паливо України»; забезпечення митних органів технічними засобами митного контролю на 2004–2010 роки; «Облаштування та реконструкція державного кордону» на період до 2015 року; формування позитивного міжнародного іміджу України на період до 2011 року; будівництва (придбання) доступного житла; соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим на період до 2017 року; «Цукровий діабет» на 2009–2013 роки; комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиси у Закарпатській області на 2006–2015 роки;

комплексних програм: створення ядерно-паливного циклу в Україні; збереження та використання палацово-паркового комплексу в селищі Вишнівець Збарзького району Тернопільської області на 2005–2010 роки.

Колегія Рахункової палати забезпечує охоплення контролем усіх напрямів використання державних коштів. У 2012 році одним із пріоритетних був контроль за використанням бюджетних коштів на вирішення **соціальних питань та забезпечення належних умов праці**. Зокрема, Колегією особливо увага приділялася питанням:

- ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з літнього оздоровлення дітей;
- виконання заходів Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 роки;
- фінансової підтримки громадських організацій інвалідів і ветеранів;
- забезпечення інвалідів та інвалідів-чорнобильців автомобілями;
- індексації оплати праці працівників бюджетної сфери;
- виконання у 2011 році бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності;
- виплати доплати за роботу на радіоактивно забруднених територіях, збереження заробітної плати при переведенні на нижчеоплачувану роботу та у зв'язку з відселенням, виплати підвищених стипендій та надання додаткової відпустки громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- ефективності запровадження в Україні єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених для працевлаштування безробітних шляхом надання дотації роботодавцям;
- використання коштів додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам Вінницької, Житомирської та Кіровоградської областей на підвищення рівня оплати праці працівників бюджетної сфери;
- ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг;
- охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах Донецької та Луганської областей;
- заборгованості з виплати заробітної плати шахтарям Донецької та Луганської областей;
- ефективності використання коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності у Дніпропетровській та Запорізькій областях.

Проблеми **охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям** обговорювалися під час розгляду Колегією звітів з питань:

- стану виконання Програми комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиси у Закарпатській області на 2006–2015 роки;
- використання Державним агентством лісових ресурсів України коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення держав-

ного регулювання та управління у сфері лісового та мисливського господарства;

- використання бюджетних коштів на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- використання коштів державного бюджету, виділених державним управлінням охорони навколишнього природного середовища та державним екологічним інспекціям в Харківській та Сумській областях на реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення, охорони природних ресурсів та державного нагляду (контролю) у цій сфері;
- витрачання коштів державного бюджету на використання, збереження та відтворення лісового фонду у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях;
- використання коштів державного бюджету на здійснення природоохоронних заходів на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей;
- використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію очисних споруд та інших об'єктів з метою захисту акваторії Азово-Чорноморського узбережжя від забруднення.

Проблеми **фінансування аграрного комплексу, підтримки вітчизняного сільгоспвиробника та охорони земель державної власності** обговорювалися на Колегії під час розгляду результатів аудитів та перевірок використання бюджетних коштів:

- виділених з метою закупівлі технічних засобів для аграрного комплексу з подальшою передачею їх на умовах фінансового лізингу;
- на виконання Державної цільової програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 року;
- на виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру»;
- на виконання заходів Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року;
- на заходи з розвитку садівництва і виноградарства в Одеській та Херсонській областях;
- спрямованих на виконання програм селекції у тваринництві, птахівництві та рослинництві в наукових закладах, на підприємствах агропромислового комплексу та в науково-дослідних господарствах Одеської та Херсонської областей;
- виділених підприємствам аграрного сектору Київської та Черкаської областей на розвиток садівництва.

Питання **охорони здоров'я** розглядалися у звітах про результати аудитів та перевірок ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених:

- на виконання заходів Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб;
- на забезпечення лікування хворих на діабет у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях;

- на медичне лікування, реабілітацію та санаторне забезпечення особового складу Збройних Сил України та осіб пільгових категорій на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя;
- на медичне забезпечення працівників, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та військовослужбовців внутрішніх військ.

Проблеми **культури, утримання і збереження національних багатств** обговорювалися під час розгляду Колегією звітів з питань ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених:

- Міністерству культури України на бібліотечну справу;
- на надання фінансової підтримки національним творчим спілкам у сфері культури і мистецтва;
- на забезпечення діяльності Національного музею народної архітектури та побуту;
- на утримання і збереження Національного заповідника «Софія Київська» та Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника;
- на збереження пам'яток історико-культурної спадщини Львівської та Тернопільської областей.

Колегією здійснювався системний контроль за використанням бюджетних коштів, спрямованих на **науку і освіту**, а саме:

- виділених Національній академії медичних наук України на наукову діяльність та надання високоспеціалізованої медичної допомоги хворим;
- виділених Національній академії педагогічних наук України на наукові дослідження;
- виділених Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України на надання загальної та поглибленої освіти з фізики і математики, фізкультури і спорту загальноосвітніми спеціалізованими школами-інтернатами;
- виділених Головному управлінню державної служби України на підготовку та підвищення кваліфікації державних службовців;
- виділених Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України на інформатизацію і комп'ютеризацію загальноосвітніх навчальних закладів;
- на наукові прикладні дослідження і розробки та забезпечення їх впровадження установами Національної академії наук України у Донецькій області.

Питання **державної безпеки, правоохоронної діяльності, обороноздатності держави** виносилися на розгляд Колегії за результатами аудитів ефективності використання бюджетних коштів, виділених:

- Міністерству оборони України на утримання та розвиток Сухопутних військ Збройних Сил України;
- Міністерству внутрішніх справ України на функціонування та розвиток Державної автомобільної інспекції;
- Службі безпеки України;

- Міністерству внутрішніх справ України, Службі безпеки України, Національному агентству України з питань державної служби на здійснення заходів щодо протидії проявам корупції;
- Міністерству оборони України на забезпечення участі в міжнародних миротворчих операціях;
- Державному космічному агентству України;
- Міністерству внутрішніх справ України на централізоване матеріально-технічне забезпечення органів і підрозділів внутрішніх справ;
- на утримання Міжнародного центру миротворчості та безпеки (військова частина А-4150);
- Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центру МВС України та науково-дослідним експертно-криміналістичним центрам при головних управліннях МВС України в м. Києві, Київській області та при Управлінні МВС України на Південно-Західній залізниці на виконання повноважень.

Колегією здійснювався контроль за використанням коштів, спрямованих на **функціонування судової системи**. Впродовж року було розглянуто звіти про результати аудитів:

- фінансово-господарської діяльності Вищого адміністративного суду України за 2011 рік;
- використання Державною судовою адміністрацією України та судами загальної юрисдикції коштів, що надійшли до спеціального фонду Державного бюджету України у 2012 році;
- використання бюджетних коштів, виділених на здійснення правосуддя місцевими судами.

Державна підтримка промисловості, енергетичного потенціалу країни обговорювалася під час розгляду Колегією звітів про результати аудитів та перевірок використання коштів державного бюджету, виділених:

- Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на:
  - заходи з ядерної та радіаційної безпеки;
  - заходи із створення власного виробництва ядерного палива;
  - здійснення державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості продукції;
- на забезпечення життєдіяльності Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд.

Питання **розвитку транспортної системи, системи зв'язку та житлово-комунального господарства** порушувались у звітах про результати аудитів і перевірок використання коштів, виділених з державного бюджету:

- на Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006–2020 роки;
- на будівництво та розвиток Київського метрополітену;
- на будівництво автотранспортної магістралі через р. Дніпро у м. Запоріжжі;

- на проектування та будівництво аеропорту в м. Львові;
- на виконання заходів Державної програми впровадження цифрового телерадіомовлення;
- на забезпечення функціонування державної системи зв'язку та захисту інформації;
- Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на реконструкцію та будівництво систем централізованого водовідведення.

Постійну увагу Колегія приділяла аналізу і контролю питань, пов'язаних з **економічною та міжнародною діяльністю держави**, зокрема, розглянуто звіти про результати:

- аналізу виконання Міністерством закордонних справ України заходів Державної цільової програми формування позитивного міжнародного іміджу України на період до 2011 року;
- аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на реалізацію державної політики у сфері обігу цінних паперів та функціонування фондового ринку в Україні;
- перевірки використання Міністерством економічного розвитку і торгівлі України бюджетних коштів на виконання заходів щодо сприяння розвитку підприємництва в Україні;
- аудиту стану державного та гарантованого державою боргу за 2011 рік;
- перевірки використання Державним сховищем дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України бюджетних коштів, виділених на забезпечення державних виробничих та соціально-культурних потреб у дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні;
- перевірки використання коштів державного бюджету, передбачених Державному агентству з інвестицій та управління національними проектами України на реалізацію заходів у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами.

Питанням ефективності використання коштів державного бюджету **на забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами** було присвячено:

- аудит ефективності використання Міністерством закордонних справ України коштів державного бюджету на функціонування і розвиток закордонних дипломатичних установ України;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на керівництво та управління у сфері освіти і науки, молоді та спорту;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень органами Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України Дніпропетровської та Запорізької областей;

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

- аналіз ефективності управління об'єктами державної власності органами державного управління;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів Державною спеціальною службою транспорту;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів державною виконавчою службою;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів на прикладні дослідження, розробки, розбудову та модернізацію об'єктів митної служби;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів Антимонопольним комітетом України на виконання антимонопольно-конкурентного законодавства;
- аналіз джерел формування та ефективності використання коштів, одержаних установами Національної академії медичних наук України від оренди державного майна;
- аудит використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини»;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державній податковій службі України на виконання повноважень в частині контролю за дотриманням та виконанням податкового законодавства.

Департаментами Рахункової палати та її територіальними управліннями особлива увага приділялася питанням **взаємовідносин Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток і реалізацію пріоритетів розвитку регіонів**. На засіданнях Колегії затверджено звіти про результати:

- аналізу взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2010–2011 роках;
- аналізу формування та здійснення видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам на органи місцевого самоврядування;
- аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах;
- аналізу виконання органами виконавчої влади повноважень щодо реалізації державної політики у сфері загальної середньої освіти Вінницької та Житомирської областей за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів;
- аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку Дніпропетровської та Запорізької областей;
- аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської та Полтавської областей

- на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, що вироблялася, транспортувалася та постачалася населенню;
- аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету обласному бюджету Донецької області на будівництво центру томографії, капітальний ремонт і реконструкцію лікарняних споруд та закупівлю високовартісного медичного обладнання;
  - аудиту ефективності використання коштів субвенцій з державного бюджету на придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я Полтавської, Сумської та Харківської областей;
  - аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам Автономної Республіки Крим на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку;
  - аналізу виконання органами виконавчої влади та місцевого самоврядування Сумської та Полтавської областей повноважень щодо забезпечення надання амбулаторно-поліклінічної та стаціонарної допомоги за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів;
  - аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Львівської, Рівненської та Тернопільської областей на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів;
  - аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Одеської та Миколаївської областей на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів;
  - аудиту використання субвенції з державного бюджету на розвиток соціально-економічної сфери м. Севастополя та інших населених пунктів, в яких дислокуються військові формування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України.

Постійна увага приділялася **проблемам реалізації проектів міжнародних фінансових організацій**. Це стосується розглянутих та затверджених Колегією звітів про результати аудитів:

- ефективності виконання у 2011 році Проекту удосконалення системи соціальної допомоги, що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку;
- ефективності використання коштів позики, отриманої під державні гарантії для створення Національної супутникової системи зв'язку, та коштів державного бюджету, спрямованих на її обслуговування.

У **співпраці з міжнародними фінансовими установами** Рахунковою палатою підготовлено та Колегією розглянуто звіти про результати аудитів:

- річних фінансових звітів за 2011 рік у рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Модернізація державної податкової служби України-1»;
- річних фінансових звітів за 2011 рік у рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту удосконалення системи соціальної допомоги.

На постійному контролі Колегії, відповідно до норм чинного законодавства, перебували питання **дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу**. Зокрема, Колегією розглянуто питання щодо:

- аналізу нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік»;
- результатів аналізу стану державних закупівель в Україні у 2011 році.

Згідно з **планом роботи Спеціальної групи EUROSАI** з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, та **планом роботи EUROSАI WGEA в рамках міжнародного аудиту з адаптації до зміни клімату**, Колегією розглянуто:

- Звіт про результати аудиту використання бюджетних коштів на попередження та ліквідацію наслідків катастроф та Інформацію до паралельного/координованого аудиту готовності до катастроф (у рамках діяльності робочої групи INTOSAI з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами);
- Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, у тому числі отриманих від продажу частин установленої кількості викидів парникових газів;
- Спільний звіт про результати міжнародного аудиту з адаптації до зміни клімату.

На виконання Рахунковою палатою функцій зовнішнього аудитора ОБСЄ Колегією розглянуто і затверджено Звіт і Аудиторський висновок зовнішнього аудиту щодо консолідованої фінансової звітності ОБСЄ за 2011 рік.

Відповідно до функцій і повноважень Рахункової палати, здійснювався щорічний контроль за використанням коштів резервного фонду Державного бюджету України, аналізувалися звіти Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України та кошторис Національного банку України за 2011 рік.

На постійному контролі Колегії, відповідно до норм Регламенту Рахункової палати, перебувають питання **внутрішнього контролю та оптимізації діяльності**. У 2012 році Колегією було розглянуто Звіт про результати діяльності територіального управління Рахункової палати по Автономній Республіці Крим та м. Севастополь за 2010–2011 роки.

На засіданнях Колегії розглядалися контрольні-аналітичні питання, підготовлені на виконання постанов або доручень Верховної Ради України, звернень її комітетів та запитів народних депутатів України, за якими Верховна Рада України приймала відповідні рішення:

на виконання **постанови Верховної Ради України** від 22.09.2005 № 2897-IV підготовлено Звіт про результати перевірки виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру»;

відповідно до запитів народних депутатів України, оголошених на засіданні Верховної Ради України:

- Яворівського В.О. від 16.03.2012 № 11/10-152 – Звіт про результати перевірки використання у 2011 році та I півріччі 2012 року Державним агентством лісових ресурсів України коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення державного регулювання та управління у сфері лісового та мисливського господарства;
- Пінчука А.П. від 23.03.2012 № 11/10-399 – Звіт про результати перевірки ефективності використання коштів державного бюджету, що виділялися на утримання Національного музею народної архітектури та побуту;

згідно із зверненнями голів Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України:

- Голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики Хари В.Г. від 11.07.2011 № 04-35/15-130089 – Звіт про результати аналізу виконання у 2011 році бюджету Фонду соціального страхування від тимчасової втрати працездатності;
- Голови Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування обставин порушення Конституції України, Земельного кодексу України, інших законів України та прийняття протиправних рішень Київською міською радою в період з 2007 по 2010 роки Кулікова К.Б. від 12.07.2012 № 04-79/4-30 – Звіт про результати перевірки ефективності використання коштів державного бюджету на утримання і збереження Національного заповідника «Софія Київська» та Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника;

відповідно до запитів народних депутатів України:

- Богословської І.Г. від 14.01.2011 № 626-01/11 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, отриманих Міністерством культури України на надання фінансової підтримки національним творчим спілкам у сфері культури і мистецтва;
- Карпука В.П. і Кармазіна Ю.А. від 21.10.2011 № 11/10-403 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2010–2011 роках Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України на надання загальної та поглибленої освіти з фізики і математики, фізкультури і спорту загальноосвітніми спеціалізованими школами-інтернатами;
- Кармазіна Ю.А. від 12.04.2012 № 432 – Звіт про результати аудиту використання бюджетних коштів, передбачених на забезпечення життєдіяльності Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд.

За результатами розгляду звітів Колегією, з метою інформування народних депутатів України про діяльність Рахункової палати, на основі матеріалів контрольно-аналітичних та експертних заходів підготовлено та роздано у сесійній залі 7 інформаційних бюлетенів.

1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ

1.3.1. Загальна характеристика діяльності

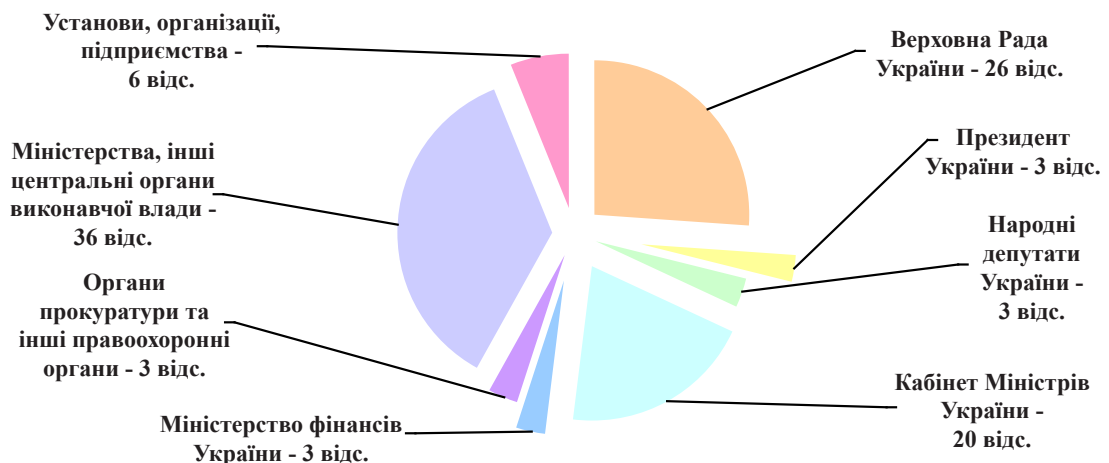
Рахунковою палатою у звітному році здійснено 896 контрольно-аналітичних та експертних заходів.

Контроль за використанням бюджетних коштів, коштів державних цільових фондів здійснювався у 24 областях України та в Автономній Республіці Крим. Перевірено 903 об'єкти (додаток 2 «Основні об'єкти контрольно-аналітичних заходів Рахункової палати у 2012 році»).

За результатами проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів підготовлено та надіслано до вищих органів законодавчої і виконавчої влади, установ, організацій, підприємств 429 звітів, висновків, інформацій, актів та листів для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також для відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України. Усі зазначені документи містили обґрунтовані, виважені та конкретні рекомендації щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо підвищення ефективності, результативності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напрямку використання бюджетних коштів, так і в цілому.

До Верховної Ради України надіслано 113 документів, Президенту України – 12, народним депутатам України – 13, Кабінету Міністрів України – 87, Міністерству фінансів України – 11, органам прокуратури та іншим правоохоронним органам – 13, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади – 155, установам, організаціям, підприємствам – 25 документів (діаграма 2).

Діаграма 2. Структура звітів, висновків, інформацій, актів та листів за результатами контрольної діяльності, надісланих у 2012 році для відповідного реагування

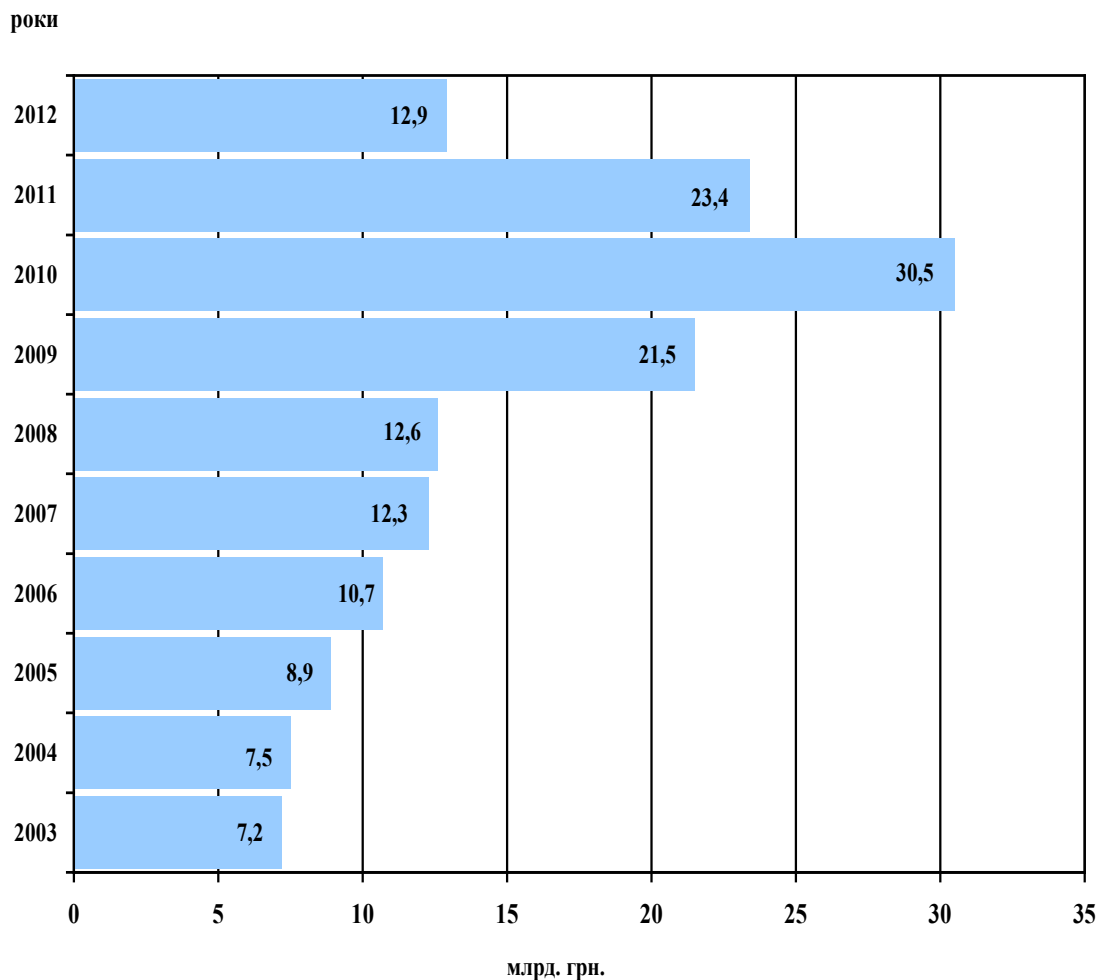

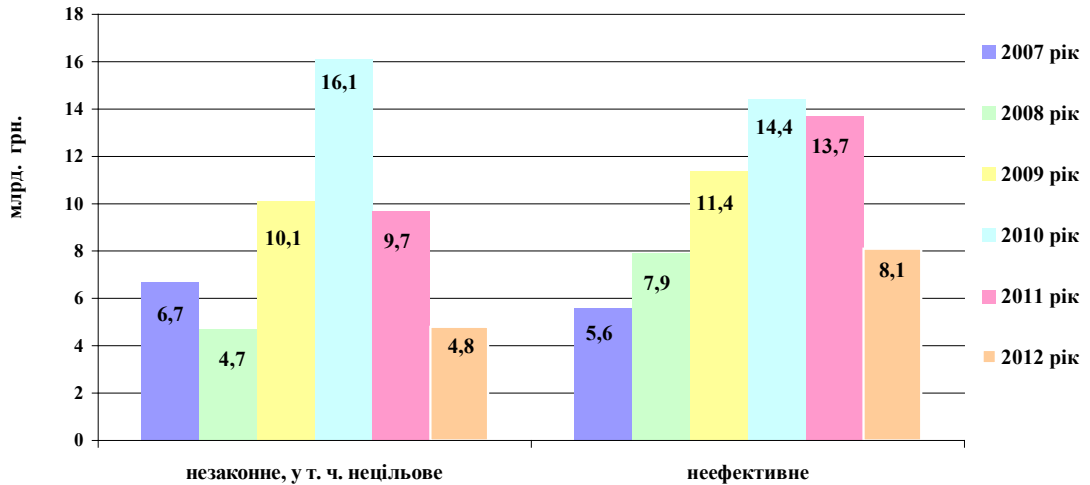
У ході проведення аудиторами Рахункової палати контрольних та експертних заходів виявлено, відповідно до статей 116 і 119 Бюджетного кодексу України, порушень бюджетного законодавства (незаконного, у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів на загальну суму **12 млрд. 943,8 млн. грн.** (діаграми 3, 4). З цієї суми:

- незаконне, у тому числі нецільове використання коштів становить **4 млрд. 781,1 млн. грн.;**
- неефективне – **8 млрд. 162,7 млн. гривень.**

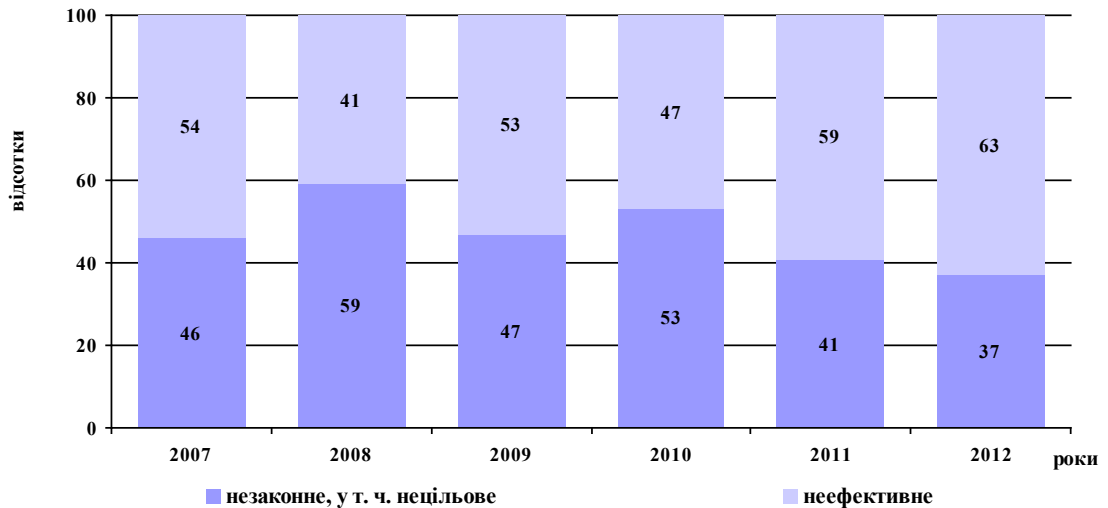
Діаграма 3. Обсяги виявлених Рахунковою палатою порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів

Діаграма 4. Розподіл обсягів незаконного та неефективного використання бюджетних коштів

Діаграма 5. Співвідношення незаконного та неефективного використання бюджетних коштів

Зменшення обсягів виявлених порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порівняно з 2011 роком, зумовлене тим, що у звітному періоді контрольна діяльність Рахункової палати спрямовувалась на проведення контрольно-аналітичних заходів із метою встановлення реального стану справ із виконанням постанов і висновків Колегії Рахункової палати та стимулювання усунення виявлених порушень і недоліків, підвищення дієвості та ефективності перевірок. На реалізацію цієї мети було націлено практично кожний другий контрольний захід. Насамперед приділялась увага тим державним цільовим програмам, напрямам використання бюджетних коштів, в яких є значна соціально-економічна складова або за якими виявлені значні обсяги порушень бюджетного законодавства, неефективного управління та використання бюджетних коштів.

Аналіз результатів проведених упродовж 2012 року контрольних заходів свідчить, що більшість порушень бюджетного законодавства все ще має системний характер, вони повторюються із року в рік. Найбільш характерними за кількістю виявлених випадків та обсягами порушень у звітному році були порушення бюджетного законодавства, які умовно можна класифікувати за такими узагальненими видами:

- ◆ використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав;
- ◆ порушення під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти;
- ◆ недотримання установлених порядку та термінів складання, затвердження і подання документів;
- ◆ порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку;
- ◆ планування з порушенням чинного законодавства;
- ◆ використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства;
- ◆ нецільове використання коштів державного бюджету, передбачених на виконання державних програм;
- ◆ втрати внаслідок прийняття незаконних управлінських рішень;
- ◆ відволікання коштів державного бюджету у дебіторську заборгованість.

Найбільш характерними видами неефективного управління і використання державних коштів за обсягами та кількістю виявлених випадків у звітному році були:

- ◆ втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень;
- ◆ неефективне управління коштами через недоліки в плануванні;
- ◆ неефективне управління коштами шляхом тривалого їх утримання без використання на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів;
- ◆ неефективне використання коштів внаслідок необґрунтованих управлінських рішень;
- ◆ неефективне використання коштів через відсутність обґрунтованого прогнозування і планування;
- ◆ неефективне використання коштів іноземних цільових позик та коштів, пов'язаних з обслуговуванням цих позик;
- ◆ неефективне використання коштів на придбання основних фондів (обладнання), оплату послуг з оренди приміщень, утримання автотранспорту та неефективне використання державного майна.

У звітному році також виявлено значні обсяги неефективного використання коштів Пенсійного фонду України та Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Діаграма 6. Структура виявлених порушень бюджетного законодавства у 2012 році за видами

Діаграма 7. Структура неефективного управління та використання державних коштів у 2012 році за видами

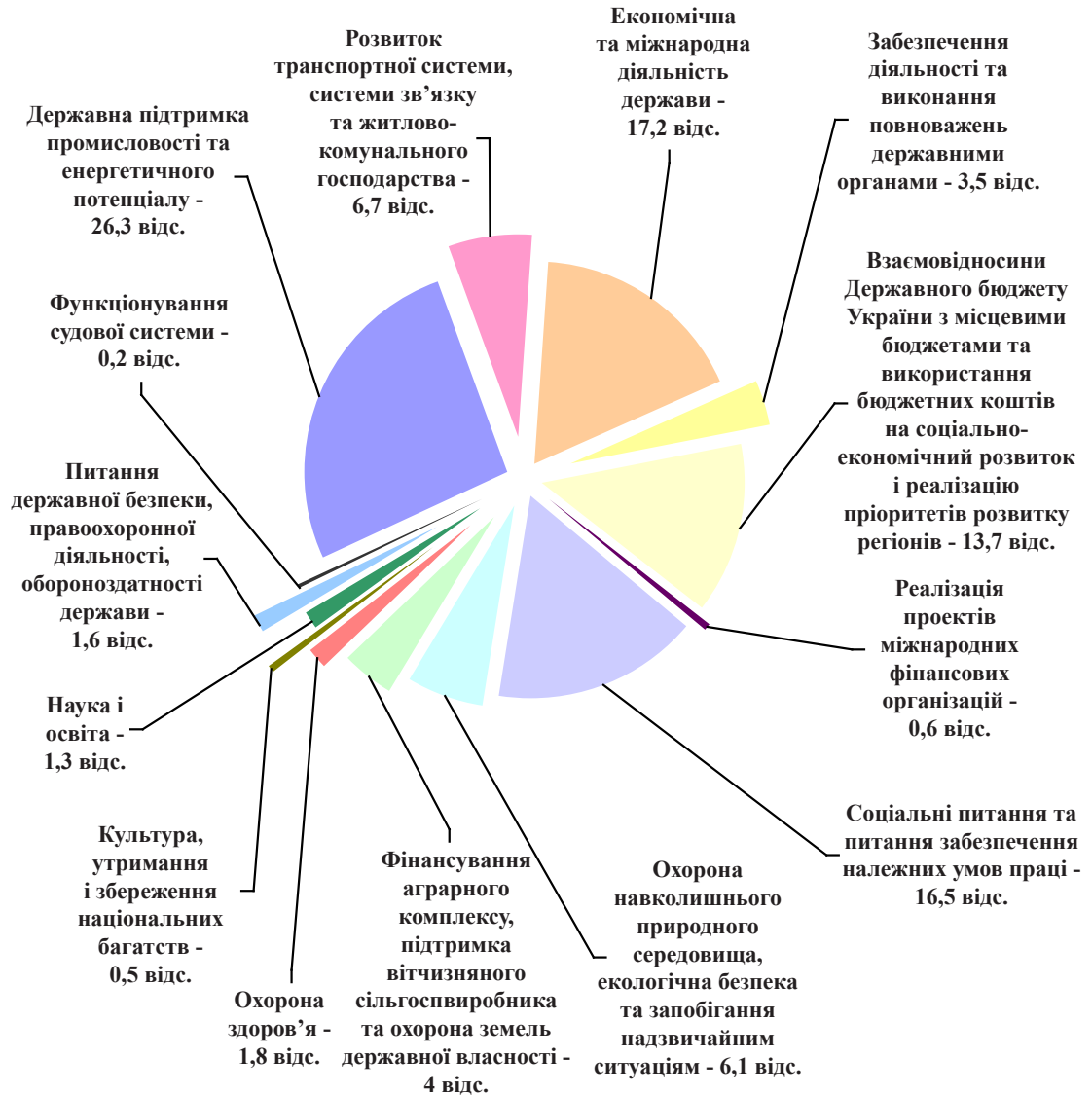

Відповідно до Бюджетного кодексу України та з урахуванням рішення Комітету Верховної Ради України з питань бюджету від 02.10.2012 № 04-14/9-1670/рп щодо розгляду Звіту Рахункової палати за 2011 рік, матеріали за результатами проведених у 2012 році контрольно-аналітичних та експертних заходів було згруповано за основними напрямками і сферами використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів. Структура обсягів виявлених бюджетних порушень, неефективного управління та використання державних коштів за цими напрямками наведена в діаграмах 8 і 9.

Діаграма 8. Структура виявлених порушень бюджетного законодавства у 2012 році за напрямками

Діаграма 9. Структура неефективного управління та використання державних коштів у 2012 році за напрямками

1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України

Відповідно до статті 98 Конституції України та статей 2, 6, 7, 22 і 30 Закону України «Про Рахункову палату», проведено аналіз виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», використання коштів державного бюджету у 2012 році та проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік».

За результатами аналізу виконання Державного бюджету України за 2011 рік Колегія Рахункової палати зробила висновки, що Державний бюджет України в 2011 році виконувався в умовах економічного зростання. Приріст реального валового внутрішнього продукту становив

5,2 відс., порівняно з 4,1 відс. у попередньому році та 4,7 відс., врахованого при затвердженні державного бюджету. За експертною оцінкою Рахункової палати, за рахунок перевищення показника, врахованого при затвердженні державного бюджету, додатково отримано доходів у сумі 1,4 млрд. гривень.

Підвищення ділової активності відбулося за всіма видами економічної діяльності, насамперед у реальному секторі. Чверть приросту ВВП забезпечено, за експертною оцінкою Рахункової палати, зростанням сільського господарства, тоді як у 2010 році його внесок у показник був негативним. При цьому частка промисловості зменшилася майже вдвічі.

У звітному періоді забезпечено виконання Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» в частині підтримання цінової стабільності. У результаті вжитих Урядом і Національним банком України заходів зі стримування інфляції ціни на споживчому ринку за 2011 рік зросли на 4,6 відс., порівняно з 9,1 відс. за попередній рік і 8,9 відс. за урядовим прогнозом. Це є найнижчим показником з 2002 року.

Доходи державного бюджету в 2011 році загалом становили 314 млрд. 616,9 млн. грн. і були перевиконані на 1,2 млрд. грн., або 0,4 відс., при збільшенні обсягу переплат за податками і зборами впродовж року на 3,9 млрд. грн., або 25,9 відсотка.

Видатки державного бюджету здійснено менше плану на 20,7 млрд. грн., або 5,9 відсотка. При цьому загальний обсяг кредиторської заборгованості бюджетних установ з основної діяльності збільшився впродовж 2011 року на 57,4 відсотка.

У результаті державний бюджет виконано загалом з дефіцитом, що менший від планового обсягу на 15,3 млрд. гривень.

У 2011 році з державного бюджету надано трансфертів місцевим бюджетам на загальну суму 94,9 млрд. грн., що на 22 відс. більше, ніж у попередньому році. Частка трансфертів у доходах місцевих бюджетів зросла на 3,2 відс. пункту – до 52,3 відсотка.

Виконання державного бюджету, зокрема у другому півріччі, здійснювалося в умовах обмеження фінансових ресурсів, спричинених недонадходженням запланованих державних запозичень внаслідок нестабільності на світовому фінансовому ринку та погіршення кон'юнктури на внутрішньому.

Державний і гарантований державою борг продовжував зростати, хоча і меншими, ніж у 2010 році, темпами, і збільшився на 40,9 млрд. грн., або 9,5 відс., – до 473,1 млрд. гривень. Витрати на погашення й обслуговування державного боргу, порівняно з 2010 роком, зросли в 1,6 раза – до 68,8 млрд. гривень.

Наявна негативна тенденція до перевищення темпів приросту боргових зобов'язань над темпами приросту реального ВВП (у 1,8 раза за 2011 рік) і значна частка зовнішньої заборгованості в загальній сумі державного та гарантованого державою боргу (63,3 відс.) формували боргові ризики.

Виконання **Державного бюджету України у першому кварталі 2012 року** відбувалося в умовах уповільнення економічного зростання.

Приріст реального валового внутрішнього продукту становив 2 відс., порівняно з 5,4 відс. у січні–березні 2010 року і 5,2 відс. за 2011 рік загалом.

Гальмування ділової активності зумовлено суттєвою експортозалежністю національної економіки і зниженням темпів зростання експорту, при незначній частці внутрішнього ринку в обсязі реалізації окремих товарів.

Негативний вплив на розвиток економіки спричинило скорочення обсягів її кредитування. Здійснення Урядом значних внутрішніх запозичень шляхом випуску облігацій внутрішньої державної позики сприяло спрямуванню банками значної частини залучених ресурсів не на кредитування, а на придбання державних цінних паперів.

При перевиконанні плану доходів загального фонду звітного періоду на 1,4 млрд. грн., або 2,1 відс., видатки не виконані на 5,1 млрд. грн., або 7,2 відсотка. У результаті загальний фонд державного бюджету виконано з профіцитом у сумі 0,4 млрд. грн. при запланованому на звітний період дефіциті в сумі 5,9 млрд. гривень.

На поточні видатки спрямовано 95,4 відс. бюджетних призначень, зокрема, найбільше – на трансферти органам державного управління інших рівнів – 34,5 відс. і трансферти населенню – 20,8 відсотка.

Від державних запозичень у січні–березні залучено 23,6 млрд. грн. – у 2,2 раза більше витрат на погашення державного боргу, що спричинило зростання з початку року державного і гарантованого державою боргу на 10,2 млрд. грн., або 2,2 відс., – до 483,3 млрд. гривень. При цьому 63,2 відс. загальної суми державного і гарантованого державою боргу становить частка заборгованості в іноземній валюті.

Водночас частка видатків на обслуговування державного боргу у видатках загального фонду державного бюджету зросла на 0,3 відс. пункту – до 8,2 відс., що свідчить про збільшення боргового навантаження на державний бюджет, яке, враховуючи заплановані річні обсяги витрат на погашення й обслуговування державного боргу та збільшення дохідності за облігаціями внутрішньої державної позики, зростатиме.

Колегія Рахункової палати відзначила, що **виконання Державного бюджету України в першому півріччі 2012 року** здійснювалося в умовах уповільнення темпів зростання економіки і низької інфляції. Приріст реального валового внутрішнього продукту, за оцінкою Рахункової палати, становив 2,5 відс., що на 1,9 відс. пункту нижче, ніж у січні–червні 2011 року. Споживчі ціни у червні 2012 року до грудня попереднього року зросли на 0,1 відс., тобто на 5,8 відс. пункту менше, ніж показник у відповідному періоді 2011 року.

Доходи загального фонду в першому півріччі поточного року перевиконано на 0,4 млрд. грн., або 0,3 відс., тоді як видатки – не виконано на 12,6 млрд. грн., або 7,9 відсотка. На поточні видатки спрямовано 96,1 відс. бюджетних призначень, зокрема, найбільше – на трансферти органам державного управління інших рівнів – 32,5 відс. і трансферти населенню – 22,4 відсотка.

Державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 6,7 млрд. грн., що на 21,4 млрд. грн., або в 4,2 раза, менше планового річного обсягу, зокрема

загальний фонд – 4,7 млрд. 663,7 млн. грн., що в 3,6 раза менше плану на звітний період.

У першому півріччі від державних запозичень залучено 50,3 млрд. грн., або 51,1 відс. запланованого річного обсягу. При цьому державні зовнішні запозичення (крім надходжень від міжнародних фінансових організацій до спеціального фонду) не здійснювалися, а заплановані їх надходження частково заміщені надходженнями від розміщення облігацій внутрішньої державної позики, номінованими як в національній, так і в іноземній валюті.

Унаслідок перевищення надходжень від державних запозичень над витратами на погашення державного боргу державний і гарантований державою борг зріс на 6,6 млрд., або 1,4 відс., – до 479,8 млрд. гривень. Порівняно з відповідним періодом 2011 року, витрати на погашення й обслуговування державного боргу збільшилися на 11,7 млрд. грн., або 35,9 відс., – до 44,4 млрд. гривень.

Істотно нижчі від врахованих при затвердженні державного бюджету темпи економічного зростання, споживчих цін, цін виробників промислової продукції та фінансові результати суб'єктів господарювання негативно вплинули на **виконання державного бюджету за дев'ять місяців 2012 року.**

План доходів загального фонду звітного періоду не виконано на 6,4 млрд. грн., або 3 відс., видатків – на 21,9 млрд. грн., або 8,6 відсотка. На поточні видатки спрямовано 94,9 відс. бюджетних призначень.

У результаті державний бюджет загалом виконано з дефіцитом у сумі 24 млрд. 378,1 млн. грн., або 84,7 відс. річного плану (28 млрд. 780 млн. гривень).

Здійснення фінансування державного бюджету за рахунок державних запозичень призвело до збільшення державного боргу на 37,1 млрд. грн., або 10,4 відс., – до 394,4 млрд. гривень. Загалом державний і гарантований державою борг зріс на 22,7 млрд. грн., або 4,8 відс., – до 495,8 млрд. гривень.

У січні–вересні 2012 року приріст реального валового внутрішнього продукту, за експертною оцінкою Рахункової палати, становив 1 відс., або в чотири рази менше від врахованого при затвердженні Державного бюджету України на рік, що негативно вплинуло на його виконання. При цьому з липня економічне зростання сповільнювалося.

Вперше після кризового 2009 року обсяг випуску промислової продукції знизився. За січень–вересень спад виробництва становив 1,2 відс. виключно за рахунок скорочення на 3,4 відс. обсягів продукції переробної промисловості.

У січні–вересні 2012 року дефіцит поточного рахунку в сумі 9 млрд. 276 млн. дол. США і профіцит рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій в обсязі 8 млрд. 478 млн. дол. сформували від'ємне сальдо платіжного балансу в сумі 798 млн. дол., порівняно з його позитивним значенням у січні–вересні 2011 року – 77 млн. доларів.

Впродовж звітного періоду відхилення офіційного курсу гривні до долара від врахованого при затвердженні державного бюджету 8,1 грн. за долар не перевищувало 1,5 відсотка. Водночас за умов обмеження зростання грошової пропозиції, зниження споживчих цін і посилення девальваційних очіку-

вань значно збільшилися обсяги спрямування фінансових ресурсів на придбання валюти та облігацій внутрішньої державної позики, що стримувало кредитування економіки.

Ціни на споживчому ринку у вересні до грудня попереднього року, за даними Державної служби статистики, знизилися на 0,3 відс., при зростанні на 7,9 відс., врахованого при затвердженні державного бюджету, і є найнижчим показником за цей період за останні десять років. Ціни виробників промислової продукції підвищилися на 3,3 відс., або втричі менше від врахованих 9,4 відсотка. Ціновий чинник негативно впливав на доходи державного бюджету, однак сприяв його виконанню за видатками і зростанню реальних доходів населення.

Нижчі від врахованих при затвердженні державного бюджету темпи економічного зростання, експорту, цін, а також падіння промислового виробництва зумовили погіршення фінансових результатів суб'єктів господарювання.

Зросла централізація фінансових ресурсів на державному рівні. Питома вага трансфертів з державного бюджету в доходах місцевих бюджетів збільшилася, порівняно з відповідним періодом минулого року, на 0,3 відс. пункту і становила 52,6 відсотка.

Рахунковою палатою, відповідно до частини першої статті 39 Бюджетного кодексу України, частини третьої статті 156 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», пунктів 8 і 9 статі 7 та частини першої статті 27 Закону України «Про Рахункову палату», проведено **аналіз та експертизу проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік»**, поданого Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України 03.12.2012.

За результатами експертизи Колегія Рахункової палати відзначала, що запропонований у кризовий період проект Державного бюджету України на 2013 рік не є бюджетом розвитку, тому в ньому не враховано завдань, визначених Основними напрямками бюджетної політики на 2013 рік, схваленими постановою Верховної Ради України від 22.05.2012 № 4824-VI.

Зокрема, у законопроекті не враховано основних завдань бюджетної політики щодо:

– утримання граничного обсягу дефіциту державного бюджету в межах 0,8–1 відс. ВВП, оскільки, згідно із законопроектом, співвідношення дефіциту державного бюджету до прогнозованого річного обсягу ВВП становитиме 3,2 відс. і перевищить показник, передбачений Основними напрямками бюджетної політики, на 2,2 відс. пункту;

– здійснення державних запозичень до загального фонду державного бюджету в межах обсягів погашення державного боргу, оскільки від державних запозичень передбачено отримати 129 млрд. 402,9 млн. грн., тоді як на погашення державного боргу – 81 млрд. 68,4 млн. грн.;

– фінансування дефіциту загального фонду державного бюджету в межах надходжень від приватизації державного майна, однак дефіцит загального фонду передбачено в сумі 44 млрд. 534,5 млн. грн., а надходження коштів від приватизації державного майна – 10 млрд. 900 млн. грн.;

– утримання обсягу державного боргу на економічно безпечному рівні – не більш як 25 відс. ВВП. Згідно із законопроектом, співвідношення державного боргу до прогнозованого річного обсягу ВВП становитиме 30,6 відс. і перевищить показник, передбачений Основними напрямками бюджетної політики, на 5,6 відс. пункту;

– надання державних гарантій в обсязі не більш як 1 відс. ВВП для реалізації виключно інвестиційних та інноваційних проектів. Відповідно до поданого законопроекту, обсяг надання державних гарантій становитиме 3,2 відс. ВВП, що на 2,2 відс. пункту більше показника, передбаченого Основними напрямками бюджетної політики;

– продовження виконання зобов'язань держави з поступової компенсації громадянам втрат від знецінення грошових заощаджень, оскільки відповідні заходи передбачені лише у назві бюджетної програми за КПКВК 3501170 «Обслуговування державного боргу та заходи щодо поступової компенсації громадянам втрат від знецінення грошових заощаджень», проте сума видатків за вказаною програмою (34 млрд. 966,5 млн. грн.) не покриває навіть видатків на обслуговування державного боргу, що, відповідно до пояснювальної записки до законопроекту, прогноуються в обсязі 35 млрд. 2,3 млн. грн.;

– концентрації державної підтримки розвитку регіонів у державному фонді регіонального розвитку, що формується в обсязі не менше 1 відс. прогнозного обсягу доходів загального фонду проекту державного бюджету, оскільки законопроектом передбачено 1 млрд. 508,2 млн. грн., що становить 0,4 відс. прогнозного обсягу доходів загального фонду.

Також виявлено невідповідність додатка до законопроекту і матеріалів до нього. Показники видатків головних розпорядників бюджетних коштів, які наведені в пояснювальній записці до проекту державного бюджету, не відповідають призначенням, наведеним у додатку № 3 «Розподіл видатків Державного бюджету України на 2013 рік», зокрема, Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерству аграрної політики України, Міністерству фінансів України.

Відсутність у матеріалах законопроекту інформації про очікувані результати виконання у 2012 році в умовах економічного спаду основних макропоказників економічного і соціального розвитку, врахованих при складанні проекту державного бюджету на 2012 рік, ускладнює оцінку реалістичності їх прогнозу на наступний рік. Зокрема, немає прогнозних параметрів прибутку прибуткових підприємств, кількості зайнятих економічною діяльністю у віці від 15 до 70 років, рівня безробіття, сальдо торговельного балансу тощо.

Доходи державного бюджету в законопроекті запропоновано визначити в обсязі 361 млрд. 510,1 млн. грн., що на 12 млрд. 450,1 млн. грн., або 3,3 відс., менше від затвердженої на 2012 рік суми. Доходи державного бюджету в наступному році становитимуть 22,9 відс. валового внутрішнього продукту, що на 2 відс. пункту менше прогнозованих на 2012 рік 24,9 відсотка.

Загальний обсяг видатків державного бюджету законопроектом визначено у сумі 410 млрд. 660,5 млн. грн., що на 2 млрд. 944,8 млн. грн., або 0,7 відс., менше показника, затвердженого на 2012 рік (413 млрд. 605,3 млн. гривень).

Проект державного бюджету на 2013 рік сформовано з дефіцитом, на покриття якого передбачено здійснення нових державних запозичень, що призведе до подальшого нарощування обсягів державного боргу і зростання витрат на його погашення й обслуговування.

Проектом закону про державний бюджет на наступний рік надходження від приватизації державного майна й інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації та кредитування підприємств, визначені в обсязі 10 млрд. 900 млн. гривень. Порівняно з 2012 роком, обсяг надходжень коштів від приватизації державного майна передбачено збільшити на 900 млн. гривень. При цьому в супроводжуючих матеріалах, які додані до законопроекту, не наведено пояснень і обґрунтувань визначеної суми.

Водночас проведений аналіз свідчить, що план прогнозних обсягів надходжень до бюджету коштів від приватизації державного майна щороку завищується і його виконання, як правило, є недосяжним.

У законопроекті про державний бюджет на 2013 рік запропоновано встановити граничний обсяг державного боргу в сумі 483 млрд. 32 млн. грн., що на 59 млрд. 27,9 млн. грн., або 13,9 відс., більше, ніж граничний обсяг, затверджений на кінець 2012 року.

Законопроектом не передбачено принципів змін у частині формування прогнозних обсягів місцевих бюджетів і міжбюджетних відносин. Основним джерелом доходів місцевих бюджетів залишатимуться міжбюджетні трансферти з державного бюджету.

За результатами аналізу наданого проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» Колегією Рахункової палати було запропоновано:

– у статті 1 передбачити розмір оборотного залишку бюджетних коштів державного бюджету на 2013 рік в абсолютній величині;

– у статті 6 з метою мінімізації ризиків за гарантійними зобов'язаннями і приведенням у відповідність із положеннями Бюджетного кодексу України зменшити суму надання державних гарантій та встановити їх в обсязі не більше 15 млрд. 760 млн. грн., а також виключити пункт третій цієї статті;

– виключити пункти 3, 5–8 прикінцевих положень законопроекту як такі, що не узгоджуються з положенням Закону України «Про Регламент Верховної Ради України»;

– визначити обсяг вільного залишку бюджетних коштів і передбачити його в додатку № 2 «Фінансування Державного бюджету України на 2013 рік», зменшивши відповідно обсяги державних запозичень;

– з метою приведення у відповідність назви бюджетної програми й обсягів коштів за нею, а також відповідно до норм чинного законодавства, назву бюджетної програми за КПКВК 3501170 викласти в такій редакції: «Обслуговування державного боргу», видатки на заходи щодо поступової компенсації громадянам втрат від знецінення грошових заощаджень визначити та встановити за окремою бюджетною програмою;

– видатки за бюджетною програмою за КПКВК 3511590 «Обслуговування та погашення зобов'язань за залученими коштами під державні гарантії для здійснення капітальних видатків розпорядниками бюджетних коштів» у сумі 2 млрд. 600 млн. грн. виключити, оскільки частиною четвертою статті 16 Бюджетного кодексу встановлено, що бюджетна установа не має права здійснювати запозичення у будь-якій формі (крім випадків, передбачених кодексом). Також, згідно з частиною першою статті 17 Бюджетного кодексу країни, державні гарантії можуть надаватися за рішенням Кабінету Міністрів України або на підставі міжнародних договорів України виключно у межах і за напрямками, що визначені Законом України про Державний бюджет України для забезпечення повного або часткового виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України.

1.3.3. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів

1.3.3.1. Соціальні питання та питання забезпечення належних умов праці

Впродовж усіх років діяльності Рахункової палати пріоритетним напрямом контролю використання бюджетних коштів були соціальні питання, які тим чи іншим чином пов'язані з умовами життя людини, її праці та відпочинку. Загалом за даним напрямом аудиторами було виявлено, що з порушенням чинного законодавства використано понад 478,6 млн. грн. бюджетних коштів, неефективно – понад 1 млрд. 345 млн. гривень.

За результатами проведеного *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з літнього оздоровлення дітей у 2010–2011 роках* Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що впродовж останніх років простежується негативна тенденція до зменшення кількості оздоровлених дітей та погіршення якості оздоровчих послуг. Це спричинено відсутністю єдиної цілісної системи організації літнього оздоровлення та відпочинку дітей, яка б забезпечила комплексне вирішення цих питань, а також організаційними прорахунками та неефективним управлінням учасниками оздоровчого процесу виділеними на цю мету бюджетними коштами.

МОНмолодьспорт, Мінсоцполітики, Мінагрополітики як головні розпорядники коштів державного бюджету, передбачених на літнє оздоровлення та відпочинок дітей, у 2010–2011 роках не забезпечили належної організації виконання відповідних бюджетних програм, що призвело до неефективного управління коштами в сумі 13,7 млн. грн., використання коштів з порушенням чинного законодавства – 29,2 млн. грн. та позбавило можливості оздоровлення майже 13,5 тис. дітей.

При зменшенні порівняно з 2005 роком загальної кількості оздоровлених дітей, стійко зростала кількість дітей, оздоровлених у таборах з денним перебуванням (у 2010 році – 69,7 відс., у 2011 році – 72,3 відс.). Матеріальна база позаміських дитячих оздоровчих закладів усіх типів з року в рік погіршується, порівняно з 2005 роком у 2011 році кількість місць у них зменшилась більше ніж на 40 тисяч, або 18 відсотків.

Нормативно-правова база щодо проведення дитячого оздоровлення та відпочинку містить окремі прогалини, що негативно впливало на створення належних умов для літнього оздоровлення дітей. Зокрема, всупереч вимогам Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» не затверджені Державна програма оздоровлення та відпочинку дітей і порядок визначення дитячих закладів оздоровлення та відпочинку на конкурсній основі.

Питання літнього оздоровлення дітей вже неодноразово розглядалось Рахунковою палатою. За результатами кожного аудиту головним розпорядникам бюджетних коштів, учасникам організації літнього оздоровлення та відпочинку дітей надавалися висновки та пропозиції щодо виявлених порушень та можливості їх усунення, проте належне реагування було відсутнє.

З метою покращення ситуації Рахунковою палатою за підсумками проведеного у 2012 році контрольного заходу було запропоновано врахувати результати аудиту при удосконаленні нормативно-правових актів, що регулюють питання оздоровлення дітей, а також затвердити Державну програму оздоровлення та відпочинку дітей; розробити та затвердити державні соціальні програми розвитку Державного підприємства «Міжнародний дитячий центр «Артек» та Українського дитячого центру «Молода гвардія», а також завершити формування Державного реєстру дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

Результати аудиту виконання заходів Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 роки засвідчили, що ця програма, метою якої є підвищення рівня забезпечення житлом громадян, що потребують поліпшення житлових умов, не виконується. Нове будівництво доступного малогабаритного житла економкласу, яке дало б змогу зменшити його вартість та зробити доступним для громадян з низьким рівнем доходів, не розпочато. Єдиний державний реєстр громадян, які потребують поліпшення житлових умов, не сформовано. Наповнення цього реєстру в більшості регіонів не відбувалось.

Передбачені програмою до виконання на першому етапі її реалізації (2010–2011 роки) заходи нормативно-правового та організаційного забезпечення, які мали стати підґрунтям для забезпечення громадян доступним житлом, виконано лише на 64 відсотки. Заходи програми із забезпечення громадян доступним житлом у 2010–2011 роках і I півріччі 2012 року виконані лише на 4,5 відсотка.

Нормативне забезпечення громадян доступним житлом на час проведення аудиту було недостатнім. Указ Президента України від 08.11.2007 № 1077 «Про заходи щодо будівництва доступного житла в Україні та поліпшення забезпечення громадян житлом» Кабінет Міністрів України не виконав. Спеціального базового закону про забезпечення громадян доступним житлом, який мав би законодавчо врегулювати ці питання та передувати прийняттю державної цільової програми, на час проведення аудиту не існувало.

Кабінет Міністрів України затвердив програму, яка не враховувала положень її Концепції. Чинні державні програми забезпечення житлом окремих категорій громадян не уточнювалися, до цієї програми як окремі розділи не

включалися. Вони містили різні механізми забезпечення громадян житлом і в рамках програми, що була предметом аудиту, не застосовувались.

На час проведення аудиту в Україні була відсутня єдина державна політика щодо поліпшення стану забезпечення громадян житлом. Дії Уряду з розв'язання житлової проблеми шляхом прийняття розрізнених державних програм були недостатніми, безсистемними та вибірковими.

У результаті законодавчо визначені засади внутрішньої політики в соціальній сфері щодо забезпечення доступним житлом громадян, насамперед малозабезпечених, з обмеженими фізичними можливостями, молоді, працівників бюджетної сфери, залишались декларативними. Фактично програма із соціальної перетворилася у програму державної підтримки забудовників, уповноважених банків і громадян із достатком.

Механізм реалізації програми призвів до того, що забудовники отримували можливість добудувати «законсервовані» житлові об'єкти, а уповноважені банки, в яких на рахунках акумулювалися кошти громадян і державної підтримки, – безоплатно збільшувати операційну готівку і використовувати її на свою користь упродовж тривалого часу. За таких умов кошти держбюджету на державну підтримку доступного житла у 2010–2011 роках та I півріччі 2012 року в повній сумі 191 млн. грн. спрямовано неефективно.

Покращення ситуації із забезпеченням громадян доступним житлом Рахункова палата вбачає у розробці передбаченого Указом Президента України № 1077 спеціального базового закону та поданні його до Верховної Ради України на затвердження; у розробці механізму накопичення громадянами індивідуальних цільових внесків на спеціальних банківських депозитних рахунках для одержання кредиту та затвердження його відповідним нормативним актом; у запровадженні в межах реалізації програми законодавчо передбаченого механізму надання державної підтримки будівництва доступного житла, яка полягає у пільговому іпотечному житловому кредитуванні.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на фінансову підтримку громадських організацій інвалідів і ветеранів за 2011 рік та I півріччя 2012 року встановлено, що у 2011 році державну фінансову підтримку отримувала 21 громадська організація інвалідів і 20 громадських організацій ветеранів (менш як половина загальної кількості таких всеукраїнських громадських організацій). У 2012 році коло одержувачів майже не змінилося: 20 громадських організацій інвалідів і 22 громадські організації ветеранів. Одна з причин – складний доступ нових організацій до державної підтримки.

Впродовж 2011 року на надання фінансової підтримки цим громадським організаціям з державного бюджету спрямовано 60,7 млн. грн., у I півріччі 2012 року – 36,1 млн. гривень.

Організаційна схема управління бюджетними коштами на фінансову підтримку громадських організацій інвалідів була громіздкою та непрозорою, а в частині громадських організацій ветеранів містила ряд системних недоліків, спричинених неналежним виконанням Державною службою з питань

інвалідів та ветеранів України повноважень із забезпечення внутрішнього контролю та аналізу ефективності використання коштів.

Дії Мінсоцполітики, Державної служби з питань інвалідів та ветеранів України та Фонду соціального захисту інвалідів з організації виконання у 2011 році бюджетної програми за КПКВК 2507020 «Фінансова підтримка громадських організацій інвалідів» не були скоординовані, що негативно позначилося на своєчасності та ефективності використання бюджетних коштів.

За результатами аудиту встановлено факти використання окремими громадськими організаціями фінансової підтримки не за цільовим призначенням та з порушенням нормативно-правових актів – 5,5 млн. грн., а також неефективно – 250,7 тис. гривень.

Нормативно-правова база, що врегульовує питання надання фінансової підтримки громадським організаціям інвалідів та ветеранів, на час проведення аудиту була недосконалою та містила низку правових прогалин і неузгодженостей, що ускладнювали, а в окремих випадках і унеможлилювали здійснення належного внутрішнього контролю за цільовим та ефективним використанням коштів. Зокрема, оскільки конкурсний відбір виконавців заходів не поширюється на випадки надання фінансової підтримки громадським організаціям інвалідів та ветеранів, щороку зростає їхня вартість.

У зв'язку із зазначеним Колегія Рахункової палати дійшла висновку, що діюча система державної підтримки громадських організацій інвалідів і ветеранів, незважаючи на проведену у 2011 році реорганізацію органів управління, які опікувалися питаннями надання фінансової підтримки громадським організаціям інвалідів та ветеранів, залишалась непрозорою, громіздкою та неефективною і потребує подальшого перегляду насамперед у частині забезпечення їм рівного доступу до цієї підтримки, використання коштів переважно не на видатки споживання, а на проведення пріоритетних заходів і надання соціальних послуг.

Результати проведеного Рахунковою палатою *аудиту ефективності використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення інвалідів та інвалідів-чорнобильців автомобілями*, засвідчили, що законодавчо визначені державні гарантії для цих верств населення щодо забезпечення автомобілями не виконувались. Рівень задоволення потреби в автомобілях за рахунок коштів державного бюджету залишався вкрай низьким і становив у 2011 році 0,3 відс. чисельності інвалідів, які перебували на обліку, при плані 2,1 відсотка. Загальна потреба у бюджетних коштах на закупівлю автомобілів для задоволення існуючої черги у 2012 році становила 4,2 млрд. грн. та фактично була забезпечена бюджетними призначеннями лише на 2 відсотки. За таких умов у середньому лише кожен 80-й інвалід, який перебуває на обліку, забезпечується автомобілем, що фактично унеможливорює реалізацію більшістю інвалідів за життя свого права.

Через неналежне реагування Мінсоцполітики та Фонду соціального захисту інвалідів на висновки та пропозиції Рахункової палати, відсутність

постійного поточного моніторингу заходів окремі організаційно-правові недоліки не були усунені. Як наслідок, нормативно-правове забезпечення продовжувало містити правові прогалини та протиріччя, які ускладнювали ефективне виконання бюджетної програми із забезпечення інвалідів автомобілями та своєчасну і в повному обсязі реалізацію інвалідами права на цю державну соціальну гарантію.

У 2011 році та впродовж 9 місяців 2012 року в умовах обмежених фінансових можливостей держави щодо повного задоволення потреби інвалідів у забезпеченні автомобілями не забезпечено обґрунтоване планування видатків, повноту надходжень до спеціального фонду державного бюджету та ефективне використання коштів державного бюджету.

Усі ланки існуючої в Мінсоцполітики та Фонді соціального захисту інвалідів розгалуженої системи управління у сфері забезпечення інвалідів автомобілями не забезпечують належну організацію роботи та контроль за повнотою надходжень до спеціального фонду державного бюджету та їх раціональне використання, дієву координацію головних управлінь праці та соціального захисту населення із відповідними територіальними відділеннями Фонду в частині навчання інвалідів водінню, контролю за експлуатацією автомобілів, організації послуг з доставки, переобладнання і здачі на переробку, а також не гарантує своєчасну видачу інвалідам автомобілів.

Механізм проведення індексації грошових доходів населення, запроваджений у 1991 році в Україні з метою підвищення купівельної спроможності громадян в умовах зростання цін на споживчі товари і послуги, є недосконалим і не вирішує завдання щодо підтримання достатнього життєвого рівня працюючого населення, зокрема, в бюджетній сфері. Такий висновок зроблено за результатами *аналізу існуючого механізму індексації оплати праці працівників бюджетної сфери*.

Рівень заробітної плати в бюджетній сфері залишається невинувато низьким, а її розмір у 2011 році та I кварталі 2012 року був меншим середньомісячної заробітної плати в економіці.

Численні зміни механізму індексації оплати праці, замість розширення можливостей для працівників від його запровадження, поступово обмежували їх право на отримання додаткових доходів від неї.

Існуюча нормативно-правова база з питань, пов'язаних із забезпеченням проведення індексації оплати праці працівників бюджетної сфери, на даний час містить прогалини та неузгодженості.

Складність діючого механізму нарахування індексації та неврегульованість і неоднозначність тлумачення низки положень нормативних актів з цього питання призводять до втрати окремими категоріями працівників бюджетної сфери своїх доходів, обмежують обізнаність громадян стосовно права на індексацію, її повноти та правильності застосування.

За висновком Колегії Рахункової палати, зазначена проблема потребує невідкладного нормативно-правового врегулювання. Зміни, внесені до Порядку проведення індексації грошових доходів населення постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.2012 № 526, не вирішують наявні проблеми, які існують у механізмі індексації оплати праці.

Аналізом ефективності запровадження в Україні єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування встановлено, що запровадження в 2011 році єдиного внеску дало змогу консолідувати в одному органі – Пенсійному фонді – функції збору, обліку і контролю за його сплатою, створити єдину базу платників та сформувати Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування. Це сприяло збільшенню майже на 20 відс. доходів фондів соціального страхування порівняно з попереднім роком, а також своєчасному забезпеченню застрахованих осіб страховими та пенсійними виплатами.

Водночас навантаження на роботодавця та найманих працівників із запровадженням єдиного внеску майже не змінилося. Розміри єдиного внеску сформовано із страхових внесків і зборів, що сплачувалися до 4-х фондів соціального страхування, але із певним їх перерозподілом між Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття без належних на те обґрунтувань. Проте процес виконання бюджетів Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності залишається напруженим.

Сформована для запровадження єдиного внеску законодавча база в цілому дала змогу забезпечити виконання завдань загальнообов'язкового державного соціального страхування та управління коштами на їх забезпечення. Водночас окремі нормативно-правові акти потребують перегляду та вдосконалення.

Організаційна структура управління фондами соціального страхування із запровадженням ЄСВ не змінилася. Крім Пенсійного фонду, не відбулося значних кроків з боку інших фондів до оптимізації їх структури та чисельності.

Обсяги видатків на утримання фондів соціального страхування в 2011 році порівняно з 2010 роком зросли на півмільярда гривень, якщо у 2010 році на одну працюючу особу припадало в цілому 258,27 грн. управлінських видатків, то у 2011 році – вже 306,26 грн., або на 18,6 відс. більше.

Повністю не усунуто проблем, які мали місце при виконанні бюджетів окремих фондів соціального страхування. Зокрема, виконання Пенсійним фондом зобов'язань із своєчасної виплати пенсій та допомог в повному обсязі на час проведення аналізу було можливе завдяки залученню ним позичок з єдиного казначейського рахунку для покриття тимчасових касових розривів його бюджету, обсяги яких постійно зростають.

Реальний дефіцит бюджету Пенсійного фонду за 2011 рік становив 30,1 млрд. гривень. Крім того, обсяги непогашених позичок минулих років становили майже 25 млрд. гривень. Майже половина обсягу заборгованості Фонду з тимчасової втрати працездатності перед страхувальниками, що мала місце на початок 2011 року, станом на 01.10.2011 була непогашеною (339,5 млн. гривень).

Неналежне виконання Мінсоцполітики функцій з представництва інтересів урядової сторони в правліннях Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних

захворювань України спричинило у 2011 році відволікання власних коштів Пенсійного фонду в сумі 975,5 млн. грн., що обумовлено невирішенням спірних питань між зазначеними фондами при здійсненні взаєморозрахунків з відшкодування виплат, які не пов'язані зі страховими випадками.

Також встановлено, що наявність тіншового фонду оплати праці зменшує обсяг дохідної частини бюджетів фондів соціального страхування, що ускладнює процес стабілізації фінансової системи соціального страхування.

Рахунковою палатою за результатами проведеного аналізу було зазначено, що вирішення встановлених проблем потребує вжиття законодавчих та організаційних заходів щодо легалізації виплати заробітної плати та посилення відповідальності за її несвоєчасну виплату.

Аналіз виконання у 2011 році бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності засвідчив, що у 2011 році виконання бюджету Фонду в повному обсязі не забезпечено. Бюджет Фонду за доходами виконано на 96,1 відс., за видатками – на 90 відсотків. Незважаючи на перевищення доходів над видатками на 1 млрд. грн. показники видаткової частини бюджету Фонду не виконані за жодною із статей бюджету.

Заборгованість Фонду перед страхувальниками на початок 2012 року становила 425,2 млн. грн., у структурі якої частка боргу за зобов'язаннями 2010 року – 2,9 відс., 2011 року – 97,1 відсотка.

Упродовж 2011 року заборгованість Фонду перед страхувальниками, що мала місце на початок року, зменшилися майже в 60 разів і станом на 01.01.2012 становила 12,2 млн. гривень. Обсяги поточних зобов'язань Фонду перед страхувальниками становлять 413 млн. грн., або 80,4 відс. середньомісячних видатків бюджету Фонду на виплату матеріального забезпечення.

Разом з тим поліпшення стану виконання бюджету Фонду було відносним, оскільки позитивний результат досягнуто в основному шляхом значного скорочення видатків, спрямованих на профілактику захворюваності та економії коштів на виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності через не проведення закупівлі реабілітаційних путівок у I півріччі 2011 року. Це надалі може призвести до збільшення обсягів видатків бюджету Фонду на виплату допомоги з тимчасової непрацездатності внаслідок зростання захворюваності застрахованих осіб.

Діючі механізми проведення оздоровчих заходів за рахунок коштів Фонду були неефективними та неспроможними забезпечити реалізацію застрахованими особами та членами їх сімей права на санаторно-курортне лікування та оздоровлення відповідно до потреби.

Мінсоцполітики та Фондом не вживалися вичерпні заходи реагування на пропозиції Рахункової палати, надані ще у 2007 році, щодо законодавчого врегулювання звільнення Фонду від невластивих для соціального страхування функцій із часткового фінансування дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також придбання за рахунок коштів Фонду новорічних подарунків для дітей віком до 14 років. У 2011 році на цю мету використано 244,3 млн. гривень. Їх спрямування на санаторно-курортне лікування дало б змогу, за розрахунками Рахункової палати, оздоровити майже 49 тис. застрахованих осіб і членів їх сімей.

Надання застрахованим особам державних пільг, передбачених законодавством про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, з 2007 року супроводжувалося відволіканням власних коштів Фонду. Заборгованість державного бюджету перед Фондом станом на 01.01.2012 з відшкодування таких коштів становила 43,7 млн. грн., у структурі якої 6,8 відс. – заборгованість 2011 року та 93,2 відс. – борг 2008–2010 років.

Законодавство у сфері страхування з тимчасової втрати працездатності залишалось недосконалим та мало певні правові прогалини, які зумовлювали порушення прав застрахованих осіб, створювали умови для неефективного управління коштами Фонду та ускладнювали контроль за їх використанням.

Наявність проблем, пов'язаних з реалізацією застрахованими особами та членами їх сімей законодавчо встановленого права на отримання матеріального забезпечення і соціальних послуг, також було підтверджено під час проведеного *аудиту ефективності використання коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності у Дніпропетровській та Запорізькій областях*.

Колегія Рахункової палати зробила висновок, що використання коштів Фонду у Дніпропетровській та Запорізькій областях здійснювалося в умовах значного дефіциту бюджету Фонду, а також недосконалого нормативно-правового забезпечення у сфері страхування з тимчасової втрати працездатності та супроводжувалося прийняттям правлінням і виконавчою дирекцією Фонду й органами його управління у зазначених областях необґрунтованих управлінських рішень та організаційними недоліками з управління цими коштами.

Аудитом встановлено, що з порушенням законодавства Дніпропетровським відділенням Фонду було використано кошти Фонду в сумі 42,4 млн. грн., Запорізьким – 13,8 млн. грн., допущено неефективне управління ними у сумах 3,8 млн. грн. та 14,2 млн. грн. відповідно.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених для працевлаштування безробітних шляхом надання дотації роботодавцям*, було встановлено, що спрямування коштів Фонду на працевлаштування безробітних шляхом надання дотацій роботодавцям певною мірою сприяло вирішенню проблеми безробіття. Проте через недосконалість законодавства, механізмів надання дотацій та недоліки в організації роботи ця форма працевлаштування не набула визначального значення, а питома вага працевлаштованих у такий спосіб безробітних у 2011 році становила 4,6 відс. від загальної кількості працевлаштованих.

Нормативно-правова база щодо використання коштів Фонду була недосконалою, що позначилось на результативності та ефективності використання коштів на цю мету.

Невизначеність механізму створення додаткових робочих місць дала змогу Мінсоцполітики та Фонду спростити порядок надання роботодавцям

дотації для працевлаштування безробітних, скасувавши умову щодо необхідності їх створення.

Розмір оплати праці в Україні працевлаштованих через державну службу зайнятості осіб, незважаючи на поступове її зростання, залишався низьким при тому, що роботодавці висували підвищені вимоги до якості професійної підготовки кадрів, їх досвіду роботи.

Мінпраці (на сьогодні Мінсоцполітики) та виконавчою дирекцією Фонду переважна частина заходів щодо усунення недоліків, виявлених попередньою перевіркою Рахункової палати, виконана, що позитивно позначилось на діяльності державної служби зайнятості у сфері працевлаштування безробітних шляхом надання дотації роботодавцям. Водночас робота з удосконалення законодавства з питань зайнятості не мала завершеного характеру: визначення «додаткове робоче місце» не передбачало його створення; Положення про Державний центр зайнятості Мінпраці України та Положення про державну службу зайнятості не приведені у відповідність із вимогами чинного законодавства.

Зважаючи на те, що соціальні трансферти є важливим інструментом реалізації соціальної політики держави, у звітному році Рахунковою палатою було проведено *аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг*. За його результатами встановлено, що існуюча в Україні система управління коштами зазначеної субвенції містить ряд недоліків і проблем щодо забезпечення справедливості при її використанні.

Низка правових норм передбачала надання пільг окремим категоріям громадян, які не є соціально вразливими верствами населення. Пільги отримували як безпосередньо відповідні пільговики, так і члени їхніх сімей (26 категорій) без обмеження норм споживання послуг і розмірів доходів цих сімей. Такі засади надання пільг не відповідали принципам справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами.

На час проведення аудиту було відсутнє науково-технічне обґрунтування окремих норм споживання енергоресурсів, на підставі яких і формуються обсяги державної допомоги. При наданні пільг і субсидій застосовувались норми користування природним газом, які не переглядалися понад 15 років.

Не забезпечувалось належного управління коштами субвенції в частині своєчасності і повноти проведення розрахунків з окремими підприємствами – надавачами житлово-комунальних послуг. Серед головних причин цього – використання клірингових розрахунків (заліків) бюджету з підприємствами – надавачами комунальних послуг і обмеженість надання субвенції грошовими коштами, а також неврахування відповідних пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами попереднього аудиту.

Як наслідок, протягом 2011 року заборгованість місцевих бюджетів перед підприємствами – надавачами послуг за коштами субвенції зросла на 535,8 млн. грн. (до 963,5 млн. грн. станом на 01.01.2012). Водночас планові показники виділення асигнувань субвенції не були виконані на 448,2 млн. гривень. Це негативно позначалось на фінансових результатах діяльності відповідних підприємств та якості надання послуг населенню.

Загалом, спрямування житлово-комунальним підприємствам субвенції (у 2011 році – понад 6 млрд. грн.), яка мала компенсувати вартість послуг, наданих пільговим категоріям громадян, лише частково зменшувало проблеми у комунальній сфері. Адже залишалися й інші чинники, що впливали на ситуацію у житлово-комунальному господарстві країни: значна зношеність основних фондів, понаднормативні втрати енергетичних і водних ресурсів, рівень тарифів, тяжкий фінансово-економічний стан комунальних підприємств.

На основі матеріалів аудиту було рекомендовано Кабінету Міністрів України внести в установленому порядку зміни до існуючого механізму надання субвенції шляхом розрахунків (постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2002 № 256); нормативно визначити механізм взаємодії на центральному рівні між Мінсоцполітики і Мінфіном у частині управління коштами субвенції, зокрема стосовно визначення потреби регіонів у цих коштах. Запропоновано переглянути норми користування природним газом, згідно з якими держава надає пільги та субсидії відповідним категоріям громадян.

Міністерству фінансів України рекомендовано вжити заходів для удосконалення механізму управління коштами субвенції, зокрема щодо планування і виділення асигнувань з державного бюджету в обсягах, достатніх для забезпечення повноти надання бюджетної компенсації підприємствам – надавачам житлово-комунальних послуг недоодержаних ними доходів і запобігання утворенню кредиторської заборгованості.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на виплату доплати за роботу на радіоактивно забруднених територіях, збереження заробітної плати при переведенні на нижчеоплачувану роботу та у зв'язку з відселенням, виплати підвищених стипендій та надання додаткової відпустки громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, засвідчив, що існуюча система виплати зазначених доплат базувалась на нормативно-правових актах, які не відповідали вимогам Закону України від 28.02.91 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», що спричиняло порушення конституційних прав постраждалих громадян на соціальний захист, створювало соціальну напругу серед них та негативно позначалося на стабільності та повноті фінансування заходів, передбачених відповідною бюджетною програмою.

Розміри доплати громадянам, які працюють на територіях радіоактивного забруднення, не змінювались протягом останніх 16 років, при тому що мінімальна заробітна плата постійно зростала. Замість визначених Законом № 796 розмірів доплат за роботу на радіоактивно забруднених територіях від трьох до однієї мінімальної заробітної плати, постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.96 № 836 «Про компенсаційні виплати особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» встановлені фіксовані розміри цих доплат, які в 2010 році були меншими в 169–202 рази, у 2011 році – у 183–219 разів, ніж законодавчо визначені. У першому півріччі 2012 року розміри доплат були у 211–250 разів меншими, ніж передбачені

Законом № 796, а стипендія постраждалим учням та студентам – занижена на 35–67,9 відсотка.

Міністерством соціальної політики України не створено системного обліку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, із зазначенням повної інформації для правомірності нарахування належних їм доплат. Уніфікованих форм для здійснення нарахування та відшкодування доплат, пов'язаних з нарахуванням заробітної плати, виплатами підвищених стипендій, наданням відпусток, як того вимагає Порядок використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936, не розроблено.

Внаслідок відсутності єдиної повної інформаційної бази обліку потерпілих громадян, а також інформації щодо контингенту одержувачів доплат допущені прорахунки в плануванні видатків за окремими напрямками використання коштів бюджетної програми. Зазначене в умовах обмежених фінансових ресурсів, виділених для виконання законодавчо встановлених гарантій постраждалим громадянам, призвело до утворення у 2010–2011 роках невикористаного залишку бюджетних коштів у сумі 3,1 млн. грн. за наявності простроченої кредиторської заборгованості за цей період, тобто неефективного управління коштами.

За результатами аудиту використання у 2011 році коштів додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам Вінницької, Житомирської та Кіровоградської областей на підвищення рівня оплати праці працівників бюджетної сфери встановлено, що місцевими органами влади перевірених областей у 2011 році не забезпечено у повному обсязі ефективного управління коштами вказаної додаткової дотації, що за наявності непокритої потреби в ній деяких місцевих бюджетів призвело до спрямування бюджетних призначень з оплати праці, сформованих з її урахуванням, на фінансування інших видатків бюджетних установ та їх невикористання на кінець року на суму 30,5 млн. грн., або 21 відс. загального обсягу.

Зокрема, бюджетні призначення на оплату праці окремими місцевими органами влади перерозподілялися на оплату комунальних послуг, робіт з капітального ремонту та реконструкції, харчування, енергоносіїв, медикаментів тощо. Всього таким чином перерозподілено 26,2 млн. грн. (у Вінницькій області – 10,2 млн. грн., Житомирській – 11,1 млн. грн. та Кіровоградській – 4,9 млн. гривень).

У результаті незабезпеченості низки місцевих бюджетів ресурсами, достатніми для підвищення рівня оплати праці, від 60 до 90 відс. працівників окремих бюджетних установ змушені були перебувати у відпустках за власний рахунок. При цьому темпи зростання їх середньомісячної заробітної плати у 2011 році були нижчими, ніж в аналогічних установах з належним фінансуванням. Це загострювало соціальну напругу серед працівників окремих бюджетних установ, особливо тих, що фінансуються із сільських та селищних бюджетів, та негативно впливало на якість послуг, що надаються такими установами.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах Донецької та Луганської областей встановлено, що Міненерговугілля не забезпечило ефективного використання коштів державного бюджету, які були спрямовані на заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах цих областей. З виділених 81,5 млн. грн. на заходи з підвищення охорони праці 10,9 млн. грн. використані неефективно та з порушеннями чинного законодавства.

У деяких випадках кошти державного бюджету використовувалися на придбання застарілого та непридатного для використання обладнання і засобів контролю за параметрами шахтної атмосфери та дегазації. Мали місце численні випадки порушень Закону України «Про здійснення державних закупівель». У той же час рівень виробничого травматизму в цих областях був достатньо високим (станом на 01.10.2012 – 1638 потерпілих, у тому числі 46 із смертельними наслідками). При цьому профзахворюваність шахтарів мала стійку тенденцію до зростання.

Неналежний стан охорони праці не сприяв підвищенню рівня промислової безпеки та, у свою чергу, призводив до додаткових витрат державного бюджету на ліквідацію наслідків аварій та лікування потерпілих.

Нормативно-правове забезпечення заходів, що здійснюються Міненерговугілля (Мінвуглепромом) щодо безпеки та охорони праці на вугледобувних підприємствах, залишалося недосконалим. Програма підвищення безпеки праці на вугледобувних та шахтобудівних підприємствах, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 № 374 (основний документ, яким повинні керуватися при удосконаленні системи охорони та безпеки праці на вугледобувних підприємствах), не відповідала вимогам Закону України «Про державні цільові програми» та постанови Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106 «Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм» у частині вибору оптимального варіанта розв'язання проблем та визначення обсягів фінансування заходів як в цілому, так і в розрізі років.

Постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 № 1011 функції зі створення Уніфікованої телекомунікаційної системи диспетчерського контролю та автоматизованого керування гірничими машинами і технологічними комплексами (УТАС) передано від Мінвуглепрому до Держгірпромнагляду, що суперечить нормам статті 33 Закону України «Про охорону праці» та Положенню про Держгірпромнагляд у частині визначеного для нього статусу центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці, що здійснює державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці.

За результатами аудиту Колегією Рахункової палати було внесено пропозицію Кабінету Міністрів України переглянути Програму підвищення безпеки праці на вугледобувних та шахтобудівних підприємствах та привести її у відповідність із вимогами Закону України «Про державні цільові програми» та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм». Також

необхідно переглянути рішення про передачу функцій зі створення систем УТАС Держгірпромнагляду, до обов'язків якого ці повноваження не входять, та привести постанову Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 № 1011 у відповідність із статтею 33 Закону України «Про охорону праці».

1.3.3.2. Охорона здоров'я

На постійну контролі Рахункової палати перебувають питання законності та ефективності використання бюджетних коштів, виділених на охорону здоров'я. За звітний період за цим напрямом аудитами виявлено фактів використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства на суму майже 122 млн. грн., неефективного використання – понад 148 млн. гривень.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету на виконання заходів Загальнодержавної програми імунпрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб засвідчив, що Міністерство охорони здоров'я України у 2011 році не забезпечило ефективного використання коштів державного бюджету, виділених на виконання заходів Загальнодержавної програми імунпрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009–2015 роки, затвердженої Законом України від 21.10.2009 № 1658-VI. Незважаючи на те що виконання заходів двох попередніх державних цільових програм, спрямованих на недопущення активізації епідемічного процесу та зниження розповсюдженості інфекційних хвороб, смертності й інвалідності, не дало запланованих результатів, через відсутність відповідного фінансування та ефективних управлінських рішень МОЗ щодо належного виконання заходів не забезпечено досягнення мети програми у частині зниження рівня захворюваності на інфекції, боротьба з якими проводиться засобами імунпрофілактики.

Положення статті 12 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» і статті 27 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», що регламентують здійснення за рахунок коштів держбюджету імунпрофілактики та захисту населення від визначених інфекційних хвороб, не узгоджувались з положеннями програми і затвердженим МОЗ Календарем профілактичних щеплень у частині переліку інфекцій, проти яких профілактичні щеплення за рахунок коштів держбюджету є обов'язковими. Календар профілактичних щеплень був недосконалим і потребував перегляду й узгодження з урахуванням результатів аналізу реальної епідемічної ситуації та сучасних науково обґрунтованих підходів.

Планування МОЗ і Мінфіном бюджетних призначень на закупівлю медичних імунобіологічних препаратів було недостатньо спрямоване на досягнення показника програми щодо охоплення за рахунок коштів державного бюджету обов'язковими щепленнями на рівні не менш як 95 відс. цільових груп населення. Визначені міністерствами в паспортах бюджетних програм на 2011 і 2012 роки результативні показники передбачали закупівлю імунобіологічних препаратів в обсягах, що не відповідали обрахованій регіонами

потребі, та забезпечували охоплення обов'язковими щепленнями населення відповідних вікових груп лише на рівні від 50 до 97 відсотків

Внаслідок складання комітетом з конкурсних торгів МОЗ у 2011 році документації торгів без урахування реальних можливостей постачальників щодо поставок препаратів до кінця року, до умов договорів були внесені зміни, згідно з якими поставку вказаних препаратів здійснено лише у 2012 році після їх стовідсоткової оплати. У результаті заклади охорони здоров'я у 2011 році окремими препаратами або взагалі не забезпечувались, або забезпечувалися на рівні від 28 до 68 відс. від заявленої потреби.

За відсутності дієвого контролю з боку МОЗ за використанням закуплених ним вакцин, у 2011-2012 роках допущено списання придбаних коштом держбюджету препаратів на суму понад 2,6 млн. грн., які були зіпсовані та термін придатності яких закінчився (у тому числі придбаних у 2007 році на 2,4 млн. гривень).

Не забезпечено Міністерством і виконання пропозицій Рахункової палати, наданих за результатами попереднього контрольного заходу, щодо повернення до бюджету 29,4 млн. євро, сплачених із держбюджету як авансовий платіж у рамках кредитної угоди від 06.03.95, укладеної під гарантії Уряду з консорціумом фірм «Глятт Інженертехнік гмбх» і «Лінде-КСА-Дрезден» (ФРН) для створення вітчизняного виробництва вакцин. Фактично отримане ДП «Львівлікпрепарат» ще у 1998 році обладнання на 18,3 млн. нім. марок не змонтоване і на час проведення аудиту, за інформацією МОЗ, на заводі відсутнє. Заборгованість перед державним бюджетом на вказану суму, що обліковувалась у підпорядкованій МОЗ Державній службі лікарських засобів і виробів медичного призначення, у бухгалтерському обліку створеної внаслідок численних реорганізацій Державної служби лікарських засобів МОЗ України відсутня.

Зважаючи на викладене, Колегія Рахункової палати пропонувала Кабінету Міністрів України зобов'язати Міністерство охорони здоров'я України розробити відповідний механізм для повернення до бюджету боргу, який утворився в рамках реалізації кредитної угоди з підприємствами Федеративної Республіки Німеччина, та забезпечити його відшкодування.

За результатами аналізу використання бюджетних коштів на забезпечення лікування хворих на діабет у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях вставлено, що за відсутності скоординованих дій між Міністерством охорони здоров'я та Міністерством фінансів управлінням охорони здоров'я та курортів Вінницької та управліннями охорони здоров'я Житомирської і Хмельницької облдержадміністрацій у 2010 році – I півріччі 2012 року не забезпечено ефективного використання бюджетних коштів, виділених на реалізацію державних гарантій у сфері лікування хворих на діабет, і належного виконання заходів Державної цільової програми «Цукровий діабет» на 2009–2013 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2009 № 877. Незважаючи на те що реалізація програми має завершитись у 2013 році, на кінець 2012 року із 25 її заходів і відповідних регіональних програм 13 виконувались частково, 7 – не виконувались, при цьому виконання 5 із них не потребувало додаткового фінансування.

Спрямування бюджетних коштів переважно на забезпечення хворих на діабет препаратами інсуліну та десмопресину не забезпечило зменшення рівня захворюваності на інсулінозалежний цукровий діабет у цих областях, який постійно зростає: протягом останніх трьох років кількість таких хворих зросла більш як на 10 відс., що перевищує загальнодержавну динаміку зростання захворюваності. При цьому в Хмельницькій області захворюваність на цукровий діабет (на 100 тис. населення) одна із найбільших в Україні. Діти, хворі на діабет, не отримують гарантованого державою оздоровлення. При запланованих 30–40 відс., у 2010–2011 роках у Вінницькій і Житомирській областях оздоровлено лише близько 8 і 4 відс. відповідно хворих дітей. Наявна кількість шкіл самоконтролю дає можливість проконсультувати лише близько 15 відс. усіх хворих на діабет.

У жодній із перевірених областей не забезпечено оснащення спеціалізованих кабінетів для підвищення рівня і якості надання медичної допомоги, що сприяло б передбаченому програмою зменшенню кількості випадків ампутацій стопи, гангрени, зумовлених захворюванням на цукровий діабет. У перевірених регіонах збільшувалась також кількість випадків смертей хворих на діабет, зокрема, від ускладнень, спричинених хворобою.

Також МОЗ та Мінекономіки не виконали розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 № 247-р щодо розробки і затвердження у тримісячний термін порядку здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері утворення цін на препарати інсуліну, що спричинило неефективне використання бюджетних коштів, оскільки МОЗ були зареєстровані ціни лише на половину препаратів, які закуповувались у перевірених регіонах.

Управлінням охорони здоров'я та курортів Вінницької, управліннями охорони здоров'я Житомирської та Хмельницької облдержадміністрацій за десять років не створено ефективної системи функціонування Державного реєстру хворих на цукровий діабет, завдяки якому мала визначитися потреба в забезпеченні лікування цих хворих, а також не забезпечено дотримання вимог чинного законодавства при плануванні та витрачанні підпорядкованими закладами охорони здоров'я бюджетних коштів, виділених на забезпечення лікування хворих на діабет, що призвело до використання з порушенням законодавства 77,9 млн. грн. бюджетних коштів, неефективно – 22,4 млн. гривень.

Як наслідок, не забезпечено досягнення мети державної та відповідних регіональних програм, що передбачали підвищення рівня та забезпечення доступності медичної допомоги, поліпшення профілактики, діагностики та лікування хворих на цукровий діабет, запобігання захворюваності на цукровий діабет та зниження її рівня, а також ускладнень і спричинених діабетом інвалідності та смертності.

Одним із шляхів розв'язання цих проблем Колегія Рахункової палати вважає розроблення Міністерством охорони здоров'я України спільно з Міністерством фінансів України методики розрахунку потреби в коштах на забезпечення лікування всіх категорій хворих на діабет з урахуванням необхідності створення відповідного запасу препаратів, а також забезпечення МОЗ належного функціонування Державного реєстру хворих на цукровий діабет.

Рахунковою палатою у 2012 році проведено *аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на медичне забезпечення працівників, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та військовослужбовців внутрішніх військ*, яким встановлено, що існуюча в МВС система медичного забезпечення зазначеного контингенту залишається громіздкою та обтяжливою для державного бюджету.

Виділені у 2011 році та I півріччі 2012 року з державного бюджету кошти в обсязі понад 750 млн. грн. на надання висококваліфікованої медичної допомоги та реабілітацію зазначених категорій осіб та членів їх сімей фактично були спрямовані МВС на поточне утримання 60-ти закладів охорони здоров'я.

Проте зношеність інфраструктури більшості цих закладів, вичерпаність ресурсу медичного обладнання та недостатній рівень їхньої забезпеченості лікувальними та транспортними засобами не давали можливості надавати на сучасному рівні якісну медичну допомогу та забезпечувати повноцінне медичне обслуговування працівників органів внутрішніх справ та членів їх сімей. Водночас неповне використання наявних потужностей медичних закладів МВС призвело до збільшення витрат на їх утримання та неефективного використання бюджетних коштів.

Загалом МВС протягом зазначеного періоду допустило бюджетних правопорушень на 16,1 млн. грн., неефективно використало 18,8 млн. грн. бюджетних коштів.

Диспропорція між центром і регіонами в розподілі наявних потужностей відомчих закладів охорони здоров'я (у м. Києві зосереджено 26 відс. штатного ліжкового фонду стаціонарів МВС із широким спектром спеціалізації, в регіонах – 74 відс. ліжкового фонду, спеціалізація – неврологічний та терапевтичний профілі лікування) змушувала працівників органів внутрішніх справ регіональних підрозділів МВС для отримання висококваліфікованої медичної допомоги звертатися до інших медичних закладів за місцем проживання, у тому числі до закладів Міністерства охорони здоров'я України.

У той же час робота оздоровчих закладів МВС здебільшого була спрямована не на задоволення потреб працівників органів внутрішніх справ та членів їх сімей, а на надання медичних послуг іншим верствам населення на комерційній основі.

Аналогічна ситуація склалась і з діяльністю санаторних закладів Міноборони, розташованих на території Автономної Республіки Крим. При цьому завантаженість існуючого ліжкового фонду центрів медичної реабілітації та санаторного лікування становила 15 відс., а кількість пільгових путівок для особового складу Збройних Сил та осіб пільгових категорій щороку зменшувалася на 20 відсотків. Такий висновок зроблено за результатами *аудиту ефективності використання коштів з державного бюджету, виділених на медичне лікування, реабілітацію та санаторне забезпечення особового складу Збройних Сил України та осіб пільгових категорій на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя*.

Зазначеним аудитом встановлено, що діюча система використання бюджетних коштів лікарняними та санаторно-курортними закладами

Міноборони не відповідає вимогам чинного законодавства та призвела до численних недоліків і порушень при їх використанні. У результаті, при обмежених наявних фінансових ресурсах, лікарняними та санаторно-курортними закладами Міноборони, розташованими на території Автономної Республіки Крим, загалом з порушенням чинного законодавства та неефективно використано 67,4 млн. грн. (майже 20 відс. обсягу виділених на вказані заходи коштів з державного бюджету).

Зокрема, внаслідок невиконання планів розподілу путівок, які щороку затверджувалися Міністром оборони України (у липні та квітні на 2010 і 2011 роки відповідно), але до санаторних закладів своєчасно не доводилися, та незавантаженості ліжкового фонду кошти загального фонду в сумі 36,1 млн. грн. неефективно були використані на утримання незаповнених ліжок. Водночас не здійснювалося фінансування медичних наукових досліджень, відсутність яких стримувала розвиток військової медицини.

Рівень забезпеченості путівками військовослужбовців становив лише 2,5 відс., а осіб пільгового контингенту – 3 відс. від загальної потреби, тобто санаторне лікування отримала лише кожна вісімдесята особа передбаченого законодавством контингенту.

Існуюча організація лікувально-діагностичного процесу в медичних і санаторних закладах Міноборони, розташованих на території Криму, який на час аудиту здійснювався за відсутності стандартів медичного та санаторного лікування військовослужбовців, затверджених напрямів спеціалізації підпорядкованих закладів, практично не впливала на зниження захворюваності особового складу Збройних Сил України та підтримання його працездатності. Кількість хворих військовослужбовців протягом останніх років постійно зростає, а госпіталізованих у 2011 році – збільшилася майже на чверть.

1.3.3.3. Культура, утримання і збереження національних багатств

Постійно приділяється увага Колегії Рахункової палати і питанням культури, утриманню та збереженню національних багатств. За результатами практично кожного аудиту, проведеного за цим напрямом, було встановлено, що Міністерством культури України та іншими головними розпорядниками бюджетних коштів не забезпечувався належний контроль за ефективним та обґрунтованим використанням коштів, виділених на утримання та збереження об'єктів культурної спадщини, на фінансову підтримку творчих спілок тощо. Управлінські рішення Мінкультури були неефективними і не сприяли виконанню задекларованих цілей і завдань.

Зазначене підтверджує і проведена Рахунковою палатою *перевірка ефективності використання коштів державного бюджету на утримання і збереження Національного заповідника «Софія Київська» та Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.*

Всупереч вимогам статті 5 Закону України «Про охорону культурної спадщини» Мінкультури не ініційовано перед Мінекономрозвитку включення видатків на проведення ремонтно-реставраційних робіт до обсягів держав-

ного замовлення на 2011–2012 роки, хоча на цю мету в державному бюджеті було передбачено близько 20 млн. гривень. Як наслідок, протягом останніх років Міністерство культури не визначено державним замовником з проведення ремонтно-реставраційних робіт, незважаючи на наявність коштів на їх проведення.

На час проведення перевірки було встановлено, що від 36 до 22 відс. пам'яток Національного заповідника «Софія Київська» та Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника відповідно перебувало у незадовільному та аварійному стані. Від 30 до 80 відс. площ заповідників було передано в оренду, спільне і безоплатне користування, при цьому експонувалось лише близько 5 відс. предметів основного музейного фонду.

Внаслідок неналежного виконання Мінкультури своїх основних функцій понад 10 років не здійснювалась публікація Державного реєстру нерухомих пам'яток України в спеціалізованому періодичному виданні. На час проведення перевірки до нього не були внесені пам'ятки архітектурного ансамблю Софійського собору та комплексу споруд Києво-Печерської лаври, які мають виняткове значення для світової культури і ще у 1990 році включені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Крім того, Мінкультури не визначило порядку обліку об'єктів культурної спадщини, не встановило порядку розроблення плану організації території історико-культурного заповідника та історико-культурної заповідної території, а також порядку визначення та затвердження меж і режимів використання зон охорони пам'яток та внесення змін до них, що є порушенням статей 14, 32 і 33 Закону України «Про охорону культурної спадщини». Не дотримуючись вимог статті 172 Настанов по виконанню Конвенції про охорону всесвітньої спадщини 2005 року, Міністерство не надало до штаб-квартири ЮНЕСКО затверджені ще у липні 2011 року межі і режими використання зон охорони Національного заповідника «Софія Київська» та Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Один із заходів Загальнодержавної програми збереження та використання об'єктів культурної спадщини на 2004–2010 роки – розробка плану організації території (генерального плану) Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника – за сім років Міністерством не виконаний.

Також Мінкультури, Мінрегіоном та керівництвом заповідників не вживалися достатні заходи для створення належних умов зберігання предметів музейного фонду заповідників. У результаті 154 тис. культурних цінностей (97 відс. загальної кількості музейних фондів) зберігалися у неналежних умовах. Незадовільними темпами здійснювалась і реставрація музейних фондів. За рахунок виділених у 2011–2012 роках коштів відреставровано лише близько одного відсотка предметів музейного фонду від потреби, визначеної заповідниками.

За результатами аудиту Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України доручити Міністерству культури України прискорити роботу із внесення пам'яток Національного заповідника «Софія Київська» та Національного Києво-Печерського історико-культурного запо-

відника до Державного реєстру нерухомих пам'яток України; разом з Київською міською державною адміністрацією опрацювати та прийняти спільне рішення щодо необхідності внесення відповідних змін до розробленого Науково-дослідним інститутом пам'яткоохоронних досліджень Мінкультури історико-архітектурного плану м. Києва для включення його до Генерального плану міста Києва та його приміської зони до 2025 року; спільно з Мінекономрозвитку забезпечити формування державного замовлення на проведення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах, що є пам'ятками культурної спадщини.

Практично ті самі проблеми виявлені і в ході *аудиту використання коштів державного бюджету на збереження пам'яток історико-культурної спадщини Львівської та Тернопільської областей*. Вже традиційно Міністерством культури України не забезпечено ефективного виконання функцій центрального органу виконавчої влади щодо координації та регулювання діяльності з охорони і збереження культурної спадщини.

Встановлено, що на 72,7 відс. об'єктів культурної спадщини, що розташовані на території Львівської та Тернопільської областей, відсутня облікова інформація, що не сприяло дієвому контролю за станом їх збереження. У порушення постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 318 до цього часу не визначено меж і режимів використання історичних ареалів місць, занесених до Списку історичних населених місць України.

Потреба в коштах на збереження архітектурної спадщини в заповідниках забезпечена Мінфіном і Мінрегіонбудом на рівні 17,4 відсотка. У результаті не досягнута мета відповідної бюджетної програми, а кошти, спрямовані на її виконання, у 2009–2011 роках використовувалися тільки на поточне утримання заповідників Львівської та Тернопільської областей. Як наслідок, із 64 об'єктів культурної спадщини, що розташовані на території заповідників, 50 відс. перебувають у незадовільному стані та більше 30 відс. потребують термінових протиаварійних і консерваційних робіт. Із 11 замків і палаців, що входять до складу заповідників Львівської та Тернопільської областей, лише два – у м. Збаражі та селищі Вишнівець Тернопільської області – використовуються як повноцінні туристичні об'єкти.

Протягом останніх трьох років у державному бюджеті відсутні кошти на проведення ремонтів та реставрації пам'яток архітектури цих областей. У результаті темпи їх фізичного зносу значно випереджали темпи ремонтно-реставраційних робіт, що призводило до руйнування об'єктів і, відповідно, до залучення додаткових фінансових ресурсів.

Крім того, Львівською та Тернопільською облдержадміністраціями створена недосконала система управління охороною культурної спадщини регіонального рівня, яка не забезпечувала ефективного та оперативного реагування на порушення пам'яткоохоронного законодавства.

Через порушення нормативно-правових актів і відсутність в Мінкультури та Мінрегіонбуді дієвого внутрішнього контролю за плануванням та використанням коштів державного бюджету, у 2009–2011 роках з порушеннями чинного законодавства та неефективно використано 0,1 і 6,2 млн. грн. відповідно.

За результатами аудиту було запропоновано Кабінету Міністрів України доручити Міністерству культури України розробити довгострокову цільову загальнодержавну програму охорони культурної спадщини, спрямовану на вирішення проблем у цій сфері, зокрема на заходи з паспортизації та інвентаризації об'єктів культурної спадщини, розвитку і популяризації історико-культурних заповідників.

Перевіркою ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Національного музею народної архітектури та побуту встановлено, що запроваджена Національною академією наук система планування та використання коштів державного бюджету на утримання музею за рахунок асигнувань, наданих їй на виконання прикладних наукових розробок, була неефективною і не сприяла виконанню поставлених перед музеєм завдань з охорони, збереження, відтворення, консервації та реставрації пам'яток народної архітектури та побуту.

Незважаючи на існування музею більше 42 років, внаслідок відсутності відповідної ініціативи з боку Національної академії наук України і неналежного виконання Мінкультури та музеєм своїх функцій щодо забезпечення охорони культурної спадщини робота з виявлення зібраних у ньому унікальних предметів розпочата лише у 2012 році. Державний реєстр національного культурного надбання за 17 років Мінкультури не створено, отже, жодна музейна колекція, попри її унікальність та автентичність, не мала статусу національного культурного надбання. Не прийнято Міністерством і низки підзаконних актів, важливих для забезпечення збереження музейної колекції.

За відсутності належного контролю з боку Кабінету Міністрів України за виконанням власного розпорядження від 23.12.2009 № 1600 жодний пункт затвердженого ним Плану заходів із забезпечення повноцінного функціонування і розвитку Національного музею народної архітектури та побуту України у 2010–2011 роках НАН України та музеєм не виконаний. Як наслідок, генеральний план розвитку музею не розроблений, рекреаційні зони не визначені, межі зон охорони та режимів їх використання не перезатверджені, не оформлені правовстановлюючі документи на землю. Діяльність будівельно-реставраційної майстерні не відновлена.

У порушення вимог статей 14 і 21 Закону України «Про музеї та музейну справу» НАН України та Мінкультури не було забезпечено виконання заходів з належної охорони музейних цінностей та використання музейних експонатів за призначенням, які представлені в Національному музеї народної архітектури та побуту України.

Крім того, в результаті планування коштів на утримання музею за рахунок асигнувань, передбачених на виконання прикладних наукових та науково-технічних розробок, що не передбачали проведення реставраційних робіт, протягом 2008–2011 років за рахунок коштів спецфонду реставровано лише 156 предметів музейного фонду (близько 5 відс. від потреби). За таких умов реставрація необхідної кількості експонатів буде тривати понад 80 років, водночас 300 предметів музейного фонду потребували термінової реставрації.

Також слід зазначити, що НАН України не було забезпечено дотримання вимог чинного законодавства щодо проведення музеєм наукових досліджень. Як наслідок, кошти державного бюджету на виконання науково-дослідних робіт у сумі 23,6 млн. грн. використано з порушенням чинного законодавства. Результати 24-х досліджень, на виконання яких спрямовано 17,5 млн. грн., не впроваджені і не використовувались у роботі музею, тобто бюджетні кошти на вказану мету використовувались неефективно.

Колегією Рахункової палати за результатами проведеного аудиту було надано такі пропозиції: Кабінету Міністрів України – внести зміни до Плану заходів із забезпечення повноцінного функціонування і розвитку Національного музею народної архітектури та побуту України, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.12.2009 № 1600, у частині уточнення відповідального виконавця – Міністерству культури України; Міністерству фінансів України – ініціювати внесення змін до статті 55 Бюджетного кодексу України щодо включення видатків на охорону музейних закладів до переліку захищених статей видатків державного бюджету, як це передбачено статтею 13 Закону України «Про музеї та музейну справу»; Міністерству культури України – прискорити роботу зі створення Державного реєстру національного культурного надбання; розробити та затвердити інструкцію щодо організації обліку, зберігання та використання музейних предметів і форми облікових документів; ініціювати розроблення нормативів фінансування діяльності Національного музею народної архітектури та побуту України та подання їх на затвердження до Кабінету Міністрів України; ініціювати створення наглядової ради музею, на яку б покладалися функції контролю за якістю здійснення ним культурної діяльності, використанням бюджетних коштів за процедурою.

У звітному році Рахунковою палатою проводився *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, отриманих Міністерством культури України на надання фінансової підтримки національним творчим спілкам у сфері культури і мистецтва*, за результатами якого встановлено, що Мінкультури не забезпечено ефективного використання коштів державного бюджету, що виділялися на фінансову підтримку національних творчих спілок у сфері культури і мистецтва. Управлінські рішення Міністерства щодо підтримки і захисту законних прав та інтересів творчих спілок, гарантування однакових умов для виконання ними статутних завдань були неефективними і не сприяли виконанню задекларованих цілей і завдань у цій сфері. Як наслідок, використання національними творчими спілками виділеної у 2010–2011 роках та I кварталі 2012 року з державного бюджету фінансової підтримки у розмірі близько 20 млн. грн. не забезпечило досягнення ними головної мети діяльності у сфері культури і мистецтва щодо відродження, розвитку та популяризації народної творчості, збереження та збагачення історико-культурної та музичної спадщини, проведення масових культурно-просвітницьких заходів тощо.

Колегією Рахункової палати за результатами проведеного *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на бібліотечну справу*, зроблено висновок,

що неналежне виконання Мінкультури функцій щодо розвитку бібліотечної сфери, яка є найбільш розгалуженою і важливою складовою культурного, інформаційного та освітнього простору країни, призвело до скорочення мережі бібліотек, від'ємної динаміки поповнення та недотримання стандартів зберігання бібліотечних фондів, у тому числі рідкісних і цінних видань, незадовільного технічного стану приміщень бібліотек. Як наслідок, суттєво звужено можливості для реалізації конституційних прав громадян на вільний доступ до інформації і знань, національного надбання та цінностей світової культури.

Через самоусунення Мінфіну та Мінекономрозвитку від розв'язання проблем бібліотечної галузі розроблена Мінкультури концепція Державної цільової програми поповнення бібліотечних фондів на 2010–2015 роки не затверджена. В результаті переважна частина книжкових фондів у бібліотеках фізично зношена та застаріла.

За відсутності належного контролю з боку Кабінету Міністрів України за своєчасним і повним виконанням Мінкультури розпоряджень Уряду більшість заходів з розвитку бібліотечної справи на період до 2011 року, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.09.2009 № 1226-р, не виконані.

Мінфін, порушуючи вимоги статті 26 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», не виділяв окремим рядком бюджетні призначення на поповнення бібліотечних фондів у проектах законів про Державний бюджет України на 2010 та 2011 роки. Як наслідок, стан поповнення бібліотечних фондів є незадовільним. Лише за останні 4 роки списання фондів у 1,6 раза перевищило їх придбання, що призвело до зменшення фондів на 13,2 млн. примірників.

Мінкультури не виконувало повноважень, визначених його положенням, щодо створення Державного реєстру рідкісних та цінних видань (протягом 19 років), що є складовою Державного реєстру національного культурного надбання України, і до якого, відповідно до статті 16 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» та Положення про Державний реєстр національного культурного надбання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.92 № 466, включаються особливо цінні та рідкісні видання, що мають важливе значення для формування національної свідомості українського народу і визначають його внесок у всесвітню культурну спадщину.

Внаслідок невиконання Мінкультури вимог статті 27 зазначеного Закону і постанови Кабінету Міністрів України від 10.08.93 № 615 не забезпечено належного зберігання бібліотечних фондів та охорони важливих об'єктів культури, де зберігаються історичні і культурні цінності загальнодержавного значення. У результаті у 2010 році з читального залу Національної історичної бібліотеки України викрадено два стародруки XIX століття, ринкова вартість яких, за експертною оцінкою, становила понад 0,4 млн. грн., отже державі нанесено збитки.

Через порушення нормативно-правових актів і відсутність в Мінкультури дієвого внутрішнього контролю за плануванням та використанням коштів державного бюджету, у 2010–2011 роках з порушеннями бюджетного та чинного законодавства, а також неефективно використано понад 3,7 млн. гривень.

1.3.3.4. Наука і освіта

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії медичних наук України на наукову діяльність та надання високоспеціалізованої медичної допомоги хворим, встановлено, що впровадження результатів науково-дослідних робіт її установ належним чином не урегульовано. Такий стан був наслідком відсутності відповідних функцій та безініціативності Національної академії медичних наук України щодо сприяння використанню результатів науково-дослідних робіт у охороні здоров'я, а також неналежної уваги Міністерства охорони здоров'я України до формування і забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я.

Надана за результатами контрольного заходу ще у 2005 році пропозиція Рахункової палати щодо врахування результатів наукових робіт установ академії у Реєстрі галузевих нововведень, який є найважливішим джерелом новацій і основним документом, що регламентує процес впровадження досягнень медичної науки у практику охорони здоров'я, залишилася поза увагою МОЗ. У той же час наукові розробки установ академії передбачали використання сучасних технологій профілактики, лікування і діагностики захворювань, а впровадження їх у клініках підтверджено досягнутим клінічним, економічним і соціальним ефектом.

Академією не було забезпечено дотримання чинного законодавства щодо визначення тематик і виконавців досліджень. Зокрема, вибір тематики науково-дослідних робіт, виконання яких розпочато у 2011 і 2012 роках, академія здійснювала, за відсутності конкурсного відбору. У порушення вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель» у 2011 і 2012 роках виконавців науково-дослідних робіт визначали без застосування процедури закупівлі.

Затвердження бюджетних призначень на фундаментальні дослідження, прикладні науково-дослідні роботи і зміцнення матеріально-технічної бази наукових установ з дефіцитом до потреби створювало умови для втрат матеріальних стимулів розвитку медичної науки України, відтоку молодих і перспективних науковців. У 2011–2012 роках, як і в попередні роки, видатки на наукові дослідження визначалися не на підставі реальної потреби, а в межах доведених Мінфіном недостатніх граничних обсягів, понад 90 відс. яких – оплата праці наукових працівників. Через прорахунки Мінфіну на час проведення аудиту потреба в коштах на оплату праці науковців була не забезпечена на 43,4 млн. гривень.

Внаслідок відсутності належного фінансування та переходу працівників ДУ «Інститут нефрології НАМН України» на роботу до комерційного закладу припинено виконання 8 науково-дослідних робіт, на які у 2010–2011 роках витрачено 3,7 млн. гривень.

При наданні високоспеціалізованої медичної допомоги, потреби клінік наукових установ у бюджетних асигнуваннях на придбання медикаментів і продуктів харчування забезпечувались на рівні 37–40 відсотків. Як наслідок, понад 100 тис. тяжкохворих змушені лікуватися власним коштом.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії педагогічних наук України на наукові дослідження, встановлено, що академія, затверджуючи щороку підвідомчим установам асигнування на здійснення понад 200 наукових досліджень, не забезпечила повною мірою дотримання вимог чинного законодавства у цій сфері. Також не досягнуто широкого впровадження отриманих результатів у освітянську галузь. Незважаючи на необхідність поліпшення якості освіти з метою підвищення її конкурентоспроможності, сприяння соціально-економічному розвитку держави і забезпечення життєвих перспектив молоді, методики, засоби і нові інформаційні технології впроваджувались лише у 2–5 навчальних закладах, що не забезпечувало ефективного використання бюджетних коштів, виділених на цю мету.

Через неузгоджену роботу з виконання заходів державних цільових програм результати наукових досліджень академії державними замовниками практично не використовувались. МОНмолодьспорт не залучив академію до виконання наукової частини двох державних цільових програм у галузі освіти, що діяли до 2010 року.

Між структурними підрозділами МОНмолодьспорту і академії була відсутня належна взаємодія, оскільки не визначено механізму впровадження результатів НДР, що призводило до неузгодженості у підготовці академією підручників, посібників тощо, а недостатність коштів на випуск друкованої продукції – до неможливості їх видання. У результаті з підготовлених у 2010–2011 роках науковцями Академії 262 розробок МОНмолодьспортом дано дозвіл на використання 44 (16,7 відс.), оприлюднено лише 1,6 відс. підготовлених матеріалів. Не реалізовано і передано до архіву у вигляді рукописів матеріали 55 НДР, на виконання яких із державного бюджету використано 81,2 млн. гривень.

Слід зазначити, що правове поле для фінансування наукових досліджень за рахунок коштів державного бюджету не врегульовано. Зокрема, не застосовувалось Положення про порядок визначення обсягів базового фінансування фундаментальних наукових досліджень за рахунок коштів державного бюджету, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.99 № 304. Норма частини п'ятої статті 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо фінансування наукової діяльності шляхом фінансування основної діяльності державних наукових установ не відповідала вимогам статті 87 Бюджетного кодексу України, якою до видатків, що здійснюються з державного бюджету, віднесені видатки на фундаментальні та прикладні дослідження і сприяння науково-технічному прогресу державного значення, міжнародні наукові та інформаційні зв'язки державного значення.

Також відсутні єдині методичні рекомендації Мінфіну та Мінекономрозвитку як центральних органів виконавчої влади, відповідальних за формування проектних показників бюджету і видатків на наукову діяльність, у тому числі за державним замовленням, щодо визначення обсягів витрат.

За результатами аудиту встановлено, що, незважаючи на затвердження у державному бюджеті видатків на наукові дослідження як видатків роз-

витку, вони фактично забезпечували лише виплату заробітної плати, яка становила понад 90 відс. загальних витрат, і утримання наукових установ. У результаті не вистачало спеціального обладнання для проведення досліджень, а наявне мало знос до ста відсотків; приміщення і будівлі потребували нагального ремонту.

Існування проблем з проведенням науково-дослідних робіт та їх впровадженням підтверджено також і *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на наукові прикладні дослідження і розробки та забезпечення їх впровадження установами Національної академії наук України у Донецькій області у 2009–2011 роках.*

За результатами контрольного заходу встановлено, що головний розпорядник коштів державного бюджету і замовник наукових досліджень – Національна академія наук України, затверджуючи щороку підвідомчим установам у Донецькій області тематику досліджень та асигнування на їх здійснення, не забезпечила належної організації планування та виконання ними науково-дослідних робіт, а також ефективного впровадження результатів їх наукової і науково-технічної діяльності у сфері розвитку галузей економіки.

Накопичені десятиріччями досліджень наукові результати установ НАН України в Донецькій області можуть втратити свою актуальність. У розробленій за участю наукових установ НАН України і затвердженій Донецькою обласною радою Програмі науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року недостатньо задіяний науковий потенціал цих установ. Задекларовані в програмі наміри щодо забезпечення потреб виробництва регіону в нових матеріалах, технологіях і способах виготовлення конкурентоспроможної продукції не виправдалися. У результаті використання за 2009–2011 роки науковими установами Донецької області коштів державного бюджету в сумі 35,5 млн. грн. не забезпечило впливу науки на виробничий сектор регіону.

Протягом ряду років наукова діяльність у Донецькому регіоні проводилась в умовах непослідовного, неефективного управління цією галуззю, за відсутності чітко сформульованої стратегії науково-технічного і інноваційного розвитку та контролю за станом впровадження результатів досліджень. Як наслідок, наука не працювала на розвиток економіки як на територіальному, так і загальнодержавному рівні. Реальна потреба держави у наукових дослідженнях і розробках для подальшого їх застосування невідома, а державні цільові науково-технічні програми не передбачали впровадження створеного наукового продукту.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Головному управлінню державної служби України на підготовку та підвищення кваліфікації державних службовців, засвідчив, що Головдержслужба (з 23.07.2011 – Національне агентство України з питань державної служби) за відсутності контролю з боку Мінекономрозвитку не забезпечила прийняття належних управлінських рішень і узгодженої діяльності з визначення реальних кадрових потреб органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а надалі – гарантованого працевлаштування підготовлених фахівців і контролю за відпрацюванням ними встановленого п'ятирічного

терміну. Мінфін при визначенні обсягів бюджетних призначень не враховував реальних потреб Голодержслужби і вимагав надання показників лише за захищеними видатками, незважаючи на відсутність належного їх обґрунтування розрахунками. Як наслідок, кошти державного бюджету використовувалися з порушеннями та неефективно. Загалом Головним управлінням державної служби України використано бюджетних коштів з порушеннями чинного законодавства в сумі 21 млн. грн., неефективно – 7,3 млн. гривень.

За відсутності контролю з боку Мінекономрозвитку і Мінфіну, Голодержслужба, отримавши стовідсотково кошти, забезпечила підготовку фахівців у 2010 році на рівні 33 відс., у 2011 році – 52 відс. від обсягів, визначених Державною цільовою програмою підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України на 2008–2011 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.02.2008 № 974.

На час проведення аудиту механізм державного замовлення як засіб регулювання економіки не працював. Голодержслужбою не було створено механізму квотування місць, вищими навчальними закладами практично без конкурсу приймалися на навчання вступники з низьким рівнем знань.

У Законі України «Про державну службу» відсутні вимоги щодо відпрацювання встановленого терміну після отримання другої вищої освіти за державним замовленням і відшкодування слухачами витрат на навчання у разі недотримання ними умов тристоронніх договорів. Кабінетом Міністрів України не затверджено порядку визначення та відшкодування випускниками вказаних витрат. Не визначено й відповідальності керівників, які видали направлення на навчання, не забезпечивши при цьому працевлаштування підготовлених фахівців. Численні накази Голодержслужби не мали міжвідомчого характеру, відповідальності за їх невиконання не було передбачено.

Результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України на надання загальної та поглибленої освіти з фізики і математики, фізкультури і спорту загальноосвітніми спеціалізованими школами-інтернатами, засвідчили, що МОНмолодьспорт, одним із завдань якого було створення умов для здобуття громадянами повної загальної середньої освіти, не забезпечив обґрунтованого планування і контролю за законним і ефективним використанням коштів державного бюджету, передбачених на зазначену мету. Через відсутність ефективних дієвих заходів із організації і координування діяльності підпорядкованих загальноосвітніх навчальних закладів спрямовані МОНмолодьспортом у 2010–2011 роках ресурси державного бюджету в сумі майже 140 млн. грн. не вирішили проблем зміцнення матеріально-технічної бази закладів, що надають поглиблену підготовку з фізики і математики, фізкультури і спорту, а також загальну середню освіту для громадян України, які тимчасово чи постійно перебувають за кордоном.

Затверджуючи бюджетні асигнування з дефіцитом до потреби, МОНмолодьспорт у порушення статей 26 і 11 законів про державний бюджет на 2010 і 2011 роки відповідно безпідставно залишив у власному

розпорядженні майже 5 млн. грн., понад 61 відс. яких використано не для потреб загальноосвітніх навчальних закладів.

Крім того, Мінфіном при визначенні обсягів бюджетних призначень не було забезпечено реальних потреб навчальних закладів. Запроваджені засади формування видатків створили систему поборів: благодійні внески і дарунки становили третину доходів спеціального фонду і переважно були внесками батьків учнів для забезпечення елементарних умов їх проживання і тренування, участі у змаганнях, конкурсах і олімпіадах.

Аудитом встановлено, що Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України з порушеннями чинного законодавства використано 10,2 млн. грн. бюджетних коштів, неефективно – 2,9 млн. гривень. За умови недостатності коштів закладами не використано і списано до бюджету 0,5 млн. грн., що є неефективним управлінням ними. Також виявлено викривлення бухгалтерського обліку і бюджетної звітності на суму 7,4 млн. грн., що, відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу України, є порушенням бюджетного законодавства.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України на інформатизацію і комп'ютеризацію загальноосвітніх навчальних закладів, встановлено, що МОНмолодьспортом, незважаючи на вжиті заходи, не було забезпечено комплексних підходів, належної координації роботи та дієвого контролю за станом виконання завдань державних цільових програм з упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес загальноосвітніх навчальних закладів. Віднесені до основних напрямів інформатизації у галузі освіти програми та проекти загальнодержавного значення не виконувалися як складові частини Національної програми інформатизації, а були розпорошені у заходах і планах МОНмолодьспорту без визначення обсягу ресурсів для їх реалізації.

Невиконання завдань державних цільових програм у сфері інформатизації навчальних закладів і забезпечення їх сучасними засобами стало системним, що не сприяло пріоритетному інноваційному розвитку освіти з метою її інтеграції в європейський освітній простір.

Незадовільна організація роботи МОНмолодьспортом і підпорядкованим Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти, одне із статутних завдань якого – розробка й реалізація єдиної галузевої політики з випуску та забезпечення освіти необхідними засобами освіти, призвела до неефективних витрат державного бюджету.

Рішення МОНмолодьспорту щодо придбання комп'ютерних комплексів та їх комплектації не ґрунтувалися на реальних потребах, навчальних планах і нормах наповнюваності класів. За відсутності контролю з боку місцевих управлінь освіти за застосуванням комплексів отримана на таких засадах комп'ютерна техніка деякими шкільними закладами у навчальному процесі не використовувалася або використовувалася не за призначенням, що призвело до неефективних витрат у сумі 2,1 млн. гривень.

З 2004 року не створено електронного реєстру навчальних комп'ютерних комплексів, не застосовувалася затверджена у 2006 році методика розрахунку

потреби навчальних закладів в оснащенні такими комплексами; результати проведеної за наказом Міністра від 29.06.2010 № 637 інвентаризації комп'ютерних засобів навчання не систематизовані та не проаналізовані. У 2012 році не забезпечено інтеграції статистичної звітності загальноосвітніх навчальних закладів до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Високий статистичний показник рівня забезпеченості загальноосвітніх навчальних закладів комп'ютерами не відображав реального стану речей, оскільки 12 відс. комп'ютерів були несправними, понад 44 відс. – придбані понад 5 років тому, тобто морально і технічно застарілі.

Зосередившись на закупівлях комп'ютерних комплексів, МОНмолодьспорт та Інститут інноваційних технологій і змісту освіти не забезпечили виконання іншої складової програм з інформатизації – створення освітніх порталів, електронних бібліотек, баз даних, методик їх використання у навчальному процесі середньої школи, запровадження ресурсних центрів, які могли б забезпечити дистанційну освіту на рівні загальноосвітнього навчального закладу.

1.3.3.5. Державна безпека, правоохоронна діяльність, обороноздатність держави

Питання державної безпеки, правоохоронної діяльності, обороноздатності держави розглядаються Рахунковою палатою як пріоритетні та постійно контролюються. У звітному році Колегія Рахункової палати значну увагу приділяла аналізу ефективності використання коштів державного бюджету виділених на функціонування органів і підрозділів Міністерства внутрішніх справ України, в тому числі Державної автомобільної інспекції та Міністерства оборони України.

Зокрема, Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на функціонування та розвиток Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ України*, яким встановлено, що використання бюджетних коштів ДАІ МВС України у 2011 році та I кварталі 2012 року не забезпечило покращення стану безпеки дорожнього руху в Україні, що, відповідно до статті 3 Закону України «Про дорожній рух», було основною функцією Державтоінспекції.

Внаслідок неефективних управлінських рішень, які приймалися керівництвом Управління Державтоінспекції та його підрозділів, неефективно витрачено 36,7 млн. грн., з порушеннями чинного законодавства – 31,1 млн. гривень.

Незважаючи на стовідсоткове фінансування у 2011 році (понад 61 млн. грн.) бюджетної програми «Створення та впровадження Національної автоматизованої інформаційної системи Департаменту державної автомобільної інспекції України», інформаційна система у сфері безпеки дорожнього руху на час проведення аудиту так і не була створена.

Недотримання Управлінням Державтоінспекції таких обов'язкових етапів робіт під час проектування, впровадження та експлуатації засобів інформатизації, як визначення потреби у цих засобах, можливості їх модернізації,

розроблення техніко-економічного обґрунтування тощо, призвело до необґрунтованого застосування технічних рішень щодо побудови Національної автоматизованої інформаційної системи, а в кінцевому результаті – до неефективного, а в деяких випадках незаконного використання бюджетних коштів. Фактично ця система перебувала у стадії дослідної експлуатації – без підготовлених фахівців, наповнення бази даних, належного організаційного забезпечення, що не давало змоги її використовувати за призначенням і ввести в промислову експлуатацію.

МВС України не були виконані пропозиції Рахункової палати щодо прискорення розроблення проекту нової державної цільової програми забезпечення безпеки дорожнього руху. Відсутність упродовж п'яти років програмного документа, який би визначав державну політику у вирішенні комплексних проблем забезпечення безпеки дорожнього руху, створювало ризики погіршення стану на автошляхах України.

Міністерством також не розроблені нормативно-правові акти, які б визначали правовий статус Управління Державтоінспекції, діяльність якого на час проведення аудиту фактично була нелегітимною.

Скоротивши у 2011 році з метою зменшення видатків на утримання Державтоінспекції понад 5,7 тис. працівників дорожньо-патрульної служби (далі – ДПС), МВС України не спрямувало вивільнені кошти на забезпечення підрозділів ДПС сучасними зразками техніки, засобами зв'язку, приладами автоматичної фіксації правопорушень тощо. Зазначене призвело не тільки до втрати контролю за значною частиною дорожньої мережі, але й вплинуло на збільшення дорожньо-транспортних пригод.

Низькою була ефективність функціонування стаціонарних постів ДПС Державтоінспекції, третина з яких не обладнана апаратно-програмними комплексами автоматичного контролю за транспортними засобами. У той же час обмежена кількість діючих пересувних нарядів ДПС змушувала їх здебільшого виконувати статистичні функції з оформлення матеріалів дорожньо-транспортних пригод та надавати допомогу учасникам дорожнього руху. Все це створювало передумови для збільшення аварійності, травматизму та смертності на автошляхах.

У ході аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на централізоване матеріально-технічне забезпечення органів і підрозділів внутрішніх справ, встановлено, що існуюча в Міністерстві система централізованого матеріально-технічного забезпечення органів і підрозділів внутрішніх справ, успадкована ще за часів планового господарства, не сприяла раціональному та ефективному використанню бюджетних коштів, залишалася неререформованою і обтяжливою для державного бюджету.

Через невизначеність керівництвом МВС перспектив і пріоритетів її подальшого розвитку, відсутність поточних та перспективних планів оснащення органів внутрішніх справ сучасними видами озброєння і матеріально-технічними засобами, фінансування потреб у матеріально-технічних ресурсах здійснювалося хаотично, а результативність запроваджених заходів виявилася низькою.

Внаслідок недосконалої системи управління матеріально-технічним забезпеченням та необґрунтованих управлінських рішень, які приймалися керівництвом МВС України щодо закупівлі товарів, робіт і послуг, Міністерством у 2011 році неефективно було витрачено 6,9 млн. грн., з порушенням чинного законодавства – 187,5 млн. грн., або кожна восьма гривня, виділена на зазначені цілі.

МВС не були розроблені нормативно-правові акти, які б визначали порядок централізованого матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ з використанням існуючої в системі Міністерства інфраструктури логістики. У той же час введений з 2011 року порядок централізованої закупівлі пально-мастильних матеріалів та форменого одягу, який не враховував кон'юнктури ринку, не тільки не покращив стану забезпечення ними органів внутрішніх справ, але й став причиною невиправданих витрат бюджетних коштів. А запроваджений у МВС порядок постачання матеріально-технічних ресурсів з усіх регіонів України на центральну базу ресурсного забезпечення (м. Київ), а потім відвантаження їх регіональним підрозділам органів внутрішніх справ призводив до додаткових матеріальних і фінансових витрат.

Еефективно і нераціонально використовувалися Міністерством і потужності центральної бази ресурсного забезпечення та її філій, які здебільшого були задіяні для надання послуг комерційним структурам, а не для забезпечення органів внутрішніх справ матеріально-технічними ресурсами. Водночас на їх утримання лише у 2011 році з державного бюджету виділено 13,9 млн. грн., з яких кожна друга гривня витрачена на обслуговування комерційних структур.

Результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центру МВС України та науково-дослідним експертно-криміналістичним центром при головних управліннях МВС України в м. Києві, Київській області та при Управлінні МВС України на Південно-Західній залізниці на виконання повноважень, засвідчили, що використання у 2010–2011 роках Міністерством внутрішніх справ України бюджетних коштів, виділених на функціонування експертної служби, не сприяло створенню належних умов для зміцнення її матеріально-технічної бази, запровадженню новітніх методів експертних досліджень, не забезпечило виконання нею у повному обсязі повноважень щодо участі у запобіганні, виявленні, розкритті і розслідуванні злочинів та інших правопорушень шляхом застосування експертно-криміналістичних засобів.

Пріоритетні напрями розвитку експертної діяльності, зокрема розширення мережі ДНК-лабораторій та створення баз ДНК, сертифікація зброї, боєприпасів, вибухових речовин та піротехнічних засобів, фінансувалися за залишковим принципом і на час проведення аудиту не були впроваджені у більшості регіонів країни.

Надмірна централізація коштів спецфонду, а саме щорічне вилучення МВС у експертної служби більше половини власних надходжень при централізованому забезпеченні товарно-матеріальними ресурсами у середньому

лише на 20 відс., знизила можливість придбання сучасних експертно-криміналістичних засобів, необхідних для повноцінного функціонування підрозділів експертної служби.

Протягом останніх двох років підрозділи експертної служби не забезпечувалися коштами загального фонду державного бюджету на придбання витратних матеріалів та обладнання для проведення експертиз за кримінальними справами, а використовували кошти від надання фізичним та юридичним особам платних послуг. Як наслідок, видаткове навантаження було повністю перекладено на спеціальний фонд державного бюджету, що суперечить бюджетному законодавству.

Через слабку організацію внутрішнього фінансового контролю з боку Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при Головному управлінні МВС України в м. Києві, Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при Головному управлінні МВС України в Київській області, Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при управлінні МВС України на Південно-Західній залізниці за використанням 141,1 млн. грн. бюджетних коштів та за повнотою надходжень до спеціального фонду державного бюджету з порушенням чинного законодавства та неефективно використано понад 4,2 млн. гривень.

Колегія Рахункової палати вважає, що назріла нагальна потреба в кардинальній зміні існуючого механізму забезпечення експертної служби МВС фінансовими та матеріально-технічними ресурсами на проведення усіх видів експертиз і досліджень, передбачених нормативно-правовими та відомчими актами, а також у визначенні пріоритетів подальшого розвитку служби.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству оборони України на забезпечення участі у міжнародних миротворчих операціях, та аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на утримання Міжнародного центру миротворчості та безпеки (Яворівський військовий полігон), встановлено, що 0,5 млрд. грн., виділених з державного бюджету Міністерству оборони України у 2010–2011 роках і I півріччі 2012 року на здійснення участі Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях, використані переважно відповідно до вимог чинного бюджетного законодавства.

Водночас потребувала удосконалення система внутрішнього контролю за законним та ефективним використанням бюджетних коштів, оскільки аудитом встановлені бюджетні правопорушення на 40 млн. грн. і факти неефективного використання 7 млн. грн. бюджетних коштів. Зокрема, кошти державного бюджету спрямовувалися на оплату послуг за завищеною вартістю та придбання товарно-матеріальних цінностей, які надалі не використовувалися у миротворчій діяльності, накопичувалися на складах або спрямовувалися на інші поточні потреби Збройних Сил України.

Міноборони не забезпечило виконання заходів із створення та функціонування Міжнародного центру миротворчості та безпеки згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.07.2006 № 398-р «Про заходи щодо забезпечення підготовки миротворчих контингентів і миротворчого

персоналу», внаслідок чого центр, який є одним із найбільших в Європі військових полігонів для проведення широкомасштабних навчань, не виконував свого концептуального завдання як сучасного сертифікованого міжвідомчого навчального закладу з підготовки миротворчих контингентів і миротворчого персоналу, у тому числі на договірній основі.

Через відсутність міжнародної сертифікації Міжнародний центр миротворчості та безпеки не мав змоги повноцінно здійснювати підготовку миротворчих контингентів, громадян інших держав, які готувалися до участі у миротворчих операціях на комерційній основі, що негативно впливало на фінансову ефективність його діяльності та розвиток.

Внаслідок незабезпечення командуванням Сухопутних військ Збройних Сил України спільно з керівництвом Міжнародного центру довгострокового планування щодо розвитку і вдосконалення навчальної матеріально-технічної бази центру, а також обмеженого бюджетного фінансування не виконувались заходи з поступового оновлення полігонного обладнання і тренажерів, які практично вичерпали технічний ресурс експлуатації. Через відсутність планових закупівель і випереджаючих ремонтно-відновлювальних робіт майже 80 відс. штатної військової техніки Міжнародного центру потребувало оновлення та модернізації. Існуюча схема експлуатаційного забезпечення центру не давала можливості ефективно виконувати завдання з облаштування військової частини, утримання будівель і споруд, заміни та модернізації зношених інженерних мереж і обладнання.

Незважаючи на постійні надходження від Секретаріату ООН компенсацій за участь військовослужбовців Збройних Сил у миротворчих операціях, із загального фонду державного бюджету Міністерства оборони недоотримано асигнувань за бюджетною програмою «Забезпечення участі у міжнародних миротворчих операціях» у 2010 році – 97 млн. грн., у 2011 році – 6 млн. грн., що призвело до утворення кредиторської заборгованості та фактично змушувало головного розпорядника коштів використовувати для забезпечення миротворчих контингентів товарно-матеріальні цінності, придбані для поточної діяльності Збройних Сил України.

З урахуванням цього та з метою забезпечення стабільного фінансування підготовки миротворчих контингентів Рахунковою палатою запропоновано Кабінету Міністрів України ініціювати перед Верховною Радою України питання про внесення змін до статті 29 Бюджетного кодексу України, згідно з якими із переліку доходів, що належать до загального фонду державного бюджету, будуть виключені кошти, отримані від Секретаріату ООН, ОБСЄ або іншої регіональної організації за участь України в міжнародних миротворчих операціях.

1.3.3.6. Функціонування судової системи

Рахунковою палатою здійснюється постійний контроль за використанням бюджетних коштів, виділених на функціонування судової влади та забезпечення системи правосуддя, оскільки це є одним із пріоритетних завдань держави.

Рахунковою палатою проведено *аудит фінансово-господарської діяльності Вищого адміністративного суду України за 2011 рік*. Колегія Рахункової палати дійшла висновку, що результати аудиту у всіх суттєвих аспектах фінансово-господарської діяльності ВАСУ підтверджують правдивість і достовірність відображення у фінансовій звітності здійснених протягом 2011 року фінансово-господарських операцій та фінансовий стан установи на кінець звітного періоду.

Разом з тим існуюча система внутрішнього контролю потребувала перегляду в частині розподілу відповідних контрольних повноважень між працівниками структурних підрозділів фінансово-економічного управління, введення передбаченої законодавством посади головного бухгалтера.

ВАСУ не дотримувався у звітному періоді всіх вимог власної облікової політики, як це передбачено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Зазначені недоліки, а також необґрунтоване прогнозування і планування видатків за відсутності всіх необхідних затверджених нормативів фінансового та ресурсного забезпечення стало причиною прийняття керівництвом ВАСУ рішень щодо неефективного управління або неефективного використання матеріальних ресурсів та бюджетних коштів.

Зокрема, без дотримання вимог чинного законодавства про інформатизацію витрачено на закупівлю комп'ютерного, мережевого обладнання та створення мереж 1,5 млн. гривень. Водночас комплексна система захисту інформації, яка є пріоритетним напрямом у роботі суду, так і не створена.

У порушення постанови Кабінету Міністрів України від 22.10.2008 № 943 «Про економію бюджетних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів» на капітальний ремонт приміщень були заплановані та затверджені видатки в сумі 5 млн. гривень.

Також встановлено, що облік майна матеріально відповідальними особами на загальну суму 0,6 млн. грн. не відповідав вимогам чинного законодавства.

У ВАСУ, незважаючи на вимоги Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Інструкції з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу бюджетних установ, не в повному обсязі проведено інвентаризацію матеріальних цінностей, зокрема службового житла, в якому мешкали судді та працівники апарату ВАСУ. Система внутрішнього контролю та аудиту підлягала удосконаленню.

Аудит використання Державною судовою адміністрацією України та судами загальної юрисдикції коштів, що надійшли до спеціального фонду Державного бюджету України у 2012 році, засвідчив, що існуюча система стягнення судового збору, надходження від якого визначені Законом України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» як адміністративний збір, а також його подальше використання на покриття видатків з оплати праці та оплати комунальних послуг та енергоносіїв ставило виплату суддівської винагороди та оплату праці працівників апаратів судів у залежність від стабільності надходжень до спеціального фонду державного бюджету.

Віднесення надходжень від сплати судового збору до категорії адміністративних зборів не узгоджувалось з нормами Закону України «Про адміністративні послуги», який врегульовує питання адміністративних послуг та

зборів, але дія якого, відповідно до статті 2, не поширюється на відносини у сфері судочинства. Зазначена правова колізія потребувала законодавчого врегулювання, а існуюча система зарахування та використання коштів судового збору як адміністративного – перегляду.

Державною судовою адміністрацією України спільно з Державною казначейською службою України у перевіреному періоді було створено систему управління коштами, які надходили до спеціального фонду державного бюджету, в тому числі від судового збору, що забезпечував їх облік, розподіл, перерозподіл та використання. Кошти спеціального фонду за захищеними статтями (оплата праці, комунальні платежі) були використані у 2012 році територіальними управліннями ДСА України в основному з дотриманням вимог чинного законодавства. Водночас в окремих випадках територіальними управліннями ДСА України, а також окремими апеляційними судами приймалися управлінські рішення, що призвели до неефективного використання коштів на загальну суму 0,5 млн. гривень.

Також слід зазначити, що істотне зменшення кількості заяв, які надійшли до судів, неврахування пільг щодо сплати судового збору, обрання нерепрезентативного періоду як базового для планування надходжень, відсутність доступу до інформаційно-аналітичних даних безпосередньо у ДСА України стали причинами затвердження у державному бюджеті необґрунтованих доходів і видатків спеціального фонду.

За таких умов план надходжень судового збору до спеціального фонду у 2012 році не було виконано, внаслідок чого за ініціативою Кабінету Міністрів України Верховна Рада України внесла зміни до Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік», згідно з якими збільшено обсяг бюджетних призначень за загальним фондом і, відповідно, зменшено обсяг надходжень спеціального фонду ДСА України від судового збору.

Встановлені недоліки у фінансово-господарській діяльності стали свідченням необхідності посилення системи внутрішнього контролю у ДСА України, зокрема, за укладанням та виконанням договорів на послуги з обслуговування автоматизованих систем із ведення діловодства в місцевих та апеляційних загальних судах. Для ефективного планування і розподілу видатків спеціального фонду держбюджету потрібно проводити моніторинг інформації про взяті бюджетні зобов'язання, тобто ціни договорів, укладених місцевими та апеляційними судами.

За результатами аудиту використання бюджетних коштів, виділених на здійснення правосуддя місцевими судами, встановлено, що Державною судовою адміністрацією України упродовж 2011 року вживалися заходи щодо покращення організаційного забезпечення діяльності місцевих судів. Однак в умовах незавершеної судової реформи, дефіциту бюджетних призначень діяльність ДСА України була спрямована на вирішення переважно ситуативних, поточних питань. Протягом періоду, що перевірявся, неефективно використано 8,6 млн. грн., а з порушенням чинного законодавства – 3,5 млн. грн., які були виділені з державного бюджету на забезпечення правосуддя місцевими судами загальної юрисдикції. Крім того, у зв'язку з виділенням бюджетних асигнувань на утримання судів в останні дні грудня, несвое-

часним проведенням платежів органами Держказначейства та невжиттям належних заходів з боку ДСА України і керівників судів не використано та повернено наприкінці року до бюджету 6,1 млн. грн., з яких 90 відс. становили видатки споживання.

Внаслідок цього не розв'язані системні проблеми щодо організаційного забезпечення місцевих судів. ДСА України не укомплектовано повністю службу судових розпорядників, не запроваджено в повному обсязі охоронну сигналізацію, підтримання громадського порядку в усіх судах підрозділами судової міліції, не вирішено існуючих питань щодо оплати праці суддів, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення судів, будівництва та капітального ремонту приміщень, забезпечення суддів мантиями і нагрудними знаками. Кожний другий суддя місцевих судів продовжує здійснювати судочинство в непридатних для цього умовах.

Існуюча система управління фінансовими ресурсами та внутрішнього фінансового контролю ДСА України не забезпечувала вирішення системних проблем щодо розвитку матеріальної бази місцевих судів. Управлінські рішення з цих питань, які приймалися головним розпорядником бюджетних коштів та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня (господарськими місцевими судами, окружними адміністративними судами та територіальними управліннями ДСА України відносно місцевих загальних судів), не завжди були ефективними, а в деяких випадках не відповідали чинному законодавству.

При визначенні кількісного складу суддів місцевих судів загальної юрисдикції по кожному регіону України не враховувалась фактична чисельність населення та дані щодо обсягів роботи суддів, що призвело до непропорційного навантаження на них і погіршення умов доступності правосуддя для громадян України.

Потребує законодавчого врегулювання питання затвердження єдиних нормативів фінансового забезпечення судів, повноваження ДСА України з управління об'єктами державної власності, припинення практики оплати праці суддів за рахунок коштів, які надходять до спеціального фонду державного бюджету за сплату судового збору.

1.3.3.7. Забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами

Під постійним контролем Рахункової палати перебувають питання законності та ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності державних органів та виконання ними повноважень у частині контролю за дотриманням податкового законодавства, антимонопольного законодавства, а також парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини. У ході контрольних заходів, проведених у 2012 році, було виявлено майже 113 млн. грн., використаних із порушенням чинного законодавства, і понад 283 млн. грн. – неефективно.

Як показали результати *аналізу ефективності управління державним майном органами державного управління*, система управління держав-

ним майном не відповідає сучасним потребам економіки України і вимагала удосконалення. Зазначене обумовлювалось розпорошеністю функцій управління цим майном між міністерствами та іншими органами державної влади, до сфери управління яких належать об'єкти державної власності, а також відсутністю ефективного та скоординованого механізму реалізації повноважень Фондом державного майна, Мінекономрозвитку та Державним агентством з управління державними корпоративними правами та майном, які є уповноваженими органами у цій сфері.

Фонд держмайна виконував лише функції головного органу в системі державних органів приватизації, орендодавця державного майна, здійснював його оцінку та обліковував об'єкти державної власності в Єдиному реєстрі. Водночас дані цього реєстру були неповні і недостовірні. За результатами інвентаризації державного майна, яка проводилася у 2012 році відповідно до Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», узагальнені відомості про наявні об'єкти державної власності Фонду державного майна України подали лише 128 із 153 суб'єктів управління (83,7 відс.), а належність до сфери управління відповідних державних органів майже 6 тис. юридичних осіб (22 відс. їх загальної кількості), які діяли виключно на основі державної власності та обліковувались у Єдиному реєстрі, жодним органом державного управління не підтверджена.

Не володіло повною та достовірною інформацією щодо стану та якості управління об'єктами державної власності й Мінекономрозвитку, що ускладнювало виконання ним функцій з формування державної політики у цій сфері. Для здійснення моніторингу ефективності управління підвідомчими державним органам суб'єктами господарювання Мінекономрозвитку отримало дані лише щодо 3,5 тис. таких суб'єктів (86 відс. від загальної кількості). На основі узагальненої та поданої Мінекономрозвитку інформації відповідних рішень Урядом не приймалося.

Незважаючи на те, що функції Державного агентства з управління державними корпоративними правами та майном в частині реалізації державної політики у сфері управління об'єктами державної власності обмежилися лише об'єктами, які належали до сфери його управління, дані Агентства про суб'єкти господарювання, які перебували на його обліку (349), відрізнялися від даних Єдиного реєстру, що подавало ліквідоване Мінпромполітики, правонаступником якого було Агентство (434 суб'єкта).

Указом Президента України від 24.12.2012 № 726 «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» Державне агентство реорганізовано в Мінпромполітики. За висновками Колегії Рахункової палати, незабезпечення Державним агентством упорядкування обліку об'єктів державної власності ускладнить їх передачу до сфери управління Мінпромполітики. Необхідно також внести зміни до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» та інших нормативно-правових актів з метою упорядкування функцій уповноважених органів і створення скоординованого механізму реалізації їх повноважень.

Як свідчать результати аудиту ефективності використання Міністерством закордонних справ України коштів державного бюджету на функціонування і розвиток закордонних дипломатичних установ України у 2010–2011 роках, система планування та фінансування присутності України в стратегічних регіонах світу і підтримки офіційних міждержавних відносин була недостатньо нормативно врегульованою та потребувала удосконалення.

Міністерством закордонних справ України не розроблена стратегія функціонування та розвитку закордонних дипломатичних установ України, яка б визначала критерії стратегічної важливості регіонів світу і ключові напрями діяльності дипломатичних відомств.

Як наслідок, використання коштів державного бюджету на функціонування і розвиток дипломатичної служби України за кордоном здійснювалося МЗС і закордонними дипломатичними установами з порушеннями та неефективно.

При формуванні проектів кошторисів дипустанов МЗС не дотримувалося власного Порядку складання, розгляду, затвердження та виконання кошторисів доходів і видатків. У результаті у кошторисах на централізоване забезпечення МЗС завищувалися видатки, створюючи резерви значних за обсягами коштів (близько двох відсотків від загальної суми асигнувань), які в надалі перерозподілялися між дипустановами.

Управління валютними коштами здійснювалося МЗС із недоліками та неефективно.

При фінансуванні дипустанов у валюті МЗС не узгоджувало з Держказначейством можливості використання його наявних валютних ресурсів. Як наслідок, у 2010–2011 роках додаткові витрати бюджетних коштів, пов'язані з конвертацією гривні, становили майже 2,4 млн. гривень.

При обґрунтуванні та прийнятті рішень закордонні дипломатичні установи та МЗС у непоодиноких випадках не дотримувалися відомчих граничних норм щодо придбання та заміни транспортних засобів, що призвело до неефективних витрат бюджетних коштів на суму майже 160 тис. дол. США (1,3 млн. гривень).

Також МЗС не узгоджено з Кабінетом Міністрів України вартість придбання легкових автомобілів для дипломатичних установ, а встановлені у 2011 році відомчим актом обмеження в декілька разів перевищували урядові норми.

З метою підвищення ефективності діяльності Міністерства закордонних справ України Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України доручити МЗС розробити і затвердити середньострокову стратегію діяльності та розвитку закордонних дипломатичних установ, у тому числі дипломатичної присутності України в стратегічно важливих регіонах світу.

Колегія Рахункової палати за підсумками розгляду результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державній податковій службі України на виконання повноважень в частині контролю за дотриманням та виконанням податкового законодавства, констатувала, що Державною податковою службою України протягом 2010–2011 років та I півріччя 2012 року неповною мірою забезпечено досяг-

нення мети бюджетної програми щодо контролю за дотриманням податкового законодавства, правильністю обчислення та своєчасністю сплати обов'язкових платежів до бюджету, а отже, й ефективного використання бюджетних коштів на зазначені цілі.

У 2010 році Державною податковою службою України планові завдання з мобілізації коштів до загального та спеціального фондів Державного бюджету України не були виконані, внаслідок чого бюджет недоотримав майже 2,4 млрд. гривень. У 2011 році недонадходження до спеціального фонду державного бюджету становили 3,2 млрд. гривень.

Результати аудиту свідчать, що погашення податкового боргу відбувалось в основному за рахунок його списання. Протягом періоду, що перевірявся, списано податкових боргів у сумі, що перевищує 36 млрд. грн., з яких 16,5 млрд. грн. списано відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо питань оподаткування природного газу та електричної енергії».

Значних обсягів досягли суми розстрочених (відстрочених) податкових зобов'язань та боргу. За 2,5 року надано розстрочок (відстрочок) на 20,8 млрд. грн., з яких 13,2 млрд. грн. – за рішеннями Уряду для НАК «Нафтогаз України».

Необхідно відзначити, що протягом 2010–2011 років і I півріччя 2012 року нормативно-правове забезпечення регулювання діяльності органів ДПС України було недосконалим. Із запровадженням Податкового кодексу України не досягнуто поставленої мети щодо забезпечення стабільності податкового законодавства. За півтора року дії Податкового кодексу України Верховною Радою України було прийнято велику кількість змін і доповнень до нього. Постійне запровадження змін у податковій сфері призводило до високих ризиків для бюджету і загрожувало стабільності розвитку бізнесу.

Потребувала також удосконалення система внутрішнього контролю за ефективним і результативним використанням бюджетних коштів Державною податковою службою України як відповідальним виконавцем бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері контролю за дотриманням та виконанням податкового законодавства». Так, через неефективне управління коштами державного бюджету у 2011 році не використані залишки кошторису – 2,6 млн. грн., які були повернені до державного бюджету.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України встановлено, що використання Міністерством у 2011 році та I півріччі 2012 року коштів державного бюджету, передбачених на забезпечення виконання покладених завдань і функцій, здійснювалося в умовах організаційних і структурних змін, пов'язаних з перерозподілом повноважень. Недосконалість чинного законодавства та довготривалість розпочатих у грудні 2010 року заходів з оптимізації центральних органів виконавчої влади негативно позначилися на його діяльності та ефективності використання бюджетних коштів.

У ході оптимізації системи центральних органів виконавчої влади процес ліквідації Мінрегіонбуду, Мінжитлокомунгоспу та підвідомчих їм урядових

органів державного управління, а також утворення Мінрегіону тривав майже до завершення 2011 року, що негативно позначилося на виконанні цими органами покладених завдань і функцій у частині формування і реалізації державної політики у сфері регіональної політики, будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства. Починаючи з 1999 року система органів державного управління у сфері регіональної політики, будівництва та житлово-комунального господарства зазнавала організаційних перетворень п'ять разів та у результаті останньої реорганізації повернулася до системи, яка існувала з 2005 року по березень 2007 року. При цьому завдання і функції в частині формування та реалізації державної політики у сфері регіонального розвитку були передані іншим центральним органам виконавчої влади.

При скороченні чисельності управлінського апарату з 539 до 399 од. (на 26 відс.) видатки державного бюджету на забезпечення діяльності цих органів зменшилися на 4,5 млн. грн. (лише на 8,1 відсотка). При цьому обсяги виділених з державного бюджету коштів на оплату праці скоротилися на 4,6 млн. грн. (11,8 відс.), а на інші поточні та капітальні видатки збільшилися на 0,1 млн. гривень. Тобто мета реорганізації у частині забезпечення економії коштів державного бюджету на державне управління не досягнута.

Не сприяло ефективному використанню коштів державного бюджету також необґрунтоване планування видатків, яке відбувалося за відсутності контролю з боку Мінфіну. Визначення потреби в коштах здійснювалося за відсутності належних економічних розрахунків та обґрунтувань обсягів передбачених видатків і доцільності їх проведення. У результаті на кінець 2011 року залишки невикористаних коштів на інші поточні та капітальні видатки становили 6,6 млн. грн., або майже 40 відс. загального обсягу призначень на вказані цілі.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на керівництво та управління у сфері освіти і науки, молоді та спорту також засвідчили недоліки та неефективність запровадженої на виконання Указу Президента від 09.12.2010 № 1085 оптимізації центральних органів виконавчої влади. Хоча проведення реформування надало можливість зменшити з 10 до 6 кількість державних органів, які здійснюють формування і реалізацію державної політики у сфері освіти і науки, молоді та спорту, проте ефективної системи управління створено не було, оскільки передача функціональних повноважень від ліквідованих органів державного управління новоствореним здійснювалася безсистемно і протягом тривалого часу, що ускладнило виконання заходів державної політики у зазначеній сфері.

Новостворене Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України втратило переважну більшість функціональних повноважень у сфері молодіжної політики, сім'ї, соціальної роботи з дітьми, а його повноваження у сфері освіти і науки полягали здебільшого в координації діяльності підпорядкованих Міністерству навчальних закладів.

Завдання з реалізації державної політики у молодіжній сфері, сфері фізичної культури та спорту було покладено на новостворену Державну службу молоді та спорту України, функції якої в частині надання держав-

ної підтримки дитячим, молодіжним та іншим громадським організаціям повністю дублювали повноваження МОНмолодьспорту. При цьому в процесі реорганізації Держмолодьспорт втратив функції з усиновлення та захисту прав дитини, а також у молодіжній сфері, функції ліквідованого Мінсім'ямолодьспорту з ліцензування фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Внаслідок реорганізації органів державного управління було втрачено контроль за виконанням заходів державної політики у сфері молоді, сім'ї, захисту прав дітей, жінок, гендерної рівності та соціальної роботи.

Разом з тим мета оптимізації центральних органів виконавчої влади в частині забезпечення економії коштів державного бюджету на утримання їх апаратів не досягнута, оскільки видатки державного бюджету на забезпечення діяльності державних органів у сфері освіти і науки, молоді та спорту у 2011 році збільшилися на 14,1 млн. грн., або 23,5 відсотка. Водночас забезпечення фінансовими ресурсами, що спрямовувались на виконання ними покладених завдань та функцій, було вкрай незадовільним.

У результаті оптимізації чисельність працівників органів державного управління у сфері освіти і науки, молоді та спорту зменшилася з 874 до 598 од., або майже у 1,5 раза, однак економії коштів державного бюджету на оплату праці не відбулося.

Нормативно-правова база, яка регулювала діяльність державних органів у сфері освіти і науки, молоді та спорту, містила неузгодженості та прогалини. Чинні закони у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю, фізичної культури і спорту не узгоджувалися із Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» та положеннями про новостворені у 2011 році уповноважені державні органи, які забезпечували формування і реалізацію державної політики у цих сферах.

Колегія Рахункової палати вважає, що діяльність органів державного управління у сфері освіти і науки, молоді та спорту потребує подальшого законодавчого удосконалення.

Аудит ефективності використання бюджетних коштів державною виконавчою службою засвідчив, що протягом 2011 року та 9 місяців 2012 року Державна виконавча служба України в цілому забезпечила цільове використання бюджетних коштів, виділених на організацію примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) відповідно до законів.

Водночас із значним перевищенням забезпечувалися поточні кошторисні витрати зі спеціального фонду на утримання органів державної виконавчої служби за рахунок надходжень від виконавчого збору відповідного року, а їх залишки минулих років щороку накопичувалися та тривалий час не використовувалися (станом на 01.01.2012 вони становили 150,2 млн. гривень). При цьому надходження 2012 року до спеціального фонду від виконавчого збору використані лише наполовину, а їх залишок станом на 01.10.2012 був 74,7 млн. гривень.

За результатами проведеного аудиту Колегія Рахункової палати зробила висновок, що ряд нормативно-правових актів щодо правового забезпечення

діяльності державної виконавчої служби потребував внесення відповідних змін з урахуванням прийнятих останнім часом рішень. Зокрема, необхідно було внести зміни до законів України «Про державну виконавчу службу» та «Про виконавче провадження» у частині покладання на Державну виконавчу службу України, утворену, згідно з Указом Президента України від 09.12.2010 № 1085/2010, як центральний орган виконавчої влади, функції з реалізації державної політики у сфері організації виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) відповідно до законів.

Як показали результати *аудиту ефективності використання бюджетних коштів Антимонопольним комітетом України на виконання антимонопольно-конкурентного законодавства*, Урядом та Антимонопольним комітетом України (далі – АМКУ) не забезпечено створення передбаченої статтею 18 Господарського кодексу України загальнодержавної стратегії розвитку і захисту конкуренції, з урахуванням якої має формуватися антимонопольно-конкурентне законодавство та встановлюватися конкретні завдання щодо визначення оптимального конкурентного середовища суб'єктів господарювання, їх взаємодії на умовах недопущення проявів дискримінації одних суб'єктів іншими, що спричинило посилення незахищеності споживачів через прояви недобросовісної конкуренції. Як наслідок, Україна у Рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності станом на початок 2011 року посіла 89 місце серед 139 країн, втративши 7 позицій. Серед найгірших показників України в цьому рейтингу стали ступінь монополізації товарних ринків – 128 місце та ефективність антимонопольної політики – 126 місце, які знизилися порівняно з 2010 роком на 37 та 15 позицій відповідно.

Нормативно-правове регулювання діяльності АМКУ із забезпечення виконання антимонопольно-конкурентного законодавства було недосконалим і суперечливим. Норми Закону України «Про Антимонопольний комітет України» потребували комплексного вдосконалення з метою приведення їх у відповідність із Бюджетним кодексом України, а визначений статтею 34 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розмір плати, що справляється для відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом заяв про надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання, висновків, потребує збільшення, оскільки не перекриває видатків органів АМКУ на відшкодування витрат, пов'язаних із розглядом зазначених заяв (розмір не переглядався майже одинадцять років).

Також, відповідно до чинного законодавства, система накладення штрафів в АМКУ була неефективною і не сприяла запобіганню порушенням при реалізації конкурентної політики та збільшенню доходів бюджету.

Необґрунтовані управлінські рішення Антимонопольного комітету України та Міністерства фінансів України щодо здійснення планування та розподілу коштів державного бюджету на виконання основних завдань органів АМКУ призвели до неефективного їх використання.

АМКУ не забезпечив системного моніторингу та суцільного контролю за плануванням, розробленням та запровадженням наукових досліджень. Результати наукових досліджень Центру комплексних досліджень з питань

антимонопольної політики не були впроваджені в практику діяльності АМКУ. Як наслідок, Центром неефективно використано кошти загального фонду державного бюджету в сумі 1,5 млн. грн. і допущено неефективне управління коштами спеціального фонду в сумі понад 0,1 млн. гривень.

У ході проведення *аудиту ефективності використання бюджетних коштів на прикладні дослідження, розробки, розбудову та модернізацію об'єктів митної служби* встановлено, що нормативно-правове забезпечення фінансування заходів Державної цільової програми забезпечення митних органів технічними засобами контролю на 2004–2010 роки (далі – Державна програма № 1255) і Державної цільової правоохоронної програми «Облаштування та реконструкція державного кордону» на період до 2015 року (далі – Державна програма № 831) було недосконалим, мало неузгодженості, що не сприяло ефективному використанню бюджетних коштів.

Зокрема, Державна програма № 1255 не відповідала вимогам чинного законодавства у сфері розроблення та виконання державних цільових програм. Були відсутні паспорт програми і розрахунок очікуваних результатів її виконання та ефективності, не узгоджувалися між собою напрями виконання і заходи (щодо міжнародної технічної допомоги). На етапі прийняття програми Кабінетом Міністрів України були закладені ризики невиділення коштів з бюджету на виконання її заходів.

Деякі заходи Державної програми № 831 щодо будівництва пунктів пропуску включені до неї за відсутності відповідних міжнародних договорів на їх відкриття для автомобільного сполучення. Крім того, передбачено виділення коштів на будівництво пунктів пропуску, які на підставі укладених угод планувалося будувати за рахунок коштів суміжної сторони. Також окремі заходи цієї програми дублювались із заходами Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Результати аудиту засвідчили, що через невиконання заходів державних цільових програм проблеми облаштування митних органів новітнім технологічним обладнанням і технічними засобами митного контролю не розв'язані. При цьому залучення міжнародної технічної допомоги, передбачене Державною програмою № 1255, суттєво не покращило матеріально-технічного стану пунктів пропуску.

Внаслідок прийняття Держмитслужбою управлінського рішення щодо утворення Державного науково-дослідного інституту митної справи як установи, предметом діяльності якої є наукові дослідження з питань аналізу стану та перспектив розвитку митної політики, теоретичних засад митної безпеки тощо, не збільшено частки науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт, що можуть бути впроваджені у практичну діяльність митних органів та покращити ефективність або результативність їх роботи.

Державним науково-дослідним інститутом митної справи не забезпечено проведення жодної проектно-конструкторської роботи для модернізації об'єктів митної системи. З утворенням інституту принципово змінено спрямування НДДКР з вирішення прикладних питань митної справи (розроблення нових технічних засобів митного контролю і забезпечення ними мит-

них органів) на дослідження загальнотеоретичних питань, виконання яких не впливає на ефективність роботи митних органів, проте знижує ефективність використання бюджетних коштів на функціонування митної служби.

За результатами *аналізу джерел формування та ефективності використання коштів, одержаних установами Національної академії медичних наук України від оренди державного майна*, встановлено, що Національною академією медичних наук України не було забезпечено вжиття ефективних управлінських заходів щодо організації надання в оренду державного майна підпорядкованих їй науково-дослідних установ.

За відсутності дієвого внутрішнього контролю, планування і використання надходжень від оренди, які були одним із джерел наповнення спеціального фонду і використовувались на утримання, облаштування, ремонт та придбання майна бюджетних установ, здійснювалось підпорядкованими академії установами з порушеннями чинного законодавства.

Отримані від оренди в 2010–2011 роках кошти становили лише 3–5 відс. від незабезпеченої потреби та не мали вирішального впливу на оновлення медичного обладнання і розв'язання інших господарських проблем. Внаслідок передачі в оренду частини приміщень клінік, поліклінік і лабораторій, які використовувались у лікувальному процесі, погіршувалися умови надання медичної допомоги хворим.

Колегія Рахункової палати, розглянувши Звіт про результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виконання повноважень органами Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України Дніпропетровської та Запорізької областей*, констатувала, що територіальні органи Держгірпромнагляду перевірених областей і Криворізьке гірничопромислове управління не забезпечили суттєвого зниження у 2010–2011 роках і I півріччі 2012 року показників виробничого травматизму на території областей.

Через тривалу розробку проекту Загальнодержавної цільової програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2012–2016 роки не визначені пріоритетні напрями державної політики зі створення належних і безпечних умов праці на виробництві, завдання та шляхи розв'язання проблем у сфері охорони праці.

Не визначено також механізм стягнення штрафних санкцій з юридичних і фізичних осіб за порушення законодавства про охорону праці та невиконання приписів (розпоряджень) посадових осіб Держгірпромнагляду, що знижувало ефективність наглядової діяльності.

Результати аудиту засвідчили, що Держгірпромнагляд у 2010–2011 роках та у I півріччі 2012 року не забезпечив здійснення заходів внутрішнього контролю у територіальних органах Дніпропетровської та Запорізької областей і не вживав заходів щодо запобігання порушенням фінансової дисципліни при плануванні та використанні коштів державного бюджету на виконання повноважень у сфері державного нагляду. Внаслідок цього в цілому в обох областях територіальними органами Держгірпромнагляду допущені порушення при плануванні та використанні 9,6 млн. грн., тобто майже третини обсягу використаних коштів державного бюджету.

Крім того, територіальними органами в Дніпропетровській та Запорізькій областях не забезпечено ефективного і якісного виконання повноважень у сфері контролю за дотриманням законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки.

В обох областях на недостатньому рівні здійснювався контроль за усуненням суб'єктами господарювання виявлених порушень нормативно-правових актів у сфері промислової безпеки і охорони праці. Упродовж двох з половиною років територіальними управліннями Дніпропетровської і Запорізької областей та Криворізьким гірничопромисловим управлінням до правоохоронних органів надіслані матеріали за результатами 479 контрольних заходів (лише 1,3 відс. від здійснених перевірок).

1.3.3.8. Державна підтримка промисловості та енергетичного потенціалу

Питання використання коштів державного бюджету, що виділялись на державну підтримку промисловості та енергетичного потенціалу, є невід'ємними питаннями, що кожного року досліджуються Рахунковою палатою.

Ряд проведених упродовж звітнього року аудитів засвідчив, а точніше – підтвердив існування в країні системних проблем у зазначених сферах державного регулювання. У ході контрольних заходів виявлено загалом близько 650 млн. грн. бюджетних коштів, які використано незаконно, і понад 2,1 млрд. грн., витрачених неефективно внаслідок прийняття відповідних управлінських рішень.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України (Міненерговугілля) на заходи із створення власного виробництва ядерного палива, засвідчив, що за дев'ятнадцять років реалізації заходів із створення в Україні власного виробництва ядерного палива реальних результатів, які б дали змогу зменшити залежність ядерної енергетики країни від зовнішніх постачальників ядерного палива, фактично не отримано. На сьогодні в Україні діє вже третя державна програма у цій сфері – Державна цільова економічна програма «Ядерне паливо України» (термін завершення – 2013 рік). Виконання двох попередніх програм було провалено.

На час проведення аудиту було встановлено, що чинна державна програма не забезпечувала вирішення питань концентрації фінансових, матеріально-технічних, інших ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу для її виконання, а окремі її положення не відповідали вимогам затвердженого Кабінетом Міністрів України Порядку розроблення та виконання державних цільових програм.

Мінпаливенерго (Міненерговугілля) в порушення вимог статті 8 Закону України «Про державні цільові програми» не подавало Кабінету Міністрів України та Мінекономіки щорічний звіт про виконання програми у 2009 і 2010 роках.

Стан планування та фінансування видатків державного бюджету, передбачених на створення власного виробництва ядерного палива, був незадо-

вільним і не сприяв ефективному використанню бюджетних коштів. У 2010–2011 роках обсяг бюджетного фінансування Мінпаливенерго (Міненерговугілля) на виконання заходів із створення власного виробництва ядерного палива становив 298,1 млн. грн. (лише 61,6 відс. від передбаченого законами про державний бюджет).

Мінфіном ще на стадії планування видатків за відповідною бюджетною програмою (КПКВК 1101080) на 2010–2011 роки було визначено нерівномірний помісячний розпис асигнувань державного бюджету: понад 40 відс. їх загального обсягу запланували на IV квартал, що створило завідомо несприятливі умови для виконання необхідного обсягу робіт.

З вини Мінфіну та Казначейства за два роки (2010–2011 рр.) підприємствами-одержувачами до державного бюджету повернено майже третину обсягу бюджетних асигнувань від перерахованих їм головним розпорядником. Списані кошти – 130,7 млн. грн. – виділялися Мінфіном наприкінці кожного з бюджетних років – у грудні, а Казначейство платежі не проводило.

За матеріалами аудиту встановлено, що з порушенням норм чинного законодавства Мінпаливенерго (Міненерговугілля) та підприємства-виконавці заходів із створення власного виробництва ядерного палива використали понад 61 млн. грн., неефективно – майже 14 млн. гривень. Зокрема, бюджетні кошти використовувалися з порушення вимог чинного законодавства у сфері державних закупівель, фінансувалися роботи, не передбачені програмою та відповідними порядками використання бюджетних коштів, за відсутності належно затвердженої проектно-кошторисної документації, не дотримувалися норми податкового законодавства, придбавалося обладнання, що не використовувалося, виконувалися науково-дослідні роботи, результати яких не впроваджувалися.

Кабінетом Міністрів України та Мінпаливенерго (Міненерговугілля) не вжито в повному обсязі заходів щодо реалізації рекомендацій Рахункової палати, зроблених за результатами попереднього аудиту. Як наслідок, проблемні питання, пов'язані з виконанням заходів із створення власного виробництва ядерного палива, досі не розв'язані, що негативно позначається на загальному стані справ у цій сфері.

На підставі викладеного Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України переглянути Державну цільову економічну програму «Ядерне паливо України» в частині доцільності виконання заходів з виробництва цирконію та іонообмінних смол на ДНВП «Цирконій» і ДП «Смоли»; передбачати в державному бюджеті видатки на зазначену програму в обсягах, достатніх для її реалізації; визначити дієві механізми залучення позабюджетних коштів для фінансування заходів програми відповідно до показників, затверджених нею; прискорити розгляд та затвердження техніко-економічного обґрунтування будівництва заводу з виробництва ядерного палива в Україні.

За результатами аудиту ефективності використання коштів, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на заходи з ядерної та радіаційної безпеки, Колегією зроблено висновки, що

впродовж 2009–2011 років Міненергосистема не забезпечило повною мірою обґрунтованого й ефективного використання коштів державного бюджету на фізичний захист ядерних матеріалів та ядерних установок. Як наслідок, за бюджетною програмою 1101140 «Фізичний захист ядерних установок і ядерних матеріалів» за вказаний період одержувачами бюджетних коштів з порушенням законодавства використано кошти державного бюджету в сумі понад 19,4 млн. грн., неефективно – майже 4,2 млн. гривень.

Аудитом встановлено, що у сфері фізичного захисту ядерних і радіаційних об'єктів Міненергосистема, зокрема колишнього виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод», існувала низка нерозв'язаних проблем.

Через відсутність власника сховища радіоактивних відходів «С. Лазо» площею понад 3 га, що знаходиться в межах м. Дніпродзержинська, було неможливо вирішити питання реконструкції його огороження та забезпечення належного фізичного захисту забрудненої території.

Крім того, при майже стовідсотковому фінансуванні постійно переносились строки завершення реконструкції інженерно-технічних засобів охорони території колишнього виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод». З чотирьох об'єктів будівництва жоден не завершений та не введений в експлуатацію.

За десять років Міненергосистема не розробило та не подало на затвердження Кабінету Міністрів України державну цільову програму з фізичного захисту ядерних матеріалів, ядерних установок, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання.

Окремі нормативно-правові акти з питань фізичного захисту не були приведені у відповідність із нормами чинного законодавства. Так, постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2000 № 1115 «Про затвердження Переліку видів діяльності, пов'язаних із забезпеченням фізичного захисту ядерних установок і ядерних матеріалів, які підлягають обов'язковому ліцензуванню» не відповідає статті 7 Закону України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії».

Аудитом також встановлено низку порушень з боку Міненергосистема при плануванні видатків за бюджетною програмою «Фізичний захист ядерних установок та ядерних матеріалів». Наприклад, у порушення статті 24 Закону України «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання» Міністерство включало до розпорядників бюджетних коштів державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС», яке не належало до сфери його управління.

При розподілі обсягів державної підтримки на фізичний захист ядерно небезпечних об'єктів у 2009–2011 роках 70 відс. асигнувань передбачалось на поточні видатки з матеріального забезпечення особового складу, тоді як капітальні видатки щороку зменшувалися на 8-9 відсотків. Такі напрями діяльності, як реконструкція і підтримання у відповідному стані захисних об'єктів, придбання і впровадження сучасних технічних засобів охорони, фінансувалися за залишковим принципом.

За результатами здійсненого аудиту Рахункова палата надала Кабінету Міністрів України такі пропозиції:

- привести постанову Кабінету Міністрів України від 12.07.2000 № 1115 у відповідність із статтею 7 Закону України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії»;

- зобов'язати Міністерство енергетики та вугільної промисловості України розробити державну програму з фізичного захисту, як це передбачено статтею 24 Закону України «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання» та статтею 6 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».

Результати аудиту використання бюджетних коштів, передбачених на забезпечення життєдіяльності Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд (КГЗКОР), засвідчили, що будівництво комбінату, яке СРСР спільно з країнам – членами Ради економічної взаємодопомоги здійснювало із середини 80-х років XX сторіччя, у заплановані терміни завершене не було. Після розпаду СРСР будівництво фінансувалося тільки українською стороною, але у незначних обсягах і лише до 1998 року. Всього при кошторисній вартості, еквівалентній 2,4 млрд. дол. США, на будівництво об'єктів КГЗКОРУ було витрачено близько 1,6 млрд. дол. США. Питання добудови цього підприємства за майже 20 років не вирішене. При цьому витрати державного бюджету на забезпечення життєдіяльності КГЗКОРУ і утримання ДП «Дирекція КГЗКОР» щороку зростали і вже перевищили 40 млн. грн. на рік.

Результати аудиту свідчать, що Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном і ДП «Дирекція КГЗКОР» у 2010–2011 роках і протягом 9 місяців 2012 року кошти державного бюджету, передбачені на забезпечення життєдіяльності КГЗКОРУ, використовували з порушенням чинного законодавства та неефективно. Мета бюджетної програми, за якою фінансуються ці видатки, не досягнута. Цілісності майнового комплексу КГЗКОРУ в повному обсязі Державним агентством України з управління державними корпоративними правами та майном (раніше – Мінпромполітики) не забезпечено. Крім того, Міністерством екології та природних ресурсів України не забезпечено збереження сировинної бази, призначеної для роботи КГЗКОРУ.

Кабінет Міністрів України не забезпечив створення в національному законодавстві цілісної системи нормативно-правового та організаційного забезпечення процесу завершення будівництва КГЗКОРУ. Окремий закон для вирішення цього питання не прийнятий. У Державній програмі розвитку та реформування гірничо-металургійного комплексу на період до 2011 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 28.07.2004 № 967, заходи з добудови об'єкта та його інтеграції у гірничо-металургійний комплекс країни також не були передбачені.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на здійснення державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості продукції, встановлено, що впродовж

2009–2011 років та I півріччя 2012 року Міненерговугілля не забезпечило законного, ефективного та результативного використання коштів державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції. Незважаючи на постійне збільшення обсягів державної підтримки, фінансового оздоровлення вугледобувної галузі не відбулося. Збитки державних вугледобувних підприємств і собівартість готової товарної вугільної продукції щороку зростали.

Чинні нормативно-правові акти стосовно надання державної підтримки на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції не стимулювали вугледобувні підприємства до зменшення її собівартості та ефективного використання бюджетних коштів.

Відсутність на державному рівні стандартів з якості вугільної продукції та єдиної методики ціноутворення призводила до значних втрат доходів державних вугільних підприємств, а відповідно і до непродуктивних втрат державного бюджету.

У 2009–2012 роках стан планування видатків на державну підтримку у Міненерговугіллі був незадовільний. Річні призначення державного бюджету на часткове покриття витрат із собівартості вугільної продукції постійно коригувалися у бік збільшення, при цьому похибка становила від 20 до 620 відсотків. Це свідчить про неспроможність Міністерства проаналізувати фінансовий стан підвідомчих підприємств і визначити їх реальну потребу в обсягах державної підтримки.

Для розрахунку обсягів державної підтримки вугледобувних підприємств використовувались показники видобутку вугілля, що не відповідали реальному стану справ. Як наслідок – збитки, непродуктивні витрати державного бюджету на покриття штучно завищених видатків на собівартість.

Розподіл галузевою комісією Міненерговугілля коштів державної підтримки на часткове покриття витрат із собівартості продукції між вугледобувними підприємствами здійснювався безсистемно та за відсутності належних обґрунтувань, а в окремих випадках і з порушенням законодавства.

Мало місце порушення з боку Міненерговугілля вимог Порядку обслуговування державного бюджету за видатками та операціями з надання і повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету. Міненерговугілля подавало до Держказначейства розподіли відкритих асигнувань з недотриманням встановлених термінів, що призводило до затримки у фінансуванні вугледобувних підприємств у 2009–2010 роках на загальну суму понад 1 млрд. гривень.

Для виправлення ситуації, що склалась у галузі, Рахунковою палатою було внесено пропозиції затвердити нову програму розвитку вугледобувної галузі, передбачивши пріоритетність напрямів, які дадуть змогу забезпечити поступове скорочення обсягів державної підтримки неприбуткових вугледобувних підприємств, у тому числі – зменшення суми бюджетних асигнувань на часткове покриття витрат із собівартості вугільної продукції. Також доцільно на державному рівні розробити механізми, які б стимулювали вугледобувні підприємства зменшувати витрати на собівартість готової товарної вугільної продукції.

1.3.3.9. Розвиток транспортної системи, системи зв'язку та житлово-комунального господарства

Питання розвитку транспортної системи, системи зв'язку та житлово-комунального господарства постійно контролюються Рахунковою палатою. Виклики сьогодення свідчать, що ці питання зачіпають не лише вузькопрофільні проблеми, а й набувають великого соціального значення.

Протягом року питанням житлово-комунального господарства, зокрема забезпеченню населення України питною водою належної якості, було присвячено два контрольні-аналітичні заходи: *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006–2020 роки*, та *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на реконструкцію та будівництво систем централізованого водовідведення*.

Результати обох аудитів засвідчили, що діяльність Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України з вирішення питань забезпечення населення України питною водою належної якості є незадовільною. Якісних змін у цій сфері не відбулося, а бюджетні кошти використовувались з порушенням чинного законодавства та неефективно.

Мінрегіоном не було забезпечено ефективного та результативного виконання завдань державних цільових програм, які регулюють питання водовідведення, – Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки та Загальнодержавної програми «Питна вода України» на 2006–2020 роки.

Водночас ці державні цільові програми за конкретними заходами і обсягами фінансування не відокремлюють питання розвитку систем централізованого водовідведення від питань водопостачання, що не сприяє ефективному та результативному виконанню завдань як у сфері водовідведення, так і водопостачання. Крім того, програми не кореспондуються між собою щодо заходів, обсягів фінансування, періодів реалізації тощо.

Мета Загальнодержавної програми «Питна вода України» на 2006–2020 роки, затвердженої Законом України від 03.03.2005 № 2455-IV, не досягалася. Рівень виконання заходів її першого етапу (2006–2010 роки) за рахунок бюджетних коштів становив лише 16,9 відсотка.

Аудит показав, що програма була недосконалою, а окремі її положення не відповідали вимогам Закону України «Про державні цільові програми». Зокрема, прогностичний обсяг фінансового забезпечення виконання заходів програми визначений тільки за таким джерелом, як держбюджет. За рештою джерел обсяги фінансування не визначені. Таким чином, основний тягар з фінансового забезпечення програми перекладено на держбюджет.

У 2001 році Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006–2020 роки» програму було викладено в новій редакції, яка усунула більшість недоліків

попередньої. Водночас були змінені і напрями її виконання. Зокрема, незважаючи на те, що технічний стан систем централізованого водопостачання та водовідведення в країні є критичним, з програми виключили заходи з розвитку і реконструкції цих систем.

Натомість передбачено нове завдання щодо доведення якості питної води до встановлених нормативів, у тому числі і шляхом впровадження станцій доочищення питної води, на що буде спрямовано майже половина обсягу бюджетного фінансування. Проте в Програмі не зазначається, за рахунок яких коштів, у який спосіб покриватимуться витрати на експлуатацію таких установок, як це вплине на вартість питної води для кінцевого споживача.

За відсутності належного контролю з боку Уряду діяльність Міжвідомчої комісії з питань виконання Загальнодержавної програми «Питна вода України» у 2010–2011 роках фактично була формальною і не забезпечувала міжвідомчої координації робіт у цій сфері.

Стан планування та фінансування Мінжитлокомунгоспом, Мінрегіоном і Мінфіном видатків державного бюджету на виконання заходів програми був незадовільним і недосконалим. У періоді, який перевірявся, обсяги фінансування, передбачені законами про держбюджет, задовольняли потребу в бюджетних коштах на виконання заходів програми неповною мірою (2010 рік – 6 відс., 2011 рік – 84,1 відс.), а фактичне фінансування здійснювалося ще в менших обсягах.

У 2010–2011 роках за бюджетними програмами, що діяли на виконання заходів програми, Мінжитлокомунгоспом, Мінрегіоном і розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня використано понад 175 млн. грн., або 41,4 відс. бюджетних призначень. З цієї суми з порушенням вимог чинного законодавства та неефективно – понад 48 млн. гривень. Крім того, не було забезпечено використання бюджетних коштів у повному обсязі. До державного бюджету повернено майже 113 млн. грн., або 26,7 відс. загального обсягу фінансування.

У зв'язку з критичним станом справ із централізованими системами водовідведення, в тому числі очисних споруд населених пунктів України, у березні 2011 року було визнано за доцільне розробити державну цільову програму з даного питання. Доручили це Мінрегіону, який в подальшому розробив Концепцію Загальнодержавної програми розвитку та реконструкції централізованих систем водовідведення населених пунктів на 2012–2020 роки, затверджену Кабінетом Міністрів України у серпні 2011 року. При цьому Мінрегіон був визначений замовником програми, яку він мав розробити та подати на затвердження Уряду до березня 2012 року.

У встановлений термін Мінрегіон це завдання Кабінету Міністрів України не виконав. Проект Загальнодержавної програми розвитку та реконструкції централізованих систем водовідведення населених пунктів України на 2012–2020 роки Мінрегіоном поданий до Кабінету Міністрів України лише у серпні 2012 року, тобто із запізненням на п'ять місяців, що відтермінувало запланований початок реалізації Програми з 2012 року на 2013 рік.

На час проведення аудитів окремі положення Концепції не узгоджувались з вимогами статті 6 Закону України «Про державні цільові програми», що

визначає, яка саме інформація має бути відображена в ній, а також з вимогами затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106 Порядку розроблення та виконання державних цільових програм.

За результатами аудиту виконання заходів Державної програми впровадження цифрового телерадіомовлення Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що в Україні відсутня єдина узгоджена державна політика щодо впровадження цифрового мовлення. Реалізація Державної програми досі не розпочата, жоден із семи заходів не виконаний. Впровадження цифрового телебачення фактично здійснювалось незалежно від затвердженої Кабінетом Міністрів України Державної програми, яка на сьогодні свою актуальність втратила. Цифрове радіомовлення на час аудиту взагалі не впроваджувалось.

Кабінет Міністрів України в порушення вимог Закону України «Про телебачення і радіомовлення» не забезпечив скоординованої роботи міністерств та інших органів влади щодо впровадження цифрового мовлення. Визначені Державною програмою співвиконавці її заходів – Міністерство транспорту та зв'язку України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Національна комісія з питань регулювання зв'язку України, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Державне космічне агентство України, Генеральний штаб Збройних Сил України – самоусунулися від їх виконання і за три роки не приступили до реалізації Державної програми.

Діяльність кількох міжвідомчих координаційних комісій і Міжвідомчої ради, які утворювалися з метою реалізації програми, була безрезультативною. Створені комісії впливу на її виконання взагалі не мали.

Мінтрансзв'язку не забезпечило розроблення нормативно-правових документів, у тому числі національних стандартів, передбачених Державною програмою на 2009–2010 роки (15 документів), та не розпочало підготовки і перепідготовки спеціалістів у сфері цифрового мовлення. Національна комісія з питань регулювання зв'язку України і Мінтрансзв'язку не виконали 8 науково-дослідних робіт, визначених програмою на цей період.

Плани заходів щодо виконання Державної програми, які Мінтрансзв'язку щороку розробляло, Урядом не затверджувались.

Єдиний захід Державної програми, який передбачав проектування системи цифрового телерадіомовлення в окремих синхронних зонах і фінансування якого здійснювалося з держбюджету за окремою програмою «Розвиток цифрового телерадіомовлення», також не виконано. Розроблені НДР не впроваджені. Надалі практичного застосування ці роботи не матимуть, оскільки змінено шляхи впровадження цифрового мовлення. Усі бюджетні кошти, виділені у 2010 році на виконання НДР (понад 1,6 млн. грн.), Держзв'язку використано неефективно.

Аудитом використання коштів державного бюджету, виділених на будівництво та розвиток Київського метрополітену, встановлено, що, незважаючи на проведення видатків у 2010–2011 роках з державного бюджету в запланованих обсягах, які становили у цілому понад 1,2 млрд. грн., діяльність центральних – Міністерства інфраструктури України, Міністерства фінансів

України – та місцевих органів влади і самоврядування – Київської міської ради і міської державної адміністрації – щодо спрямування та використання коштів на будівництво і розвиток Київського метрополітену була неефективною та нескоординованою, а рівень організаційного забезпечення реалізації заходів з розбудови метрополітену не сприяв їх належному виконанню.

Зазначене спричинено відсутністю належної нормативної бази для реалізації заходів з будівництва та розвитку Київського метрополітену. При тому, що у 2010 році закінчилися терміни дії державної цільової та міської програм розвитку метрополітену, відповідні нормативні акти на наступні періоди не розроблені.

Неналежна організація виконання Міністерством інфраструктури України Указу Президента України від 25.02.2008 № 157 «Про невідкладні заходи щодо розвитку міста Києва» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2010 № 2174-р «Про схвалення Транспортної стратегії України на період до 2020 року» в частині підготовки спільно з місцевими державними адміністраціями та іншими органами виконавчої влади проектів концепції та програми розвитку метрополітенів призвела до того, що у 2010–2011 роках видатки з державного бюджету і міського бюджету м. Києва спрямовувалися лише на будівництво одного об'єкта Київського метрополітену – дільниці Куренівсько-Червоноармійської лінії, що не дало змоги вирішити загалом проблем найбільш ефективного виду міського електро-транспорту загального користування.

Київрадою та Київською міськдержадміністрацією не вжито заходів щодо прийняття міської програми розвитку столичного метрополітену.

Столичною владою та КП «Київський метрополітен» не залучені всі можливі джерела фінансування заходів з будівництва метрополітену м. Києва. Визначені програмами соціально-економічного розвитку м. Києва на 2010–2011 роки кредитні ресурси для розбудови метрополітену в сумі понад 980 млн. грн. не залучалися. Загалом з міського бюджету м. Києва видатки здійснені лише в обсязі 41,5 відс. від передбачених, що призвело до перекладання фінансового тягаря на державний бюджет. Як наслідок, будівництво метрополітену на лівому березі міста та облаштування пересадочних вузлів «заморожені». При тому, що дільниця Куренівсько-Червоноармійської лінії метрополітену із станцією «Виставковий центр» введена в експлуатацію, на ній, на час проведення аудиту, були невиконані роботи відповідно до проектно-кошторисної документації на суму майже 230 млн. гривень.

Київська міська влада не ініціювала перед Кабінетом Міністрів України питання щодо внесення доповнень до урядової постанови від 01.08.2006 № 1045 «Про затвердження Порядку видалення дерев, кущів, газонів і квітників у населених пунктах» у частині звільнення від сплати відновної вартості зелених насаджень при будівництві ділянки метрополітену від станції «Либідська» до станції «Виставковий центр», що призвело до неефективного використання коштів державного бюджету в сумі 5,9 млн. грн., які КП «Київський метрополітен» сплатив до міського бюджету м. Києва.

Внаслідок того, що Міністерством фінансів України, Київською міською державною адміністрацією, її головним управлінням транспорту не здій-

снювалося контролю за використанням коштів, виділених на будівництво дільниці Куренівсько-Червоноармійської лінії метрополітену, замовником – комунальним підприємством «Київський метрополітен» – допущено порушень чинного законодавства при використанні коштів державного бюджету на суму 38,6 млн. грн., Закону України «Про здійснення державних закупівель» – на 2,1 млн. гривень.

За результатами аудиту Рахункова палата надала Кабінету Міністрів України пропозиції щодо прискорення підготовки Міністерством інфраструктури України проекту державної цільової програми будівництва і розвитку метрополітенів, а також доопрацювання і затвердження міської цільової програми основних напрямів розвитку та технічного переоснащення Київського метрополітену Київською міською державною адміністрацією.

Проектування, реконструкція та будівництво аеропорту в м. Львові здійснювалось у рамках Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. За результатами аудиту ефективності управління державними коштами, виділеними на проектування та будівництво аеропорту в м. Львові, встановлено, що Мінтрансв'язку та Укрєвроінфрапроект не забезпечили ефективного управління державними коштами. Станом на 01.09.2012, тобто вже після завершення чемпіонату, роботи за дев'ятьма заходами Програми Євро–2012 щодо розвитку Львівського аеропорту виконано не в повному обсязі. Незважаючи на майже 100-відсоткову оплату основних об'єктів (реконструкція аеродрому та будівництво нового аеровокзалу), загальна готовність об'єктів Львівського аеропорту станом на 01.07.2012 була 77,9 відсотка.

Проектування та будівництво Львівського аеропорту здійснювалось в умовах недостатнього нормативно-правового забезпечення. Державна комплексна програма розвитку авіаційного транспорту України на період до 2010 року Мінтрансв'язку виконана не в повному обсязі, а Державна цільова програма розвитку аеропортів на період до 2020 року Кабінетом Міністрів України на час проведення аудиту не затверджена.

Для виправлення ситуації, що склалась під час проектування та будівництва аеропорту в м. Львові, Рахункова палата за результатами аудиту запропонувала затвердити найближчим часом Державну цільову програму розвитку аеропортів до 2020 року.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на будівництво автотранспортної магістралі через р. Дніпро у м. Запоріжжі, встановлено, що виконавчим комітетом Запорізької міської ради у 2010–2011 роках як замовником будівництва та головним розпорядником коштів (до жовтня 2011 року) не було забезпечено належної організації робіт та ефективного використання коштів державного бюджету, виділених на спорудження автотранспортної магістралі через р. Дніпро у м. Запоріжжі.

З одержаних міською радою у 2010 році – січні–вересні 2011 року з державного бюджету на будівництво автомагістралі 377,4 млн. грн. неефективно використано 116,4 млн. грн., або 30,8 відс. від загального обсягу.

Виконкомом Запорізької міської ради та Міністерством фінансів України не було вжито достатніх заходів щодо забезпечення фінансування автомагістралі відповідно до обсягів, встановлених у титулах будови. Фактично виділені Запорізькій міській раді капіталовкладення з державного бюджету становили 21,8 відс. від потреби. Капіталовкладення за рахунок інших джерел у сумі 42 млн. грн., передбачені в титулі будови за поданням виконкому міської ради, не мали адресності і, відповідно, не залучались.

Крім того, слід зазначити, що за відсутності контролю з боку виконкому Запорізької міської ради замовником-забудовником комунальним підприємством «Управління капітального будівництва» не забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету.

У цілому запланований згідно з первинним титулом будови термін спорудження автомагістралі (2009 рік) був зірваний і перенесений після перезатвердження у 2010 році титулу будови на 2012 рік, що призвело до збільшення кошторисної вартості будівництва з 1,9 млрд. грн. до 5,03 млрд. гривень.

Для забезпечення добудови у вересні-жовтні 2011 року об'єкт передали в управління Державному агентству автомобільних доріг України. За новим плановим терміном введення автомагістралі в експлуатацію мало відбутися у грудні 2012 року. Проте станом на 01.01.2012 ступінь будівельної готовності автомагістралі становив лише 34 відсотки. На більш ніж третині споруд і транспортних розв'язок роботи взагалі не розпочаті.

1.3.3.10. Охорона навколишнього природного середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям

У звітному році Рахунковою палатою було проведено *аудит стану виконання Програми комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиси у Закарпатській області на 2006–2015 роки*, результати якого засвідчили, що заходи програми протягом 2010–2011 років та I кварталу 2012 року в визначених нею обсягах не виконувалися.

Державним бюджетом України на 2010–2012 роки видатки на виконання заходів програми з шести її відповідальних виконавців затверджувались лише державному замовнику програми – Державному агентству водних ресурсів України. При цьому передбачені йому видатки з державного бюджету на ці роки на виконання заходів програми становили лише 32 відс. визначеного на цей період обсягу.

В результаті, програма з дев'яти напрямів виконувалась лише за чотирма, а саме: проектування, будівництво та реконструкція протипаводкових об'єктів, регулювання русел річок, наукове супроводження та ведення моніторингу якісних і кількісних показників стану водних ресурсів. Тобто комплексний підхід до створення системи протипаводкового захисту Закарпатської області не забезпечувався. Крім того, встановлено, що заходи програми з часу її реалізації, зокрема, за напрямом «будівництво і реконструкція водозахисних дамб» виконані на рівні 14 відс., «розчищення (регулювання) русел річок» – 5 відс., «берегоукріплювальні роботи» – 44 відсотки.

Через несвоєчасне відновлення та ремонт існуючих окремих об'єктів протипаводкового захисту в басейні р. Тиси, продовжувалось їх подальше руйнування. При цьому вартість робіт з відновлення та експлуатації з кожним роком зростала. Так, якщо у 2010 році нормативна потреба в коштах, необхідних для здійснення відповідних заходів, становила – 36,7 млн. грн., то у 2012 році – вже 57 млн. грн., тобто майже у 1,6 раза більше.

Як наслідок, зростають ризики додаткового навантаження на Державний бюджет України в майбутні періоди, які можуть бути пов'язані з необхідністю додаткового виділення бюджетних коштів як на виконання заходів програми, так і подолання наслідків можливих природних катастроф у регіоні.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію очисних споруд та інших об'єктів з метою захисту акваторії Азово-Чорноморського узбережжя від забруднення, встановлено, що використання бюджетних коштів на заходи з реконструкції очисних споруд, розташованих на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, розпорядниками нижчого рівня – Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Автономної Республіки Крим та Головним управлінням житлово-комунального господарства Севастопольської міської державної адміністрації – у 2010–2012 роках здійснювалося без належного внутрішнього контролю за станом фінансової дисципліни, обліку та звітності. Як наслідок, у цей період ефективно управління бюджетними коштами забезпечено не було.

Результативні показники бюджетних програм (КПКВК 2701340 і 2751850), паспорти яких затверджено Міністерством фінансів України та Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України і за якими у 2010–2012 роках здійснювалися видатки державного бюджету на реконструкцію очисних споруд, не визначали кінцевого результату виконання цих програм, а отже, не сприяли досягненню їх стратегічної мети – забезпечення державної гарантії запобігання погіршенню екологічної ситуації та здійснення заходів щодо підвищення ефективності, надійності технічної експлуатації каналізаційних систем і захисту акваторії Азово-Чорноморського узбережжя від забруднення.

Такий неналежний стан здійснення заходів з реконструкції очисних та інших споруд на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя склався в першу чергу через відсутність системного підходу до планування, фінансування та контролю за використанням бюджетних коштів.

Проектно-кошторисна документація на здійснення реконструкції цих об'єктів належним чином не була оформлена при затвердженні Міністерством обсягів їх фінансування, що призводило, зокрема, до здійснення обліку та звітності при виконанні робіт на об'єктах з недотриманням вимог чинного законодавства.

Крім того, прийняті у 2010–2012 роках Кабінетом Міністрів України та відповідними виконавчими органами (Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства АР Крим, Головним управлінням житлово-комунального

господарства Севастопольської міської державної адміністрації) нормативно-правові акти з питань використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію очисних споруд та інших об'єктів з метою захисту акваторії Азово-Чорноморського узбережжя від забруднення, були не узгоджені між собою, що не сприяло ефективному та результативному їх використанню.

За результатами аудиту використання бюджетних коштів на попередження та ліквідацію наслідків катастроф Колегією Рахункової палати встановлено, що хоча Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України прийнято ряд нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток і функціонування системи попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, проте неузгодженість цих актів негативно впливала на організаційні засади функціонування системи. Чинні у 2009–2011 роках і I півріччі 2012 року законодавчі акти передбачали одночасне утворення в Україні трьох організаційно-правових систем попередження та ліквідації наслідків катастроф, завдання яких значною мірою дублювались.

Верховною Радою України 02.10.2012 із прийняттям Кодексу цивільного захисту України було уніфіковано норми законодавства у сфері цивільного захисту, а також Законом України від 07.06.2012 № 4909-VI затверджено Загальнодержавну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013–2017 роки.

Проведений аудит засвідчив, що центральними органами виконавчої влади, відповідальними за впровадження заходів, спрямованих на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, не забезпечено у 2011 році та I півріччі 2012 року належне планування видатків державного бюджету на розвиток підрозділів техногенної безпеки і управління у сфері гірничого нагляду та промислової безпеки як елементів запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, а також достатнє фінансування заходів інформування населення з питань цивільного захисту.

Питання достатнього бюджетного фінансування створення та функціонування системи попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій не було вирішене, що створювало ризики невчасного запобігання катастрофам, реагування на них, а також несвоєчасної ліквідації їх наслідків.

На час проведення аудиту стан реалізації заходів державної політики у сфері цивільного захисту населення, запобігання надзвичайним ситуаціям, готовності територіальних підсистем єдиної системи цивільного захисту оцінювався як такий, що обмежено відповідає вимогам.

Проблеми нормативно-правового регулювання також було виявлено під час аудиту використання коштів державного бюджету, виділених державним управлінням охорони навколишнього природного середовища та державним екологічним інспекціям в Харківській та Сумській областях на реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення, охорони природних ресурсів та державного нагляду (контролю) у цій сфері, та аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення природоохоронних заходів на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей.

Встановлено, що нормативно-правові акти, що регулюють правові та економічні засади організації охорони навколишнього природного середовища і визначають повноваження відповідних органів виконавчої влади у цій сфері, були недосконалими та неузгодженими.

Зокрема, підлягають врегулюванню та удосконаленню питання посилення відповідальності за порушення природоохоронного законодавства та повного відшкодування і стягнення завданих екологічних збитків.

Також потребує удосконалення і механізм застосування управліннями охорони навколишнього природного середовища повноважень, визначених їх положеннями, зокрема, в частині зупинення дії дозвільних документів.

У зв'язку з оптимізацією системи центральних органів виконавчої влади (Указ Президента України від 09.12.2010 № 1085/2010), а отже, і оптимізацією та перерозподілом їх повноважень норми Закону України від 25.06.91 № 1264 «Про охорону навколишнього природного середовища» в частині визначення системи природоохоронних органів, їх повноважень і підпорядкування на момент проведення аудитів потребували удосконалення.

Крім того, постанову Кабінету Міністрів України від 31.10.95 № 870 «Про Порядок передачі документації на державну екологічну експертизу» також не було приведено у відповідність з вимогами Закону України від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності».

Водночас контрольні заходи засвідчили, що система оцінки ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення, охорони природних ресурсів та державного нагляду, була недосконалою.

Державне управління та регулювання у цій галузі зводилося до надання уповноваженими органами відповідних дозвільних документів, лімітування та нормування забруднення навколишнього природного середовища. При цьому існуючі у відповідних державних органах важелі впливу на забезпечення повного відшкодування завданих державі збитків за порушення природоохоронного законодавства були неефективними. Так, у Харківській області впродовж 2010 року – 9 місяців 2011 року загальна сума відшкодованих екологічних збитків становила лише 0,5 відс. від загальної суми нарахованих збитків або 1,2 млн. грн., у Сумській області – 6,3 відс., або 0,9 млн. гривень.

В Одеській, Миколаївській та Херсонській областях загальна сума розрахованих збитків за порушення вимог природоохоронного законодавства становила 668,64 млн. гривень. При цьому за здійснення бездозвільної діяльності або з понаднормованими обсягами відшкодовано збитків у 2011 році та I півріччі 2012 року всього лише від 0,6 до 0,8 відс. від заподіяної шкоди.

Як наслідок, стан навколишнього середовища не поліпшувався, а проблема надмірної експлуатації природних ресурсів не була розв'язана.

За результатами проведених аудитів Колегія Рахункової палати зазначила, що вирішення екологічних проблем має стати державними пріоритетами. Запропоноване вдосконалення природоохоронного законодавства, а також збільшення обсягів фінансування в межах природоохоронних програм пови-

нно значно покращити ефективність реалізації державної політики у сфері природних ресурсів.

Недосконалість нормативно-правової бази встановлена і за результатами перевірки використання у 2011 році та I півріччі 2012 року Держзлісагентством лісових ресурсів України коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення державного регулювання та управління у сфері лісового та мисливського господарства. Нормативні акти, які регулюють використання коштів державного бюджету у сфері лісового та мисливського господарства, потребували врегулювання, що особливо актуально у період здійснення заходів з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади.

Лісовий кодекс України (статті 89 і 90), а також Положення про державну лісову охорону, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 976 (пункти 1 і 4), у частині надання підприємствам, установам і організаціям, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади з питань лісового господарства, повноважень із здійснення державного контролю за додержанням лісового законодавства, не узгоджено з вимогами Закону України від 05.04.2007 № 877 «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», відповідно до статті 1 якого на здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності уповноважено виключно центральні органи виконавчої влади, їх територіальні органи, державні колегіальні органи, органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування.

Перевірка також засвідчила, що виконання заходів, передбачених Державною цільовою програмою «Ліси України» на 2010–2015 роки, Держзлісагентством, яке мало можливість залучення достатніх обсягів фінансових ресурсів з різних джерел, за окремими показниками не забезпечувалось. Зосередження коштів державного бюджету за напрямками, за якими не досягнуто планових показників, не здійснювалось. Водночас лісгосподарським підприємствам (лісокористувачам) на виконання заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, які можуть виконуватися за рахунок власних коштів цих підприємств, у зазначений період спрямовано кошти державного бюджету в загальній сумі 657,7 млн. грн. (у 2011 році – 413,1 млн. грн., у I півріччі 2012 року – 244,6 млн. гривень).

Таким чином, запроваджена в Україні система планування, фінансування та використання коштів державного бюджету у сфері лісового та мисливського господарства була недостатньо ефективною і потребувала удосконалення.

Враховуючи результати перевірки та з метою досягнення максимального результату при використанні коштів державного бюджету, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України внести до Верховної Ради України законопроект щодо врегулювання норм Лісового кодексу (статті 89 і 90) та Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (стаття 1) у частині уповноваження підприємств, установ і організацій на здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; а також зобов'язати Мінагрополітики, Мінфін і Держзлісагентство вжити невідкладних заходів щодо

приведення у відповідність із вимогами Бюджетного кодексу та інших нормативно-правових актів порядків використання коштів державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2007 № 253.

Проблеми лісового господарства досліджувались і в ході *аудиту ефективності витрачання коштів державного бюджету на використання, збереження та відтворення лісового фонду у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях*, за результатами якого встановлено, що обласні управління лісового та мисливського господарства зазначених областей за відсутності належного контролю з боку Державного агентства лісових ресурсів України у 2009–2011 роках не забезпечили законного та ефективного використання коштів державного бюджету, виділених на реалізацію державної політики у сфері лісового господарства та дотримання вимог порядку їх використання.

Завдання Державної цільової програми «Ліси України» із створення захисних лісових насаджень в цих областях виконувались на рівні 50 відс., їх обсяг виконання мав сталу тенденцію до зменшення. При цьому Вінницьким та Житомирським управліннями лісового та мисливського господарства не забезпечено внесення змін до відповідних регіональних програм у сфері лісового господарства, а у Хмельницькій області у періоді, що перевірявся, ці програми взагалі були відсутні.

Як наслідок, у досліджених областях за останні роки не відбулося ефективних зрушень у лісогосподарській галузі, не вдалося забезпечити виконання та досягнення результативних показників загальнодержавних програм.

Аудит ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2011 році засвідчив, що використання коштів резервного фонду державного бюджету в зазначений період здійснювалось переважно в рамках чинного законодавства.

Проте окремі органи державної виконавчої влади не забезпечили належного управління бюджетними коштами, внутрішнього контролю, а також організації та координації роботи розпорядників нижчого рівня і одержувачів.

Як і в попередні роки, залишався незадовільним фактичний стан розрахунків головних розпорядників коштів з державним бюджетом в частині повернення коштів резервного фонду державного бюджету, наданих на зворотній основі в 1997–2000 роках. Так, у 2011 році центральними та місцевими органами виконавчої влади повернено до державного бюджету 12,7 млн. грн., що становить 5,6 відс. боргу.

Зволікання з погашенням заборгованості посилювало ризики неповернення до державного бюджету коштів резервного фонду, наданих на зворотній основі.

Протягом 2011 року вживались заходи щодо удосконалення нормативно-правової бази, проте окремі норми залишалися суперечливими і потребували узгодження. Зокрема:

-постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2009 № 783, якою внесено зміни до Порядку використання коштів резервного фонду бюджету в частині використання цих коштів на заходи, пов'язані із запобіганням виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру,

не відповідала вимогам Закону України від 08.06.2000 № 1809 «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» (стаття 35), який передбачає, що заходи з попередження надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру здійснюються за рахунок коштів державного бюджету;

- потребує узгодження термінологія, що застосовується в Порядку використання коштів резервного фонду бюджету (підпункт а) пункту б) та в Національному класифікаторі «Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010» (розділ 4), у частині назв надзвичайних ситуацій.

1.3.3.11. Фінансування аграрного комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності

Важливим напрямом використання бюджетних коштів є фінансування аграрного комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності. Це підтверджується і тим, що аграрний сектор вважається одним з пріоритетів розвитку держави. Контрольними заходами встановлено непоодинокі випадки використання державних коштів з порушенням чинного законодавства та неефективно.

Протягом 2012 року Рахунковою палатою проведено два контрольні заходи, предметом яких були державні цільові програми, які безпосередньо стосувалися проблем села, а саме: *аудит виконання заходів Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року та аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання Державної цільової програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 року.*

За результатами обох аудитів встановлені невтішні факти: одна з найгостріших проблем на селі – занепад соціальної інфраструктури – не розв'язувалась, демографічна криза поглиблювалась, відмирання сіл продовжувалось.

В першу чергу це зумовлено недосконалим законодавчим та нормативно-правовим забезпеченням. Програми, що мали на меті спільні цілі – життєздатність сільського господарства, надання підтримки сільськогосподарським товаровиробникам для придбання техніки та обладнання вітчизняного виробництва, ще на стадії укладання та затвердження не були узгоджені між собою, що збільшило ризики неефективного використання коштів державного бюджету та призвело до їх використання з порушенням чинного законодавства.

Обидві програми були недостатньо узгодженими за строками виконання, складом виконавців і ресурсним забезпеченням, а отже, ризики щодо недосягнення їх результативних показників, у тому числі за завданнями і заходами, виконання яких здійснювалося з використанням коштів Державного бюджету України, були закладені ще при прийнятті.

Крім того, не було забезпечено належної координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та контролю за виконанням заходів програми.

Зокрема, Міністерством аграрної політики та продовольства України як державним замовником, координатором та керівником Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року не забезпечувався належний контроль, а виконавцями програми (Мінагрополітики, Мінрегіоном, Мінекономіки, Мінфіном, Мінсоцполітики, Мінпаливенерго, Мінтрансв'язку, МОН, МОЗ, Мінприроди, Мінкультури, Мінсім'ямолодьспортом, Держводагентством, Держемагентством, Держлісагентством, Національною академією аграрних наук, Радою міністрів АР Крим, обласними та Севастопольською міською держадміністраціями – загалом 44 суб'єкти) у 2008–2011 роках (на I і II етапах її виконання) не забезпечувалось виконання її заходів у визначені терміни. Отже, прогнозні показники програми як за обсягами фінансування, так і за результатами її виконання за відповідними напрямками не досягнуті.

Аналогічна ситуація мала місце і під час виконання Державної цільової програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 року. Виконавцями програми – Мінагрополітики, Мінпромполітики (правонаступник – Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном), Національною академією аграрних наук та Національною акціонерною компанією «Украгролізинг» станом на 01.01.2012 результативних показників, визначених програмою, не досягнуто.

Ще одним чинником невиконання програм – їх недофінансування. На заходи програми розвитку українського села у 2008–2011 роках спрямовано 68,6 відс. визначеного загального обсягу коштів, а Програма технічного оснащення села у 2007–2011 роках профінансована на 45,6 відс. від передбачених обсягів видатків з державного бюджету.

У результаті більшість із завдань програми розвитку села на I і II етапах у повному обсязі не виконана, а такі заходи, як компенсація витрат, понесених підприємствами агропромислового комплексу з будівництва об'єктів соціальної сфери у сільських населених пунктах, будівництво місцевих трубопроводів для транспортування газу, стимулювання розвитку депресивних територій, фінансування заходів із забезпечення захисту, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, реконструкція спиртових заводів для виробництва біопалива, реформування системи аграрної освіти з державного бюджету, не фінансувались і не виконувались взагалі.

Критична ситуація щодо технічного забезпечення агропромислового комплексу підтверджена результатами аудиту виконання Державної цільової програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 року. Стан інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України не відповідав показникам, визначеним програмою реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі. Тенденція до зменшення кількості сільськогосподарської техніки, зокрема тракторів і зернозбиральних комбайнів у сільськогосподарських підприємствах України, зберігалася. При цьому з кожним роком збільшувалась залежність вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу від комплектуючих імпортного походження.

За результатами проведених аудитів Колегія Рахункової палати вважає, що виходом з існуючої ситуації може стати створення належного нормативно-правового поля, що врегулює питання агропромислового комплексу. Зокрема необхідно:

- внести зміни до Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року в частині: уточнення завдань і заходів, обсягів та джерел фінансування, строків її виконання, складу виконавців та ресурсного забезпечення, а також привести очікувані результативні показники у відповідність із вимогами сучасного економічного розвитку сільського господарства;

- узгодити Державну цільову програму реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 року за строками виконання, складом виконавців і ресурсним забезпеченням;

- з метою уникнення дублювання заходів узгодити між собою програми та внести до них відповідні зміни.

Аналогічні проблеми щодо нормативного врегулювання та стану справ в агропромисловому секторі було також встановлено під час *перевірки ефективності використання бюджетних коштів, виділених з метою закупівлі технічних засобів для аграрного комплексу з подальшою передачею їх на умовах фінансового лізингу у 2010–2011 роках*. Проведений контрольний захід підтвердив неузгодженість нормативно-правової бази та недостатню увагу до реальних потреб сільгосптоваровиробників у технічних засобах. Державна підтримка техніко-технологічного переоснащення агропромислового виробництва здійснювалась переважно через систему лізингу і становила лише три відсотки щорічної потреби.

У звітному році Колегія Рахункової палати розглянула результати *перевірки виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру»*.

У результаті реструктуризації проекту (2006–2009 роки) обсяг позики зменшився з 195,1 до 89,7 млн. дол. США. Зазнала змін мета реалізації проекту. У 2010 році на законодавчому рівні в Україні змінено і концептуальні підходи до розвитку системи кадастру і формування державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Термін завершення проекту у зв'язку з недостатніми темпами його реалізації Міжнародним банком реконструкції та розвитку продовжено до 30.04.2013 (попередня дата – 30.06.2012).

Державним агентством земельних ресурсів як відповідальним виконавцем у рамках проекту укладено 133 договори на суму 81,8 млн. дол. США, в результаті виконання яких, зокрема, для побудови інфраструктури Державного земельного кадастру здійснено картографування всієї території України і створення ортофотопланів та індексних кадастрових карт. Власникам земельних часток (паїв) видано 472 тис. державних актів на право власності на земельні ділянки (11,8 відс. задекларованого у 2004 році угодою про позику обсягу), а отже, надана допомога в переоформленні сертифікатів на державні акти за рахунок коштів позики була мінімальною.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання програм селекції у тваринництві, птахівництві

та рослинництві в наукових закладах, на підприємствах агропромислового комплексу та в науково-дослідних господарствах Одеської та Херсонської областей, також встановлено недосконалість нормативно-правового забезпечення досліджуваного питання. Термін дії Загальнодержавної програми селекції у тваринництві на період до 2010 року та галузевої програми «Селекція і насінництво – 2006–2010» закінчився. Однак Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року, відповідно до якої у період 2011–2012 років здійснювалося виконання заходів селекції у тваринництві, птахівництві та рослинництві, не передбачала їх виконання та фінансування в розрізі регіонів, тобто збалансованість заходів селекції за її напрямками не забезпечувалась.

Згідно з Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для селекції в рослинництві, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2009 № 232, розподіл коштів державного бюджету, виділених на заходи із селекції у рослинництві, здійснювався пропорційно до обсягів видатків, визначених у науково-виробничих програмах з первинного насінництва. Проте механізм розроблення, затвердження та контролю за виконанням усіх науково-виробничих програм розпорядчими актами не визначено.

Запроваджена в Україні система державної підтримки розвитку селекції, насамперед через недосконалість її нормативно-правового забезпечення, не сприяла підвищенню соціально-економічних показників розвитку як галузі, так і регіонів у цілому.

Особливо незадовільна ситуація склалася в тваринництві. Племінне поголів'я тварин в Одеській та Херсонській областях зменшилось. Як наслідок, населення цих областей недостатньо забезпечене молоком і молочною продукцією власного виробництва, м'ясом та м'ясними виробами.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з розвитку садівництва і виноградарства в Одеській та Херсонській областях, встановлено, що державна підтримка розвитку садівництва і виноградарства шляхом компенсації сільгоспвиробникам у поточному році відповідних витрат з розвитку садівництва і виноградарства у 2011 році також здійснювалася в умовах недосконалості нормативно-правового забезпечення, відсутності державної цільової і відповідних регіональних програм і незабезпечення дієвого контролю за використанням коштів державного бюджету. У результаті не відбулося зростання соціально-економічних показників розвитку як регіонів, так і галузі в цілому.

За наявності відкритих асигнувань і коштів органами Державної казначейської служби Одеської та Херсонської областей із загальної суми призначених компенсацій – 101,9 млн. грн. – перераховано сільгоспвиробникам лише 73,3 млн. грн., або 71,9 відс., а кошти в сумі 28,5 млн. грн. віднесено на кредиторську заборгованість. Це призвело до невиконання у цих областях планових показників паспорта бюджетної програми із закладання садів та виноградників на площі 492 га і 1313,6 га відповідно (план виконано на 34,8 і 34,4 відсотка). Розвиток садівництва та виноградарства в регіонах відбувався хаотично та безконтрольно.

1.3.3.12. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток і реалізацію пріоритетів розвитку регіонів

Удосконалення системи регулювання взаємовідносин державного бюджету із місцевими бюджетами, забезпечення прозорості процесу формування та виконання місцевих бюджетів визначено Концепцією реформування місцевих бюджетів, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 308-р, як одне з основних завдань державної бюджетної політики. Саме тому питання міжбюджетних відносин, використання коштів на соціально-економічний розвиток регіонів та реалізацію пріоритетів розвитку регіонів були постійно у полі зору контрольно-аналітичної діяльності Рахункової палати у звітному році.

Проведеним аналізом взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2010–2011 роках встановлено, що Кабінетом Міністрів України та Міністерством фінансів України у 2010–2011 роках у цілому забезпечено, відповідно до бюджетного законодавства, формування і реалізацію міжбюджетних відносин державного та місцевих бюджетів. Утім, діючий у цих роках механізм взаємовідносин між Державним бюджетом України та місцевими бюджетами не забезпечив Раду міністрів АР Крим та органи місцевого самоврядування фінансовими ресурсами, достатніми для виконання переданих їм функцій держави, не дав змоги повною мірою забезпечити справедливий і неупереджений розподіл суспільного багатства між громадянами та територіальними громадами.

Фактичні витрати загального фонду місцевих бюджетів на вказану мету були забезпечені за рахунок видатків, врахованих Мінфіном при визначенні міжбюджетних трансфертів: у 2010 році – на рівні 95 відс., у 2011 році – 91 відсотка.

Одна з головних причин цього – незабезпечення реалізації положень законодавства щодо розрахунку обсягів видатків, які враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, на підставі державних соціальних стандартів та нормативів.

Формування і розподіл обсягів субвенцій на виконання інвестиційних проектів здійснювалися в умовах невизначення формалізованих параметрів, які базуються на показниках економічного та соціального розвитку відповідної території, що не відповідало положенням статті 105 Бюджетного кодексу України. Кількість таких субвенцій у 2011 році збільшилася проти 2010 року у 3 рази (до 30 видів). Деякі з них мали однакову спрямованість і дублювали напрями використання коштів різними головними розпорядниками, що знижувало їх ефективність.

У цілому результати аналізу засвідчили, що посилення централізації повноважень щодо формування та визначення напрямів використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів у Мінфіні та Уряді обумовлювало значну залежність стану виконання Радою міністрів АР Крим та органами місцевого самоврядування відповідних повноважень від рішень центральних органів влади.

За результатами аналізу Колегією Рахункової палати рекомендовано Кабінету Міністрів України забезпечити, відповідно до Бюджетного кодексу України, Указу Президента України від 12.03.2012 № 187, встановлення Мінсоцполітики, МОНмолодьспортом, МОЗ, Мінфіном необхідного обсягу державних соціальних стандартів, фінансових нормативів бюджетної забезпеченості та здійснення Мінфіном на їх основі розрахунків показників міжбюджетних відносин. Запропоновано при формуванні проекту Державного бюджету України на 2013 рік покласти функції головних розпорядників основного обсягу коштів субвенцій на виконання інвестиційних програм (проектів) не на Мінфін, а на Мінекономрозвитку та Мінрегіон, до основних завдань яких відноситься забезпечення збалансованого регіонального розвитку, реалізація державної політики у галузі будівництва та житлово-комунального господарства.

Мінфіну рекомендовано забезпечити виконання завдань Концепції реформування місцевих бюджетів, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 308-р, щодо щорічного збільшення питомої ваги загального фонду місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України. Запропоновано при плануванні показників взаємовідносин державного і місцевих бюджетів у частині видатків передбачати суттєве збільшення частки видатків розвитку, зменшення рівня міжтериторіальних диспропорцій у обсягах послуг, що надаються споживачам у галузях освіти, охорони здоров'я. Також рекомендовано підвищити рівень обґрунтованості планування доходів місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, та не допускати перенесення термінів фінансування на останні дні грудня, що призводить до неможливості використання коштів субвенцій.

Результати аналізу формування та здійснення видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам на органи місцевого самоврядування, засвідчили, що встановлений Бюджетним кодексом України механізм фінансування видатків на утримання органів місцевого самоврядування за рахунок дотації вирівнювання з державного бюджету та закріплених за місцевими бюджетами загальнодержавних податків і зборів є недосконалим і не узгоджувався із законодавством про місцеве самоврядування. З одного боку, він обмежував їх права на фінансову автономію стосовно створення і утримання апаратів і виконавчих органів місцевих рад для реалізації власних (самоврядних) повноважень, з іншого – унеможлилював встановлення граничних обсягів видатків, нормативів штатної чисельності апаратів та виконавчих органів місцевих рад для виконання ними делегованих повноважень держави. Зазначене призводило до непрозорого планування і використання бюджетних коштів на цю мету, негативно впливало на забезпечення оптимальної структури виконавчих органів місцевих рад.

У 2010 і 2011 роках місцевими радами на утримання утворених ними апаратів і виконавчих органів було спрямовано удвічі більше коштів, ніж розрахункові обсяги видатків на цю мету, враховані Мінфіном при визначенні розміру дотації вирівнювання (у 2010 році – більше на 3,7 млрд. грн., у 2011 році – на 4,1 млрд. гривень).

Одна з головних причин зазначеного – суперечливість нормативно-правової бази, що врегульовувала механізм фінансового забезпечення діяльності апаратів і виконавчих органів місцевих рад. Так, Бюджетний кодекс України не передбачав прав на здійснення видатків місцевих бюджетів у сфері управління за рахунок власних доходів, що не узгоджувалось з вимогами статті 66 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», якою передбачено, що місцеві бюджети мають бути достатніми для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень (тобто делегованих і власних повноважень).

Як наслідок, затверджена низкою місцевих рад штатна чисельність їх виконавчих органів суттєво перевищувала рекомендаційні показники типових штатів. На сьогодні, як засвідчили результати аналізу, в органах місцевого самоврядування на п'ятьох підлеглих припадає в середньому близько чотирьох керівників.

Недосконалим було також планування на центральному рівні розрахункового загального обсягу видатків на утримання органів місцевого самоврядування, яке здійснювалося виходячи з наявних фінансових ресурсів держави, що не завжди задовольняло потреби, пов'язані з виплатою заробітної плати.

За результатами аудиту Кабінету Міністрів України рекомендовано в установленому порядку надати пропозиції Верховній Раді України щодо внесення змін і доповнень до Бюджетного кодексу України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у частині чіткого та повного визначення переліку делегованих і власних (самоврядних) повноважень органів місцевого самоврядування; надання повноважень місцевим радам на забезпечення здійснення видатків на утримання органів місцевого самоврядування, які реалізують власні повноваження, за рахунок власних доходів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів; встановлення відповідною радою структури і загальної чисельності працівників органів місцевого самоврядування, які забезпечують виконання делегованих державою функцій, у межах загальної чисельності, визначеної типовими штатами, затвердженими Урядом.

Аудитом ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах встановлено, що місцевими органами влади у 2011 році не забезпечено повною мірою ефективного управління і використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності, хоча однією з умов прискорення соціально-економічного розвитку регіонів є розвиток вулично-дорожньої мережі.

Головними причинами цього було невиконання місцевими органами влади встановленого Урядом порядку щодо будівництва і реконструкції вулиць та доріг комунальної власності, відсутність належної взаємодії між Укравтодором та місцевими органами влади при виборі об'єктів інвестування, а також неврахування рекомендацій Колегії Рахункової палати за результатами попереднього аудиту.

Як наслідок, кошти субвенції використовувались переважно на роботи з тимчасового поліпшення стану місцевих доріг і вулиць, значна кількість яких повністю зношена і не відповідає сучасним стандартам. На так званий «ямковий ремонт» було витрачено 35 відс. виділених коштів, а на будівництво і реконструкцію комунальних доріг – 14 відс. обсягу субвенції.

У результаті зазначеного, а також у зв'язку з частковим невикористанням асигнувань несвоєчасно були завершені окремі роботи, не введена в експлуатацію низка запланованих об'єктів, отже, неефективно здійснювалось управління та використання коштів субвенції в сумі 215,8 млн. гривень.

У порушення вимог статті 36 Бюджетного кодексу України планування коштів субвенції на 2011 рік здійснювалося Мінфіном самостійно за відсутності бюджетного запиту головного розпорядника коштів Укравтодору.

У порушення вимог частини 6 статті 108 Бюджетного кодексу України розподіли субвенції у розрізі бюджетів адміністративно-територіальних одиниць затверджені постановами Кабінету Міністрів України у березні–грудні 2011 року без погодження з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету.

Місцеві органи влади, самостійно формуючи та затверджуючи, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 № 52, переліки об'єктів, не забезпечили виконання вимог щодо першочерговості виділення коштів субвенції на будівництво та реконструкцію об'єктів. На ці роботи було спрямовано 96 млн. грн. та 182 млн. грн., або лише 5 і 9 відс. коштів субвенції відповідно. У той же час на проведення поточних «ямкових» ремонтів спрямовано 742,3 млн. грн., які були розпорознені між 5,1 тис. об'єктами, що не сприяло розв'язанню проблем розвитку і приросту вулиць і доріг комунальної власності.

На основі матеріалів аудиту Кабінету Міністрів рекомендовано при розробленні і затвердженні порядку та умов надання субвенції передбачити як пріоритетний напрям її використання роботи з будівництва та реконструкції шляхом визначення частки субвенції, яка спрямовується на виконання цих заходів; зобов'язати Раду міністрів Автономної Республіки Крим, облдержадміністрації, Київську та Севастопольську міські державні адміністрації виконати пункт 6 Національного плану дій щодо підвищення рівня благоустрою населених пунктів та прилеглих до них територій на 2010–2015 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.11.2009 № 1320-р, у частині інвентаризації та паспортизації вулиць і доріг комунальної власності.

Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету обласному бюджету Донецької області на будівництво центру томографії, капітальний ремонт і реконструкцію лікарняних споруд та закупівлю високовартісного медичного обладнання засвідчив, що мета виділення у 2011 році зазначеної субвенції досягнута частково.

Зокрема, невірне визначення Головним управлінням капітального будівництва Донецької облдержадміністрації потреби в коштах субвенції на будівництво в 2011 році ПЕТ-КТ центру призвело до невикористання і повернення до державного бюджету 103,6 тис. гривень. Включення до

переліку споруд для виконання робіт із капітального ремонту та реконструкції низки об'єктів за відсутності проектно-кошторисної документації на них зумовило затвердження асигнувань в обсягах, менших на 3 млн. грн., ніж пізніше було визначено у відповідній документації, що з одночасним розпошенням коштів субвенції між об'єктами та проведенням робіт у несприятливих погодних умовах призвело до невиконання запланованих на 2011 рік робіт на суму 2,8 млн. грн. і перенесення термінів їх завершення на січень–березень 2012 року.

За виділені 59 млн. грн. субвенції у 2011 році відремонтовано і реконструйовано низку приміщень Донецького обласного клінічного територіального медичного об'єднання та придбано медичне обладнання загалом на суму 31,5 млн. грн., що дало змогу підвищити якість надання медичних послуг населенню регіону у сфері нейрохірургії, офтальмології, отоларингології та кардіології. Водночас неефективні управлінські рішення з боку Головного управління охорони здоров'я Донецької облдержадміністрації призвели до невиконання в запланованих обсягах роботи з будівництва центру позитронно-емісійної томографії, що створило ризики незавершення і невведення його в експлуатацію в заплановані терміни.

Нормативно-правове забезпечення використання коштів субвенції було недосконалим. Затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 304 Порядком та умовами надання у 2011 році відповідної субвенції (зі змінами) не було передбачено співфінансування заходів із місцевих бюджетів та надання субвенції за наявності проектно-кошторисної документації на об'єкти, що не сприяло ефективному управлінню її коштами.

Недосконалість нормативно-правового забезпечення використання коштів субвенції підтверджена і *аудитом ефективності використання коштів субвенцій з державного бюджету на придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я Полтавської, Сумської та Харківської областей.*

За результатами контрольного заходу було встановлено, що Міністерством охорони здоров'я України, управліннями охорони здоров'я Полтавської, Сумської та Харківської обласних державних адміністрацій у 2010–2011 роках не забезпечено належного управління коштами субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам зазначених регіонів на закупівлю витратних матеріалів і медичного обладнання для комунальних закладів охорони здоров'я, що призвело до неефективного використання коштів у сумі 35,8 млн. грн. (41 відс. загального обсягу виділених на цю мету ресурсів).

Головні причини неефективних бюджетних видатків – неналежне визначення Міністерством охорони здоров'я України і вказаними управліннями охорони здоров'я предмета закупівлі, проведення розподілу придбаних витратних матеріалів без урахування реальної потреби в них комунальних закладів охорони здоров'я, а також самоусунення управлінь від здійснення контролю за виконанням умов договорів щодо поставки витратних матеріалів і медичного обладнання та за своєчасністю введення його в експлуатацію.

У результаті потреба низки медичних закладів у необхідних витратних матеріалах не була задоволена, при тому, що в інших закладах та/або з інших видів витратних матеріалів, придбаних за рахунок коштів субвенцій, утворено їх кількарічні понаднормативні запаси. Крім того, протягом 6 місяців не забезпечено введення в експлуатацію 18 одиниць (36 відс.) медичного обладнання, закупленого коштом субвенцій.

Аналіз виконання органами виконавчої влади та місцевого самоврядування Сумської та Полтавської областей повноважень щодо забезпечення надання амбулаторно-поліклінічної та стаціонарної допомоги за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, підтвердив низку проблем медичного забезпечення населення.

Результати аналізу засвідчили, що Полтавською, Сумською обласними, окремими районними державними адміністраціями, а також виконавчими комітетами окремих місцевих рад Сумської та Полтавської областей, їх управліннями і відділами з питань охорони здоров'я не забезпечено належного виконання повноважень щодо надання медичними закладами послуг відповідно до діючих державних соціальних нормативів, розвитку і зміцнення матеріально-технічної та лікувально-діагностичної бази.

За рахунок виділених з місцевих бюджетів асигнувань покривалися в основному поточні потреби медичних закладів, практично не оновлювалась їх лікувальна та матеріально-технічна база. Кожен другий у Сумській області та кожен п'ятий у Полтавській області лікарняний заклад, розташований у районі, потребував капітального ремонту. Також порушувались норми оснащення медичним обладнанням, натуральні норми харчування хворих. Мали місце суттєві розбіжності у рівні їх забезпечення харчуванням та медикаментами.

Однією з основних причин зазначеного була відсутність окремих нормативів матеріально-технічного та фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я, передбачених статтями 11 і 20 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».

Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством фінансів України всупереч вимогам Указу Президента України від 12.03.2012 № 187/2012 «Про Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», постанови Кабінету Міністрів України від 17.02.2010 № 208 «Деякі питання удосконалення системи охорони здоров'я» не затверджені у відповідному обсязі державні стандарти та фінансові нормативи бюджетної забезпеченості у сфері охорони здоров'я.

Недостатньою була і реалізація Основних концептуальних напрямів реформування системи охорони здоров'я, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 208, у частині структурної реорганізації та удосконалення мережі медичних закладів з метою більшого спрямування її на попередження та профілактику захворюваності.

За результатами аналізу виконання органами виконавчої влади повноважень щодо реалізації державної політики у сфері загальної середньої

освіти Вінницької та Житомирської областей за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, встановлено, що органами виконавчої влади цих областей не забезпечено належного виконання повноважень щодо реалізації державної політики у сфері загальної середньої освіти, внаслідок чого існуюча в областях мережа загальноосвітніх навчальних закладів була неоптимальною та не забезпечувала гарантованого Законом України «Про освіту» права рівного доступу дітей до освітніх послуг.

Умови для навчання учнів у більшості загальноосвітніх закладів цих областей не відповідали Державним санітарним нормам і правилам. Третина навчальних закладів не мала спортивних залів і відповідним чином обладнаних кабінетів математики, фізики, хімії, біології. Наявне обладнання практично не оновлювалось. У переважній більшості навчальних закладів учні не забезпечувались харчуванням згідно із встановленими нормативами, понад 70 відс. закладів не забезпечували учнів постійним медичним обслуговуванням.

Обсяг фінансових ресурсів, що затверджувався в місцевих бюджетах Вінницької та Житомирської областей (у кожній області щороку понад 1 млрд. грн.), давав можливість покривати в основному лише поточні потреби, з яких близько 80 відс. витрачалося на заробітну плату з нарахуваннями. Обсяг капітальних видатків у структурі витрат не перевищував 3,4 відсотка.

При цьому мали місце суттєві диспропорції у фінансовому забезпеченні у розрізі навчальних закладів, що не відповідало принципу справедливого розподілу коштів між громадянами і територіальними громадами, визначеному Бюджетним кодексом України.

Однією з головних причин такого стану було те, що МОНмолодьспортом і Мінсоцполітики не розроблено та не забезпечено впровадження в повному обсязі нормативів матеріального-технічного та фінансового забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів, обов'язковість яких встановлена законами України «Про загальну середню освіту» і «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».

Також органами влади Вінницької та Житомирської областей не виконано доручення Уряду щодо оптимізації мережі загальноосвітніх навчальних закладів. Як наслідок, у цих областях продовжували діяти 309 малокомплектних навчальних закладів (чисельність – від 2 до 90 учнів), що не мали належних умов для надання освітніх послуг і потребували значних витрат на утримання.

Аудитом використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської та Полтавської областей на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, що вироблялася, транспортувалася та постачалася населенню, встановлено, що Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Харківською і Полтавською обласними державними адміністраціями не забезпечено повною мірою ефективного управління та належного контролю за використанням субвенції, виділеної у 2011 році з державного бюджету місцевим бюджетам цих областей на вказану мету. Вна-

слідок цього низка підприємств теплопостачання не одержали належного їм відшкодування заборгованості з різниці в тарифах: у Харківській області – на суму 27,3 млн. грн., у Полтавській – на 0,5 млн. гривень. Неefективно використано кошти субвенції на суму 183,8 млн. грн. та 4,1 млн. грн. відповідно.

Головні причини цього – застосування Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерством фінансів України, Харківською і Полтавською обласними держадміністраціями недосконалого порядку перерахування субвенції, який містив непрозорий та громіздкий механізм проведення за її рахунок взаємозаліків між учасниками розрахунків. Не була також врахована на центральному рівні низка рекомендацій Колегії Рахункової палати за результатами попереднього аудиту.

Нормативно-правове та організаційне забезпечення надання і використання коштів субвенції у 2011 році було суперечливим і не відповідало окремим нормам бюджетного законодавства.

Протягом 2012 року Рахунковою палатою проведено ряд аудитів, присвячених питанням використання коштів на соціально-економічний розвиток регіонів, а саме: *аудит ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку Дніпропетровської та Запорізької областей; аудит ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам Автономної Республіки Крим на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку; аудит використання субвенції з державного бюджету на розвиток соціально-економічної сфери м. Севастополя та інших населених пунктів, в яких дислокуються військові формування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України.*

Результати аудитів виявили ряд спільних проблем і недоліків. Слід констатувати, що місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування Дніпропетровської, Запорізької областей та Автономної Республіки Крим неповною мірою було забезпечено ефективне управління коштами субвенцій та належне їх використання через недоліки нормативно-правового забезпечення і неналежне управління.

Порядок та умови надання у 2011 році субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток регіонів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 № 42, неповною мірою враховував засади надання субвенцій інвестиційного характеру, визначені частиною другою статті 105 Бюджетного кодексу України і Порядком та умовами надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних програм (проектів), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 № 520, у частині співфінансування з місцевих бюджетів та наявності проектно-кошторисної документації.

Відсутність у 2011–2012 роках окремого порядку та умов надання коштів субвенції (відповідно до статті 97 Бюджетного кодексу України затверджуються Кабінетом Міністрів України) створило ризики невикористання цих коштів першочергово на завершення розпочатих робіт і заходів.

Водночас прорахунки, допущені на місцях при формуванні переліків об'єктів для фінансування за рахунок субвенцій, та спричинене цим розпошення коштів між численними об'єктами з низьким ступенем будівельної готовності, об'єктами, що не мали належної проектно-кошторисної або дозвільної документації, а також недостатність контролю за витрачанням субвенцій у 2011 році призводили до неефективного використання коштів та використання їх з порушенням процедур, встановлених законодавством у будівельній сфері.

Крім того, місцеві бюджети не були забезпечені в повному обсязі коштами субвенції, а їх надходження у 2011–2012 роках здійснювалось нерівномірно та переважно у другому півріччі року, що створювало умови непрогнозованості фінансування видатків та не сприяло своєчасному освоєнню бюджетних коштів. Як наслідок, неосвоєні кошти повертались до державного бюджету.

Загалом використання протягом 2011–2012 років коштів субвенції дало змогу завершити і ввести в експлуатацію частину об'єктів. Однак, через допущені в цей період прорахунки в управлінні і використанні коштів субвенції, недофінансування та неосвоєння виділених коштів роботи у визначені терміни не завершувались, низка об'єктів не була введена в експлуатацію. Внаслідок цього не досягнуто повною мірою запланованого результату – покращення якості надання соціальних послуг населенню у сферах охорони здоров'я, освіти, житлово-комунального господарства тощо.

За результатами проведених аудитів Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо створення єдиної ефективної системи розподілу та надання коштів для здійснення заходів соціально-економічного розвитку регіонів, визначення оптимальних шляхів розв'язання існуючих в них проблем, концентрації в необхідних обсягах державних та місцевих ресурсів на пріоритетних напрямках регіонального розвитку, визначених в стратегічних документах. Також при розробленні порядків та умов надання коштів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток регіонів, розподілі обсягів фінансування об'єктів за рахунок коштів таких субвенцій необхідно враховувати вимоги частини 2 статті 105 Бюджетного кодексу України і Порядку та умов надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних програм (проектів).

Результати двох контрольних заходів – *аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Одеської та Миколаївської областей на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів та аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Львівської, Рівненської та Тернопільської областей на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів* – також підтвердили неналежне управління та неефективне використання облдержадміністраціями, окремими районними держадміністраціями та виконавчими комітетами районних рад перевірених областей коштів субвенції, виділеної у 2011 році.

Загалом результати аудиту показали, що затверджений Кабінетом Міністрів України порядок і умови надання у 2011 році субвенції дозволяли

використовувати її кошти на ті самі цілі, що і кошти субвенції на соціально-економічний розвиток регіонів. Кошти субвенції на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів не стали стимулом, зокрема, для розбудови сучасної індустрії, розвитку морського господарства та машинобудування, експортоорієнтованого суднобудування та суміжних галузей, розбудови і модернізації транспортної інфраструктури, розвитку високопродуктивного агропромислового виробництва, туристичного та курортно-рекреаційного комплексу, які, згідно з Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2015 року, були пріоритетними напрямками розвитку зазначених областей. Фактично кошти субвенції стали додатковим фінансовим ресурсом місцевих бюджетів для проведення видатків з будівництва і реконструкції об'єктів соціально-культурної сфери.

Головними причинами цього були прорахунки, недотримання вимог законодавства при формуванні переліків об'єктів для фінансування за рахунок субвенції, розпорошення її коштів між окремими об'єктами з низьким ступенем будівельної готовності, включення об'єктів за відсутності належно оформленої проектно-кошторисної документації, титулів будови, здійснення робіт без відповідних дозволів, позитивних висновків експертизи проектів, своєчасного проведення процедури закупівлі робіт за державні кошти. Як наслідок, у 2011 році не завершено і не введено в експлуатацію більшість запланованих об'єктів комунальної власності та допущено використання майже 27 млн. грн. з порушенням чинного законодавства та неефективно – понад 36 млн. гривень

Для більш ефективного та результативного використання коштів субвенції місцевим бюджетам Рахункова палата вважає, що Кабінету Міністрів України необхідно уточнити порядок та умови надання субвенції з метою усунення дублювання її цілей та напрямів використання коштів із субвенцією на соціально-економічний розвиток регіонів.

1.3.3.13. Економічна та міжнародна діяльність держави

Результати аналізу виконання Міністерством закордонних справ України заходів Державної цільової програми формування позитивного міжнародного іміджу України на період до 2011 року свідчать про те, що Міністерство закордонних справ України не забезпечило виконання цієї програми у визначених обсягах та за напрямками.

За період 2009–2011 років жодне із шести завдань програми не було реалізоване у повному обсязі, із передбачених нею 36 заходів 5 не виконані взагалі, а решта – частково. Як наслідок, цілі та результативні показники програми щодо популяризації України і формування її іміджу як європейської держави з економікою, привабливою для міжнародних інвестицій та міжнародного туризму, не були досягнуті.

Державна програма розроблялася протягом тривалого часу через заміну Урядом відповідальних за її розробку виконавців (МЗС – МОН – МЗС), залучення великої кількості центральних та місцевих органів влади до цього процесу (більше 40), тривалі терміни розгляду самим Кабінетом Міністрів

України поданих проектів програми та її концепції (від 2-х до 4-х місяців). У результаті термін дії програми постійно змінювався: 2007–2010 роки, 2008–2011 роки, 2009–2011 роки.

МЗС не створило ефективної організаційно-управлінської системи реалізації програми. Координація виконання її заходів взагалі не здійснювалася через відсутність відповідної міжвідомчої робочої групи з питань формування позитивного міжнародного іміджу України. Як наслідок, виконавці (розпорядники бюджетних коштів) самостійно визначали не тільки заходи, але і напрями використання коштів.

Міністерство фінансів України не забезпечило необхідного фінансування заходів програми та ефективного управління виділеними бюджетними коштами. Упродовж трьох років виконання програми її профінансовано з державного бюджету всього на 7 відс. від визначених обсягів. При цьому у 2009 році фінансування заходів взагалі не здійснювалося.

Невизначення Кабінетом Міністрів України та Мінфіном спеціальної постійної бюджетної програми для фінансування видатків на реалізацію Державної програми призвело до розпорошення бюджетних коштів між різними розпорядниками та бюджетними програмами і створило умови для їх безконтрольного використання на фінансування заходів, які дублювалися.

МЗС не забезпечило законного та ефективного використання коштів державного бюджету, виділених для реалізації Державної програми.

Розроблена компанією Investinua Capital Limited (Великобританія) на замовлення МЗС у рамках заходів програми стратегія позиціонування української держави за кордоном у вигляді буклета Brandbook «Ukraine. Moving in the Fast lane» (на 500 примірників з державного бюджету витрачено майже 1 млн. грн.) не була гармонізована із завданнями і заходами Державної програми.

Усього у 2010–2011 роках за напрямками використання бюджетних коштів МЗС витратило з порушеннями та неефективно понад 13,7 млн. грн., з яких майже 1 млн. грн. – на виготовлення презентаційно-іміджевої друкованої продукції, розповсюдження якої не забезпечено.

З метою недопущення порушень у майбутньому і враховуючи недоліки в підготовці та впровадженні попередньої програми, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України встановити контроль за вже розпочатою підготовкою нової державної програми за цією проблематикою.

Матеріали аудиту *стану державного та гарантованого державою боргу за 2011 рік* свідчать, що обсяги прямого державного боргу збільшилися на 33,8 млрд. грн. – до 357 млрд. грн., що на 18,4 млрд. грн. менше граничного рівня, встановленого Законом України «Про Державний бюджет України на 2011 рік». Гарантований державою борг зріс на 7,1 млрд. грн. – до 115,8 млрд. грн. – переважно за рахунок кредитів, залучених під державні гарантії на реалізацію інвестиційних проектів. За підсумками 2011 року сукупний борг зріс на 41 млрд. грн. і становив 473 млрд. гривень.

Показник сукупного боргу до ВВП (36 відс.) знаходився в економічно безпечних межах, визначених Бюджетним кодексом України (до 60 відсо-

тків). Водночас показник державного зовнішнього боргу в розрахунку на одну особу погіршився і майже удвічі перевищив верхню межу, розраховану за методикою Мінекономрозвитку для рівня боргової безпеки. Основною причиною цього була переважаюча частка зовнішньої заборгованості у загальній сумі сукупного боргу (63,3 відсотка).

Ряд прийнятих у 2011 році управлінських рішень щодо здійснення боргових операцій призвів до неефективного витрачання бюджетних коштів при обслуговуванні боргу.

Рішення про дорозміщення облігацій зовнішньої державної позики (ОЗДП) у 2011 році приймалося Мінфіном за наявності значних залишків коштів на валютному рахунку Казначейства (середньорічний рівень залишку становив 2,3 млрд. дол. США). Однак накопичені у такий спосіб валютні ресурси для сплати взятого в АТ ВТБ Банку (Російська Федерація) кредиту у сумі 2 млрд. дол. США не були використані через перенесення терміну погашення заборгованості перед російським банком. Зазначене призвело до неефективного витрачання понад 540 млн. грн. бюджетних коштів на обслуговування кредиту та створило додаткове боргове навантаження на державний бюджет 2012 року.

За підсумками 2011 року показник використання запозичених у міжнародних фінансових організацій коштів був найбільшим порівняно з попередніми роками, однак стан виконання проектів, що фінансуються МФО, зокрема МБРР, у цілому не поліпшився. Із 10 проектів тільки в рамках одного (щодо покращення автомобільних доріг та безпеки руху) повністю освоєно заплановані кошти, показники решти позик коливалися від 20 до 85 відсотків. А за проектом щодо покращення якості освіти невикористані 1,7 млн. дол. США взагалі анульовані.

Внаслідок незадовільного стану освоєння позик неефективні витрати бюджетних коштів на сплату комісій за зобов'язаннями та анульовані кредитні ресурси МФО становили 0,6 млн. грн., а за обслуговування невикористаної частини цільових внутрішніх державних запозичень – щонайменше 100 млн. гривень.

На відміну від попередніх років, державні гарантії щодо залучення кредитів у 2011 році були надані на реалізацію виключно інвестиційних проектів, однак їх надання здійснено з порушеннями нормативно-правових актів України.

Мінфін не розробив відповідної методики, у результаті передбачувана оцінка ризиків на етапі підготовки проектів не проводилася. У 2011 році було використано більше 11 млрд. грн. кредитів, проте половина органів виконавчої влади, до сфери компетенції яких належали позичальники цих кредитів, не дотримувалася встановленого порядку звітування про стан їх використання. Зазначене заклало ризики перекладення зобов'язань позичальників на державний бюджет.

Колегією Рахункової палати надані пропозиції Верховній Раді України щодо прискорення розгляду та прийняття законопроекту про державний та гарантований державою борг. Кабінету Міністрів України рекомендовано забезпечити розроблення та затвердження програм державних запозичень

на короткострокову і середньострокову перспективу, граничних меж показників боргової безпеки держави та показників оцінки ризиків.

За результатами перевірки використання бюджетних коштів Міністерством економічного розвитку і торгівлі України на виконання заходів щодо сприяння розвитку підприємництва в Україні встановлено, що Мінекономрозвитку протягом 2009–2011 років та I кварталу 2012 року в межах своєї компетенції не створило сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва, підвищення ефективності державного управління в цій сфері, а також не покращило координації дій центральних та місцевих органів виконавчої влади для виконання заходів Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні, мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва і Програми заходів з перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва.

Заходи Національної програми не сприяли кількісному і якісному покращенню соціально-економічних показників розвитку малого підприємництва: щороку кількість працівників цієї сфери зменшувалася в середньому на 2 відс.; частка реалізованої суб'єктами малого підприємництва продукції в загальному обсязі зменшилася з 23,7 відс. у 2006 році до 19,9 відс. у 2010 році, а питома вага збиткових малих підприємств у загальній кількості підприємств у цей період зросла з 33,7 відс. до 41,4 відсотка.

У 2011 році Мінекономрозвитку не забезпечувало належне виконання заходів Національної програми. Так, з 20-ти запланованих заходів, за якими Міністерство було відповідальним виконавцем, виконано лише один, не виконано п'ять заходів, робота щодо інших заходів здійснювалась, проте оцінити ступінь досягнення очікуваних результатів за звітною інформацією неможливо через їх декларативний характер.

Нормативно-правові акти щодо сприяння розвитку малого підприємництва та перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва не забезпечували цілісного та системного розв'язання проблем у цій сфері.

Зокрема, Національна програма не містила відомостей щодо конкретних обсягів і джерел фінансування її заходів, строків та етапів реалізації. Її положення протягом одинадцяти років дії не зазнавали змін, що негативно впливало на вирішення актуальних проблем розвитку підприємництва. Також Програма перепідготовки не адаптована до сучасних вимог щодо кадрового потенціалу сфери підприємництва. Зазначене свідчить про необхідність приведення Програми у відповідність із законами України «Про державні цільові програми», «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» та «Про професійний розвиток працівників».

За відсутності належного контролю з боку Мінекономрозвитку за використанням коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Перепідготовка управлінських кадрів для сфери підприємництва» вищими навчальними закладами неефективно використано понад 4,6 млн. гривень.

Через неприйняття керівництвом Мінекономрозвитку ефективних управлінських рішень не використано 13,9 млн. грн., передбачених на виконання бюджетних програм «Заходи по реалізації Національної програми спри-

яння розвитку малого підприємництва в Україні» та «Мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва».

Колегія Рахункової палати за підсумками розгляду результатів *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на реалізацію державної політики у сфері обігу цінних паперів та функціонування фондового ринку в Україні*, констатувала, що основні показники розвитку фондового ринку України залишалися нестабільними і не завжди передбачуваними, їх динаміка не мала сталих тенденцій. У 2011 році спостерігалася активізація діяльності емітентів. У цих умовах у 2011 році Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку зареєстровано випуски цінних паперів на суму 179,2 млрд. грн., що на 46,6 відс. більше, ніж у 2010 році. Через інструменти фондового ринку у 2011 році в економіку було залучено 172,9 млрд. грн. інвестицій, що удвічі більше, ніж у попередньому році. Найбільшими емітентами виступили банки у зв'язку з вимогами Національного банку України щодо збільшення статутного капіталу.

Незважаючи на позитивну динаміку окремих показників вітчизняного фондового ринку, його якісні характеристики були на низькому рівні. Зокрема, це стосувалося капіталізації національного фондового ринку, яка є одним із головних індикаторів його розвитку. При збільшенні капіталізації лістингових компаній українського фондового ринку, співвідношення цього показника до ВВП було незначним. У 2009–2011 роках зазначений показник у середньому становив 14,3 відс., що у 3–4 рази менше, ніж у Росії та Казахстані.

Практика і сучасний стан розвитку економіки потребували удосконалення інфраструктури ринку цінних паперів. На час аудиту в Україні так і не була створена централізована депозитарна система, яка мала б забезпечувати повноцінний захист прав власності інвесторів. Незначна частка організованої торгівлі у загальних обсягах торгівлі цінними паперами свідчила, що біржовий сегмент фондового ринку відігравав другорядну роль в економіці України. Так, загальні обсяги торгівлі цінними паперами збільшилися і станом на кінець 2011 року перевищили 2,1 трлн. грн., проте позабіржова торгівля цінними паперами становила майже 85 відс. від загальних обсягів договорів, виконаних на ринку цінних паперів.

За відсутності базового закону щодо похідних цінних паперів (деривативів) вітчизняні підприємства практично не використовували відповідні фінансові інструменти для залучення коштів і хеджування ризиків. Так, обсяги зареєстрованих Комісією опціонів протягом 2009–2011 років у середньому становили 0,003 відс. від загальної суми зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів за вказаний період.

Аудитом встановлено, що фондовий ринок України характеризувався незначним рівнем участі населення в його діяльності. Це спричинено передусім значними порушеннями прав міноритарних акціонерів, відсутністю дієвих механізмів заохочення населення інвестувати кошти в економіку країни, низькою фінансовою грамотністю українських громадян.

Недосконалий механізм контролю державного регулятора за діяльністю емітентів та професійних учасників фондового ринку не давав можливості

оперативно виявляти і усувати порушення. Це значною мірою знижувало ефективність застосування штрафних санкцій як інструменту забезпечення дотримання законодавства на фондовому ринку.

Однією з головних причин ситуації, що склалася, за висновками аудиторів, було недосконале нормативно-правове забезпечення регулювання національного фондового ринку.

Через невизначеність перспектив і пріоритетів розвитку фондового ринку (у зв'язку з відсутністю відповідної програми) удосконалення механізмів його державного регулювання здійснювалось хаотично і безсистемно, про що свідчить низка проблем, пов'язаних з розвитком та функціонуванням фондового ринку.

Таким чином, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку як головний розпорядник бюджетних коштів за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері фондового ринку» протягом 2009–2011 років не забезпечила повною мірою досягнення мети цієї програми щодо формування та реалізації єдиної державної політики у сфері обігу цінних паперів і функціонування фондового ринку в Україні, а отже, й ефективного використання бюджетних коштів на зазначені цілі.

За результатами перевірки використання коштів державного бюджету, передбачених Державному агентству з інвестицій та управління національними проектами України на реалізацію заходів у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами, було встановлено, що Держінвестпроект не забезпечив законного, обґрунтованого та ефективного використання бюджетних коштів на заходи із залучення інвестицій та реалізації національних проектів. Впродовж 2009–2011 років із отриманих з державного бюджету 1,3 млрд. грн. з порушенням законодавства використано 14,7 млн. грн., неефективно – 726,3 млн. гривень.

Неспроможність Держінвестпроекту забезпечити ефективне управління бюджетними коштами негативно позначалась на реалізації національних проектів, визначених Президентом України та Кабінетом Міністрів України. У результаті впровадження національних проектів затягувалось на невизначений термін, створювало ризики збільшення їх вартості в подальшому.

Окремі національні проекти дублювали прийняті Верховною Радою України або затверджені Урядом державні цільові програми, внаслідок чого бюджетні кошти розпорошувались між різними головними розпорядниками, що не сприяло їх раціональному використанню.

Реалізація національних проектів відбувалась за відсутності належного правового забезпечення. Держінвестпроектом і Кабінетом Міністрів України всупереч вимогам Указу Президента України від 27.04.2011 № 504/2011 не внесено на розгляд Верховної Ради України законопроект про національні проекти. На час проведення перевірки діяв лише Закон України «Про інвестиційну діяльність», який не врегулював усіх питань, пов'язаних із національними проектами.

Заходи Держінвестпроекту щодо формування позитивного інвестиційного іміджу України не принесли очікуваних результатів і не сприяли надходженню інвестицій у реальний сектор економіки України.

Держінвестпроектом і державними підприємствами, які належать до сфери його управління, за 2009–2011 роки не укладено жодної інвестиційної угоди.

Держінвестпроект упродовж 2009–2011 років не забезпечив ефективного управління та контролю за діяльністю власних регіональних центрів з інвестицій та розвитку. Діяльність регіональних центрів зводилась до дублювання функцій відділів інвестицій головних управлінь економіки обласних державних адміністрацій, переписування їх звітності та інформацій. При цьому регіональні центри здебільшого навіть не володіли даними про обсяг залучених інвестицій у розвиток свого регіону.

Перевіркою використання Державним сховищем дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України бюджетних коштів, виділених на забезпечення державних виробничих та соціально-культурних потреб у дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні, встановлено, що виділені протягом 2010 року – 9 місяців 2012 року кошти у сумі майже 6 млн. грн. у повному обсязі використані на поточні потреби з функціонування установи.

Через обмеженість бюджетного фінансування передбачені законодавчими та нормативно-правовими актами функції Держсховища забезпечувалися лише частково. Із 29 функцій Держсховища повністю або частково виконувалися тільки функції, пов'язані з виконанням завдань з приймання, обліку, зберігання та продажу конфіскованих правоохоронними та митними органами цінностей, які за рішеннями судів зараховані у власність держави, а також раніше закуплених до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України.

Практичне виконання Держсховищем його завдань і функцій з формування Держфонду й обліку його цінностей здійснювалося з недоліками.

Протягом 2010 року – 9 місяців 2012 року обсяги цінностей Держфонду у вартісному значенні зросли майже удвічі – до 18 млн. грн. – за рахунок збільшення обсягу надходження конфіскаату, який продовжував обліковуватися Держсховищем на позабалансових рахунках.

Облікова вартість цінностей Держфонду після проведення експертизи із залученням сторонніх організацій встановлювалася Держсховищем без урахування суми понесених витрат на її проведення.

Через неотримання Держсховищем дозволів Мінфіну на реалізацію цінностей Держфонду у 2011 році результативні показники бюджетної програми із забезпечення державних виробничих та соціально-культурних потреб у дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні досягнуті не були.

Створення у складі Держфонду окремого Історичного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння до цього часу остаточно не врегульовано внаслідок, зокрема, відсутності бюджетних асигнувань для проведення Держсховищем експертиз предметів, що мають «можливу» історичну цінність.

Головне призначення Держфонду – забезпечення виробничих, фінансових, наукових, соціально-культурних та інвестиційних потреб України – Держсховищем реалізовувалося тільки шляхом продажу цінностей до Державної скарбниці Національного банку України.

Фактично робота Держсховища не базувалася на плануванні поточних та перспективних потреб держави у дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні, а реалізація цінностей проводилася лише відповідно до доведених Мінфіном орієнтовних обсягів надходжень коштів до загального фонду Державного бюджету України.

Колегією Рахункової палати надані Міністерству фінансів України такі пропозиції:

- для досягнення мети створення Держфонду – забезпечення державних виробничих та соціально-культурних потреб у дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні – запровадити стратегічне планування Держсховищем показників його формування та реалізації цінностей;

- запровадити належне фінансово-економічне обґрунтування показника дохідної частини Державного бюджету України за напрямом «Надходження коштів від Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння»;

- з метою реального відображення в обліку Держсховища вартості дорогоцінних металів і каміння розробити та затвердити порядок визначення оціночної вартості цінностей, що перейшли у власність держави та зараховуються до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України;

- забезпечити нормативно-правове врегулювання питань формування окремих складових Державного фонду – Історичного фонду цінностей та Оперативного резерву золота, а також розглянути доцільність зарахування до Історичного фонду цінностей.

1.3.3.14. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій

Упродовж багатьох років в Україні перебуває в стадії реалізації цілий ряд проектів міжнародних фінансових організацій, що стосуються питань удосконалення системи соціальної допомоги держави населенню, реконструкції та розвитку елементів інфраструктури та енергетики, вдосконалення системи управління державними фінансами тощо. Кошти на ці проекти, як правило, є позиками, які отримані Україною і повинні бути повернені. Тому Рахункова палата щороку проводить як фінансові аудити, так і аудити ефективності використання коштів на реалізацію тих чи інших проектів.

Проведеним аудитом *ефективності виконання у 2011 році Проекту удосконалення системи соціальної допомоги, що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку* встановлено, що за 6 років реалізації Проекту (замість передбачених 2,5 року) станом на кінець 2011 року не були використані кошти у сумі 13 млн. дол. США, або 13 відс. від суми позики (99,4 млн. дол. США). Фінансові втрати у вигляді комісійних за зобов'язання на невикористану частину позики, за розрахунками, становили понад 1,5 млн. гривень.

Як наслідок, 100-відсоткової готовності до роботи в умовах єдиної технології прийому громадян не досягнуто в жодній області, а передбачувані

аналіз та моніторинг виплат соціальної допомоги взагалі не запроваджені. Зазначене створювало ризики недосягнення основної мети Проекту, спрямованої на спрощення і поліпшення процедур державної допомоги найбільш нужденним громадянам.

Неодноразові зміни термінів виконання ключового заходу Проекту із розробки інформаційно-аналітичної системи захисту населення призвели до перенесення завершення реалізації Проекту більше ніж на рік (до 1 січня 2013 року).

Міністерство соціальної політики України не забезпечило дотримання плану закупівель, своєчасність проведення тендерних процедур, дотримання термінів та умов договорів, укладених для виконання заходів Проекту. Фактично третина закупівель здійснена із затримкою в середньому на 7 місяців, окремі закупівлі були скасовані (в тому числі через невідповідність вимогам банку), а одна взагалі анульована.

Через неузгодження Мінсоцполітики відповідних дозвільних документів на проведення ремонтів приміщень придбане для центрів обробки даних обладнання на суму 39,7 млн. грн. не використовувалось.

Тривалий час не застосовувалась підготовлена за кошти позики (0,2 млн. грн.) Концепція нового проекту підтримки реформ у соціальній сфері. А за більшістю договорів, що фінансувалися коштами гранта на суму майже 3,9 млн. грн., не отримано очікуваного ефекту навіть через рік після їх завершення.

Через допущені у 2011 році недоліки у плануванні та незабезпечення з боку Мінсоцполітики належного контролю за дотриманням відповідних планів фінансові втрати від сплати відсотків за зняті, але невикористані кошти частини позики (13,6 млн. грн.), за розрахунками, становили близько 0,1 млн. гривень.

Місцеві органи виконавчої влади і головні управління праці не забезпечили на регіональному та місцевому рівнях виконання заходів Проекту в установлені терміни та в запланованих обсягах. Як наслідок, ремонти місцевих управлінь праці виконані із затримкою на 4 місяці від встановленого у 2011 році терміну. В окремих випадках ремонтні роботи виконані з недотриманням технічних вимог та рекомендацій, зокрема, щодо облаштування приміщень для осіб з обмеженими можливостями. При цьому частина місцевих управлінь праці не була забезпечена відповідними приміщеннями та співфінансуванням робіт з їх ремонту.

У ході проведення аудиту річних фінансових звітів за 2011 рік у рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Модернізація державної податкової служби України-1» встановлено, що складені Державною податковою службою України звіти за 2011 рік достовірно відображали джерела та напрями використання коштів позики. Облік і звітність відповідали вимогам Міжнародного банку реконструкції та розвитку і умовам угоди про позику, а також давали вірне уявлення про стан рахунків Проекту.

Водночас Рахунковою палатою виявлено ряд порушень і недоліків у ході виконання Проекту.

Незважаючи на те що протягом 2011 року ДПС забезпечено поліпшення показника вибірки коштів позики (використано майже 13,9 млн. дол. США, або 98 відс. від запланованої на рік суми), за весь восьмирічний термін реалізації Проекту вибрано тільки 32 млн. дол. США, або лише 80 відс. від суми позики (40 млн. дол. США).

ДПС не вживала дієвих заходів щодо забезпечення використання протягом року вивільнених коштів позики в сумі майже 2 млн. грн., що призвело до неосвоєння частини коштів у визначених обсягах і термінах. Фінансові втрати від сплати відсотків за зняті, але невикористані кошти частини позики (майже 1,3 млн. дол. США), які накопичувалися на спеціальному рахунку тривалий період, становили близько 10 тис. доларів США, або 80 тис. гривень.

ДПС не забезпечено дотримання встановлених процедур під час організації та здійснення закупівель. Терміни закупівель протягом року шість разів переносилися, відстрочення операцій закупівель досягало в середньому двох місяців. Основними причинами цього стали неприйняття своєчасних управлінських рішень керівництвом ДПС і Департаменту розвитку та модернізації.

Під час укладання у 2011 році контракту щодо закупівлі апаратного забезпечення ДПС (за погодженням з МБРР) вийшла за межі планового обсягу закупівлі, у результаті чого загальна сума зобов'язань за контрактами в рамках Проекту перевищила суму позики на 0,5 млн. дол. США.

Як наслідок, питання забезпечення фінансування одного з основних контрактів Проекту (з розробки програмного забезпечення щодо управління документами) у визначеному контракті обсязі залишалося невирішеним.

Мали місце випадки необґрунтовано тривалого перерахування ДПС коштів на спеціальний рахунок. Внаслідок цього фінансові втрати державного бюджету, за розрахунками, становили майже 1,7 тис. доларів США.

З метою підвищення ефективності управління коштами позики за Проектом та усунення виявлених порушень і недоліків Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України посилити оперативний контроль за ходом завершення Проекту та доручити Мінфіну і ДПС спільно з Мінекономрозвитку терміново опрацювати питання забезпечення повного та своєчасного фінансування заходів Проекту «Управління документами» та «Ремонт Центру обробки даних».

За результатами *аудиту ефективності використання коштів позики, отриманої під державні гарантії для створення Національної супутникової системи зв'язку та коштів державного бюджету, спрямованих на її обслуговування*, встановлено, що у 2010–2012 роках Державним космічним агентством України як державним замовником та державним підприємством «Укркосмос» як позичальником і замовником робіт не забезпечено ефективного використання коштів для реалізації Проекту зі створення Національної супутникової системи зв'язку України, на який вже витрачено 190,6 млн. дол. США кредитних коштів та 106,2 млн. грн. коштів державного бюджету.

Виконання Проекту передбачалося Державною цільовою програмою Євро–2012, проте у зв'язку з довготривалістю та невиконанням робіт зі

створення національної супутникової системи зв'язку він був виключений з неї ще у 2011 році.

Аудит показав, що очікуваних результатів Проекту, спрямованих на підвищення рівня безпеки держави в інформаційній сфері, забезпечення доступу населення України до інформаційних ресурсів, стимулювання застосування сучасних цифрових та широкосмугових технологій, не досягнуто, оскільки на сьогодні із шести етапів реалізації Проекту в повному обсязі виконаний тільки один, пов'язаний із залученням кредиту від Канадської експортної агенції.

Темпи використання коштів кредиту були низькими. Як наслідок, за півроку до завершення періоду можливого залучення їх освоєно дві третини, а на час проведення аудиту прийнятий тільки ескізний проект супутника.

Головною причиною цього стало неузгодження у 2009–2011 роках Державним космічним агентством України за міжнародними правилами орбітальної позиції першого створюваного супутника зв'язку щодо обслуговування ним, крім території України, територій інших країн Європи, Азії, Африки. Це призвело до збільшення вартості Проекту на 15 млн. дол. США, джерело покриття якої не визначено, що створювало високий ризик невиконання Проекту.

Ці проблеми перешкоджали створенню першої української супутникової системи зв'язку у 2011 році згідно із заходами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України ще у 2007 році, і спричинили відтермінування її завершення до 2014 року.

Крім того, встановлено, що на підготовчій стадії Мінфіном та Державним космічним агентством не була врахована обмеженість власних коштів позичальника, через що він із самого початку не міг своєчасно та в повному обсязі відшкодувати державному бюджету витрати за кредитом за гарантійними зобов'язаннями, наданими Кабінетом Міністрів України.

Як наслідок, відшкодування позичальником витрат, понесених державою, відтерміновано майже на 18 років (до 2028 року). Це призвело до додаткового навантаження на державний бюджет лише за 2010 рік – I квартал 2012 року у сумі 106,2 млн. грн. і має сталу тенденцію до подальшого зростання.

1.3.3.15. Дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу

На постійному контролі Колегії Рахункової палати, відповідно до норм чинного законодавства, перебували питання дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу. Це насамперед щорічний аналіз нормативно-правового забезпечення виконання державного бюджету та стану державних закупівель.

Аналіз нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» показав, що, незважаючи на деякі позитивні зрушення в роботі Уряду щодо нормативно-правового забезпечення виконання зазначеного Закону, продовжували мати місце недоліки та порушення в цій сфері.

Із дванадцяти статей Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», які потребували нормативно-правового забезпечення, статті 5 і 7² не були врегульовані.

За відсутності затвердженого Урядом механізму реалізації статті 5 Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» взаємні розрахунки з погашення заборгованості НАК «Нафтогаз України» за використані матеріальні цінності з державного резерву в рахунок погашення зобов'язань Держрезерву України перед зберігачами природного газу, які мали заборгованість перед НАК «Нафтогаз України» та її підприємствами, на суму 9 млн. грн. не проводилися. Погашення боргу в сумі не менше 41 млн. грн. потребувало внесення відповідних змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік». Проте Урядом відповідний законопроект на розгляд Верховною Радою України не подавався.

На виконання статті 7² Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» спільним наказом Міністерства фінансів України та Міністерства оборони України від 25.11.2011 № 1494/731 було затверджено Порядок зарахування у 2011 році до спеціального фонду Державного бюджету України та спрямування на утилізацію звичайних видів боєприпасів, непридатних для подальшого використання і зберігання, вартості робіт з утилізації боєприпасів, проведених за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання – виконавців цих робіт. Однак у зв'язку із завершенням бюджетного року та зважаючи на те, що термін дії наказу визначений лише до кінця 2011 року, він не набрав чинності і розрахунки з виконавцями вищезгаданих робіт не проводилися.

Уряд не забезпечив своєчасного затвердження в повному обсязі механізмів використання бюджетних коштів за бюджетними програмами, вперше визначеними Законом України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», що позначилося на проведенні видатків держбюджету. Із 37 таких бюджетних програм лише щодо двох рішень було прийнято з дотриманням встановленого статтею 20 Бюджетного кодексу України 30-денного терміну.

У 2011 році забезпечено ухвалення порядків використання коштів за всіма бюджетними програмами, які потребували відповідного нормативно-правового врегулювання. Водночас при ухваленні зазначених порядків Уряд не завжди дотримувався вимог статті 20 Бюджетного кодексу України в частині визначення цілей бюджетних програм, їх відповідальних виконавців, підстав та/або критеріїв залучення одержувачів бюджетних коштів тощо.

Через відсутність затвердженого Кабінетом Міністрів України до 01.07.2011 державного замовлення на закупівлю товарів, виконання робіт, надання послуг для державних потреб на 2011 рік бюджетні кошти використовувались окремими їх головними розпорядниками без застосування механізму державного замовлення при виконанні бюджетних програм, реалізація яких, відповідно до чинного законодавства, повинна здійснюватися за цим механізмом.

Надане статтею 23 Бюджетного кодексу України повноваження Кабінету Міністрів України здійснювати перерозподіл бюджетних призначень

стало формальною підставою для управління фінансовими ресурсами в ручному режимі, а в ряді випадків – ще й з порушенням вимог чинного законодавства.

Із 128 рішень Уряду про перерозподіл коштів державного бюджету п'яту частину прийнято з порушенням норм Бюджетного кодексу України та Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік». Зокрема, Уряд здійснював перерозподіл бюджетних коштів поза межами бюджетних призначень одного головного розпорядника, спрямовував кошти на видатки, які повинні здійснюватися з Державного бюджету України шляхом надання трансфертів місцевим бюджетам, а також на оплату праці працівників бюджетних установ за рахунок зменшення видатків за іншими бюджетними програмами. Таким чином протягом року розподілено бюджетних коштів на суму 2 млрд. 405,5 млн. грн., або 30,1 відсотка.

Нечітке врегулювання Бюджетним кодексом України порядку проведення перерозподілу видатків за бюджетними програмами головного розпорядника бюджетних коштів створювало ризики незаконного та неефективного управління фінансовим ресурсом. Зокрема, Уряд у 2011 році рішеннями про перерозподіл бюджетних призначень збільшив видатки споживання за рахунок зменшення видатків розвитку на 780,4 млн. гривень.

Внаслідок надання Кабінету Міністрів України повноважень здійснювати розподіл законодавчо затверджених бюджетних призначень на проведення державних капітальних видатків вони стали додатковим джерелом поповнення фінансовим ресурсом окремих бюджетних програм. Відсутність затвердженого Урядом порядку розподілу державних капітальних видатків, а також визначення його критеріїв давала можливість управляти цим фінансовим ресурсом на власний розсуд. Протягом 2011 року Кабінетом Міністрів України прийнято 70 рішень щодо передачі державних капітальних видатків 55 головним розпорядникам бюджетних коштів в обсязі 3 млрд. 115,9 млн. гривень.

За результатами аналізу Рахункова палата надала Кабінету Міністрів України пропозиції згідно із законодавством вдосконалити порядок перерозподілу за рішенням Уряду бюджетних призначень головним розпорядникам бюджетних коштів, зокрема щодо збільшення видатків споживання за рахунок видатків розвитку, визначивши чіткі умови перерозподілу, та затвердити порядок розподілу державних капітальних видатків, визначивши його критерії.

Аналіз стану державних закупівель в Україні у 2011 та 2012 роках засвідчив, що в Україні значно послабилося конкурентне середовище, зменшилася питома вага відкритих і прозорих закупівель, суттєво зросли ризики незаконного та неефективного використання коштів Державного бюджету України.

У 2011 та 2012 роках намітився різкий спад застосування замовниками конкурентної процедури – відкритих торгів. Частка процедур закупівлі в одного учасника, проведених у 2012 році, становила 40,9 відсотка. Вартісний показник застосування закупівлі в одного учасника був в рази більший, ніж вартість договорів за конкурентними процедурами.

У звітному періоді іноземні компанії майже не брали участі у торгах. Серед договорів, укладених замовниками в результаті проведення процедур закупівель за державні кошти, у 2011 році та у I півріччі 2012 року на договори з іноземними постачальниками припадало 0,44 відс. і 0,22 відс. відповідно.

Аналіз нормативно-правового поля сфери державних закупівель в Україні показав, що норми Закону України «Про здійснення державних закупівель» не кореспондувалися з метою цього Закону та не узгоджувалися з основними стандартами міжнародного права (директивами ЄС). Чинна редакція Закону не сприяла запобіганню проявам корупції у цій сфері, розвитку добросовісної конкуренції, законному та ефективному використанню державних коштів. Зокрема, розширено до тридцяти двох перелік винятків щодо предметів і суб'єктів державних закупівель, які виведено зі сфери дії Закону (у попередньому законі цих винятків було п'ять).

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України не в повному обсязі забезпечило формування державної політики у сфері державних закупівель. Стратегія розвитку державних закупівель в Україні Міністерством не затверджена.

Мінекономрозвитку як регулятор сектору державних закупівель не проявляло достатньої ініціативи у питаннях забезпечення законодавства у сфері державних закупівель міжнародним стандартам, не запобігло внесенню суб'єктами законодавчої ініціативи, які обстоювали свої вузькогалузеві, бізнесові або політичні інтереси, численних поправок до Закону, що було деструктивним як для національної безпеки в цілому, так і для розвитку національної економіки.

Міністерство не здійснювало оцінки функціонування чинної системи державних закупівель, її результативності, а також публічного аналізу існуючих проблем у цій сфері, не оприлюднювало їх для обговорення. Не було забезпечено належним чином контрольної функції у цій сфері, не вжито дієвих заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, максимальної їх економії при здійсненні державних закупівель.

За результатами контрольних-аналітичних заходів, проведених Рахунковою палатою у 2011 році та I півріччі 2012 року, виявлено порушень дотримання вимог законодавства у сфері державних закупівель на загальну суму 1 млрд. 231 млн. гривень. Аналіз показав, що порушення допускалися на всіх стадіях проведення процедур, носили системний характер та повторювались з року в рік, що вказує на відсутність належного контролю з боку Уповноваженого органу у сфері державних закупівель (Мінекономрозвитку) та на безвідповідальність і повне ігнорування державних інтересів з боку замовників.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України розробити та подати до Верховної Ради України законопроект щодо внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» з метою приведення його у відповідність із міжнародними стандартами у цій сфері, мінімізації корупційних ризиків та умов, що породжують відсутність конкуренції і розвиток тіньової економіки.

Також було рекомендовано Міністерству економічного розвитку і торгівлі України затвердити Стратегію розвитку державних закупівель в

Україні; забезпечити ведення обліку застосованих конкурентних і неконкурентних процедур закупівель, які проведені з порушенням законодавства у сфері державних закупівель; затвердити порядок навчання спеціалістів у сфері здійснення закупівель та підвищення їх кваліфікації; узагальнити та проаналізувати причини порушень розпорядниками державних коштів законодавства про державні закупівлі та проблеми, що виникають при застосуванні правових норм, на основі аналізу підготувати та направити усім розпорядникам державних коштів системні роз'яснення щодо практики застосування законодавства про державні закупівлі.

1.3.4. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України

Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», у 2011 році були проведені перевірка виконання кошторису витрат Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України.

➤ *Перевіркою виконання кошторису Національного банку України за 2011 рік* встановлено, що Нацбанком отримано 20,2 млрд. грн. доходів, витрачено 5,7 млрд. грн., перевищення кошторисних доходів над витратами становило 14,5 млрд. грн., з яких перераховано до державного бюджету 11,9 млрд. гривень.

Внаслідок проведених НБУ у 2011 році коригувань кошторису його доходи було збільшено на 2,5 млрд. грн., а витрати зменшено на 1,9 млрд. гривень. Проте планові показники не були виконані – кошторис за доходами перевиконано майже на 0,9 млрд. грн., а витрати здійснено на 0,5 млрд. грн. менше.

Причинами цього стало те, що планування та виконання кошторису НБУ здійснювалось без його затвердження Радою НБУ, оскільки Рада впродовж 2011 року всупереч вимогам статей 9 і 10 Закону України «Про Національний банк України» не збиралася на засідання, а також банк не дотримувався Положення про організацію кошторисного процесу в системі НБУ.

У результаті протягом I кварталу 2011 року Нацбанком виконувався кошторис за витратами в межах обсягів 2010 року, а сам кошторис доходів і витрат у повному обсязі був запроваджений тільки через три місяці з початку року. Як наслідок, така ситуація суттєво вплинула на прозорість, обґрунтованість та економність використання банком коштів.

Протягом 2011 року Нацбанк здійснював перерахування до державного бюджету перевищення кошторисних доходів над кошторисними витратами у встановленому законодавством порядку і у визначені терміни. При цьому фінансові зобов'язання перед державним бюджетом банком перевиконані на 23 відс., або на 2,2 млрд. гривень.

Частина перевищення кошторисних доходів над кошторисними витратами у сумі 2,6 млрд. грн. була спрямована на виправлення НБУ здійсненого у 2010 році відображення результатів коригування вартості фінансових

активів – на зменшення від’ємного результату їх переоцінки під час первісного визнання за операціями з акціонером.

У 2011 році планові показники витрат кошторису на формування фондів і резервів Нацбанком виконано на 55 відс., тобто резервів сформовано на 345,9 млн. грн., у тому числі 336,8 млн. грн. резервів під знецінення активів.

Національним банком України не формувалися загальні резерви, витрати на які планувалося здійснити в сумі понад 1 млрд. грн., через запровадження Правлінням НБУ нового Положення про порядок формування резервів НБУ на покриття фінансових ризиків, пов’язаних з виконанням його функцій, яке не було погоджено Радою НБУ. Таким чином, відмова від формування загальних резервів у кошторисі витрат створювала ризики невиконання Нацбанком покладених на нього функцій, у тому числі і забезпечення стабільності грошової одиниці України.

Формування Плану капітальних вкладень на 2011 рік у порушення вимог власних нормативних документів НБУ не базувалося на Інвестиційній програмі Національного банку України на 2010–2012 роки за напрямом «капітальні вкладення у будівництво власних об’єктів». Як наслідок, виконання Інвестиційної програми щодо окремих об’єктів було унеможливлено, а невиконання планових показників, передбачених у Плані капітальних вкладень на 2011 рік, створювало ризики збільшення вартості об’єктів будівництва в результаті перенесення термінів введення їх в експлуатацію.

НБУ заздалегідь не прогнозувалися можливі ризики настання непередбачуваних обставин, що призвело до неосвоєння та невикористання запланованих ним 34,2 млн. грн. (15,7 відс. капітальних вкладень на 2011 рік) унаслідок несвоєчасного виконання обсягів будівництва.

Нацбанк взяв фінансове зобов’язання в розмірі 9,3 млн. грн. за розроблення ТОВ «Укрбудпроект» проектно-кошторисної документації об’єкта «Будівництво адміністративного будинку НБУ по вул. Інститутській, 9», не урахувавши законні інтереси та вимоги власників або користувачів земельних ділянок і будівель, що оточують місце будівництва. Із цих коштів на час проведення перевірки було уже сплачено 2,1 млн. грн., що і надалі створювало ризик виникнення фінансових збитків.

Невжиття дієвих заходів з реалізації об’єктів нерухомості, щодо яких прийнято рішення про відчуження, спричинило неефективні витрати коштів у сумі 0,9 млн. грн. на утримання об’єктів, потребу у використанні яких визнано недоцільною та які тривалий час не експлуатувалися.

При використанні державних коштів Нацбанк не в повному обсязі дотримувався режиму їх економії. Зокрема, внаслідок термінової закупівлі НБУ послуг з друку необґрунтованого потребою накладу книги «Гроші України» його невикористаний залишок становив 986 примірників, на друк яких використано 0,9 млн. гривень.

Інвестиційна програма НБУ на 2011 рік за напрямом «створення матеріальної бази для забезпечення діяльності банку» не виконана і задекларована мета не досягнута, а Інвестиційна програма щодо створення матеріальної бази для забезпечення виготовлення грошей та іншої супутньої продукції банкотно-монетного двору НБУ виконана частково.

Через неналежний контроль з боку Нацбанку будівельними компаніями не виконані зобов'язання з будівництва та передачі житла на суму 22,4 млн. грн., що унеможливило отримання 65 квартир, призначених працівникам НБУ.

➤ Проведений, відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», **аналіз Звіту Фонду державного майна України за 2011 рік** показав, що Звіт у цілому достовірно висвітлює результати діяльності Фонду щодо проведення приватизації та управління державним майном у 2011 році.

У Звіті Фонду висвітлено здебільшого позитивні моменти його роботи і практично не відображено та не проаналізовано проблем, які виникали в роботі протягом 2011 року та заважали ефективному виконанню покладених на Фонд завдань і функцій, а також відсутні пропозиції щодо їх усунення в майбутньому.

Необхідно відзначити, що у 2011 році законодавча та нормативно-правова база у сфері приватизації та управління об'єктами державної власності залишалась застарілою та недосконалою, що не сприяло ефективному проведенню реформ у зазначеній сфері. Проте у 2012 році набрали чинності базові законодавчі акти з питань приватизації – закони України «Про Фонд державного майна України» та «Про Державну програму приватизації», яким затверджено Державну програму приватизації на 2012–2014 роки, що повинно позитивно вплинути на подальшу діяльність Фонду.

Фондом у 2011 році з метою забезпечення повноти обліку майна, яке перебувало у власності держави, здійснювалися всі передбачені законодавством заходи щодо ведення та оновлення даних Єдиного реєстру об'єктів державної власності. Протягом року до Єдиного реєстру Фондом внесені дані про 20,1 тис. об'єктів державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі корпоратизації та приватизації, але залишилось на їх балансі.

Станом на 01.01.2012 в Єдиному реєстрі обліковувалася 25231 юридична особа, що діяли на основі державної власності і належність яких до сфери управління відповідного органу державної влади підтверджена цим органом, 672 господарські організації з часткою державної власності в статутному капіталі та понад 1 млн. інших об'єктів державного майна. На опрацюванні у спеціально створених при обласних державних адміністраціях комісіях з питань упорядкування обліку юридичних осіб були матеріали щодо 5905 юридичних осіб, які не віднесені до сфери управління жодного органу державної влади.

Також слід зазначити, що Міністерство аграрної політики України (правонаступник – Міністерство аграрної політики та продовольства України), Міністерство оборони України, Державний департамент України з питань виконання покарань (правонаступник – Державна пенітенціарна служба України), Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та Київська міська державна адміністрація не забезпечили подання Фонду в повному обсязі відомостей щодо майна, управління яким від імені держави вони здійснювали. Внаслідок цього держава в особі Фонду не володіла повною і достовірною інформацією про об'єкти, які перебували у її власності.

Завдання, визначені Законом України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», щодо забезпечення надходження до державного бюджету коштів від приватизації об'єктів державної власності та управління державним майном Фондом у цілому були виконані:

– від приватизації об'єктів державної власності надійшло майже 11,5 млрд. грн. (115 відс. від запланованих надходжень). Однак майже 96 відс. зазначених надходжень забезпечено за рахунок продажу пакетів акцій ВАТ «Укртелеком» і ПАТ «Київенерго»;

– від оренди державного майна надходження становили 854,8 млн. грн. (130,5 відс. від планових завдань). Виконанню планових завдань значною мірою сприяло прийняття низки законодавчих і нормативних актів у сфері орендних відносин, зокрема Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо орендних відносин» та постанов Кабінету Міністрів України щодо збільшення розміру орендних ставок за використання цілісних майнових комплексів державних підприємств і нерухомого майна та припинення з 01.01.2011 дії понижуючих коефіцієнтів до орендних ставок;

– надходження коштів до державного бюджету у формі дивідендів становили понад 594 млн. грн., що майже у 4 рази перевищує річний план. Таке перевиконання планових показників відбулося переважно внаслідок незапланованої сплати дивідендів ПАТ «Укрнафта» в сумі майже 397 млн. грн., що становило практично 67 відс. від загальної суми надходжень дивідендів. Одночасно встановлено наявність заборгованості зі сплати дивідендів окремими юридичними особами – близько 8,8 млн. гривень. Наведені факти свідчили про необхідність удосконалення існуючого порядку планування надходження дивідендів і контролю за їх сплатою.

У Звіті Фонду була відсутня інформація та дані, які дали б можливість повною мірою охарактеризувати окремі напрями його роботи. Зокрема, це стосувалося інформації про виконання планових показників приватизації державного майна у розрізі всіх груп об'єктів продажу, а також виконання регіональними відділеннями встановлених на 2011 рік завдань із надходження коштів до державного бюджету від приватизації та орендної плати; результативність перевірок Фонду з виявлення та запобігання порушенням чинного законодавства і прийняття рішення щодо усунення виявлених негативних фактів у цій сфері; кількість судових рішень, винесених як на користь держави, так і інших суб'єктів; заборгованість з орендної плати, дивідендів та інших платежів до бюджету, яка виникла у звітному та в попередніх роках.

У Звіті Фонду також відсутня інформація про його взаємодію з іншими органами виконавчої влади у сфері приватизації та управління державним майном. Зокрема, у ході адміністративної реформи в 2011 році було утворено Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном, основним завданням якого визначена реалізація державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, в тому числі корпоративними правами держави. Таким чином, повноваження цього центрального органу виконавчої влади дублювали повноваження Фонду в частині управління об'єктами державної власності.

Неналежний рівень координації роботи між Фондом та іншими органами влади, які здійснюють управління державним майном, і відсутність у Фонду законодавчо встановлених важелів впливу на зазначені органи призводили до недотримання ними вимог законодавства, зокрема, щодо надання Фонду пропозицій до проекту плану-графіка передприватизаційної підготовки державних підприємств на відповідний рік, а також необхідних відомостей до Єдиного реєстру об'єктів державної власності.

Встановлено, що у 2011 році проект плану-графіка передприватизаційної підготовки державних підприємств на 2012 рік Фондом не розроблявся та не подавався на затвердження Кабінету Міністрів України у зв'язку з відсутністю пропозицій від центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких належать державні підприємства. Зважаючи на те, що відповідно до вимог законодавства приватизація державних підприємств можлива лише після завершення їх передприватизаційної підготовки, незабезпечення виконання заходів з підготовки цих підприємств до продажу створило перешкоди для їх приватизації.

➤ Результати *аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2011 рік* свідчать про активізацію роботи Комітету щодо забезпечення ним державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель. Разом з тим у Звіті була відсутня повна інформація щодо систематизації та моніторингу товарних ринків за галузевим принципом. Відсутня інформація про ринки, на яких Комітетом здійснювалися дослідження у 2011 році, не визначені межі товарних ринків, не приведена повна інформація щодо моніторингу Антимонопольним комітетом України монопольного становища суб'єктів господарювання у 2011 році.

Комітетом у своєму Звіті зазначалася позитивна динаміка структурних передумов конкуренції в національній економіці на початок 2011 року порівняно з попереднім роком. Незважаючи на це, у Звіті недостатньо інформації про аналіз стану та діяльність суб'єктів господарювання.

Також засвідчено низький рівень реагування органами державної влади та органами самоврядування на висновки АМКУ – пропозиції Антимонопольного комітету України враховано лише на 16,4 відс. від рекомендованих Комітетом.

Інформація про масштаби лише виявлених та припинених Комітетом правопорушень була неточною, оскільки не відображала реального стану справ. Інтереси та права споживачів у контексті цін і тарифів в Україні залишалися незахищеними. А у сферах діяльності природних монополій спостерігалась тенденція до зловживання монопольним становищем.

Також слід зазначити, що процедура накладення Антимонопольним комітетом України штрафів потребувала удосконалення. Як і в попередніх роках, критерії, які бралися Комітетом для розрахунку накладених штрафів, були незрозумілими. Аналітична інформація, яка б пояснювала встановлений розмір штрафів (зокрема, чи враховували органи Комітету наслідки скоєних порушень, суми незаконно отриманого прибутку, фінансовий стан порушника, його поведінка після того, як було встановлено його порушення (включаючи те, чи порушник добровільно

відшкодував потерпілим завдану шкоду), та чи не був порушник злісним) у Звіті відсутня.

До недоліків Звіту слід віднести приклади, в яких розміри штрафних санкцій були мізерними, що, у свою чергу, не стимулювало учасників ринку дотримуватися конкурентного законодавства та уникнути порушень надалі. Хоча необхідно зазначити, що порівняно з минулими роками діяльність Комітету щодо накладення штрафів активізувалася. Так, у 2011 році накладено штрафів у розмірі понад 34,5 млн. грн., що більше ніж у півтора рази перевищує показник 2010 року.

Також у Звіті не відображено реальної картини зловживань монопольним (домінуючим) становищем. На час проведення аналізу монопольне становище підприємств Комітетом визначалося під час розгляду справ про зловживання монопольним становищем та надання дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання, а системному моніторингу не приділялось належної уваги.

У той же час у Звіті Антимонопольного комітету України в цілому висвітлена діяльність Комітету як органу оскарження у сфері державних закупівель. Роботу АМКУ в цьому напрямі, на думку Рахункової палати, можна вважати ефективною.

2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Повсякденною практикою роботи Рахункової палати є ретельне відстеження та аналіз виконання об'єктами контрольних заходів рекомендацій і пропозицій, що затверджені Колегією Рахункової палати за результатами проведених аудитів. Контрольний захід вважається таким, що досяг своєї мети, тільки в тому разі, коли є відповідне позитивне реагування на інформацію та висновки Колегії Рахункової палати керівництвом Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єктів, що перевірялися.

Пропозиції, що містились у висновках Колегії Рахункової палати за результатами контрольних-аналітичних та експертних заходів, було враховано при підготовці законодавчих та нормативних актів, прийнятих Верховною Радою України у 2012 році.

Законами України від 12.04.2012 № 4647-VI, від 08.06.2012 № 4961-VI, від 21.06.2012 № 4994-VI, від 06.09.2012 № 5236-VI, від 02.10.2012 № 5304-VI, від 16.10.2012 № 5421-VI та від 04.12.2012 № 5513-VI «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік», **Законом України від 16.10.2012 № 5420-VI** «Про внесення змін до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік», **Законом України від 06.11.2012 № 5467-VI** «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік» щодо погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію для населення» було збільшено загальний обсяг трансфертів, передбачених державним бюджетом місцевим бюджетам, та зменшено обсяг кредиторської заборгованості бюджетних установ, що враховує пропозиції Рахункової палати, викладені в Інформації щодо виконання Державного бюджету України за 2011 рік, у Висновку щодо виконання Державного бюджету України за перший квартал 2012 року та у Висновку щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2012 року.

Законами України від 22.05.2012 № 4814-VI та від 18.09.2012 № 5292-VI внесено зміни до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», якими передбачено розстрочення боргу зі сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування платникам, які на день подання заяви не мають заборгованості із сплати єдиного внеску, та змінено строки сплати єдиного соціального внеску для фізичних осіб - підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аналізу ефективності запровадження єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

З урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту використання бюджетних коштів на попередження та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій вжито заходів щодо уніфікації норм законодавства у сфері цивільного захисту. Зокрема, **Законом України від 07.06.2012 № 4909-VI** затверджено Загальнодержавну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013–2017 роки, а також прийнято **Кодекс цивільного захисту**

України від **02.10.2012 № 5403-VI** та **Закон України від 02.10.2012 № 5404-VI** «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кодексу цивільного захисту України».

Законом України від 05.07.2012 № 5067-VI «Про зайнятість населення», який набрав чинності з 01.01.2013, внесено ряд змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», що враховують Висновок Колегії рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених для працевлаштування безробітних шляхом надання дотації роботодавцям.

Прийнято **Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI** «Про депозитарну систему України», що набере чинності з 12.10.2013, що враховує пропозицію Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на реалізацію державної політики у сфері обігу цінних паперів та функціонування фондового ринку в Україні.

Враховуючи результати аналізу взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2010–2011 роках, **Законом України від 16.10.2012 № 5428-VI** внесено зміни до Бюджетного кодексу України, відповідно до яких Кабінет Міністрів України до 01.07.2013 має забезпечити проведення інвентаризації всіх нормативно-правових актів, які регламентують застосування галузевих нормативів при здійсненні видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Також цим Законом передбачено норму, що кредиторська заборгованість, яка утворилася на кінець поточного бюджетного періоду у місцевих бюджетах за бюджетними зобов'язаннями, взятими за капітальними трансфертами з державного бюджету місцевим бюджетам та коштами державного фонду регіонального розвитку, в першу чергу має бути погашена за рахунок коштів державного бюджету, передбачених у наступних бюджетних періодах на реалізацію відповідних програм і заходів, тобто враховані пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Львівської, Рівненської та Тернопільської областей на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів.

Законом України від 06.11.2012 № 5478-VI «Про внесення змін до Закону України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» частину другу статті 8 зазначеного Закону приведено у відповідність із статтею 87 Бюджетного кодексу України.

Законом України від 20.11.2012 № 5496 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання містобудівної діяльності» спрощено дозвільні і погоджувальні процедури у будівництві, що стало черговим кроком до реформування містобудівної діяльності, спрямованим на здешевлення вартості будівництва житла, на чому наполягала Рахункова палата після проведення аудиту виконання заходів Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла.

Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань загальнообов’язкового державного соціального страхування щодо стабілізації діяльності фондів загальнообов’язкового державного соціального страхування» (реєстр. № 7365 від 15.11.2010), яким передбачається врегулювати питання включення періоду перебування застрахованої особи у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку до страхового стажу, прийнято Верховною Радою України за основу та подано на повторне друге читання. Даний проект враховує пропозицію Рахункової палати за результатами аналізу ефективності запровадження єдиного соціального внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування.

Верховною Радою України підготовлено до другого читання **проект закону «Про реформування та вдосконалення дозвільної системи у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального і невиснажливого використання природних ресурсів та екологічної безпеки, зменшення регуляторного тиску на суб’єктів господарювання»** (реєстр. № 9139 від 09.09.2011), що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету, виділених державним управлінням охорони навколишнього природного середовища та державним екологічним інспекціям в Харківській та Сумській областях на реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення, охорони природних ресурсів та державного нагляду (контролю) у цій сфері.

З урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення природоохоронних заходів на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей розроблено **законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку природно-заповідної справи»** (реєстр. № 11066 від 03.08.2012), яким, зокрема, передбачено внесення змін до статей Закону України «Про природно-заповідний фонд України», що стосуються статусу служби державної охорони природно-заповідного фонду.

Підпунктом 1 пункту 2 **постанови Верховної Ради України від 18.05.2012 № 4792-VI** «Про звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» Уряду доручено проаналізувати Висновки Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2011 рік та вжити заходів щодо недопущення порушень бюджетного законодавства у поточному і наступних бюджетних періодах.

Постановою Верховної Ради України від 22.05.2012 № 4824-VI «Про Основні напрями бюджетної політики на 2013 рік» передбачено збільшення питомої ваги місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2010–2011 роках.

Постановою Верховної Ради України від 07.06.2012 № 4949-VI схвалено Рекомендації парламентських слухань на тему «Освіта в сільській місцевості: кризові тенденції та шляхи їх подолання», які враховують висновки і пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аналізу виконання

органами виконавчої влади повноважень щодо реалізації державної політики у сфері загальної середньої освіти Вінницької та Житомирської областей за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні між-бюджетних трансфертів.

У звітному періоді Рахунковою палатою продовжували вживатися заходи щодо подальшого удосконалення роботи із співпраці з комітетами Верховної Ради України. Представники Рахункової палати брали участь у 45 засіданнях її комітетів, під час яких на розгляд народних депутатів України були винесені 67 питань за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольних-аналітичних та експертних заходів.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету 13.03.2012 заслухав інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на будівництво та розвиток Київського метрополітену. За підсумками розгляду вирішено звернутися до Міністерства інфраструктури України, Міністерства фінансів України, Київської міської державної адміністрації для вжиття заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати та усунення причин неефективного організаційного і нормативного забезпечення розбудови метрополітену у місті Києві з подальшим інформуванням Комітету про результати виконання такої роботи.

На засіданні Комітету 10.04.2012 було розглянуто Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006–2020 роки і прийнято рішення звернутися до Кабінету Міністрів України для вжиття заходів щодо усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою, та інформування Комітету про виконану роботу.

На засіданні 25.04.2012 Комітет заслухав інформацію про результати аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах. Прийнято рішення взяти інформацію Рахункової палати до відома та звернутися до Державного агентства автомобільних доріг і Міністерства фінансів України щодо вжиття відповідних заходів для реалізації рекомендацій Рахункової палати за матеріалами аудиту, усунення причин неефективного управління коштами субвенції та інформування Комітету про результати виконаної роботи. Голова Комітету також запропонував звернутися до Уряду з пропозицією виключити із постанови Кабміну від 29.02.2012 № 235 положення, які обмежують самостійність місцевих бюджетів.

Питання «Про результати аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку Дніпропетровської та Запорізької областей» та «Про результати аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Одеської та Миколаївської областей на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів» розглянуто Комітетом на засіданні 16.05.2012. Прийнято рішення звернутись до Кабінету Міністрів України,

Дніпропетровської, Запорізької, Одеської та Миколаївської обласних держадміністрацій для вжиття відповідних заходів щодо реалізації рекомендацій Рахункової палати за матеріалами аудитів, усунення причин неефективного управління коштами та інформування про результати виконаної роботи.

Під час заслуховування 22.05.2012 на засіданні Комітету результатів аудитів ефективності використання Міністерством закордонних справ України коштів державного бюджету на функціонування і розвиток закордонних дипломатичних установ України у 2010–2011 роках та використання коштів державного бюджету, виділених Головному управлінню державної служби України на підготовку та підвищення кваліфікації державних службовців, було запропоновано звернути увагу Кабінету Міністрів України на необхідність вжиття заходів для усунення виявлених Рахунковою палатою недоліків.

На засіданні 06.06.2012 Комітетом розглянуто результати аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2011 році та надіслано до Кабінету Міністрів України звернення для відповідного реагування.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету 04.07.2012 заслухав інформацію Рахункової палати щодо результатів аналізу взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2010–2011 роках. Прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України проаналізувати звіт про результати цього аналізу та вжити заходів щодо усунення виявлених недоліків; доручено Рахунковій палаті при проведенні експертизи проекту закону про Державний бюджет України на 2013 рік проаналізувати стан врахування Урядом висновків і пропозицій Рахункової палати.

На засіданні 04.09.2012 Комітет виніс на розгляд одразу два питання про результати аудитів Рахункової палати: щодо перевірки використання коштів державного бюджету, передбачених Державному агентству з інвестицій та управління національними проектами України на реалізацію заходів у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами, та щодо аудиту використання у 2011 році коштів додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам Вінницької, Житомирської та Кіровоградської областей на підвищення рівня оплати праці працівників бюджетної сфери». Комітет прийняв рішення звернутися до Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України для вжиття заходів щодо усунення порушень і недоліків, виявлених Рахунковою палатою, та інформування Комітету про результати виконання рекомендацій Рахункової палати. Також було прийнято рішення рекомендувати Міністерству фінансів України уточнити критерії розподілу додаткової дотації та визначити пріоритети використання її коштів місцевими бюджетами.

Звіт Рахункової палати за 2011 рік було розглянуто Комітетом 02.10.2012. Прийнято рішення Звіт Рахункової палати за 2011 рік взяти до відома та надати Рахунковій палаті ряд рекомендацій, спрямованих на удосконалення її діяльності.

На цьому ж засіданні було заслухано інформацію Рахункової палати про ефективність використання субвенції з державного бюджету місцевим

бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг. Комітет прийняв рішення звернутися до Міністерства фінансів України, Міністерства соціальної політики України для вжиття відповідних заходів за результатами проведеного Рахунковою палатою аудиту, усунення причин неефективного управління коштами.

У жовтні 2012 року Комітет Верховної Ради України з питань бюджету розглянув інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на реконструкцію та будівництво систем централізованого водовідведення. За результатами розгляду прийняли рішення звернутися до Кабінету Міністрів України щодо вжиття заходів з усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою, та інформування Комітету про результати виконаної роботи.

Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування під час засідань 20.06.2012 та 05.07.2012 розглянув результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Головному управлінню державної служби України на підготовку та підвищення кваліфікації державних службовців. Було ухвалено рішення запропонувати Національному агентству України з питань державної служби та Національній академії державного управління при Президентові України взяти до відома дану інформацію з метою налагодження ефективної реалізації механізму державного замовлення у вказаній сфері.

На засіданні 05.07.2012 також було розглянуто результати аналізу взаємовідносин Державного бюджету України та місцевих бюджетів у 2010–2011 роках. Комітет рекомендував Міністерству фінансів України розглянути можливість врахування інформації Рахункової палати при підготовці проекту Державного бюджету України на 2013 рік.

Комітетом Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи 11.01.2012 на розгляд було винесено питання «Щодо результатів аудиту ефективності використання коштів держбюджету на стандартизацію». Комітет звернув увагу Міністерства екології та природних ресурсів України на необхідність розроблення та впровадження екологічних стандартів, гармонізованих із системою стандартизації Європейського Союзу.

На цьому ж засіданні розглядалося питання «Про результати аудиту використання бюджетних коштів на попередження та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій». Інформацію Рахункової палати було взято до відома.

Результати аудиту використання бюджетних коштів на попередження та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій також було розглянуто на засіданні Комітету 20.11.2012. Після обговорення Комітетом було прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України під час підготовки проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» передбачити достатнє бюджетне фінансування створення та функціонування системи попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інформування населення з питань цивільного захисту.

На засіданні Комітету 08.02.2012 було розглянуто інформацію Рахункової палати про підсумки перевірки стану виконання рекомендацій за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорону, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів. Комітетом прийнято рішення інформацію Рахункової палати взяти до відома та рекомендувати Міністерству екології та природних ресурсів України вирішити питання щодо забезпечення виконання заходів Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорноморського морів, а також розроблення та затвердження басейнових програм охорони та відтворення водних ресурсів з визначенням цільових показників та пріоритетних заходів.

Комітетом на засіданні 21.03.2012 за результатами розгляду інформації Рахункової палати про використання коштів державного бюджету, виділених державним управлінням охорони навколишнього природного середовища та державним екологічним інспекціям в Харківській та Сумській областях на реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення, охорони природних ресурсів та державного нагляду (контролю) у цій сфері, прийнято рішення удосконалити та прискорити прийняття законотворчих природоохоронних актів, що регулюють правові основи організації охорони навколишнього природоохоронного середовища.

Звіт Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету, передбачених на Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006–2020 роки, розглядався Комітетом на декількох засіданнях у квітні–червні 2012 року. Було прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України запровадити середньострокове планування видатків державного бюджету, що дасть можливість не вилучати бюджетні кошти наприкінці бюджетного року за бюджетними програмами, відкритими більше як на один рік; Міністерству фінансів України – переглянути розпис фінансування Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011–2020 роки, передбачивши її фінансування з червня по листопад 2012 року; Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – щокварталу надавати Комітетові інформацію про стан фінансування та виконання заходів цієї програми. Також було запропоновано заслухати на «Годині запитань до Уряду» у Верховній Раді України інформацію Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про стан виконання Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011–2020 роки та забезпечення населення України якісною питною водою.

На засіданні 16.10.2012 Комітет розглянув три питання за результатами аудитів Рахункової палати, а саме:

- лист Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення природоохоронних заходів на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей. Комітет вирішив рекомендувати Кабінету Міністрів України забезпечити внесення

змін до Закону України «Про судовий збір» у частині Державної екологічної інспекції та її територіальних органів; Міністерству екології та природних ресурсів України, Міністерству фінансів України, Державній екологічній інспекції України при формуванні проекту Державного бюджету України на 2013 рік та наступні роки передбачати видатки на інформаційно-технічне забезпечення позовів за порушення вимог природоохоронного законодавства; протягом 2013 року забезпечити створення системи державного екологічного моніторингу та щорічне систематичне проведення фундаментальних досліджень морського середовища Чорного та Азовського морів;

- лист Рахункової палати України щодо аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на виплату доплати за роботу на радіоактивно забруднених територіях, збереження заробітної плати при переведенні на нижчеоплачувану роботу та у зв'язку з відселенням, виплати підвищених стипендій та надання додаткової відпустки громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Було рекомендовано Кабінету Міністрів України врахувати результати аудиту при доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік», забезпечити удосконалення нормативно-правової бази щодо розмірів доплат за роботу на радіоактивних територіях; Міністерству соціальної політики України розглянути результати аудиту на Колегії Міністерства і про вжиті заходи поінформувати Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Також було рекомендовано Міністерству соціальної політики України та Міністерству фінансів України вжити заходів щодо недопущення надалі неефективного управління бюджетними коштами, спрямованими на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- лист Рахункової палати України щодо результатів аудиту стану виконання Програми комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиси у Закарпатській області на 2006–2015 роки. За підсумками обговорення Кабінету Міністрів було рекомендовано при підготовці проекту закону про Державний бюджет України на 2013 рік передбачити кошти на реалізацію Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року, зокрема, за напрямом «Комплексний протипаводковий захист у басейні р. Тиси у Закарпатській області» в обсягах, передбачених програмою, та забезпечити дотримання помісячного розпису асигнувань й належну між-відомчу та регіональну координацію під час її виконання.

Комітетом Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності на засіданні 22.02.2012 було розглянуто узагальнену інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності внутрішніх військ МВС України. Постановили: взяти до відома інформацію Рахункової палати України і інформацію МВС України та матеріали перевірки Генеральної прокуратури України щодо усунення недоліків за результатами проведеного аудиту ефективності використання бюджетних

коштів, виділених на забезпечення діяльності внутрішніх військ МВС України; залишити на контролі виконання припису Генеральної прокуратури України про усунення порушень бюджетного та орендного законодавства при передачі в оренду (суборенду) військового майна.

На засіданні 20.06.2012 Комітет заслухав інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центру МВС України та науково-дослідним експертно-криміналістичним центром при головних управліннях МВС України в м. Києві, Київській області та при Управлінні МВС України на Південно-Західній залізниці на виконання повноважень. Було прийнято рішення надіслати Міністерству внутрішніх справ України звернення з пропозицією щодо комплексного розгляду на Колегії МВС інформації Рахункової палати за результатами проведеного аудиту. Питання вжиття Міністерством заходів, спрямованих на усунення порушень законодавства в управліннях та службах МВС України, залишили на контролі Комітету.

Комітет Верховної Ради України у закордонних справах на засіданні 16.05.2012 заслухав інформацію Рахункової палати «Щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету України, спрямованих на реалізацію Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» і прийняв рішення про проведення додаткового засідання для подальшого обговорення цього питання.

На засіданні 23.05.2012 Комітет розглянув питання «Про інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання Міністерством закордонних справ України коштів державного бюджету на функціонування та розвиток закордонних дипломатичних установ України у 2010–2011 роках». Прийнято рішення про розробку Міністерством закордонних справ України плану заходів щодо усунення виявлених у ході аудиту недоліків.

Питання про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на стандартизацію було винесено 10.01.2012 на розгляд **Комітету Верховної Ради України з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва**. Матеріали Рахункової палати викликали дискусію про сучасний стан справ у сфері стандартизації та сертифікації. Наголошувалося на необхідності реальної участі Комітету у вирішенні питань актуалізації та удосконалення нормативно-правової бази в цій сфері. За результатами обговорення було запропоновано провести комітетські слухання щодо сучасного стану справ і проблем у сфері стандартизації та сертифікації із залученням усіх зацікавлених центральних органів виконавчої влади, а також Рахункової палати.

На засіданні 19.09.2012 Комітет заслухав інформацію Рахункової палати про результати перевірки використання Міністерством економічного розвитку і торгівлі України бюджетних коштів на виконання заходів щодо сприяння розвитку підприємництва в Україні. Було прийнято рішення заслухати на наступному засіданні з цього питання представника Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва сто-

совно фінансування малого підприємництва у 2012 році та планів фінансування і виконання заходів програми на 2013 рік.

На засіданні 04.09.2012 **Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин** розглянуто питання «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з розвитку садівництва і виноградарства в Одеській та Херсонській областях». Прийнято рішення звернутися до Міністерства аграрної політики та продовольства України для вжиття заходів щодо усунення порушень і недоліків, виявлених Рахунковою палатою, та інформування Комітету про результати виконання рекомендацій Рахункової палати.

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці заслухав 08.02.2012 інформацію Рахункової палати про результати аудиту стану реалізації у Донецькій і Луганській областях державних соціальних гарантій у частині забезпечення громадян вугіллям на побутові потреби та надання компенсаційних виплат відповідно до Гірничого закону України. Було прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України ініціювати громадські слухання з метою обговорення рішень Уряду щодо застосування норм забезпечення вугіллям громадян та необхідності їх перегляду і затвердження єдиних науково обґрунтованих норм забезпечення вугіллям громадян; збільшити у 2012 році асигнування Державного бюджету України за бюджетною програмою «Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості»; запровадити єдиний механізм підходу до встановлення справедливо визначеної ціни на пільгове вугілля та вугільні брикети; подати проекти законів про внесення відповідних змін до Податкового кодексу України та Гірничого закону України. Також рекомендовано Міністерству енергетики та вугільної промисловості України розглянути результати аудиту Рахункової палати України та вжити заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків; забезпечити проведення підприємствами інвентаризації та реструктуризації заборгованості перед громадянами у частині безоплатного забезпечення їх вугіллям на побутові потреби, вжити заходів щодо її погашення. Генеральній прокуратурі України було рекомендовано провести перевірку фактів, викладених у звіті Рахункової палати України.

На засіданні 16.05.2012 Комітет заслухав і взяв до відома інформацію Рахункової палати України щодо результатів аналізу ефективності запровадження в Україні єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Рекомендовано Кабінету Міністрів України прискорити розробку відповідних законопроектів.

Комітет 04.09.2012 на засіданні за участю представників Рахункової палати розглянув питання виконання його рішень від 19.10.2011, прийнятих після розгляду трьох інформацій Рахункової палати:

- щодо результатів аудиту ефективності виконання у 2010 році Проекту удосконалення системи соціальної допомоги, що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Було вирішено рекомендувати Кабінету Міністрів України до лютого 2013 року поінформувати Комітет про результати завершення всіх заходів цього проекту;

-щодо результатів аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених Донецькій та Луганській областям на створення нових робочих місць для забезпечення зайнятості населення вугледобувних регіонів. Комітет прийняв рішення визнати роботу Луганської та Донецької облдержадміністрацій, відповідальних за працевлаштування населення цих вугледобувних регіонів на новостворені робочі місця, недостатньою. Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття було рекомендовано забезпечити виконання плану заходів щодо усунення недоліків та порушень, виявлених аудитором Рахункової палати, в частині проведення моніторингу укомплектування нових робочих місць у зазначених областях протягом двох років з моменту їх створення;

-щодо результатів аудиту використання коштів Державного бюджету України на підготовку кадрів та підвищення кваліфікації для галузі соціального забезпечення та соціального захисту. Комітет постановив рекомендувати Кабінету Міністрів України розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект «Про внесення змін до статті 10 Закону України «Про вищу освіту»; прискорити внесення на розгляд Верховної Ради України проектів законів «Про особливості здійснення закупівель послуг з підготовки фахівців наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів (післядипломна освіта)» та «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів».

Комітет Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму 13.03.2012 розглянув питання «Щодо ефективності використання коштів державного бюджету у 2010 році та I півріччі 2011 року на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Матероїня» (з урахуванням результатів аудиту Рахункової палати)». Інформацію Рахункової палати взято до відома. Рекомендовано Кабінету Міністрів України забезпечити дієвий контроль за дотриманням вимог законодавства стосовно цільового використання бюджетних коштів, що виділяються на одноразову виплату жінкам, яким присвоєне почесне звання «Матероїня»; удосконалити нормативно-правове забезпечення реалізації права багатодітних жінок на присвоєння цього почесного звання.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з літнього оздоровлення дітей у 2010–2011 роках розглядалися на засіданні Комітету, яке відбулось 24.04.2012. За підсумками обговорення Комітет рекомендував Кабінету Міністрів України затвердити державну цільову соціальну програму оздоровлення та відпочинку дітей; державні програми розвитку державних підприємств «Міжнародний дитячий центр «Артек» та «Український дитячий центр «Молода гвардія» на період до 2015 року; внести на розгляд Верховної Ради законопроект про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік», в якому передбачити збільшення фінансування на оздоровлення дітей у МДЦ «Артек» для забезпечення виконання вимог законодавства щодо

обов'язкового викупу державою 90 відс. путівок дитячого центру «Артек»; доручити відповідним центральним та місцевим органам виконавчої влади забезпечити своєчасне та ефективне фінансування оздоровлення та відпочинку дітей за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів; доручити Міністерству соціальної політики України забезпечити суттєве покращення якості оздоровлення та відпочинку дітей, а також збільшення кількості дітей, оздоровлених у дитячих закладах оздоровлення. Комітет також звернувся до Генеральної прокуратури з проханням здійснити перевірку дотримання законодавства щодо розгляду питань і прийняття рішень Гурзуфською селищною та Одеською міською радами про видачу державним підприємствам «Міжнародний дитячий центр «Артек» і «Український дитячий центр «Молода гвардія» державних актів на володіння земельними ділянками.

Комітетом на засіданні 21.06.2012 було заслухано інформацію Рахункової палати про результати аудиту використання коштів державного бюджету на виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 роки. Було прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України затвердити Державну програму забезпечення молоді житлом, Державну цільову соціальну програму підтримки сім'ї до 2016 року та передбачити відповідні кошти на 2013 рік; внести зміни до Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 роки з метою забезпечення вирішення реальних проблем молоді, вжиття конкретних заходів і розроблення механізмів реалізації державної молодіжної політики; внести на розгляд Верховної Ради України проект закону «Про Загальнодержавну програму розвитку фізичної культури і спорту». Крім того, рекомендовано Міністерству соціальної політики України посилити соціальний супровід сімей з дітьми, що знаходяться у складних життєвих обставинах, виробити єдині стандарти моніторингу становища сімей з дітьми; Міністерству охорони здоров'я України – забезпечити можливість проходження щорічної диспансеризації дітей у навчальних закладах.

На засіданні 21.03.2012 **Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти** розглянув три питання за матеріалами Рахункової палати, а саме: «Про результати проведення Рахунковою палатою аудиту Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського та заходи щодо поліпшення її діяльності»; «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення навчальних закладів підручниками і посібниками» та «Про результати аналізу формування і виконання у 2010–2011 роках державного замовлення на поставку продукції для державних потреб». Комітет прийняв рішення взяти до відома інформацію Рахункової палати. Щодо третього питання до того ж було рекомендовано Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України, Національній академії педагогічних наук України, Рахунковій палаті поінформувати Комітет про стан розробки та забезпечення навчальних закладів підручниками та посібниками.

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин на засіданні 21.03.2012 заслухав інформацію «Про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету у 2009–2011 роках на розселення та обла-

штування в Автономній Республіці Крим депортованих кримських татар і осіб інших національностей, які були депортовані з території України». Інформацію Рахункової палати було взято до відома, секретаріату Комітету доручили узагальнити пропозиції та врахувати їх при підготовці проекту закону про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою.

На засіданні **Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації**, яке відбулося 21.06.2012, під час розгляду питання «Про Звіт Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми у 2011 році» було заслухано представника Рахункової палати щодо результатів аналізу цього звіту. Спеціальною комісією прийнято рішення роботу Фонду вважати позитивною, а інформацію Рахункової палати взяти до відома. Одночасно надано окремі рекомендації Фонду для покращення його роботи та вдосконалення змістовності і структури звіту Фонду.

У 2012 році представники Рахункової палати брали участь у парламентських слуханнях за тематикою: «Освіта в сільській місцевості: кризові тенденції та шляхи їх подолання», «Про стан та перспективи розвитку Воєнної організації та сектору безпеки України» і «Українська книга: реалії сьогодення та перспективи розвитку вітчизняного книговидавництва та книгорозповсюдження», а також у роботі круглих столів, які організував Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці, а саме: «Оплата праці – українські реалії та перспективи реформування»; «Реалії та перспективи подолання бідності в Україні».

Окремі висновки Колегії Рахункової палати, зроблені за результатами проведених контрольних-аналітичних та експертних заходів, знайшли відображення у прийнятих Кабінетом Міністрів України рішеннях у частині удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення, зокрема:

✓ враховуючи пропозицію Рахункової палати за результатами аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки, Кабінетом Міністрів України прийнято **постанову від 11.01.2012 № 10** «Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери»;

✓ **постановою від 29.02.2012 № 235** «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 19 січня 2011 р. № 52 і від 7 вересня 2011 р. № 972» затверджено нову редакцію Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, яким передбачено, що частка видатків на зазначені напрями у загальному обсязі субвенції відповідної адміністративно-територіальної одиниці повинна відповідати частці видатків розвитку в загальному обсязі субвенції всіх адміністративно-територіальних одиниць у цілому, що враховує пропозицію Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах;

✓ **постановою від 02.04.2012 № 285** викладено в новій редакції Порядок справляння збору та використання коштів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, що сприятиме запобіганню порушенням і недолікам, виявленим у ході аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з розвитку садівництва і виноградарства в Одеській та Херсонській областях;

✓ **постановою від 05.04.2012 № 287** внесено зміни до постанови від 14.07.99 № 1262 «Про фінансове забезпечення підготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління Збройних Сил» у частині розширення мережі закладів системи післядипломної освіти, що враховує рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Головному управлінню державної служби України на підготовку та підвищення кваліфікації державних службовців;

✓ у **постанові від 13.06.2012 № 526** «Про внесення змін до Порядку проведення індексації грошових доходів населення», прийнятій з метою удосконалення механізму індексації грошових доходів населення та забезпечення єдиного підходу до її проведення та уникнення неоднозначного трактування окремих його норм, знайшли своє відображення деякі висновки Колегії Рахункової палати за результатами аналізу механізму індексації оплати праці працівників бюджетної сфери;

✓ з метою уникнення нецільового використання коштів позик, залучених державою від міжнародних фінансових організацій для реалізації проєктів розвитку, забезпечення контролю за їх ефективним використанням та моніторингу, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту стану державного та гарантованого державою боргу за 2011 рік, Кабінетом Міністрів України прийнято **постанову від 04.07.2012 № 622**, якою внесено зміни до Порядку ініціювання, підготовки та реалізації проєктів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 № 1027;

✓ **постановою від 11.07.2012 № 640** внесено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення фінансової підтримки суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.08.2010 № 794, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання Державної цільової програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 року;

✓ **постановою від 20.08.2012 № 806** «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству охорони здоров'я України на 2012 рік, і внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анес-

тезії і Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я» передбачено збільшення фінансових ресурсів місцевих бюджетів, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенцій з державного бюджету на придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я Полтавської, Сумської та Харківської областей;

✓ **постановою від 29.08.2012 № 842** «Про перерозподіл деяких видатків та надання кредитів державного бюджету, передбачених Міністерству фінансів на 2012 рік, та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України» передбачено виділення коштів бюджетним установам для погашення кредиторської заборгованості минулих років, на чому наголошувала Рахункова палата у Висновку щодо виконання Державного бюджету України за перший квартал 2012 року;

✓ **постановою від 28.11.2012 № 1087** внесено зміни до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.02.2012 № 106, згідно з якими зазначена субвенція серед іншого спрямовується на погашення бюджетної заборгованості місцевих бюджетів, що виникла під час здійснення видатків місцевими бюджетами за рахунок коштів, отриманих з державного бюджету за бюджетними програмами «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій», «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток», «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів», що враховує пропозицію Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Львівської, Рівненської та Тернопільської областей на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів;

✓ **постановою від 28.11.2012 № 1098** внесено зміни до Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415, у частині узгодження термінології назв надзвичайних ситуацій, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2011 році;

✓ **постановою від 21.01.2013 № 65** утворено Координаційну раду з питань виконання програм будівництва доступного житла в регіонах. Основними її завданнями є сприяння забезпеченню координації діяльності органів виконавчої влади з питань виконання програм будівництва доступного житла в регіонах; визначення шляхів, механізмів та способів вирішення проблемних питань, що виникають під час виконання програм будівництва доступного житла в регіонах; підготовка пропозицій щодо підвищення ефективності виконання програм будівництва доступного житла в регіонах та удосконалення нормативно-правової бази у відповідній сфері, таким чином враховано пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту виконання

заходів Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла;

✓ **постановою від 04.03.2013 № 143** внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2000 № 1358 для удосконалення діяльності Міжвідомчого центру з організації перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва та актуалізації функціональних завдань Програми перепідготовки до 2015 року з метою підвищення ефективності її реалізації, у тому числі шляхом запровадження критеріїв оцінки результатів її реалізації та удосконалення системи управління програмою, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами перевірки використання Міністерством економічного розвитку і торгівлі України бюджетних коштів на виконання заходів щодо сприяння розвитку підприємництва в Україні;

✓ Інформація щодо виконання Державного бюджету України за 2011 рік знайшла відображення у **розпорядженнях від 21.03.2012 № 177-р** «Деякі питання використання у 2012 році державних капітальних видатків» та **від 17.05.2012 № 299-р** «Про перерозподіл деяких видатків, передбачених Міністерству фінансів на 2012 рік, та внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 березня 2012 р. № 177», спрямованих на зменшення обсягів заборгованості та недопущення виникнення простроченої заборгованості бюджетних установ;

✓ **розпорядженням від 18.07.2012 № 480-р** затверджено План заходів на період до 2014 року щодо реалізації Концепції реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, який враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Головному управлінню державної служби України на підготовку та підвищення кваліфікації державних службовців;

✓ **розпорядженням від 10.09.2012 № 691-р** «Про схвалення Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері» передбачено реформування системи державного замовлення на виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії педагогічних наук на наукові дослідження;

✓ **розпорядженням від 19.09.2012 № 690-р** (із змінами і доповненнями, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.12.2012 № 1027-р) схвалено Концепцію Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014–2024 роки та надано доручення Антимонопольному комітетові разом з іншими заінтересованими центральними та місцевими органами виконавчої влади розробити та подати до 10.07.2013 проект зазначеної програми, що відповідає пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів Антимонопольним комітетом України на виконання антимонопольно-конкурентного законодавства;

✓ **розпорядженням від 08.10.2012 № 780-р** схвалено Концепцію реформування системи фінансування та управління науковою і науково-

технічною діяльністю, якою передбачено покращення результативності наукових досліджень шляхом підвищення ефективності використання коштів держбюджету та реформування системи управління науковою і науково-технічною діяльністю, що враховує результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії педагогічних наук на наукові дослідження;

✓ розпорядженнями від 08.10.2012 № 753-р, від 24.10.2012 № 826-р та від 28.11.2012 № 973-р здійснено перерозподіл видатків державного бюджету місцевим бюджетам з метою збільшення фінансових ресурсів місцевих бюджетів, що враховує Висновок Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2012 року;

✓ розпорядженням від 31.10.2012 № 832-р здійснено перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству фінансів України на 2012 рік, та внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.03.2012 № 177 з метою фінансування невідкладних протипаводкових заходів у басейні р. Дунай в Одеській області, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення природоохоронних заходів на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей.

Висновки, пропозиції та рекомендації щодо усунення виявлених порушень і підвищення ефективності використання коштів державного бюджету, затверджені Колегією Рахункової палати за результатами контрольних-аналітичних заходів, розглядалися та бралися до уваги керівництвом органів державної влади – головних розпорядників бюджетних коштів.

Рада суддів України на своєму засіданні 09.07.2012 розглянула висновки і пропозиції, викладені у Звіті Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на здійснення правосуддя місцевими судами. За результатами обговорення було прийнято рішення про усунення виявлених Рахунковою палатою порушень та недоліків. Зокрема, вирішено звернутися до Прем'єр-міністра України Азарова М.Я. щодо сприяння та підтримки законодавчого врегулювання напрямів спрямування коштів судового збору; вжиття заходів стосовно повного забезпечення охорони приміщень судів, підтримання громадського порядку в судах спеціалізованими підрозділами органів МВС України; передбачення фінансування на забезпечення судів приміщеннями, будівництво та капітальний ремонт приміщень судів; внесення на розгляд Верховної Ради України проектів законів «Про внесення змін до деяких законів України з питань управління об'єктами державної власності» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо фінансування судової влади)».

Враховуючи пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту використання Державною судовою адміністрацією України та судами загальної юрисдикції коштів, що надійшли до спеціального фонду Державного бюджету України у 2012 році, *Державною судовою адміністрацією України* здійснено ряд заходів. Зокрема, з метою створення єдиної інформа-

ційної системи облікових показників щодо сплати судового збору в місцевих та апеляційних судах та забезпечення своєчасного одержання інформації про його справляння видано накази від 07.12.2012 № 164 «Про затвердження переліку відомостей про судовий збір» та від 21.12.2012 № 172 «Про затвердження форми звітності № 10 «Звіт про справляння, звільнення від сплати та повернення судового збору в місцевих та апеляційних судах». Для забезпечення внутрішнього контролю за укладанням та виконанням договорів на послуги автоматизованих систем до Плану проведення контрольних заходів в установах судової системи на I півріччя 2013 року включено здійснення аудиту ефективності та фінансового аудиту окремих питань у державному підприємстві «Інформаційні судові системи». Також з метою підвищення контролю за укладанням та виконанням договорів Державною судовою адміністрацією України підготовлено проект наказу про внесення змін до наказу Державної судової адміністрації України від 22.02.2006 № 16 «Про стан укладання та виконання цивільно-правових та господарських договорів» у частині зобов'язання державних підприємств інформувати щокварталу про стан укладання та виконання договорів і розширення переліку відомостей, які підлягатимуть обов'язковому поданню до Державної судової адміністрації України.

Рекомендації, надані Рахунковою палатою за результатами аудиту фінансово-господарської діяльності Вищого адміністративного суду України за 2011 рік, сприяли зміцненню фінансової дисципліни у **Вищому адміністративному суді України**, вплинули на ефективність управління державними фінансами та ефективність використання державних коштів. Затверджено норми забезпечення комп'ютерною та оргтехнікою на одного працівника суду; перелік посад матеріально відповідальних осіб; встановлено лічильники електроенергії та водопостачання в приміщеннях суду; введено посаду начальника фінансово-господарського управління - головного бухгалтера.

При формуванні проекту державного замовлення на 2012 рік **Міністерство економічного розвитку і торгівлі України** запровадило процедуру подання держзамовниками матеріалів щодо підтвердження наявності конкретних споживачів наукового продукту, що має бути створений, а також експертної оцінки та актуальності кожної наукової роботи, на чому наголосувала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на наукові прикладні дослідження і розробки та забезпечення їх впровадження установами Національної академії наук України у Донецькій області. З урахуванням цієї процедури Урядом сформовано та затверджено (постанова від 01.08.2012 № 689) державне замовлення на розроблення новітніх технологій у сфері науки і техніки за напрямом «найважливіші науково-технічні розробки за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки» на суму 39 млн. гривень. Такий підхід до формування державного замовлення на наукові та науково-технічні розробки дасть змогу забезпечити цільове та ефективне використання бюджетних коштів, а також впровадження наукових розробок у галузі, що потребують модернізації та переоснащення.

З урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами перевірки використання Міністерством економічного розвитку і торгівлі України бюджетних коштів на виконання заходів щодо сприяння розвитку підприємництва в Україні оновлено склад Міжвідомчого центру з організації перепідготовки управлінських кадрів для сфери підприємництва. На п'ятнадцятому засіданні Центру у новому складі, яке відбулося 12.07.2012, було оновлено склад регіональних робочих груп.

Наказом **Міністерства фінансів України** від 24.12.2012 № 1407 затверджено Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, який регламентує організаційні взаємовідносини між органами Державної казначейської служби, розпорядниками бюджетних коштів, одержувачами бюджетних коштів, а також розподіл обов'язків та відповідальності між ними в процесі обслуговування державного бюджету за видатками, операціями з надання кредитів за рахунок коштів державного бюджету та з погашення державного боргу з урахуванням вимог Бюджетного кодексу України та інших нормативно-правових актів (зокрема, здійснення витрат з погашення і обслуговування боргових та гарантійних зобов'язань держави, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту стану державного та гарантованого державою боргу за 2011 рік). Міністерство розглядає питання доопрацювання програмного забезпечення ІАС «Управління державним боргом» в частині державних запозичень та державних гарантій, зокрема щодо обліку та звітності, аналізу ризиків. Одночасно вимоги щодо створення нової системи управління державним боргом включено до тендерної документації у межах контракту, що фінансується за рахунок позики Світового банку. Наказом Мінфіну від 26.06.2012 № 1057/21369 затверджено Інструкцію з підготовки бюджетних запитів, яка визначає механізм розрахунку показників проекту Державного бюджету України на плановий бюджетний період та прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди; встановлює порядки складання, розгляду та аналізу бюджетних запитів.

Міністерством закордонних справ України на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання Міністерством закордонних справ України коштів державного бюджету на функціонування і розвиток закордонних дипломатичних установ України у 2010–2011 роках повідомлено, що під час складання бюджетного запиту на 2013 рік було визначено потребу в коштах на започаткування діяльності чотирьох культурно-інформаційних центрів та на вирішення питань із власними приміщеннями для посольств у Грузії, Польщі, Румунії, Російській Федерації, Азербайджані, Казахстані, Австрії, Туреччині, Ізраїлі. З метою оптимізації витрат бюджетних коштів, пов'язаних із конвертацією гривні в долари США/євро, для фінансового забезпечення дипломатичних установ МЗС з серпня 2012 року застосовується практика щомісячного офіційного подання до Державної казначейської служби України запиту щодо наявності на рахунках Міністерства іноземної валюти та зменшення на цю суму обсягу закупівель відповідних коштів для потреб дипломатичних установ з метою мінімізації витрат на здійснення конвертації.

Міністерство оборони України поінформувало Рахункову палату, що для виконання пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на утримання Міжнародного центру миротворчості та безпеки (військова частина А-4150), командуванням військової частини А-4150 внесено зміни до комплексного плану на 2012 рік і передбачено спрямування фінансового ресурсу на розвиток навчальної матеріально-технічної бази. За фактом надання платних послуг без укладення відповідних договорів та ненадходження внаслідок цього до спеціального фонду доходів на суму 60 тис. грн. проводиться службове розслідування. Понаднормове списання дизельного пального на суму 12,9 тис. грн. відшкодовано винними посадовими особами. У рамках роботи щодо повернення земельної ділянки полігона площею 175,6 га командиром військової частини А-4150 надіслано листи начальнику Яворівської квартирно-експлуатаційної частини району та прокурору Львівського гарнізону. Подано клопотання до Яворівської КЕЧ району про відчуження зазначеної земельної ділянки органам місцевого самоврядування. Проводиться робота зі службами забезпечення органів військового управління щодо подальшого використання 35 од. позаштатної надлишкової техніки та автотранспорту, утримання та зберігання яких забезпечує Міжнародний центр миротворчості та безпеки. Так, Центральним автомобільним управлінням Збройних Сил України передано два автомобілі до Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

За результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на забезпечення участі в міжнародних миротворчих операціях, Міноборони проведено службові розслідування щодо виявлених фактів нанесення збитків державному бюджету. Спільно з Міністерством закордонних справ України прискорено підписання Меморандуму про взаєморозуміння щодо умов надання вертолітного підрозділу до Місії ООН зі стабілізації у Демократичній Республіці Конго, а також опрацьовано звернення до Секретаріату ООН про встановлення термінів перерахування Україні компенсацій за участь у міжнародних миротворчих операціях під егідою ООН. З метою законодавчого врегулювання питання фінансування утримання миротворчого контингенту в Косово підготовлено та надіслано на міжвідомче погодження проект закону «Про внесення змін до Закону України від 16.07.99 р. № 1006-XIV «Про схвалення Указу Президента України «Про направлення миротворчого контингенту для участі України у міжнародній миротворчій операції в Косово, Союзна Республіка Югославія»».

Результати аудиту використання коштів з державного бюджету, виділених на медичне лікування, реабілітацію та санаторне забезпечення особового складу Збройних Сил України та осіб пільгових категорій на території АР Крим та м. Севастополя, 02.04.2012 розглянуто на нараді під керівництвом Міністра оборони України. До відповідальності притягнуто працівників, винних у допущених порушеннях (наказ Військово-медичного департаменту Міноборони від 28.03.2012 № 21). Центром медичної реабілітації санаторного лікування та спеціальної підготовки особового складу Повітря-

них та Військово-Морських Сил Збройних Сил України «Судак» 26.04.2012 отримано ліцензію на провадження медичної практики. Головними медичними фахівцями Міністерства оборони України відпрацьовано програми медичної реабілітації для забезпечення доліковування та медичної реабілітації в спеціалізованих відділеннях.

Наказом *Міністерства внутрішніх справ України* від 23.06.2012 № 567 з урахуванням пропозицій за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на функціонування та розвиток Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ України, внесено зміни до структури апарату МВС України. Завершено створення Національної автоматизованої інформаційної системи. Враховуючи виявлені Рахунковою палатою факти неефективного використання автотранспорту, наказом Управління МВС України в Закарпатській області від 03.04.2012 № 65о/с звільнено з посади начальника автогосподарства. На селекторній нараді керівного складу Державтоінспекції МВС України 14.06.2012 керівникам підрозділів Державтоінспекції областей доручено забезпечити ведення в установленому порядку журналів обліку роботи мобільних лабораторій ДАІ із зазначенням часу, місця, форми заходу, який проводиться, та його результатів.

З метою вжиття заходів за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України, видано наказ командувача внутрішніх військ МВС України від 17.01.2012 № 13, відповідно до якого заступникам командувача внутрішніх військ МВС України за напрямками службової діяльності наказано підвищити рівень контролю за економним та цільовим використанням бюджетних коштів та матеріальних цінностей відповідно до законодавства. Організовано проведення інвентаризації розрахунків з орендарями за спожиті комунальні послуги. Забезпечено здійснення постійного контролю за залученням особового складу до забезпечення громадського порядку під час комерційних масових заходів, а також на виконання умов договорів із забезпечення безпеки.

Матеріали аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на централізоване матеріально-технічне забезпечення органів і підрозділів внутрішніх справ розглянуто на засіданні Колегії Міністерства за участю представників Рахункової палати, яке відбулося 28.04.2012. Згідно з рекомендаціями Рахункової палати, підрозділами Міністерства внутрішніх справ України переглянуто та приведено у відповідність із вимогами законодавства норми належності озброєння, затверджені наказом МВС від 10.12.2007 № 474.

Міністерством енергетики та вугільної промисловості України на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на заходи з ядерної та радіаційної безпеки, проведено державну експертизу проектно-кошторисної документації об'єктів капітального будівництва ДП «38 відділ інженерно-технічних частин», здійснюється робота з приведення проектно-кошторисної документації та титулів будови у відповідність із вимогами законодав-

ства. Міненерговугілля вжито заходів щодо збільшення на 71 відс. порівняно з 2011 роком капітальних видатків на реконструкцію інженерно-технічних засобів охорони об'єктів ВО «Придніпровський хімічний завод». Кошти на розроблення, затвердження та введення в дію відомчих і галузевих нормативно-правових актів з фізичного захисту у 2012 році включено до витрат Міністерства. ДП «38 відділ інженерно-технічних частин» подало претензію про повернення генеральним підрядником будівництва – ЗАТ «Укратом-видав» зайво отриманих 430,5 тис. гривень.

Міністерство аграрної політики та продовольства України на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з розвитку садівництва і виноградарства в Одеській та Херсонській областях, та аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2010–2012 роках підприємствам аграрного сектору Київської та Черкаської областей на розвиток садівництва, готує проект змін до Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року в частині надання державної підтримки для забезпечення розвитку виноградарства та садівництва. В повному обсязі погашено заборгованість, яка виникла станом на 01.01.2012 за КПКВК 2801350. Кошти, передбачені за цим кодом для фінансування галузевої науки, розподілено в повному обсязі.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 30.07.2012 № 29749/1/1-12 (за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з розвитку садівництва і виноградарства в Одеській та Херсонській областях) наказами Мінагрополітики від 13.07.2012 № 429 та № 430 затверджено Перелік науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок у галузях виноградарства і садівництва на 2012 рік з обсягами фінансування за рахунок коштів державного бюджету у сумі 16 млн. гривень.

Міністерство соціальної політики України в рамках реалізації пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання у 2011 році Проекту удосконалення системи соціальної допомоги, що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку, повідомило, що на сьогодні мета проекту практично досягнута: в усіх 756 місцевих управліннях праці та соціального захисту населення впроваджено стандартну модель надання соціальної допомоги, що базується на застосуванні єдиної технології прийому громадян, які звертаються за призначенням усіх видів соціальної допомоги за однією заявою на підставі одного пакета документів. Для підтримки роботи цієї моделі здійснено технічне оснащення робочих місць у місцевих управліннях праці та соціального захисту населення, приведено до належного стану їх приміщення; у пілотних регіонах (Вінницька і Житомирська області) проводиться дослідна експлуатація нового прикладного програмного забезпечення, розробленого для автоматизації ділових процесів надання соціальної допомоги, житлових субсидій і компенсацій, забезпечення відповідних категорій населення санаторно-курортними путівками, а також навчання спеціалістів, які забезпечуватимуть підтримку Інформаційно-аналітичної системи соціального захисту населення.

Наказом Міністерства соціальної політики України від 22.08.2012 № 514 з урахуванням висновків Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених для працевлаштування безробітних шляхом надання дотацій роботодавцям, внесено зміни до Порядку надання роботодавцю дотації на створення додаткових робочих місць для працевлаштування безробітних, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 10.01.2001 № 1. Також Мінсоцполітики розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації статті 26 та частини другої статті 27 Закону України «Про зайнятість населення» з метою затвердження Порядку компенсації роботодавцям витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Переліку пріоритетних видів економічної діяльності для створення нових робочих місць суб'єктами малого підприємництва.

З метою підвищення рівня та якості надання оздоровчих послуг, на чому наголошувала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з літнього оздоровлення дітей у 2010–2011 роках, Міністерством соціальної політики України підготовлено Положення про огляд-конкурс дитячих закладів оздоровлення та відпочинку. Наказом Мінсоцполітики від 19.01.2012 № 541 затверджено Положення про Державний реєстр дитячих закладів оздоровлення та відпочинку; наказом від 01.02.2012 № 51 – Порядок діяльності комісії Мінсоцполітики щодо ведення Державного реєстру, а наказом від 05.03.2012 – склад цієї комісії. Мінсоцполітики 24.05.2012 для забезпечення міжвідомчої координації центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо належної організації та проведення літньої оздоровчої кампанії провело Всеукраїнську селекторну нараду із зазначених питань.

На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії медичних наук України на наукову діяльність та надання високоспеціалізованої медичної допомоги хворим, **Міністерство охорони здоров'я України** поінформувало про розробку методичних рекомендацій «Удосконалення впровадження медичної науки в практику охорони здоров'я України», які передбачають створення нових стандартів з метою впровадження в закладах охорони здоров'я України інноваційних медичних технологій, розроблених як науково-дослідними інститутами та вищими навчальними медичними закладами, що належать до сфери управління МОЗ України, так і науково-дослідними інститутами, які перебувають в управлінні Національної академії медичних наук України. Міністерством та НАМН України погоджено Стандарт підготовки та затвердження Реєстру нововведень у сфері охорони здоров'я України, Стандарт створення та впровадження Методичних рекомендацій по застосуванню інноваційних або удосконалених медичних технологій, Стандарт створення та впровадження Інформаційного листа про інноваційні чи удосконалені медичні технології.

На виконання пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської та Полтавської областей на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, що вироблялася, транспортувалася та постачалася населенню, **Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України** до плану науково-дослідних робіт Міністерства включено розроблення методики визначення обсягу заборгованості з різниці у тарифах. Видано наказ Міністерства від 24.05.2012 № 265, яким затверджено і запроваджено форми звітності показників роботи підприємств галузі та впроваджено інформаційно-аналітичну систему для збору, обробки, узагальнення та оприлюднення господарської та фінансово-економічної інформації про діяльність відповідних підприємств, яка є необхідною для прийняття рішень щодо виділення коштів субвенції.

Міністерством культури України на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на бібліотечну справу, розроблено проект Концепції Державної цільової програми поповнення бібліотечних фондів на 2014–2019 роки, підготовлено проект нової Інструкції про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до Державного реєстру національного культурного надбання; розроблено примірну структуру та примірні штатні розписи комунальних бібліотек, видано наказ Мінкультури від 03.10.2012 № 1089 «Про втрату чинності наказу Мінкультури від 27.03.2008 № 321/0/16-08», яким скасовано Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів, підготовлено проект Положення про обласну універсальну наукову бібліотеку, розпочато дослідження «Вивчення стану забезпечення сільського населення публічними бібліотеками в Україні».

У рамках реагування на результати перевірки ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Національного музею народної архітектури та побуту Мінкультури поінформувало, що з метою дотримання законодавства у сфері охорони культурної спадщини Національним музеєм народної архітектури та побуту було подано на погодження до Київського міського управління охорони культурної спадщини паспорти нерухомих пам'яток культури національного значення. Здійснюється робота зі створення наглядової ради Національного музею народної архітектури та побуту, на яку б покладалися функції контролю за рівнем здійснення ним культурної діяльності, використання бюджетних коштів.

З метою врахування зауважень Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, отриманих Міністерством культури України на надання фінансової підтримки національним творчим спілкам у сфері культури і мистецтва, Мінкультури розроблено форму подання щоквартальної інформації про використання спілками бюджетних коштів. При складанні проекту Державного бюджету України на 2013 рік проведено чітке розмежування видатків на проведення культурно-мистецьких заходів та на забезпечення статутної діяльності.

Національним агентством з питань державної служби України на виконання Плану заходів, спрямованих на усунення недоліків, виявлених аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Головному управлінню державної служби України на підготовку та підвищення кваліфікації державних службовців, підготовлено нові типові договори (державні контракти) про надання послуг з підготовки магістрів галузі знань «Державне управління» та «Державна служба», які укладаються на весь період навчання і передбачають інформування вищими навчальними закладами у 10-денний термін про випадки відрахування осіб, які навчаються за державним замовленням, та повернення витрачених на їх навчання коштів. Наказом від 06.04.2012 № 65 затверджено Порядок підвищення рівня професійної компетентності державних службовців. Проводиться робота з розробки програмного забезпечення для вивчення потреб у підготовці та моніторингу працевлаштування випускників. У 2012 році для забезпечення цільового направлення на навчання Нацдержслужбою сформовано списки осіб, які планують вступати до Національної академії державного управління при Президентові України та її регіональних інститутів; працівниками Нацдержслужби та регіональних управлінь Голодержслужби проведено співбесіди з кандидатами на вступ; з урахуванням набутого досвіду доопрацьовується механізм вивчення потреб, зміни до якого будуть внесені в установленому порядку.

На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту стану виконання Програми комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиси у Закарпатській області на 2006–2015 роки **Державне агентство водних ресурсів України** ініціювало внесення змін до цієї програми з урахуванням досягнутих показників та термінів її виконання. Під час формування проекту Державного бюджету України на 2013 рік визначено потребу в коштах на реалізацію протипаводкових заходів у басейні р. Тиса в Закарпатській області у сумі 145,9 млн. грн., що відповідає обсягам, визначеним Загальнодержавною цільовою програмою розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року. Заборгованість за виконані у 2011 році роботи в сумі 19,5 млн. грн. погашено в повному обсязі.

Розпорядженням **Антимонопольного комітету України** від 18.04.2012 № 226-р «Про внесення змін до Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України» із зазначеного Положення виключено норми щодо надання територіальним відділенням АМКУ повноважень у сфері державних закупівель, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів Антимонопольним комітетом України на виконання антимонопольно-конкурентного законодавства. З метою підвищення якості контролю за використанням коштів результативні показники паспортів бюджетних програм за КПКВК 6011010 та 6011020 переглянуто під час складання бюджетних запитів на 2013 рік, передбачивши в них узагальнюючі показники, які більш повно та ґрунтовно характеризуватимуть діяльність АМКУ та Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики. Виконувачем

обов'язків Голови Антимонопольного комітету України Кузьміним Р.І. дано доручення від 23.03.2012 № 13-08/147 керівникам структурних підрозділів, головам територіальних відділень АМКУ, директору Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики щодо усунення виявлених порушень і недоліків при плануванні та використанні коштів державного бюджету. Голову Севастопольського обласного територіального відділення звільнено з посади, голові Вінницького територіального відділення на 50 відс. зменшено розмір премії за березень 2012 року.

Для усунення виявлених недоліків та врахування рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу Звіту Фонду державного майна України за 2011 рік було розроблено та затверджено рішенням Колегії **Фонду державного майна України** від 19.07.2012 відповідні заходи. З метою удосконалення нормативно-правової бази Фондом розроблено нормативно-правові акти, необхідні для впровадження законів України «Про Державну програму приватизації», «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації щодо реалізації положень Державної програми приватизації на 2012–2014 роки» та «Про Фонд державного майна України». Проведено інвентаризацію об'єктів державної власності, упорядкування їх обліку, що дасть змогу за її результатами актуалізувати дані Єдиного реєстру об'єктів державної власності і створити основу для формування бази даних щодо стану активів держави.

З метою підвищення ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на реалізацію державної політики у сфері обігу цінних паперів та функціонування фондового ринку в Україні, **Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку** розробила План заходів щодо усунення недоліків, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на реалізацію державної політики у сфері обігу цінних паперів та функціонування фондового ринку в Україні, затверджений наказом Голови НКЦПФР від 19.04.2012 № 331. Для здійснення попереднього контролю Комісією надіслано лист начальникам територіальних органів про надання інформації щодо планових обсягів видатків, необхідних для виконання функцій підрозділів на 2013 рік, з розрахунками та обґрунтуваннями. Надано методичні рекомендації територіальним органам Комісії щодо підвищення ефективності використання коштів державного бюджету, дотримання вимог нормативно-правових актів з питань ведення бухгалтерського обліку. Розроблено та схвалено рішенням Комісії від 26.04.2012 № 591 проект Порядку зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку.

У рамках реагування на пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державній податковій службі України на виконання повноважень у частині контролю за дотриманням та виконанням податкового законодавства, **Державна податкова служба України** поінформувала, що для виконання основних завдань діяльності та з метою створення в Україні сучасного податкового відомства в ДПС у 2012 році вперше серед органів центральної

виконавчої влади за участю відомої консалтингової компанії «Прайсуотерхаускуперс» розроблено показники ефективності діяльності. Для кожного структурного підрозділу (напрямку роботи) визначено ключові показники діяльності, контрольні точки досягнення визначених цілей та терміни їх реалізації. Проведено спільну роботу з компанією «Прайсуотерхаускуперс» щодо розробки ключових показників діяльності на 2013 рік для забезпечення ДПС виконання показників доходів, затверджених Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік». З метою запровадження єдиних підходів до планування чисельності персоналу органів державної податкової служби та їх структурних підрозділів із використанням критеріїв визначення оптимальної чисельності персоналу органів ДПС, виходячи з їх функціонального навантаження, розроблено Рекомендації з розрахунку чисельності працівників органів ДПС України з урахуванням значущих критеріїв.

З метою визначення єдиних підходів до проектування і будівництва (реконструкції) пунктів пропуску через державний кордон та з урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на прикладні дослідження, розробки, розбудову та модернізацію об'єктів митної служби рішенням Експертно-технічної ради *Державної митної служби України* (протокол від 30.11.2012 № 10/2012) затверджено Загальні вимоги до основних об'єктів при проектуванні будівництва (реконструкції) автомобільних пунктів пропуску та Примірну структуру завдання на проектування. При формуванні проекту паспорта бюджетної програми за КПКВК 3506030 на 2013 рік було запропоновано внести зміни до розділу 10 «Результативні показники бюджетної програми» щодо кількості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які розпочато у звітному періоді, та кількості впроваджених у звітному періоді науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які було завершено у минулих роках.

У рамках реагування на висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на фінансову підтримку громадських організацій інвалідів та ветеранів *Державною службою з питань інвалідів та ветеранів України* 30.10.2012 проведено нараду з керівниками та головними бухгалтерами всеукраїнських громадських організацій інвалідів та ветеранів, на якій опрацьовувалися питання внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на фінансову підтримку громадських організацій інвалідів та ветеранів, заходи з відвідування військових поховань і військових пам'ятників та з увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2012 № 176, з метою приведення його норм у відповідність із Законом України «Про громадські об'єднання» та розроблення положення про експертні групи з розгляду пропозицій щодо проведення заходів громадськими організаціями. У листопаді 2012 року громадською організацією ветеранів «Організація ветеранів України» відшкодовано до державного бюджету 4,5 тис. грн., які використано нею на напрями, не передбачені порядками використання бюджетних коштів.

З метою усунення порушень та недоліків, виявлених за результатами аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених для працевлаштування безробітних шляхом надання дотацій роботодавцям, *Державним центром зайнятості* видано наказ від 04.01.2013 № 2, в якому директорам Центру зайнятості Автономної Республіки Крим, обласних, Київського та Севастопольського міських центрів зайнятості доручено забезпечити усунення недоліків, виявлених в організації роботи та контролю центрів зайнятості у сфері надання дотації роботодавцям, своєчасного проведення перевірок достовірності поданих роботодавцем відомостей, які є підставою для надання дотації, правомірності перерахування дотації та дотримання строків її надання. Керівників регіональних центрів зайнятості зобов'язано провести наради для детального аналізу причин і умов, що призвели до порушень вимог законодавства. Передбачено проведення суцільних перевірок діючих договорів про працевлаштування безробітних з наданням дотації роботодавцям, у першу чергу тих, за якими здійснюватиметься виплата дотації у 2013 році.

Пенсійним фондом України з метою усунення недоліків, на які звертала увагу Рахункова палата у Звіті про результати аналізу ефективності запровадження в Україні єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, вносяться відповідні зміни та доповнення до протоколів обміну інформацією між Пенсійним фондом України та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Були вжиті заходи щодо посилення контролю за поданням страхувальниками достовірної інформації про суми нарахованого єдиного соціального внеску до органів Пенсійного фонду та інформації про застрахованих осіб. З метою легалізації заробітної плати Пенсійним фондом у межах своєї компетенції постійно проводиться моніторинг підприємств, які мінімізують доходи найманих працівників, а інформація з цього питання надається органам виконавчої влади, територіальним органам державної інспекції з питань праці, правоохоронним органам, органам Державної податкової служби та соціальним партнерам для вжиття відповідних заходів. Вжито ряд заходів, спрямованих на оптимізацію структури та чисельності Пенсійного фонду та фондів соціального страхування.

Враховуючи рекомендації Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення природоохоронних заходів на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей, наказом *Державної екологічної інспекції України* від 28.09.2012 № 186 затверджено форму обліку «Стан виконання виданих приписів про усунення порушень природоохоронного законодавства, виявлених під час перевірки дотримання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища».

Матеріали Звіту про результати аналізу джерел формування та ефективності використання коштів, одержаних установами Національної академії медичних наук України від оренди державного майна, розглянуто 28.02.2012 на засіданні президії *Національної академії медичних наук України*.

Наказом НАМН України від 06.01.2012 № 4 затверджено План заходів, спрямований на усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою. На виконання цього плану науковими установами та НАМН України приведено у відповідність із вимогами чинного законодавства кошториси в частині надходження та використання коштів від оренди приміщень; обґрунтовано розрахунки на 2012 рік; розпочато претензійну роботу з відшкодування штрафних санкцій за несвоєчасну оплату оренди. До орендарів, які зволікають з оплатою, виставлено претензії в сумі 361,54 тис. грн., справи передано до Господарського суду м. Києва; продовжено процедури розірвання договорів з орендарями, які займаються однопрофільною діяльністю із науковими установами (відселено ТОВ «Біофармтех» з території Національного інститут хірургії і трансплантології ім. О.О. Шалімова Національної академії медичних наук). Видано наказ від 20.01.2012 № 6 «Про затвердження порядку надання дозволу на укладання установами Національної академії медичних наук України договорів оренди майна та здійснення контролю за ефективністю використання такого майна». За допущені порушення на відповідальних працівників накладено дисциплінарні стягнення, звільнено із займаних посад головних бухгалтерів двох наукових установ, оголошено догану вісьмом особам, позбавлено премії та винесено попередження особам, які відповідають за орендні відносини.

На реалізацію висновку Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевими бюджетами Автономної Республіки Крим на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку *Радою міністрів Автономної Республіки Крим* повідомлено про введення в експлуатацію об'єктів «Реконструкція водоводу «Феодосія-Судак», «Реконструкція центральної котельні по вул. Луначарського, 54е в м. Білогірськ» та «Реконструкція середньої школи по вул. Набережна, 12 у с. Уварівка Нижньогірського району», на будівництво яких використано кошти державного бюджету в сумі 24,3 млн. гривень.

Дніпропетровська обласна державна адміністрація на засіданні Колегії розглянула висновок Колегії Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку Дніпропетровської та Запорізької областей. Згідно з протокольним рішенням, вказано на незадовільну роботу голови комітету з конкурсних торгів Водянської сільської ради щодо освоєння субвенції з державного бюджету на будівництво газопроводу. Управлінням капітального будівництва Дніпропетровської облдержадміністрації забезпечено відшкодування виявлених незаконних видатків (через завищення вартості виконаних робіт) на суму 40,7 тис. грн. шляхом коригування розрахунків і зменшення обсягів виконаних підрядною організацією ТОВ «Фірма Альпінекс» робіт. У 2012 році введено в експлуатацію усі 11 об'єктів, на яких у 2011 році було завершено роботи. Із 16 об'єктів будівництва і реконструкції, визначених як пускові у 2011 році і на яких не було завершено роботи, забезпечено введення в експлуатацію у 2012 році 9 об'єктів. Перезатверджено титули двох об'єктів

будівництва: «Реконструкція дитячого садка в смт Радушне - 1 черга Криворізького району» та «Будівництво Загальноосвітньої школи на 825 місць блок В-1 в с. Піщанка Новомосковського району», на яких із порушенням законодавства було використано 19 млн. 245 тис. гривень. Комунальним підприємством Дніпропетровської міської ради «Водно-спортивний комбінат» зареєстровано декларацію про початок будівельних робіт на об'єкті «Реконструкція гідротехнічних споруд веслувального каналу та воднолижного стадіону олімпійської бази».

На реалізацію рекомендацій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на наукові прикладні дослідження і розробки та забезпечення їх впровадження установами Національної академії наук України у Донецькій області *Донецькою обласною державною адміністрацією* та *Донецькою обласною радою* спільним листом повідомлено, що під час засідання 02.03.2012 Регіональної ради з питань науки і технологій підписано угоду про співробітництво між Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України, *Донецькою облдержадміністрацією* та *Донецькою обласною радою*, в рамках реалізації якої передбачено впровадження пілотних проектів, спрямованих на створення інноваційної продукції.

Житомирською обласною державною адміністрацією на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аналізу виконання органами виконавчої влади щодо реалізації державної політики у сфері загальної середньої освіти Вінницької та Житомирської областей за рахунок видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, повідомлено про проведення органами виконавчої влади протягом березня–травня звітного року обстеження матеріально-технічної бази усіх загальноосвітніх закладів. Розроблено плани-графіки поетапного відновлення внутрішніх санвузлів у типових приміщеннях шкіл; план поетапного переходу на однозмінне навчання. У березні 2012 року проведено збори територіальних громад у п'яти населених пунктах, в яких є малокомплектні навчальні заклади. Вжито заходів щодо врегулювання механізму забезпечення гарячим харчуванням учнів 1–4 класів та дітей інших пільгових категорій відповідно до норм, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 № 1591. До штатних розписів загальноосвітніх навчальних закладів додатково введено 83,25 штатні одиниці медичного персоналу.

Аналогічні заходи здійснювалися і *Вінницькою обласною державною адміністрацією*. Зокрема, видано розпорядження від 17.04.2012 № 196 «Про затвердження Плану заходів (дорожньої карти) з упорядкуванням мережі бюджетних установ, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів», яким передбачено переглянути наявну в області мережу загальноосвітніх шкіл та вжити заходів щодо припинення функціонування малокомплектних закладів. До штатних розписів загальноосвітніх навчальних закладів додатково введено 38 штатних одиниць медичного персоналу. Збільшено рівень забезпечення учнів гарячим харчуванням, проточною холодною та гарячою водою, внутрішніми вбиральнями.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2010–2012 роках підприємствам аграрного сектору Київської та Черкаської областей на розвиток садівництва, розглянуто на нараді, проведеній в головному управлінні агропромислового розвитку **Київської обласної державної адміністрації**. Начальникам управлінь агропромислового розвитку Васильківської, Поліської, Баришівської районних державних адміністрацій вказано на недостатній рівень контролю за дотриманням фінансово-бюджетної дисципліни при використанні коштів державного бюджету, передбачених на розвиток садівництва, та їх зобов'язано вжити заходів щодо притягнення до відповідальності винних у допущенні виявлених порушень. Головним управлінням агропромислового розвитку з урахуванням висновку Колегії Рахункової палати України розроблено, а розпорядженням Київської облдержадміністрації від 30.01.2013 № 32 схвалено проект Київської обласної програми «Розвиток садівництва в Київській області на період 2013–2017 роки».

На виконання рекомендацій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Львівської, Рівненської та Тернопільської областей на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів **Львівська обласна державна адміністрація** повідомила, що за рахунок коштів державного та обласного бюджетів продовжено фінансування об'єктів, які були визначені пусковими у 2011 році, з метою їх завершення. Проектно-кошторисну документацію приведено у відповідність із будівельними нормами та отримано позитивні експертні звіти філії ДП «Укрдержбудекспертиза». Першочергові протиаварійні роботи на даху об'єкта «Ремонтно-реставраційні роботи пам'ятки архітектури поч. ХХ ст. будинку № 17-19 на пр. Шевченка у м. Львові» виконано в повному обсязі.

Львівською облдержадміністрацією на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на збереження пам'яток історико-культурної спадщини Львівської та Тернопільської областей запроваджено моніторинг стану справ щодо проведення комплексу реставраційних і консерваційних робіт на пам'ятках, переданих у концесію. Розглядається питання про розірвання договору щодо об'єкта в с. Тартаків Сокальського району і проведення нового концесійного конкурсу.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з розвитку садівництва і виноградарства в Одеській та Херсонській областях, розглянуто на засіданні Колегії Головного управління агропромислового розвитку **Одеської обласної державної адміністрації**. Розроблено та подано на затвердження регіональну програму розвитку виноградарства та виноробства Одеської області на період до 2025 року.

Сумською обласною державною адміністрацією в рамках реалізації пропозицій Рахункової палати за результатами аналізу виконання органами виконавчої влади та місцевого самоврядування Сумської та Полтавської областей повноважень щодо забезпечення надання амбулаторно-поліклінічної та стаціонарної допомоги за рахунок видатків місцевих бюджетів,

що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, повідомлено про здійснення роботи зі зміцнення матеріально-технічної та лікувально-діагностичної бази. У 2012 році закуплено три комп'ютерні томографи; два цифрові та три звичайні рентгенівські апарати; три цифрові та один рентгенівський мамографічні апарати; флюорограф; 12 одиниць санітарного автотранспорту.

На виконання пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету на придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я Полтавської, Сумської та Харківської областей Головним управлінням охорони здоров'я **Харківської обласної державної адміністрації** забезпечено введення в експлуатацію 6 од. рентгенологічних апаратів загальною вартістю майже 4,5 млн. грн., проведено реєстрацію в органах ДАІ та введено в експлуатацію чотири одиниці рухомих флюорографічних апаратів загальною вартістю 5 млн. грн., розподілено між закладами охорони здоров'я два апарати ультразвукової діагностики вартістю 0,6 млн. гривень. Між закладами охорони здоров'я перерозподілено понаднормативні залишки витратних матеріалів, наявність яких встановлена за результатами аудиту.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з розвитку садівництва і виноградарства в Одеській та Херсонській областях, комісією, створеною при Головному управлінні агропромислового розвитку **Херсонської обласної державної адміністрації**, зменшено обсяг компенсації на розвиток садівництва і виноградарства, призначеної для виплати у 2012 році ДП «Таврія 2», на суму 94,4 тис. грн., що були необґрунтовано виплачені цьому підприємству в 2011 році.

НАК «Укragролізингом» на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами перевірки ефективності використання бюджетних коштів, виділених з метою закупівлі технічних засобів для аграрного комплексу з подальшою передачею їх на умовах фінансового лізингу у 2010–2011 роках, при підготовці бюджетного запиту на 2013 рік було ініційовано включення до результативних показників, які характеризують виконання бюджетної програми, показника кількості технічних засобів, переданих у фінансовий лізинг. Станом на 20.02.2012 передано в лізинг з відповідального зберігання 12 од. техніки та обладнання на суму понад 16,2 млн. гривень.

Державним підприємством «Укркосмос» на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів позики, отриманої під державні гарантії для створення Національної супутникової системи зв'язку, та коштів державного бюджету, спрямованих на її обслуговування, контракти на створення Національної супутникової системи зв'язку приведено у відповідність із зміненими проектними рішеннями та термінами їх реалізації. Внесено зміни до кредитного договору від 15.12.2009 між ДП «Укркосмос» та Канадською Експортною Агенцією щодо початку виплати основної суми кредиту після введення Національної супутникової системи зв'язку в експлуатацію. На виконання рекомендацій Колегії Рахункової палати щодо повернення ДП «Укркосмос» до держав-

ного бюджету за рахунок власних коштів 422,3 тис. грн., сплачених у вигляді пені за надану державну гарантію, державне підприємство та Міністерство фінансів України погодили графік погашення цієї заборгованості перед державним бюджетом. ДП «Укркосмос» виконує заходи з поліпшення фінансового стану підприємства, а саме: проведено переговори щодо продажу ресурсу супутника «Либідь» до його запуску; здійснено претензійно-судову роботу з примусового стягнення простроченої заборгованості з підприємств-боржників; проведено переговори щодо реструктуризації платежів з постачальниками супутникового ресурсу на супутниках Hellenesat та Astra 1G. Також виконуються заходи для прискорення виконання робіт зі створення Національної супутникової системи зв'язку, зокрема прийнято ескізний проект послуг запуску та технічну документація на конструкцію модуля корисного навантаження; здійснюється виготовлення ракети-носія та складових частин космічного апарата.

На виконання статті 26 Закону України «Про Рахункову палату» та відповідно до Порядку взаємодії між Генеральною прокуратурою України та Рахунковою палатою з питань підготовки, подання, розгляду матеріалів перевірок та інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів прокурорського реагування, затвердженого керівниками зазначених відомств, протягом 2012 року для прийняття рішення в порядку статті 97 Кримінально-процесуального кодексу України і застосування заходів прокурорського реагування було передано до Генеральної прокуратури України загалом **13 матеріалів**. Зокрема, за рішенням Колегії, Рахунковою палатою до Генеральної прокуратури України надіслано **два матеріали**:

➤ за матеріалами аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону «Металіст» в м. Харкові згідно з Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, 15.03.2011 Генеральною прокуратурою доручено прокурору Харківської області проведення перевірки та прийняття відповідного рішення, 16.02.2012 прокуратурою Комінтернівського району м. Харкова відмовлено в порушенні кримінальної справи стосовно службових осіб Харківської облдержадміністрації, ТОВ «Металіст Холдинг», ВАТ «ФК Металіст», ТОВ «Металіст-Арена», КП «ОСК «Металіст» за відсутності в їх діях складу злочинів, передбачених статтями 191, 364, 365, 366 і 367 КК України;

➤ результати перевірки ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Національного музею народної архітектури та побуту 09.10.2012 передано Генеральною прокуратурою України для розгляду до прокуратури м. Києва. Прокуратурою м. Києва 15.10.2012 матеріали надіслані до прокуратури Печерського району м. Києва. На даний час проводиться перевірка.

За запитами Генеральної прокуратури України Рахунковою палатою надіслано **11 матеріалів**:

➤ щодо результатів аудиту стану реалізації у Донецькій і Луганській областях державних соціальних гарантій у частині забезпечення громадян

вугіллям на побутові потреби та надання компенсаційних виплат відповідно до Гірничого закону України прокуратурою м. Стаханова Луганської області 16.02.2012 відмовлено в порушенні кримінальної справи стосовно службових осіб ДП «Луганськвуглереструктуризація» за відсутності в їх діях складу злочинів, передбачених статтями 191, 367 КК України, на підставі пункту 2 частини 1 статті 6 КПК України. Відділом державної служби боротьби з економічною злочинністю Макіївського міського управління ГУМВС в Донецькій області 26.04.2012 відмовлено в порушенні кримінальної справи на підставі пункту 2 частини 1 статті 6 КПК України. Прокуратурою м. Стаханова 16.02.2012 внесено подання директору ДП «Луганськвуглереструктуризація», яке розглянуто та задоволено, відшкодовано 6,2 тис. гривень;

➤ матеріали щодо результатів перевірки використання у 2008–2010 роках коштів державного бюджету, спрямованих на керівництво і управління у сфері земельних ресурсів та проведення земельної реформи, 23.02.2012 передано Генеральною прокуратурою України для організації перевірок до прокуратур Дніпропетровської, Полтавської та Харківської областей. За результатами перевірок підстав для прокурорського реагування не встановлено;

➤ довідку Рахункової палати щодо результатів аналізу джерел формування та ефективності використання спеціального фонду державного бюджету органами державного управління у 2008–2010 роках Генеральною прокуратурою України використано в роботі. Заходи прокурорського реагування не вживалися за відсутності підстав;

➤ стосовно інформації за результатами проведених у 2011–2012 роках контрольних заходів щодо виявлення порушень чинного законодавства на підприємствах оборонно-промислового комплексу при фінансуванні і виконанні державного оборонного замовлення за рахунок коштів Державного бюджету України Генеральною прокуратурою України проведено перевірку в Державному космічному агентстві України, 28.03.2012 внесено подання Голові Державного космічного агентства України про усунення порушень вимог законів України «Про державне оборонне замовлення», «Про космічну діяльність», яке було розглянуто та задоволено;

➤ інформацію про щомісячну сплату до державного бюджету частини орендної плати за договором оренди між ДП «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова» та ТОВ «СП з іноземними інвестиціями «Татра-ЮГ» 02.04.2012 приєднано до кримінальної справи № 49-3450, порушеної Генеральною прокуратурою України за частиною 2 статті 364 КК України за фактом зловживання службовим становищем службовими особами ДП «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова»;

➤ матеріали за результатами аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених Донецькій та Луганській областям на створення нових робочих місць для забезпечення зайнятості населення вугледобувних регіонів, приєднано до матеріалів кримінальної справи № 49-3337, порушеної Генеральною прокуратурою України стосовно директора

Державного центру зайнятості за частиною 4 статті 368, частиною 3 статті 368² КК України, начальника фінансового управління центру за частиною 4 статті 368, частиною 3 статті 368² КК України, заступника начальника загального відділу центру та водія директора центру за частиною 5 статті 27, частиною 4 статті 368, частиною 3 статті 368² КК України;

➤ щодо надання копій постанов та висновків, затверджених Колегією Рахункової палати за результатами перевірок, проведених упродовж 2005–2012 років у Міністерстві закордонних справ України, підпорядкованих Міністерству навчальних закладах, на підприємствах та в організаціях, а також у посольствах та консульствах України за кордоном, Генеральною прокуратурою проведено перевірку в Міністерстві закордонних справ України та 25.07.2012 внесено два подання до Кабінету Міністрів України та Міністру закордонних справ України про усунення порушень бюджетного та антикорупційного законодавства, які розглянуто;

➤ матеріали стосовно проведення аудиту ефективності виконання державними підприємствами Міністерства оборони України замовлень в інтересах Збройних Сил України та використання переданого їм в господарське відання військового майна, в рамках якого здійснено зустрічну перевірку концерну «Військторгсервіс», Генеральною прокуратурою України долучено до кримінальної справи № 49-3089, у рамках якої досліджувалися обставини відчуження та передачі в оренду майна концерну «Військторгсервіс». Розслідування за справою проводить прокуратура Центрального регіону України з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері;

➤ інформацію про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на функціонування та розвиток Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ України, використано Генеральною прокуратурою України при проведенні перевірки за депутатським зверненням народного депутата України. Заходи прокурорського реагування не вживалися;

➤ матеріали аудитів використання державних коштів на будівництво автомобільних доріг, проведених Рахунковою палатою протягом 2010–2012 років, використано Генеральною прокуратурою в аналітичній роботі при здійсненні нагляду за додержанням законодавства у сфері автодорожнього комплексу. Заходи прокурорського реагування не вживалися за відсутності підстав.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Рахункова палата є незалежним органом спеціальної конституційної компетенції, діє на підставі Закону України «Про Рахункову палату» та інших актів законодавства.

У зв'язку з тим, що рішенням Конституційного Суду України від 30.09.2010 № 20-рп/2010 Рахункова палата позбавлена конституційних повноважень у частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України, у звітному році сфера її повноважень була дуже обмеженою і не забезпечувала виконання стандартів зовнішнього аудиту, визначених Міжнародною організацією вищих органів фінансового контролю (INTOSAI).

На сьогодні нагальним питанням є необхідність розширення повноважень Рахункової палати у сфері здійснення контролю за виконанням державного бюджету у повному обсязі.

Розширення контрольних повноважень Рахункової палати повинно відбуватися перш за все шляхом внесення змін до Конституції України. Ухвалення змін до Конституції України надасть можливість розробити і прийняти нову редакцію Закону України «Про Рахункову палату», який системно врегулює її повноваження у сфері державного контролю за управлінням державними фінансами.

У 2012 році Рахунковою палатою проводилась активна робота, спрямована на поновлення її повноважень, яка увінчалась успіхом. Пропозиції щодо внесення змін до статті 98 Конституції України були розглянуті та підтримані у вересні 2012 року на засіданні Конституційної Асамблеї. Президент України 18.01.2013 подав на розгляд Верховної Ради України законопроект, яким пропонується внести зміни до статті 98 Конституції України, виклавши її в такій редакції: «Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата. Організація, повноваження і порядок діяльності Рахункової палати визначаються законом».

Внесення змін до статті 98 Конституції України в частині надання Рахунковій палаті повноважень із здійснення контролю за надходженням коштів до державного бюджету та прийняття нової редакції Закону України «Про Рахункову палату» надасть можливість посилити роль Рахункової палати як незалежного органу зовнішнього фінансового контролю в Україні та забезпечити її контрольну діяльність за виконанням Державного бюджету України в повному обсязі.

У звітному році Рахунковою палатою здійснювалось подальше нормативне врегулювання різних напрямів її діяльності.

Одним з основних напрямів інтеграції Рахункової палати до міжнародного досвіду вищих органів фінансового контролю стало впровадження Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю у повсякденну діяльність нашої інституції. Впродовж року проводилась кропітка робота з перекладу і адаптації стандартів INTOSAI та розміщення їх на внутрішньому сайті Рахункової палати для використання при здійсненні аудитів. Найближчим часом планується перегляд існуючих та розробка нових стандартів і методичних рекомендацій на основі Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю.

Також протягом звітного року Рахункова палата розробила та затвердила декілька внутрішніх нормативних документів, головною метою яких є врегулювання діяльності нашої інституції, взаємодія її структурних підрозділів, а також надання працівникам Рахункової палати практичних рекомендацій для здійснення контрольних-аналітичних та експертних заходів.

У зв'язку з набранням чинності Законом України «Про правила етичної поведінки», з метою його виконання та формування позитивної думки про Рахункову палату, забезпечення пріоритетних інтересів держави і суспільства та додержання загальноновизнаних етичних норм поведінки працівниками під час виконання функціональних обов'язків, наказом Рахункової палати від 03.08.2012 № 53 було внесено зміни та доповнення до *Правил професійної етики посадових осіб Рахункової палати*, затверджених постановою Колегії Рахункової палати від 15.01.2008 № 1-4.

З метою уніфікації застосування положень Стандарту Рахункової палати «Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів», підвищення ефективності контрольних-аналітичної роботи, а також запобігання порушенням регламентних норм Рахункової палати при проведенні та оформленні результатів перевірок (наказ Рахункової палати від 06.04.2012 № 28) було підготовлено та затверджено *Рекомендації з питань застосування норм Стандарту Рахункової палати «Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів» у частині підготовки до проведення перевірки, її проведення та оформлення результатів*.

Протягом звітного року в Рахунковій палаті розроблено та затверджено ряд нормативних документів, що мали на меті впорядкування питань роботи в умовах режимних обмежень, а також з документами, що містять службову інформацію з грифом «Для службового користування».

Зокрема, наказом Рахункової палати від 15.11.2012 № 82 було затверджено *Порядок визначення секретних робіт, обсяг яких надає право працівникам Рахункової палати на отримання надбавки за роботу в умовах режимних обмежень*. Відповідно до цього Порядку, персональний склад осіб, які отримують надбавку за роботу в умовах режимних обмежень, визначається Головою Рахункової палати за підсумками роботи за рік. Порядок також визначає перелік робіт, які надають право працівникам Рахункової палати на отримання вказаної надбавки, та встановлює її розмір до посадових окладів залежно від ступеня секретності інформації.

Затверджена наказом Рахункової палати від 06.02.2012 № 10 *Інструкція про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію з грифом «Для службового користування» у Рахунковій палаті*, визначає обов'язковий для всіх самостійних підрозділів Рахункової палати порядок обліку, зберігання, використання та знищення документів, справ, видань, магнітних та інших носіїв інформації, які містять службову інформацію у Рахунковій палаті. Також встановлено, що перелік службової інформації в Рахунковій палаті та інформації, якій надається гриф обмеженого доступу «Для службового користування», розробляється експертною комісією Рахункової палати і затверджується наказом Рахункової палати.

Викладені в Інструкції правила і рекомендації щодо застосування службового діловодства у Рахунковій палаті ґрунтуються на вимогах законів України «Про Рахункову палату», «Про інформацію», постанови Кабінету Міністрів України від 27.11.98 № 1893, діючих державних стандартів щодо управлінської документації та інших нормативних документів з питань діловодства.

Також у звітному році розроблено та затверджено наказом Рахункової палати від 23.02.2012 № 16 *Положення про Експертну комісію Рахункової палати* та *Положення про експертну комісію структурного підрозділу*, що утворюються з метою організації та проведення попередньої експертизи цінності документів Рахункової палати та відбору їх для зберігання або знищення відповідно до Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи», Порядку утворення та діяльності експертних комісій з визначення цінності документів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 № 1004, та наказу Державного комітету архівів України від 17.12.2007 № 183 «Про затвердження Типового положення про експертну комісію державного органу, органу місцевого самоврядування, державного та комунального підприємства, установи та організації».

Ці положення визначають завдання та функції експертних комісій, їх права, організацію роботи, персональний склад Експертної комісії Рахункової палати та експертних комісій структурних підрозділів і територіальних управлінь Рахункової палати.

Експертні комісії є постійно діючими дорадчими органами Рахункової палати.

У 2012 році наказом Рахункової палати 25.09.2012 № 66 затверджено нове *Положення про архів Рахункової палати*, яке враховує положення Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи».

Наказом Рахункової палати від 03.01.2012 № 1 внесені зміни і доповнення до Інструкції з діловодства в Рахунковій палаті, затвердженої наказом Рахункової палати від 18.07.2002 № 57 (із змінами і доповненнями).

З метою впорядкування процедури замовлення, оформлення, виготовлення, видачі, використання, зберігання, обліку, списання і знищення службових посвідчень працівників Рахункової палати, а також розподілу сфер відповідальності структурних підрозділів розроблено та затверджено наказом Рахункової палати від 31.08.2012 № 59 *Положення про службове посвідчення працівника Рахункової палати*.

Положенням визначено, що службове посвідчення працівника Рахункової палати є офіційним документом, що засвідчує належність особи до апарату Рахункової палати та підтверджує її повноваження, визначені Конституцією України, Законом України «Про Рахункову палату» та іншими законодавчими актами.

Службове посвідчення дає право працівнику Рахункової палати під час виконання службових обов'язків безперешкодно входити до приміщень державних органів, підприємств, організацій, архівів, сховищ, виробничих і допоміжних приміщень банків, фінансово-кредитних установ та інших

З *Нормативно-правові та методологічні питання у сфері повноважень Рахункової палати*

об'єктів, якщо інше не передбачено законами України; знайомитися з усією документацією, що стосується фінансово-господарської діяльності об'єкта перевірки; вимагати і отримувати від керівників об'єктів, на яких проводиться контроль, необхідні довідки, інформацію, статистичні дані, бухгалтерсько-фінансові звіти, усні та письмові пояснення з питань, пов'язаних з проведенням перевірок і ревізій.

Службове посвідчення видається без обмеження терміну його дії на час виконання службових обов'язків працівником Рахункової палати.

4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», протягом 2012 року Рахункова палата України здійснювала міжнародне співробітництво за такими основними напрямками:

- участь у заходах Міжнародної та Європейської організацій вищих органів фінансового контролю INTOSAI і EUROSAI;
- забезпечення діяльності Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- участь у роботі Ради керівників вищих органів фінансового контролю держав – учасниць СНД;
- налагодження та розвиток двостороннього і багатостороннього співробітництва з іноземними вищими органами фінансового контролю;
- поглиблення співпраці з міжнародними організаціями.

У звітному році Рахункова палата брала активну участь у діяльності міжнародних організацій EUROSAI, INTOSAI. Порівняно з попередніми роками, була активізована участь нашої інституції у діяльності **Європейської організації вищих органів фінансового контролю EUROSAI**.

Як член **Ради керуючих EUROSAI** делегація Рахункової палати України на чолі з її Головою Магутою Р.М. взяла участь у **39-му засіданні Ради керуючих EUROSAI** (28–30 травня 2012 року, м. Анкара, Туреччина).

*Участь Голови Рахункової палати Магути Р.М.
у 39-му засіданні Ради керуючих EUROSAI
(м. Анкара, Туреччина, 28–30 травня 2012 року)*

У рамках порядку денного учасники засідання заслухали звіт про діяльність EUROSAI у 2011–2012 роках, звіти низки цільових та спеціальних груп організації, проаналізували перспективи посилення ролі зовнішнього державного контролю та незалежності ВОФК згідно з декларацією ООН,

розвитку співробітництва з INTOSAI (IDI) та AFROSAI, обговорили заходи з фінансування бюджету організації на 2012–2014 роки.

У ході засідання Голова Рахункової палати України представив звіт про діяльність Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф. Під час доповіді Магута Р.М. зупинився на досвіді проведення ВОФК України паралельних аудитів як невід’ємної складової міжнародного співробітництва нашої інституції.

З метою покращення іміджу нашої інституції на міжнародному рівні делегація Рахункової палати на чолі з її Головою Магутою Р.М. взяла участь у роботі **VII міжнародної конференції EUROSAI-OLACEFS** (17–19 вересня 2012 року, м. Тбілісі, Грузія) на тему «Ефективне управління в державному секторі: роль ВОФК».

На пленарних сесіях учасники конференції обговорили питання прозорості аудитів, управління та звітності як запоруки зростання довіри до влади, обмінялись досвідом реформ у сфері управління державними фінансами. Голова Рахункової палати України провів презентацію українського досвіду у сфері прозорості аудиту державного управління та її підзвітності, а також досвіду реформ у сфері управління державними фінансами.

*Участь Голови Рахункової палати Магути Р.М.
у роботі VII міжнародної конференції EUROSAI-OLACEFS
(м. Тбілісі, Грузія, 17–19 вересня 2012 року)*

У рамках роботи конференції також відбулись двосторонні зустрічі Голови Рахункової палати України з Генеральним аудитором Національного аудиторського офісу Естонії паном Овійром, Президентом Вищої контрольної палати Польщі паном Єзерські та Президентом Аудиторського суду Іспанії, який одночасно за посадою є Генеральним секретарем EUROSAI, паном де Мірандою, під час яких обговорювалися питання активізації двостороннього співробітництва та подальшого розвитку EUROSAI.

В рамках роботи робочих органів EUROSAI представники Рахункової палати України брали участь у **засіданнях цільових груп EUROSAI 2 «Професійні стандарти» та 3 «Обмін знаннями».**

Під час засідання цільової групи EUROSAI 2 «Професійні стандарти» (листопад 2012 року, м. Потсдам, ФРН) делегація Рахункової палати брала участь в обговоренні поточних заходів цієї групи. Особливе значення для нашої інституції має такий напрям, як переклад з англійської мови міжнародних стандартів аудиту – завдання, передбачене Стратегічним планом EUROSAI на 2011–2017 роки. Рахункова палата України є одним із найбільш активних виконавців цього напрямку.

У ході засідання цільової групи EUROSAI 3 «Обмін знаннями», що проходило 4–5 грудня 2012 року у м. Варшаві (Польща), делегація Рахункової палати брала не тільки участь в обговоренні питань, важливих для подальшої діяльності цільової групи 3, але і провела презентацію про результати діяльності Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, у 2012 році та її плани на 2013 рік. Особливе зацікавлення учасників засідання викликало обговорення підготовлених Рахунковою палатою України Рекомендацій кращої практики проведення аудитів коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, та можливість проведення у 2013 році навчального заходу Спеціальної групи, присвяченого цим Рекомендаціям.

Після тривалої перерви представники Рахункової палати взяли участь у заходах **робочої групи EUROSAI з інформаційних технологій**, а саме у засіданнях проектних груп за напрямками «Самооцінка ІТ» і «Самооцінка аудиту ІТ», які відбулися у листопаді та грудні 2012 року в м. Цюріх (Швейцарія). Слід відзначити, що ці напрями є одним із головних пріоритетів діяльності робочої групи EUROSAI з інформаційних технологій протягом останніх семи років і передбачають здійснення заходів щодо визначення відповідності інформаційних технологій, які використовують ВОФК для виконання своїх функцій та завдань.

У жовтні 2012 року делегація Рахункової палати брала участь у **X засіданні робочої групи EUROSAI з аудиту навколишнього середовища (EUROSAI WGEA)**, яке проходило в м. Айя-Напа (Республіка Кіпр).

У рамках засідання головний контролер – директор департаменту Рахункової палати Шулежко М.Я. виступила з презентацією про діяльність та плани Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, на 2013 рік. Крім того, учасників засідання ознайомили зі звітом про досягнуті результати в роботі Спеціальної групи з часу проведення останнього засідання EUROSAI WGEA у жовтні 2011 року.

Також у рамках робочої групи EUROSАI з аудиту навколишнього середовища (EUROSАI WGEA) Рахункова палата брала участь у трьох міжнародних аудитах з питань адаптації до зміни клімату (завершений у 2012 році), біопалива та національних парків.

Змістовною була і участь Рахункової палати протягом звітного року у діяльності **робочих органів Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI)**.

Представники Рахункової палати брали участь у двох заходах **робочої групи INTOSAI з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами (INTOSAI AADA)**, а саме:

- у II засіданні ВОФК – учасників паралельного/координованого аудиту готовності до катастроф (23–26 квітня 2012 року, м. Анкара, Туреччина);

- у VI засіданні робочої групи INTOSAI з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами (4–6 червня 2012 року, м. Джок'якарта, Індонезія).

3–4 квітня 2012 року делегація Рахункової палати брала участь у V засіданні **робочої групи INTOSAI з ключових національних показників** (м. Рига, Латвійська Республіка), в ході якого обговорювались зауваження та пропозиції до проектів документів «Біла книга з КНП» та «Методологія вибору КНП для використання в діяльності ВОФК», а також ухвалили План діяльності робочої групи на 2012 рік.

Під час засідання **робочої групи INTOSAI з аудиту державного боргу**, що проходило 9–13 вересня 2012 року у м. Гельсінкі, Фінляндія, делегація Рахункової палати репрезентувала результати дослідження «Умовний борг». Робоча група прийняла рішення подати підсумковий звіт за результатами дослідження на розгляд Секретаріату Комітету INTOSAI з професійних стандартів (PSC) для його експертної оцінки щодо можливості затвердження як офіційного документа INTOSAI. Крім того, Рахункова палата виступила з ініціативою про проведення паралельного координованого аудиту інформаційних систем управління державним боргом.

Як і в попередні роки, невід'ємною частиною міжнародного співробітництва Рахункової палати була діяльність очолюваної ВОФК України **Спеціальної групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**. У 2012 році, відповідно до Плану роботи Спеціальної групи на 2012–2014 роки, здійснено ряд заходів.

Зокрема, 21–23 березня 2012 року в м. Вроцлаві (Республіка Польща) пройшло **IV засідання цієї Спеціальної групи**, під час якого було розглянуто низку питань, що мають першочергове значення для її роботи, а саме:

- розглянуто критерії оцінки ефективності використання коштів державного бюджету при проведенні аудитів у сфері попередження та ліквідації наслідків стихійних лих та катастроф;

- представлено другу редакцію Рекомендацій кращої практики проведення аудитів коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;

- підписано спільне положення про співробітництво при проведенні міжнародного координованого аудиту (контролю) використання бюджетних коштів, спрямованих на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, з ВОФК Азербайджану, Білорусії, Італії, Казахстану, Молдови, Польщі та Росії.

Крім того, у 2012 році Спеціальною групою було ініційоване проведення аудиту коштів, спрямованих на попередження та подолання природних пожеж, та міжнародного аудиту виконання Конвенції щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай.

У звітному році Рахункова палата також активно продовжувала свою діяльність у складі **Ради керівників вищих органів фінансового контролю держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав.**

4–6 вересня 2012 року в м. Чолпон-Ата, Киргизька Республіка, відбулося засідання XII сесії Ради керівників ВОФК держав – учасниць СНД на тему «Про роль і місце вищих органів фінансового контролю держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав в аудиті електроенергетичної галузі». Крім ВОФК України, в роботі сесії брали участь делегації ВОФК Білорусії, Вірменії, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Російської Федерації, Таджикистану та Грузії.

*XII сесія Ради керівників ВОФК держав – учасниць СНД
(м. Чолпон-Ата, Киргизька Республіка, 4–6 вересня 2012 року)*

У ході засідання сесії Голова Рахункової палати України Магута Р.М., як Голова Ради керівників, виступив із підсумковою доповіддю про її діяльність за період між XI і XII сесіями та передав головування в Раді керівників ВОФК держав – учасниць СНД Голові Рахункової палати Киргизької Республіки.

Під час тематичного засідання Голова Рахункової палати України виступив з доповіддю на тему «Про діяльність Рахункової палати України у сфері аудиту національного сектору електроенергетики».

За результатами роботи було прийнято резолюцію «Про роль і місце вищих органів фінансового контролю держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав в аудиті електроенергетичної галузі» і затверджено план роботи Ради між XII і XIII сесіями.

У рамках роботи сесії також відбулась зустріч керівників делегацій ВОФК держав – учасниць СНД з президентом Киргизії Алмазбеком Атамбаєвим, під час якої він наголосив на важливій ролі конституційної незалежності вищих органів фінансового контролю.

Продовжувала свою роботу і **Експертна група з ключових національних показників при Раді керівників ВОФК держав – учасниць СНД**. У травні 2012 року відбулося її V засідання (м. Кишинів, Республіка Молдова), у роботі якого взяли участь представники Рахункової палати.

У рамках виконання укладених двосторонніх угод про співробітництво Рахункової палати України з ВОФК іноземних держав у 2012 році продовжувалася співпраця з питань планування та виконання конкретних спільних заходів.

Протягом року активно розвивалось двостороннє співробітництво з ВОФК Російської Федерації, Китайської Народної Республіки, Республіки Польща і Великобританії, діяльність яких становила інтерес для нашої інституції.

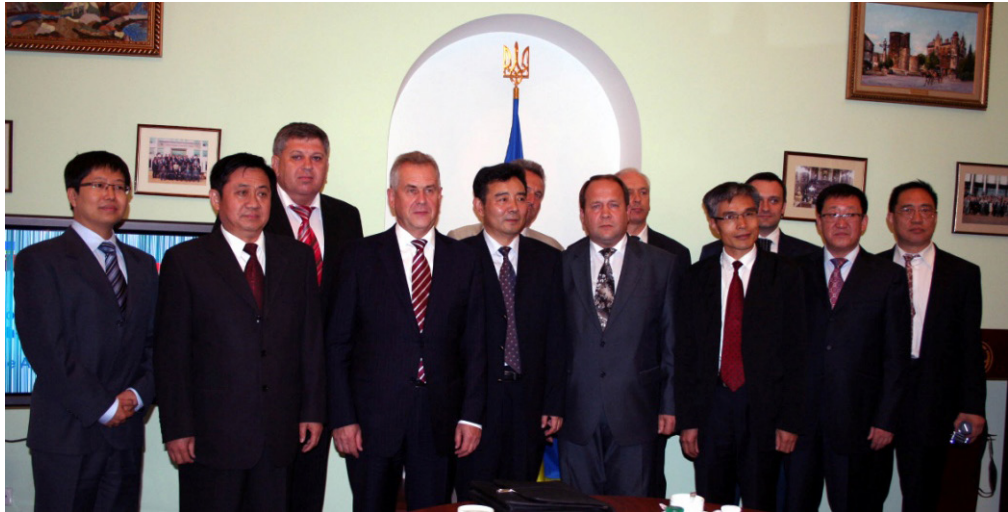
Один із прикладів двостороннього співробітництва в сфері обміну досвідом між Рахунковою палатою України та Національним аудиторським офісом Великобританії – проведення 27–29 лютого 2012 року в приміщенні Рахункової палати семінару на тему «Проведення аудиту ефективності». Під час семінару обговорювалися задачі і практика поетапної реалізації аудитів, а також акцентувалася увага на вимогах до документів та звітів. Окрема увага була зосереджена на забезпеченні належної якості аудиторської перевірки. Учасники заходу приділили увагу і процесам інституційного розвитку, які сьогодні відбуваються в НАО Великобританії та Рахунковій палаті України.

З метою активізації двостороннього співробітництва з ВОФК Грузії 27.06.2012 відбулась зустріч Голови Рахункової палати Магути Р.М. з Надзвичайним і Повноважним Послом Грузії в Україні паном Григолом Катамадзе, під час якої сторони обговорили питання розвитку їхньої співпраці у зв'язку з інституційними реформами у ВОФК Грузії. Сторони наголосили на доцільності проведення консультацій/семінарів для співробітників обох ВОФК, підготовці і перепідготовці аудиторських кадрів у рамках співпраці вищих учбових закладів України і Грузії, на проведенні аудитів виконання державного бюджету центральних і місцевих органів державної влади, вивченні нових видів аудиту тощо.

*Зустріч Голови Рахункової палати Р.М. Магути
з Надзвичайним і Повноважним Послом Грузії в Україні Григолом Катамадзе
(м. Київ, 27 червня 2012 року)*

У рамках реалізації Угоди про співробітництво між Рахунковою палатою України та Національним аудиторським офісом Китайської Народної Республіки 19–23 липня 2012 року Рахункову палату з робочим візитом відвідала делегація НАО КНР на чолі з Директором територіального представництва НАО КНР в м. Цзінань паном Ма Ціншаном. Цей робочий візит здійснювався з метою активізації співпраці шляхом обміну досвідом співробітництва між територіальними підрозділами обох ВОФК.

*Зустріч Голови Рахункової палати Р.М. Магути з делегацією
Національного аудиторського офісу Китайської Народної Республіки
(м. Київ, 19 липня 2012 року)*

Під час зустрічі китайської делегації з Головою Рахункової палати Магутою Р.М. пан Ціншан поінформував українську сторону щодо підготовки ВОФК Китаю до проведення XXI Конгресу INTOSAI, який відбудеться у жовтні 2013 року в м. Пекіні, та поділився досвідом китайських колег щодо взаємодії територіальних підрозділів із центральним офісом НАО Китаю. У свою чергу китайських аудиторів було ознайомлено з досвідом роботи територіальних управлінь Рахункової палати на прикладі територіального управління Рахункової палати по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях.

Невід'ємним елементом міжнародного співробітництва та практичним аспектом реалізації двосторонніх угод Рахункової палати України, як і в попередні роки, у звітному році було проведення паралельних аудитів. Зокрема, продовжено проведення міжнародного аудиту використання бюджетних коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф (спільно з ВОФК Азербайджану, Білорусі, Італії, Казахстану, Молдови, Польщі та Росії).

У звітному році Рахункова палата розпочала проведення ще двох нових паралельних аудитів:

- аудиту виконання Конвенції щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай (як першого етапу комплексного аудиту захисту басейну Чорного моря від забруднення);

- аудиту коштів, спрямованих на попередження та подолання природних пожеж.

Міжнародні заходи в рамках двостороннього співробітництва Рахункової палати у звітному році спрямовувались також на подальший розвиток співпраці з вищими органами фінансового контролю інших країн у частині обміну досвідом роботи. Представники Рахункової палати брали участь у міжнародній науково-практичній конференції «Взаємодія ВОФК – парламент: шляхи підвищення результативності» (29 березня 2012 року, м. Єреван, Республіка Вірменія).

Протягом 2012 року Рахункова палата України також **співпрацювала з міжнародними організаціями**. Зокрема, активно розвивалося співробітництво з такими міжнародними організаціями, як ОБСЄ, ЮНІДО, GIZ, Світовий банк та Європейська комісія.

1 березня 2012 року у Відні на засіданні Постійної Ради **Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)** 56 країн – членів цієї організації прийняли рішення продовжити ще на рік термін виконання Рахунковою палатою України повноважень зовнішнього аудитора.

Тільки за звітний рік Рахунковою палатою як зовнішнім аудитором ОБСЄ було проведено:

- аудит польової місії в Македонії;
- аудит консолідованої фінансової звітності ОБСЄ;
- аудит Персонального представника Голови Офісу ОБСЄ з питань вирішення конфлікту, щодо якого прийнято рішення на Мінській конференції ОБСЄ (Грузія);
- аудит польової місії в Казахстані;
- аудит Офісу ОБСЄ в Таджикистані;
- аудит польової місії ОБСЄ в Косово;
- аудит Центру ОБСЄ в м. Бішкек (Киргизстан).

Крім того, в рамках виконання Рахунковою палатою функцій зовнішнього аудитора ОБСЄ з 22 по 24 травня 2012 року делегація Рахункової палати брала участь у засіданні Аудиторського комітету ОБСЄ з метою обговорення фінансової звітності ОБСЄ за 2011 рік, висновків щодо рівня внутрішнього контролю, пріоритетів проведення зовнішнього аудиту у 2012 році та планування передачі повноважень новому зовнішньому аудиторі ОБСЄ у 2013 році.

9–12 липня 2012 року делегація Рахункової палати України брала участь у засіданнях Постійної Ради ОБСЄ та Дорадчого комітету з менеджменту та фінансів ОБСЄ, які проходили в м. Відні (Республіка Австрія). Під час засідань було репрезентовано звіт за результатами проведеного аудиту щорічної фінансової звітності ОБСЄ за 2011 фінансовий рік. Доповідь Рахункової палати України як зовнішнього аудитора ОБСЄ була одностайно схвалена та одержала високу оцінку членів Постійної Ради ОБСЄ.

З метою виконання комплексу заходів щодо висунення на виборах у 2013 році кандидатури Рахункової палати України на посаду зовнішнього аудитора **Організації Об'єднаних Націй з питань промислового розвитку (ЮНІДО)** 20.11.2012 делегація нашої інституції взяла участь у роботі

40-ї сесії Ради з промислового розвитку ЮНІДО. В рамках засідання представниками Рахункової палати була проведена презентація для делегацій країн – членів ЄС про діяльність ВОФК України та відбулась двостороння зустріч із заступником Генерального директора ЮНІДО Піскуновим Д.І.

Активного характеру набуло співробітництво між Рахунковою палатою України та **Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ)** у рамках проекту GIZ «Підтримка реформи управління державними фінансами». Один з пріоритетних напрямів цього проекту передбачає посилення ролі зовнішнього контролера (Рахункової палати) як складової фінансової системи країни. Протягом вересня–грудня 2012 року відбулась низка зустрічей представників Рахункової палати з представниками та експертами GIZ. Основою метою зустрічей було ознайомлення фахівців GIZ з роботою Рахункової палати та проведення робочих консультацій щодо можливих напрямів співробітництва між нашою інституцією та GIZ, визначення конкретних напрямів роботи, за якими Німецьким товариством міжнародного співробітництва може бути надана допомога Рахунковій палаті в рамках реалізації проекту GIZ. Розпочато роботу з погодження укладання угоди про співробітництво між Рахунковою палатою та GIZ, а також плану співробітництва на 2013 рік.

Протягом 2012 року проходили двосторонні зустрічі з представниками **Світового банку та Європейської комісії**, метою яких було обговорення таких важливих питань, як Звіт про ефективність управління державними фінансами, положення Меморандуму про взаєморозуміння для отримання Україною макрофінансової допомоги ЄС та Програма прикордонного співробітництва Європейського інституту сусідства на 2014–2020 роки.

5. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

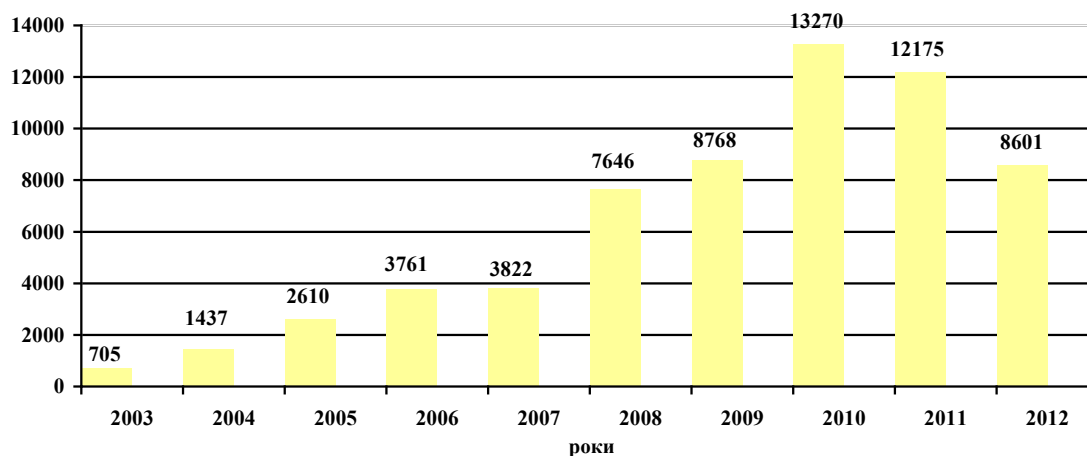
В основу інформаційної політики Рахункової палати у 2012 році, як і в попередні роки, був покладений принцип гласності, що, відповідно до вимог Закону України «Про Рахункову палату», є невід’ємною складовою діяльності незалежного конституційного органу фінансового контролю у державі. Через засоби масової інформації Рахункова палата оперативно повідомляла громадськості про результати здійснення нею контрольних та експертних заходів, посилюючи цим самим публічний контроль за використанням коштів державного бюджету.

Оприлюднення результатів проведених Рахунковою палатою у 2012 році контрольних заходів здійснювались шляхом:

- розміщення інформаційних повідомлень у ЗМІ;
- публікації інформаційних матеріалів про діяльність Рахункової палати на її веб-порталі;
- надання інформації за запитами відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- проведення публічних виступів, розміщення статей, надання інтерв’ю і коментарів керівництва та фахівців Рахункової палати;
- випуску та розповсюдження інформаційних бюлетенів Рахункової палати.

Протягом року було підготовлено і розповсюджено 112 офіційних повідомлень щодо результатів здійснення Рахунковою палатою контрольних та експертних заходів, 10 офіційних повідомлень щодо міжнародних заходів та подій за участю Рахункової палати України. Загалом у засобах масової інформації впродовж року оприлюднено 8601 матеріал, пов’язаний з діяльністю Рахункової палати або посиланням на неї (діаграма 10).

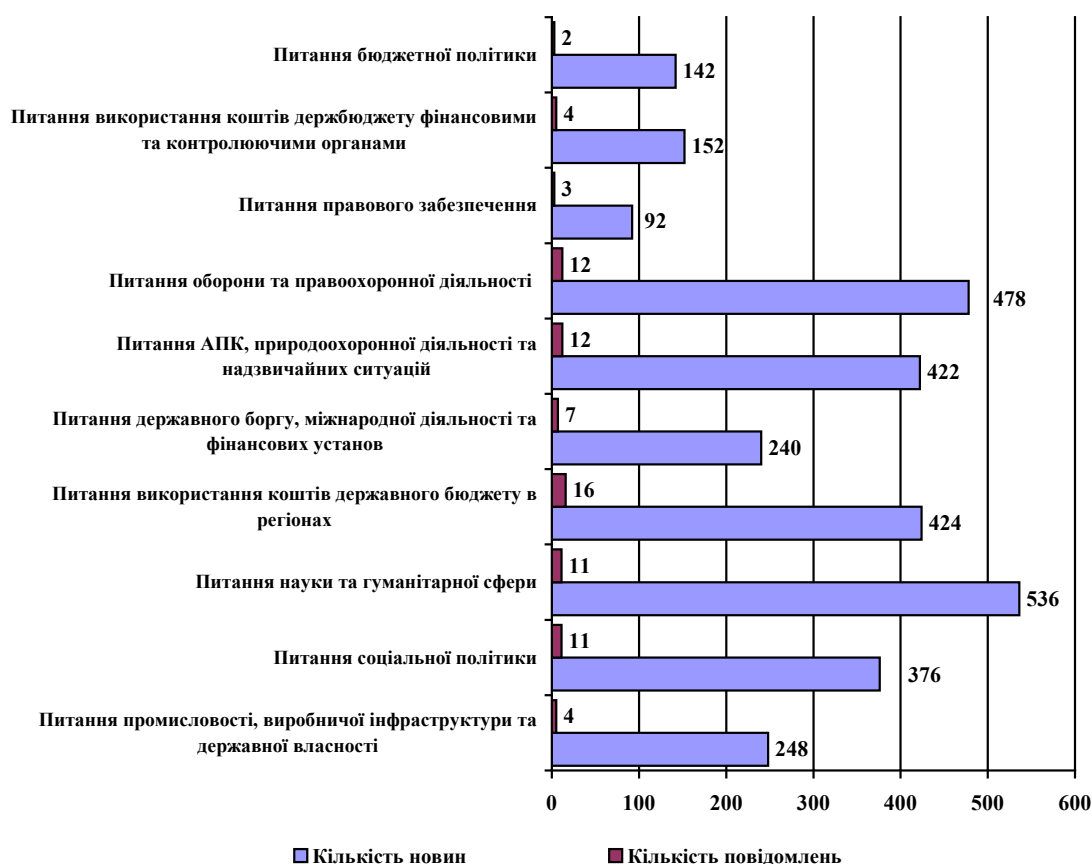
Діаграма 10. Загальна кількість публікацій за матеріалами Рахункової палати України

Значна кількість оприлюднених у пресі інформаційних матеріалів або посилань на них щодо діяльності Рахункової палати вказує на постійний інтерес суспільства до об’єктивних відомостей про стан державних фінансів і правильний вибір напрямів співпраці з представниками преси та громадськості, запровадження нових форм співпраці зі ЗМІ. Встановлення

зворотного зв'язку та безпосередніх прямих контактів із журналістами рейтингових центральних газет та телеканалів дало змогу цілеспрямовано й оперативно розміщувати коментарі Рахункової палати за матеріалами контрольних-аналітичних заходів. Активне використання політиками, економістами, експертами, політологами, журналістами матеріалів Рахункової палати для ілюстрування думок і фактів, доведення тих чи інших тез, посилення аргументації тощо свідчить про беззаперечне визнання високого рівня контрольних-аналітичної роботи Рахункової палати.

Діаграма 11. Кількість публікацій та новин у ЗМІ за матеріалами департаментів Рахункової палати у 2012 році

Найбільшого резонансу в суспільстві протягом 2012 року набули такі матеріали Рахункової палати: «Позику використано не в повному обсязі, мету запозичення – ще не досягнуто», «Система захисту радіаційно небезпечних об'єктів потребує вдосконалення», «Літнє оздоровлення: няньок багато, а діти не доглянуті», «Питна вода належної якості стає все більшою розкішшю», «Висновки Рахункової палати про виконання державного бюджету-2011», «Державне регулювання фондовим ринком відлякує інвесторів», «Аграрне машинобудування – програмне відставання», «Проблеми конкуренції у дзеркалі звіту Антимонопольного комітету», «Показники боргової безпеки покращуються, проте ризики залишаються», «Творчі спілки на периферії інтересів Мінкульту», «Укравтодор іде на допомогу запо-

різькій владі», «Медичні інновації – на півдорозі до хворих», «Некваплива модернізація системи соціального захисту», «Обладнання купили – встановити не зуміли», «Потреби державних спеціалізованих шкіл-інтернатів ігноруються», «Фінансові «зсуви» під архітектурними перлинами музею в с. Пирогове», «Наукових розробок багато, та їхнє впровадження – незначне», «Адмінреформа у Мінрегіоні: попередні підсумки», «Інформатизація шкіл – хотіли як краще, зробили як завжди».

На виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» Рахунковою палатою було опрацьовано 46 інформаційних запитів, з яких 19 надійшло від громадських організацій (41,3 відс.), 9 – від журналістів (19,6 відс.), 18 – від громадян України (39 відсотків). Найбільш цікавою для запитувачів була інформація про Державну програму щодо запобігання та протидії корупції на 2011–2015 роки та про результати здійснених Рахунковою палатою аудитів (особливо питання оборони, правоохоронної діяльності та соціальної політики).

У 2012 році інформацію про діяльність Рахункової палати публікували та використовували у підготовці новин та аналітичних статей:

- **20** центральних і **10** регіональних інформаційних агентств України: *Укрінформ, УНІАН, Інтерфакс, Інтермедіаконсалтинг, Онлайн-бізнес, Голос-ua, ЛігаБізнес-інформ, РБК-Україна, Українські новини, АМІ «Новини-Україна», СХІД-інфо, Захід-нет, Бук-інфо, Ура-інформ Донбас, Житомир-інфо, Медіа-Крим, Новий регіон-Крим, Львівський портал, Одеса-інфо, Харків-інфо, Бізнес-портал Миколаївщини, «Галінфо», «Політична Херсонщина», «Західна інформаційна корпорація»;*

- понад **70** інтернет-видань країни, з них близько **20** регіональних;

- **38** центральних друкованих газет і журналів: *«Голос України», «Урядовий кур'єр», «Комерсант», «2000», «Сьогодні», «Столичные новости», «Зеркало недели», «Робітнича газета», «Газета по-києвски», «Трибуна»* тощо;

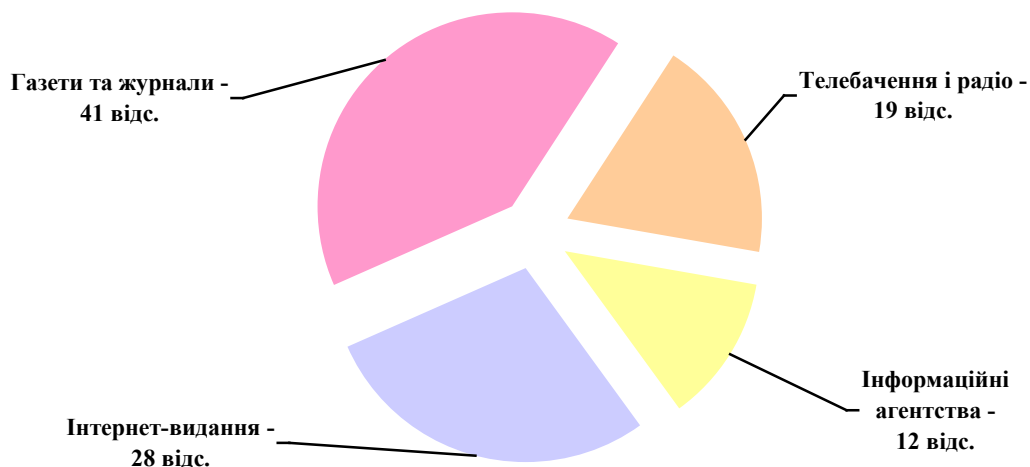
- **43** центральні спеціалізовані друковані газети і журнали економічного, фінансового, юридичного та галузевого профілю: *«Бізнес», «Власть денег», «Україна – Business», «Дело», «Економічна правда», «Ділова столиця»* тощо;

- понад **20** регіональних (обласних) газет і журналів: *«Київські новини», «Високий вал» (Чернігів), «Галичина», «Високий замок», «Львівська хвиля», «Львівська газета», «Поступ» (Львів), «Експрес» (Львів), «Вечерний Харьков», «Донбас», «Донецький кряж», «Горняк», «Одеські вісті», «Независимая газета «Юг» (Одеська область), «Рівне вечірне», «Доба», «Народне слово», «Новости Крыма», «Крымская правда», «Ялтинские вести», «Слово», «Утренняя газета», «Газета 33-канал», «Експрес», «Бердянск деловой», «Вечерний Николаев», «Технополис», «Вести»* тощо;

- понад **28** телевізійних каналів та програм: *УТ-1, 1+1, Інтер, ІСТУ, ТРК «Україна», СТБ, Новий канал, КДРТРК, УТР, 5-й канал, канал «24», 1-й Діловий, UBR, телеканал «Рада»* тощо;

- **18** радіоканалів: *«Голос Києва», «Ера», «Українське радіо», «Національна радіокомпанія», «Промінь», «Радіо Свобода».*

Діаграма 12. Присутність Рахункової палати у ЗМІ

Протягом 2012 року представники Рахункової палати брали участь у роботі 45 засідань комітетів Верховної Ради України, на розгляд яких було винесено 67 питань за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольно-аналітичних та експертних заходів. Крім того, у 2012 році представники Рахункової палати брали участь у засіданні Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації, на якому розглядалося питання «Про Звіт Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми у 2011 році». Також фахівці Рахункової палати брали участь у двох круглих столах, що проводилися у Верховній Раді України: «Оплата праці – українські реалії та перспективи реформування» і «Реалії та перспективи подолання бідності в Україні» та трьох парламентських слухань на теми: «Освіта в сільській місцевості: кризові тенденції та шляхи їх подолання», «Про стан та перспективи розвитку Воєнної організації та сектору безпеки України», «Українська книга: реалії сьогодення та перспективи розвитку вітчизняного книговидавництва та книгорозповсюдження».

6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

6.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кадрова політика в Рахунковій палаті здійснюється із дотриманням вимог законів України «Про Рахункову палату», «Про державну службу» та «Про засади запобігання і протидії корупції», інших нормативних документів, що поширюють свою дію на державні інституції.

Відмінною ознакою кадрового забезпечення 2012 року стала практична реалізація основних положень указів Президента України від 25.01.2012 № 33 «Про Порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування», від 01.02.2012 № 45 «Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки», від 12.03.2012 № 187 «Про Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Зміни кадрової політики, запроваджені зазначеними нормативними актами, стосувались питань порядку добору працівників на посади державних службовців II–VII категорій, проведення спеціальної перевірки наданих ними відомостей, уніфікації системи створення комплексної характеристики посад державної служби та єдиних кваліфікаційних вимог до рівня професійної компетентності осіб, що претендуватимуть на їх зайняття. Підзаконними актами було унормовано процедуру адаптації та переходу до нової системи законодавства про державну службу і започаткування нового етапу створення та розвитку трудових відносин між роботодавцем і державним службовцем.

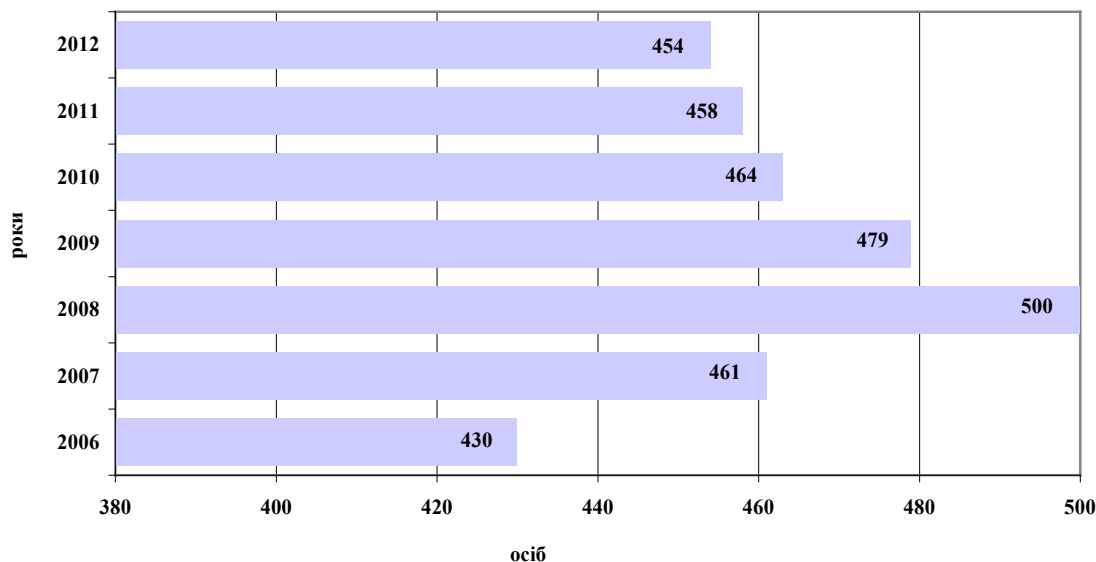
Нові вимоги до кадрової політики зумовили зміни в кадровій роботі Рахункової палати. Зокрема, укомплектування штату Рахункової палати кваліфікованими спеціалістами у звітному році шляхом конкурсного відбору та заміщення посад особами, які зараховані до кадрового резерву на посади державної служби, здійснювалось з урахуванням більш жорстких вимог законодавства у сфері запобігання корупційним проявам. Проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави, створило дієву перепону для осіб, які раніше притягувались до відповідальності за порушення норм законодавства у сфері запобігання корупційним проявам або надали про себе недостовірну інформацію.

Як і в попередні роки, пріоритетними напрямками кадрової роботи були розстановка кадрів відповідно до результатів роботи та кваліфікаційного рівня; контроль за дотриманням виконавської і трудової дисципліни; підвищення кваліфікації кадрів; удосконалення забезпечення документального оформлення проходження державної служби та трудових відносин.

Станом на 31.12.2012 фактична чисельність працівників – 454 особи, або 84 відс. від затвердженої штатної чисельності, з них 424 особи – державні службовці, 30 – робітники і службовці.

Середній вік працюючих – 42 роки.

**Діаграма 13. Кількість осіб, фактично працюючих
у Рахунковій палаті**

Науковий потенціал Рахункової палати протягом декількох років залишається сталим: 2 доктори наук, 21 кандидат наук, 8 аспірантів і 1 докторант. Вищу освіту мають всі державні службовці, з них 129 мають освітньо-кваліфікаційний рівень магістра, 113 – дві вищі освіти, 14 – три, 1 – чотири, ще 13 осіб продовжують здобувати другу або третю вищу освіту.

Почесне звання «Заслужений економіст України» мають 10 осіб, «Заслужений юрист України» – 3, «Заслужений будівельник України» – 1, «Заслужений діяч науки і техніки України» – 1, «Заслужений працівник промисловості України» – 1, «Заслужений працівник сільського господарства України» – 1 особа.

Усього у 2012 році прийнято на роботу 23 особи (у 2011 – 46), з них 22 – на посади державних службовців (6 – керівні посади) і 1 – водій. За цей же період звільнено 28 осіб (у 2011 – 51). Рівень плинності кадрів у 2012 році зменшився майже у 2 рази (до 6,1 відс.) порівняно з 2011 роком (10,9 відсотка). Кількість осіб, що працюють в Рахунковій палаті понад 5 років, збільшилась майже на чверть – з 45 відс. на кінець 2011 року до 64 відс. на кінець 2012 року.

Добір кадрів здійснювався шляхом конкурсного відбору та призначення з кадрового резерву державних службовців інших державних органів. Упродовж 2012 року розглянуто документи 61 претендента. За результатами конкурсного відбору призначено на вакантні посади 14 кандидатів, ще 57 осіб – з кадрового резерву.

Протягом року призначено на більш високі посади 55 працівників (у тому числі з кадрового резерву – 51, із них 16 – на керівні посади; шляхом стажування – 4), присвоєно чергові ранги 100 державним службовцям.

За професійне виконання службових обов'язків, особистий внесок у розвиток і становлення Рахункової палати та високі досягнення у праці було

відзначено 40 працівників, із них трьох – Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

Комплексність і безперервність процесу є особливостями професійного навчання персоналу Рахункової палати. Всього у 2012 році було організовано 30 навчальних заходів, учасниками яких стали 270 працівників, що становить 63,3 відс. працюючих (у 2011 році – 246 працівників, або 57,2 відсотка). Кількість державних службовців територіальних управлінь Рахункової палати, які пройшли навчання, становила 37 осіб.

З урахуванням потреб працівників Рахункової палати у ході навчання висвітлювались найбільш актуальні теми: аудит державних фінансів; аудит ефективності державних програм; бухгалтерський облік в бюджетних установах та інші. Здобуті знання сприяли підвищенню професійного рівня, покращенню результатів роботи та були обов'язковою умовою для просування по службі працівників Рахункової палати.

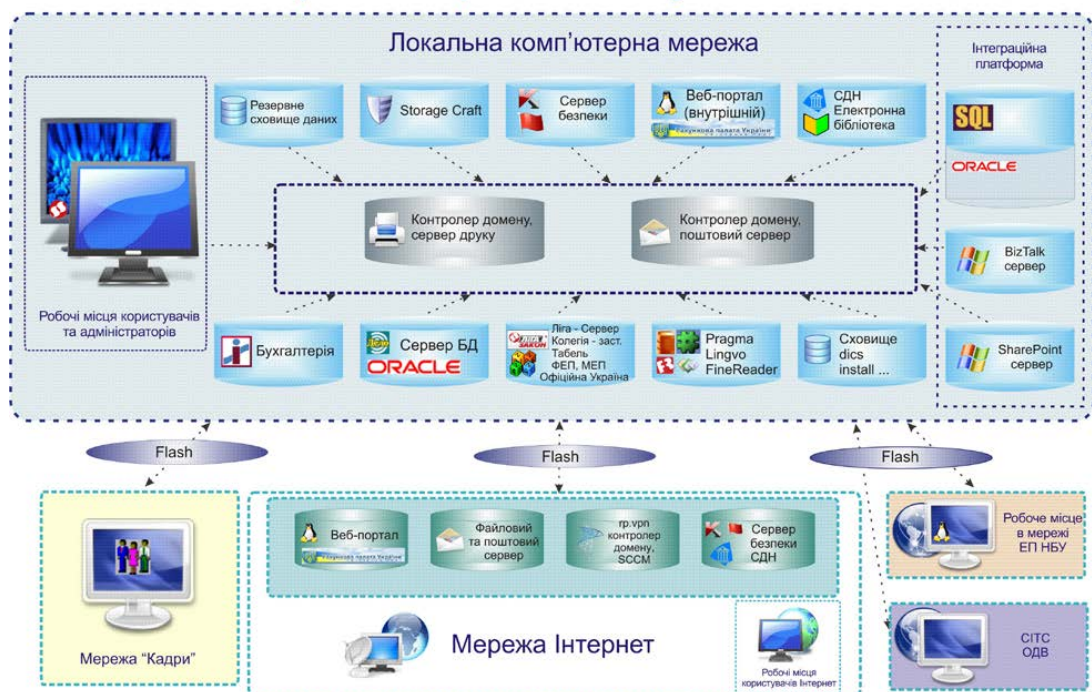
З отриманням сертифікатів підвищили кваліфікацію 153 особи (2011 рік – 120 осіб), із них 7 – державні службовці територіальних управлінь.

Протягом року в Рахунковій палаті пройшли практику 15 студентів, стажування – 2 доктори наук, професори Київського національного торговельно-економічного університету.

6.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Інформаційно-аналітична система Рахункової палати (ІАС РП) побудована на базі інтеграційної платформи, основу якої становлять програмні системи Microsoft SharePoint та Microsoft BizTalk, та складається з понад 30 інформаційних та аналітичних систем, у тому числі систем підтримки діяльності Колегії Рахункової палати – АС «Колегія» та «Моніторинг рішень Колегії», системи інформаційно-правового забезпечення, інформаційно-аналітичних систем «Моніторинг фінансових показників виконання бюджетів всіх рівнів», «Моніторинг макропоказників економічного та соціального становища України» і «Моніторинг галузевих показників соціально-економічного розвитку регіонів України». У складі ІАС РП функціонує також система електронного документообігу та контролю виконання доручень «Дело-Предприятие», введена в дослідну експлуатацію система автоматизації діловодства Megapolis.DocNet. До ІАС РП входять також сегменти ІАС РП територіальних управлінь.

Комп'ютерна мережа Рахункової палати

Пріоритетними завданнями з розвитку інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати у 2012 році були побудова комплексної системи захисту інформації в ІАС РП (КСЗІ ІАС РП), впровадження нової системи автоматизації діловодства та підключення її до інтеграційної платформи, а також побудова локальної обчислювальної мережі у новому будинку територіального управління Рахункової палати по Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях (у м. Львів).

За результатами проведених робіт і державної експертизи КСЗІ ІАС РП Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України 17.12.2012 видала атестат відповідності за № 7030, який підтверджує, що комплексна система захисту інформації в інформаційно-аналітичній системі Рахункової палати забезпечує захист інформації відповідно до вимог нормативних документів системи технічного захисту інформації в Україні.

Як складова робіт з розвитку інтеграційної платформи виконувалося придбання і впровадження нової системи автоматизації діловодства «Megapolis.DocNet». Ця система відповідає сучасним технічним вимогам та вимогам чинного законодавства з питань електронного документообігу та цифрового підпису. До кінця 2012 року систему було адаптовано до вимог діловодства у Рахунковій палаті та інтеграційної платформи, проведено навчання користувачів, а з 2013 року розпочато її дослідну експлуатацію.

Упродовж звітнього року розроблено техніко-економічне обґрунтування, технічне завдання, проектну документацію та виконано монтаж структурованої кабельної мережі у реконструйованому будинку територіального управління Рахункової палати по Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях (у м. Львів, вул. Лінкольна, 2).

Продовжувалися роботи з розвитку інтеграційної платформи, систем «Колегія» та «Моніторинг рішень Колегії». Здійснено імпорт даних контрольних заходів до інтеграційної платформи та налагоджено процес автоматичного їх оновлення і доповнення. Підвищено рівень автоматизації процесу імпорту даних з АС «Кадри» та реалізовано підтримку хронології даних.

З метою забезпечення відповідності сучасним вимогам надійності, керованості та продуктивності у 2012 році завершено оновлення системного програмного забезпечення серверів і його налаштувань.

Загалом на кінець 2012 року в центральному офісі Рахункової палати функціонувало 636 ПТК, 131 ноутбук і 37 серверів, у територіальних управліннях – 115 ПТК, 40 ноутбуків та 8 серверів. Фактично працівники Рахункової палати повністю забезпечені засобами обчислювальної техніки. У той же час у зв'язку з недостатнім рівнем фінансування впродовж останніх років зросла кількість техніки, що морально застаріла та фізично зношена (14 відс., або 237 одиниць комп'ютерної та периферійної техніки експлуатуються більше 10 років).

У 2012 році на веб-порталі Рахункової палати розміщено 287 офіційних повідомлень, звітів, бюлетенів і фотоматеріалів про діяльність Рахункової палати, у тому числі міжнародну. Оновлено базу нормативно-правових актів, якими керується Рахункова палата, опубліковано низку статей працівників Рахункової палати тощо. Середньомісячна кількість звернень до веб-порталу перевищила 3,5 тисячі.

З метою максимального забезпечення підготовки та проведення контрольних заходів, виконання експертно-аналітичних завдань, проведення моніторингу змін законодавства та аналізу виконання Державного бюджету України налагоджена співпраця з Міністерством фінансів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Національним банком

6 *Забезпечення функціонування Рахункової палати*

України, Державною фінансовою інспекцією України, Державною казначейською службою України, Державною службою статистики України, Фондом державного майна України та іншими органами державної влади, головними розпорядниками бюджетних коштів, інформаційними агентствами й іншими установами, яка дає можливість отримувати необхідну економічну інформацію, фінансову звітність, статистичні дані, аналітичні збірники та бюлетені.

Налагоджено отримання основної частини документів в електронному вигляді, що забезпечує оперативність отримання і використання інформаційних ресурсів, дає змогу автоматизувати процеси аналізу та моніторингу показників фінансової, податкової і статистичної звітності. На кінець 2012 року в електронних базах даних ІАС РП було сконцентровано майже 1,8 млн. електронних документів.

Сучасні можливості інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати, інформаційні ресурси, які сконцентровані в її базах, та інформаційні технології, впроваджені в Рахунковій палаті, дозволяють підтримувати контрольні та експертно-аналітичні заходи на всіх етапах їх проведення, зокрема, шляхом формування окремих баз даних інформаційно-аналітичної характеристики стану об'єкта контролю та аналізу.

Важливим джерелом документально-інформаційних ресурсів є бібліотека Рахункової палати. Фахівці Рахункової палати мають можливість отримати будь-яку спеціальну літературу, оригінали нормативно-правових актів Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, річну та квартальну фінансову звітність головних розпорядників бюджетних коштів, податкову звітність, статистичні бюлетені та збірники, великий перелік періодичних друкованих видань України, спеціальних фахових видань Російської Федерації, енциклопедії, довідники тощо. Читальний зал бібліотеки Рахункової палати облаштований місцями для роботи в мережі Інтернет, електронною поштою, має обладнання для обробки документів, у тому числі сканери і принтери.

Бібліотека та читальний зал Рахункової палати

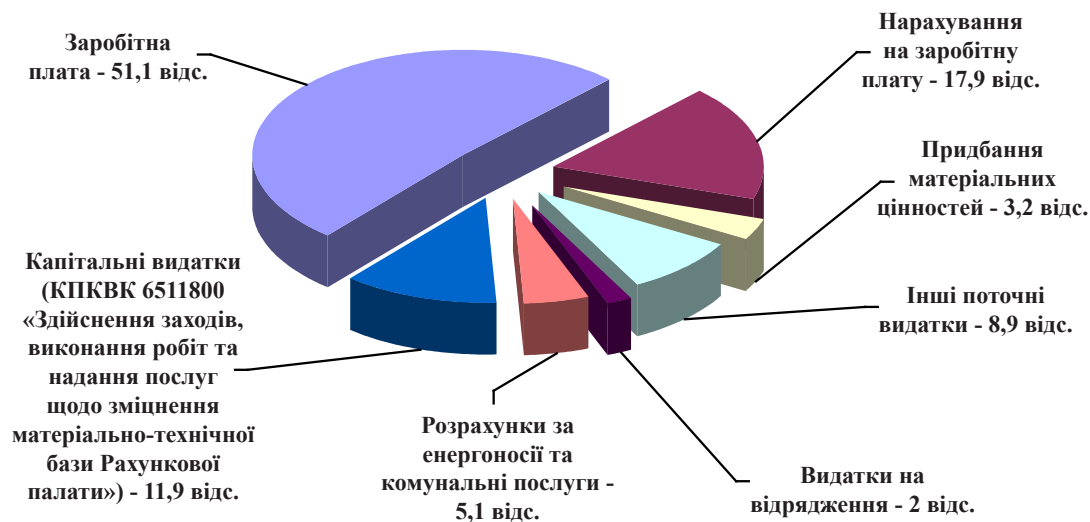
6.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бюджетні призначення Рахунковій палаті на 2012 рік становили **84 млн. 210,4 тис. грн.**, з них:

- за КПКВК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» – 74 млн. 210,4 тис. грн.;
- за КПКВК 6511800 «Здійснення заходів, виконання робіт та надання послуг щодо зміцнення матеріально-технічної бази Рахункової палати» – 10 млн. гривень.

Особливість фінансування у 2012 році полягала в тому, що фінансування бюджетних асигнувань здійснювалось Державною казначейською службою у межах помісячного розпису, але в перші дні місяця відкривались асигнування лише за захищеними статтями (заробітна плата з нарахуваннями, оплата комунальних послуг та енергоносіїв). Протягом першої половини місяця виділялось, як правило, лише 10 відс. асигнувань. Їх залишок за планом відкривався або в останні дні місяця, або в перші дні наступного, що ускладнювало відносини з постачальниками та підрядниками і створювало поточну кредиторську заборгованість протягом року.

Діаграма 14. Структура видатків Рахункової палати у 2012 році

З метою посилення контролю за раціональним і ефективним витрачанням коштів за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету», затвердженою для Рахункової палати на 2012 рік, функціонування апарату та територіальних управлінь Рахункової палати здійснювалось відповідно до наказу Рахункової палати від 30.01.2012 № 7 «Про виконання у 2012 році бюджетної програми».

При проведенні оптимізації бюджетних програм з 2012 року Міністерством фінансів України скасовано програму за КПКВ 6511020 «Створення інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати», яка діяла з 2005 року.

Виконання основних завдань цієї бюджетної програми було перенесено на діючу програму «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету», що збільшило її фінансове навантаження.

Придбання матеріальних цінностей, робіт та послуг здійснювалось з дотриманням вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель», постанов Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332, від 09.10.2006 № 1404, від 22.10.2008 № 943 та інших нормативно-правових документів.

Протягом року здійснювалось якісне і своєчасне забезпечення життєдіяльності Рахункової палати та її територіальних управлінь, проводилась планова робота з матеріально-технічного забезпечення апарату Рахункової палати, поліпшення умов праці її працівників.

У 2012 році було введено в експлуатацію у м. Львові на вул. Лінкольна, 2, адміністративну будівлю територіального управління Рахункової палати по Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях.

За час роботи Рахункова палата набула значного досвіду в проведенні контрольних-аналітичних та експертних заходів щодо використання бюджетних коштів, аналізу соціально-економічних процесів держави, а також у впровадженні передових форм і методів здійснення різних видів аудиту. Проте час і життя ставлять перед Рахунковою палатою нові виклики, які не дають права зупинятися, а тим більше відкочуватись назад у своєму інституційному розвитку. Виходячи з цього, а також з метою подальшого підвищення ефективності та результативності діяльності, необхідно вжити таких першочергових заходів:

- довести до логічного завершення роботу з поновлення повноважень Рахункової палати щодо контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України шляхом внесення змін до статті 98 Конституції України;
- відповідно до поновлених повноважень, підготувати та подати до Верховної Ради України нову редакцію проекту Закону України «Про Рахункову палату»;
- здійснювати постійну роботу з актуалізації нормативних і методологічних документів Рахункової палати, імплементуючи нові нормативні та керівні стандарти INTOSAI;
- брати активну участь у роботі Ради керуючих EUROSAI;
- здійснювати загальну координацію та керівництво діяльністю Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- продовжувати практику проведення паралельних, спільних і координованих міжнародних аудитів, що становлять спільні інтереси для Рахункової палати України та вищих органів фінансового контролю інших держав;
- посилити контроль і відповідальність керівництва об'єктів контрольних заходів за своєчасним і повним виконанням рекомендацій, наданих Колегією Рахункової палати за результатами проведених Рахунковою палатою заходів;
- розвивати подальше становлення роботи територіальних управлінь Рахункової палати, зокрема, відшукати достатні фінансові можливості для започаткування діяльності територіального управління Рахункової палати по Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях (у м. Івано-Франківськ);
- удосконалювати форми і методи інформування громадськості про результати контрольних-аналітичних та експертних заходів, що проводяться Рахунковою палатою;
- ініціювати розгляд питання про можливість запровадження в проектах законів про Державний бюджет України норм щодо незалежного фінансування Рахункової палати шляхом затвердження її бюджету Верховною Радою України під час прийняття цих законів;
- продовжувати діяльність Рахункової палати як зовнішнього аудитора Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).

Звіт Рахункової палати за 2012 рік затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 11.04.2013 № 6-8.

**ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ БЮЛЕТЕНІВ,
ПІДГОТОВЛЕНИХ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗАХОДІВ, ПРОВЕДЕНИХ У 2012 РОЦІ,
І НАДІСЛАНИХ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

- Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2011 рік
- Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на бібліотечну справу
- Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006–2020 роки
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перший квартал 2012 року
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2012 року
- Висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік»
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2012 року

ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ЗАХОДІВ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ У 2012 РОЦІ

- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
- Міністерство фінансів України
- Міністерство внутрішніх справ України
- Міністерство оборони України
- Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
- Міністерство культури України
- Міністерство охорони здоров'я України
- Міністерство аграрної політики та продовольства України
- Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
- Міністерство надзвичайних ситуацій України
- Міністерство соціальної політики України
- Міністерство екології та природних ресурсів України
- Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
- Міністерство закордонних справ України
- Міністерство інфраструктури України
- Служба безпеки України
- Державна казначейська служба України
- Державна податкова служба України
- Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
- Вищий адміністративний суд України
- Державна судова адміністрація України
- Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України
- Державна спеціальна служба транспорту України
- Державна виконавча служба України
- Державна митна служба України
- Державна пробірна служба України
- Державна служба гірничого нагляду та промислової безпеки України
- Державна служба з питань інвалідів та ветеранів України
- Державна служба молоді та спорту України
- Державне агентство автомобільних доріг України
- Державне агентство водних ресурсів України
- Державне агентство екологічних інвестицій України
- Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України
- Державне агентство земельних ресурсів України
- Державне агентство лісових ресурсів України
- Державне агентство України з питань кіно
- Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном
- Державне космічне агентство України
- Державне агентство автомобільних доріг України «Укравтодор»
- Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів

- Національне агентство України з питань державної служби
- Державна екологічна інспекція України
- Державна інспекція техногенної безпеки України
- Державна інспекція України з питань праці
- Державна автомобільна інспекція Міністерства внутрішніх справ
- Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку
- Національна комісія з питань регулювання зв'язку України
- Антимонопольний комітет України
- Державний центр зайнятості
- Пенсійний фонд України
- Фонд державного майна України
- Фонд загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття
- Фонд соціального захисту інвалідів
- Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань
- Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- Національний банк України
- Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення
- Український державний фонд підтримки фермерських господарств
- Український фонд підтримки підприємництва
- Командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України
- Командування Повітряних Сил Збройних Сил України
- Командування Сухопутних військ Збройних Сил України
- Центральне управління військових сполучень Збройних Сил України
- Центр спеціальних операцій боротьби з тероризмом, захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів
- Національний центр управління та випробувань космічних засобів
- Міжвідомчий науково-дослідний центр при РНБО України
- Науково-дослідні експертно-криміналістичні центри при ГУ МВС України в Київській області та м. Києві
- Науково-дослідний експертно-криміналістичний центр при Управлінні МВС України на Південно-Західній залізниці
- Південний центр радіотехнічного спостереження
- Центр безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем при МВС України
- Центр комплексних досліджень з питань антимонопольної політики
- Центр прийому і обробки спеціальної інформації та контролю навігаційного поля
- Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Черкаська, Чернігівська обласні державні адміністрації
- Київська та Севастопольська міські державні адміністрації
- Територіальні управління Державної судової адміністрації у Вінницькій, Волинській, Донецькій, Житомирській, Київській, Луганській, Львівській, Одеській, Сумській, Харківській областях, Автономній Республіці Крим, у містах Києві та Севастополі
- Державні управління охорони навколишнього природного середовища у Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Херсонській областях

- Головні управління Державної казначейської служби України у Полтавській і Харківській областях
- Управління державної служби Головного управління державної служби України у Вінницькій, Донецькій, Львівській, Одеській, Харківській, Хмельницькій областях, у м. Києві та Київській області, в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі
- Управління НБУ у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Львівській, Одеській, Харківській областях
- Головні управління земельних ресурсів у Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Харківській областях
- Головні управління Державної інспекції техногенної безпеки у Львівській і Харківській областях
- Управління лісового і мисливського господарства Вінницької, Житомирської, Івано-Франківської, Львівської, Харківської, Хмельницької, Чернівецької областей
- Управління водних ресурсів Волинської, Миколаївської, Херсонської областей
- Державна екологічна інспекція з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря
- Державні екологічні інспекції у Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській і Херсонській областях
- Територіальні державні інспекції з питань праці у Вінницькій, Донецькій, Київській і Луганській областях
- Територіальні управління Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки у Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Львівській, Луганській і Харківській областях
- Територіальні управління Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в Автономній Республіці Крим, м. Києві та Київській області, Дніпропетровській і Донецькій областях
- Служба автомобільних доріг у Донецькій, Закарпатській, Київській, Львівській, Харківській областях
- Апеляційні суди Вінницької, Донецької, Львівської, Одеської областей
- Господарські суди Донецької, Львівської областей, міст Києва та Севастополя
- Окружні адміністративні суди Донецької, Львівської областей, міст Києва та Севастополя
- Апеляційні адміністративні суди Київської і Харківської областей
- Відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств Київської, Дніпропетровської, Одеської областей
- Територіальні відділення Антимонопольного комітету України Київської, Одеської областей, міст Києва та Севастополя
- Центри зайнятості Київської, Харківської областей, міст Києва, Львова, Харкова
- Відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності Львівської і Дніпропетровської областей
- Центри перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій Вінницької, Донецької, Тернопільської, Хмельницької областей, Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя

- Басейнове управління водних ресурсів р. Тиса
- Дунайське басейнове управління водних ресурсів
- Регіональні центри з інвестицій та розвитку Дніпропетровської і Харківської областей
- Національний науковий центр «Інститут виноградарства та виноробства ім. В.Є. Таїрова»
- Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України
- Міністерство аграрної політики Автономної Республіки Крим
- Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим
- Міністерство регіонального розвитку і житлово-комунального господарства Автономної Республіки Крим
- Міністерство соціальної політики Автономної Республіки Крим
- Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим
- Військовий комісаріат Автономної Республіки Крим
- Військово-медичний клінічний центр Кримського регіону
- Головне управління капітального будівництва при Раді міністрів Автономної Республіки Крим
- Республіканський комітет Автономної Республіки Крим з будівництва та архітектури
- Республіканський комітет із земельних ресурсів Автономної Республіки Крим
- Державний концерн «Ядерне паливо»
- Державна установа «Вінницький державний обласний проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції»
- Державна установа «Кримський республіканський державний проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції»
- Державна установа «Харківський обласний державний проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції»
- Державна установа «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України»
- Державна установа «Дніпропетровський обласний державний проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції»
- Державна установа «Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзеєва Національної академії медичних наук України»
- Державна установа «Інститут медицини праці Національної академії медичних наук України»
- Державна установа «Інститут нейрохірургії ім. академіка Ромоданова А.П. Національної академії медичних наук України»
- Державна установа «Інститут урології Національної академії медичних наук України»
- Державна установа «Інститут фармакології та токсикології Національної академії медичних наук України»
- Державна установа «Науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України»
- Державна установа «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського Національної академії медичних наук України»
- Державна установа «Національний інститут хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова Національної академії медичних наук України»

- Державна установа «Національний науковий центр «Інститут кардіології ім. академіка М.Д. Стражеска Національної академії медичних наук України»
- Державна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»
- Державна наукова установа «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва ім. Л.Погорілого»
- Державне науково-виробниче підприємство «Цирконій»
- Державне підприємство «Об'єднана дирекція будівництва водогосподарських об'єктів Закарпатської області»
- Державне підприємство «Агентство інформації, міжнародного співробітництва та розвитку «Агентство Чорнобильінтерінформ»
- Державне підприємство «Антрацит»
- Державне підприємство «Артемвугілля»
- Державне підприємство «Бердичівське лісове господарство»
- Державне підприємство «Вінницька лісова науково-дослідна станція»
- Державне підприємство «Вінницьке лісове господарство»
- Державне підприємство «Гутянське лісове господарство»
- Державне підприємство «Дирекція з будівництва об'єктів до Євро-2012 у м. Львові»
- Державне підприємство «Дирекція Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд»
- Державне підприємство «Дніпрокосмос»
- Державне підприємство «Донбасантрацит»
- Державне підприємство «Донецька вугільна енергетична компанія»
- Державне підприємство «Дослідне виробництво інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л.М.Литвиненка»
- Державне підприємство «Зовнішторгвидав України»
- Державне підприємство «Івано-Франківське лісове господарство»
- Державне підприємство «Житомирське лісове господарство»
- Державне підприємство «Куп'янське лісове господарство»
- Державне підприємство «Львівське лісове господарство»
- Державне підприємство «Могилів-Подільське лісове господарство»
- Державне підприємство «Сколівське лісове господарство»
- Державне підприємство «Тульчинське лісо-мисливське господарство»
- Державне підприємство «Луганськвугілля»
- Державне підприємство «Львіввугілля»
- Державне підприємство «Макіїввугілля»
- Державне підприємство «Львівський державний цирк»
- Державне підприємство «Міжнародний аеропорт «Львів»
- Державне підприємство Міністерства оборони України «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон»
- Державне підприємство «Національний проект «Ел Ен Джі термінал»
- Державне підприємство «Одеська об'єднана дирекція будівництва водогосподарських об'єднань»
- Державне підприємство «Первомайськвугілля»
- Державне підприємство «Петровський завод вугільного машинобудування»
- Державне підприємство «Санаторно-курортний лікувальний центр «Феміда»

- Державне підприємство «Смоли»
- Державне підприємство «Східний гірничо-збагачувальний комбінат»
- Державне підприємство «Торезантрацит»
- Державне підприємство «Українська державна база авіаційної охорони лісів»
- Державне підприємство «Укрвакцина»
- Державне підприємство «Укркосмос»
- Державне підприємство «Хмельницьке лісо-мисливське господарство»
- Державне підприємство «Чернівецьке лісове господарство»
- Державне підприємство «Чисте місто»
- Державне підприємство «Шахта ім. М. Горького»
- Державне підприємство «Шахтарськантрацит»
- Державне підприємство «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1»
- Державне підприємство «38 відділ інженерно-технічних частин»
- Державний заклад «Державна бібліотека України для юнацтва»
- Державний заклад «Національна бібліотека України для дітей»
- Державний заклад «Національна історична бібліотека України»
- Державний заклад «Національна парламентська бібліотека України»
- Державний заклад «Одеська національна ордена Дружби народів наукова бібліотека ім. М Горького»
- Державний заклад «Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка»
- Державний заклад «Севастопольська міська санітарно-епідеміологічна станція МОЗ України»
- Державний заклад «Луганська обласна санітарно-епідеміологічна станція МОЗ України»
- Державний заклад «Львівська обласна санітарно-епідеміологічна станція МОЗ України»
- ВАТ «Національна акціонерна компанія «Украгролізинг» та філії у Київській, Дніпропетровській, Львівській, Одеській областях
- Комунальна корпорація «Київавтодор»
- Комунальне підприємство «Київський метрополітен»
- Комунальне підприємство «Харківські теплові мережі»
- Національна академія наук України
- Національна академія Служби безпеки України
- Національна академія аграрних наук України
- Національна академія державного управління при Президентові України
- Національна академія медичних наук України
- Академія муніципального управління
- Академія педагогічних наук України
- Академія Сухопутних військ ім. П. Сагайдачного
- Військова академія
- Вінницький національний технічний університет
- Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара
- Донецький державний університет управління
- Донецький національний технічний університет
- Національний університет біоресурсів і природокористування України
- Національний університет «Одеська юридична академія»
- Севастопольський національний університет ядерної енергії та промисловості

- Тернопільський національний економічний університет
- Харківський національний економічний університет
- Чорноморський державний університет ім. Петра Могили
- Державний науково-дослідний інститут митної справи
- Донецький фізико-технічний інститут ім. О.О. Галкіна
- Інститут прикладної математики та механіки
- Інститут психології ім. Г.С. Костюка
- Інститут сільського господарства Причорномор'я
- Інститут фізико-органічної хімії та вуглехімії ім. Л.М. Литвиненко
- Науково-дослідний економічний інститут
- Український державний науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут гірничої геології, геомеханіки і маркшейдерської справи
- Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз
- Український науково-дослідний інститут спирту і біотехнологій продовольчих продуктів
- Український науково-дослідний інститут цивільного захисту
- Всеукраїнська спілка громадських організацій «Конфедерація громадських організацій інвалідів України»
- Всеукраїнська спілка учасників війни
- Національна всеукраїнська музична спілка
- Національна спілка кінематографістів України
- Національна спілка кобзарів України
- Національна спілка композиторів України
- Національна спілка краєзнавців України
- Національна спілка майстрів народного мистецтва України
- Національна спілка письменників України
- Національна спілка театральних діячів України
- Національна спілка фотохудожників України
- Національна спілка художників України
- Національна хореографічна спілка України
- Біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна Національної академії аграрних наук України
- Державний історико-архітектурний заповідник у м. Бережани
- Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовква
- Державний історико-культурний заповідник у м. Белзі
- Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник
- Національний заповідник «Замки Тернопілля»
- Національний заповідник «Софія Київська»
- Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
- Природний заповідник «Сланецький степ»
- Національний музей народної архітектури та побуту України
- Національний природний парк «Бузький Гард»
- Національний природний парк «Олешківські піски»
- Національний природний парк «Тузовські лимани»
- Нижньодністровський національний природний парк
- Комунальний заклад охорони здоров'я «Обласна клінічна лікарня – Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» (м. Харків)
- Комунальний заклад охорони здоров'я «Харківська міська клінічна лікарня швидкої та невідкладної медичної допомоги ім. проф. О.І. Мещанінова»

- Комунальна лікувально-профілактична установа «Донецьке обласне клінічне територіальне медичне об'єднання»
- Комунальний заклад «Дніпропетровська обласна дитяча клінічна лікарня»
- Полтавська обласна дитяча клінічна лікарня
- Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М.В. Скліфософського
- Полтавський обласний клінічний онкологічний диспансер
- Сумська обласна дитяча клінічна лікарня
- Сумська обласна клінічна лікарня
- Комплекс спеціальних об'єктів «Конча-Заспа» Департаменту господарського забезпечення Служби безпеки України
- Центральний госпіталь МВС України
- Центральна поліклініка МВС України
- Головний військово-медичний клінічний орден Червоної зірки центр «Головний військовий клінічний госпіталь»